วารสารวิชาการ สถาบันการพลศึกษา

Academic Journal Institute of Physical Education

ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2560 Vol.9 No.2 May - August 2017

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
MINISTRY OF TOURISM AND SPORTS

ISSN 1905-291X

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

การรับรู้สภาพปัญหามลพิษหมอกควันและการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อลดอันตราย 1
จากมลพิษหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในจังหวัดภาคเหนือตอนบน
รองศาสตราจารย์อุมาภรณ์ คงอุไร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ เหมรา,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเทพ ปัญจรัตน์, กัลยา วรรณคำลือ และ นายยุทธพงษ์ เรืองจันทร์

การพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี 16
ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปทัญทิญา สิงห์คราม

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย 31
รชต สุทธิจิตตกุล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร รอดปัญญา
และ ดร.จิราวัฒน์ ขจรศิลป์

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) 43
ของสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตบุรี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556)
อเนชา เพียรทอง, ศิรินภา เพียรทอง, จันตรี ลดาวรรษ์ และ รัตนาภรณ์ ทรงพระนาม

การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก 55
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สุริยา ศรีโภคา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดิ์

การศึกษาโอกาสเกิดการบาดเจ็บของข้อเข่าขณะลงสู่พื้นจากการกระโดดของ 67
นักกีฬาวอลเลย์บอลและบาสเกตบอลระดับเยาวชนในเขตจังหวัดพัทลุง
ชำนาญ ชินสี, วิทยา เหมพันธ์, วัชรี ฤทธิวัชร์, กฤษณะ อรุณโชติ และ พชร ชินสีห์

สารบัญ

	หน้า
การศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาในนักกีฬาเยาวชน *กิตติพัทธ์ รุ่งชมคำ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิรตา ภาสะวณิช*	83
การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่มีนักศึกษาพิการเรียนร่วมในสถาบันอุดมศึกษาเขตภาคเหนือ *อทิติ วลัญช์เพียร*	97
การศึกษาคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ตามทัศนะของอาจารย์และนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา *ดร.รักษิต สุทธิพงษ์ และ วรรณากร พรประเสริฐ*	111
การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม *นพเวช บุญมี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพบูลย์ อ่อนมั่ง และ ผู้ช่วยศาตราจารย์ ดร.อรินทม์ งามนิยม*	123
พฤติกรรมการออกกำลังกาย และแนวทางการสร้างโปรแกรมพลศึกษาสำหรับนักศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม *อังคนา บุญเสม, ดร.อนันต์ มาลารัตน์, ดร.สาธิน ประจันบาน และ รองศาสตราจารย์ธงชัย เจริญทรัพย์มณี*	139
วิธีคำนวณปริมาณการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ คณะพลศึกษา สาขาการกีฬา นันทนาการ และการท่องเที่ยว *อดิศัย มัตเดช, ดร.สุมนรตรี นิ่มเนติพันธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรินทม์ งามนิยม*	153
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น *อดิพันธุ์ ประสิทธิ์, ดร.พิมพา ม่วงศิริธรรม, อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล และ สมบูรณ์ อินทร์ถมยา*	165

สารบัญ

หน้า

รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในการรองรับประชาคมอาเซียนจังหวัดเชียงราย 183

ศิรินภา ทองคำฟู, รองศาสตราจารย์ ดร.สุปราณี ขวัญบุญจันทร์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี ศุภวิบูลย์

การพัฒนาโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัย ด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา 199

ยูรสิน วัฒนพยุงกุล, ดร.พิมพา ม่วงศิริธรรม, อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล และ สมบูรณ์ อินทร์ถมยา

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้น 217

ณรงค์ วิชัยรัตน์, อุษากร พันธุ์วานิช และ มยุรี ศุภวิบูลย์

บันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ เรื่องสัมฤทธิผลของนักกีฬาประเทศไทย และ RIO Olympic Games 2016 227

ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ และ ศรัญญา ศรีทอง

การรับรู้สภาพปัญหามลพิษหมอกควันและการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อลดอันตรายจากมลพิษหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

Perception of Smog Pollution Problems and Self - Care to Mitigate the Hazardous Haze that Affects the Health of People in Northern Provinces

รองศาสตราจารย์อุมาภรณ์ คงอุไร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ เหมรา,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเทพ ปัญจรัตน์, กัลยา วรรณคำลือ และนายยุทธพงษ์ เรืองจันทร์
คณะศิลปศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตลำปาง

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้ถึงที่มา สาเหตุและการเกิดภาวะมลพิษหมอกควันของบุคคลในจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2) ศึกษาความรู้ ความเข้าใจถึงความเสี่ยงต่อสุขภาพของบุคคลในจังหวัดภาคเหนือตอนบนที่อยู่ในภาวะมลพิษหมอกควัน 3) ศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของบุคคลในจังหวัดภาคเหนือตอนบนที่อยู่ในภาวะมลพิษหมอกควัน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวน 4,888,726 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรวัยแรงงาน ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งคณะผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากสูตรของเครซี่และมอร์แกน (สุวิมล ติรกานันท์, 2548: 99) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบภามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจถึงที่มาและสาเหตุการเกิดหมอกควัน ความเสี่ยงและอันตรายของภาวะหมอกควัน พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าเท่ากับ 0.883 การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป การรับรู้ที่มา สาเหตุความเสี่ยงภาวะหมอกควัน ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ไคว์สแควร์และวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะมลพิษหมอกควันสูง

สรุปผลการวิจัย

1. การรับรู้สาเหตุการเกิดและการกระทำของบุคคลที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควันจากการเผา พบว่าชายและหญิงรับรู้สาเหตุการเกิดมลพิษหมอกควันจากการเผาเกิดจากการกระทำของบุคคล

2. การรับรู้ความเสี่ยงจากอันตรายของมลพิษหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ พบว่า เพศชายไม่รับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคอันเกิดจากผลกระทบของหมอกควัน ส่วนเพศหญิงรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคอันเกิดจากผลกระทบของมลพิษหมอกควัน ด้านความสัมพันธ์ของการรับรู้อันตรายของมลพิษหมอกควันต่อสุขภาพที่แตกต่างกัน ได้แก่ มลพิษหมอกควันทำให้เกิดโรคความดันโลหิตสูง ท้องเสียและเกิดโรคทางเดินอาหาร

3. การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากการสูดดมหมอกควันที่มีปริมาณมากในอากาศต่อสุขภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยเพศหญิงรับรู้ความรุนแรงของโรคว่าการสูดดมหมอกควันมีแนวโน้มต่อการเกิดโรคระบบทางเดินหายใจ กระทบต่อสตรีมีครรภ์และมีสารพิษที่เป็นสารก่อมะเร็ง การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันและการรักษาสิ่งแวดล้อมและการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติในการขจัดปัญหามลพิษหมอกควันจากการเผา พบว่า มีความสัมพันธ์กัน

4. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของบุคคลที่อยู่ในภาวะมลพิษหมอกควันสูง พบว่าเพศชายและหญิง มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะมลพิษหมอกควันสูง ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.48 และ 4.55) โดยพบว่าถ้ารู้สึกหอบ หายใจขัดหรือเหนื่อยรีบไปปรึกษาแพทย์ สังเกตอาการผิดปกติของตนเอง ได้แก่ ตาแดง แสบตา และอาการผิดปกติของระบบทางเดินหายใจ

คำสำคัญ : มลพิษหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ, การรับรู้ปัญหามลพิษหมอกควัน, การดูแลสุขภาพตนเอง, ภาคเหนือตอนบน

Abstract

The primary purpose of this study was aimed 1) to investigate the public recognition of sources and causes of smog pollution in the upper Northern provinces, 2) to examine the knowledge and understanding of the health risks of people in the upper Northern provinces facing the harmful haze, and 3) to explore self-care behavior of people in the upper Northern provinces facing harmful haze. In present study, the population included a total of 4,888,726 people who live in the eight upper Northern provinces. The randomized sample included 400 working-age adults who live in the upper Northern provinces. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan's formula (Suwimol Tirakanont, 2005:99) at 95% confidence interval as minimum criterion. Questionnaire was the instrument to asked for cause of smog pollution with Cronbach Alpha Coefficient = 0.883. The Statistic Analysis used with Percent Mean Standard Deviation Chi-square and ANOVA

Conclusion

1. It found that male and female are perceived that the personal action are the causes of smog pollution from burning.

2. Perception of hazardous smog that affects health : It found that male didn't perceived that risks of diseases caused by the harmful effect of smog, but female perceived the harmful effect of smog. Such as smog pollution cause blood hypertension and diarrhea.

3. Perceived of severe disease from a lot of smog pollution had not significant in the relation between male and female : it found that female perceived that smog pollution harmful to respiratory tracts and also effect to pregnancy and it would be a carcinogens. but perceived of benefits and prevention in environment maintaining in high smog condition and perceived in threats to eradicated smog pollution from burning is significant = .05

4. Self-care behavior in the hazard condition of smog pollution : It found that male and female had self – care behavior in high level ($\overline{X}$ = 4.48 & 4.55) they know that if feel tried or breathing hardly they must to consult doctor and they may observed their symptoms such as some problem of breathing, conjunctivitis.

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในสภาวะปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้าน ทำให้ประชากรในทุกภูมิภาคของโลกต้องเผชิญกับวิกฤติการณ์สิ่งแวดล้อมทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมไม่ว่าในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคมตามไปด้วย ผลกระทบที่เห็นได้ชัดเจนคืออากาศร้อนจัดและมีฝุ่นละอองปนเปื้อนอยู่ในอากาศในปริมาณมาก ซึ่งส่งผลเสียต่อทรัพยากรธรรมชาติและยังมีผลกระทบต่อสุขภาพอีกด้วย

หมอกควันจากการเผานี้มีอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนค่อนข้างมาก สารที่ประกอบในหมอกควันก่อให้เกิดผลกระทบกับระบบต่างๆ ของร่างกาย คือ ระบบทางเดินหายใจ ระบบหัวใจ รวมไปถึงระบบสมอง ก่อให้เกิดโรคเฉียบพลัน อาทิ หลอดลมอักเสบ ไอ หายใจลำบาก และยังทำให้โรคที่เป็นอยู่ เช่น หอบหืดหรือถุงลมโป่งพองกำเริบหนักกว่าเดิม เพราะเมื่อร่างกายดูดซึมสารพิษและฝุ่นละอองเข้าไปสะสมจะส่งผลทำให้กล้ามเนื้อหัวใจตาย และเส้นเลือดในสมองตีบ บางรายถึงขั้นเป็นอัมพาตเพราะเลือดไม่สามารถไปเลี้ยงที่สมอง และยังส่งผลกับสตรีที่กำลังตั้งครรภ์ การศึกษาพบชัดเจนว่าในระยะที่มีหมอกควัน เด็กที่คลอดออกมาจะมีน้ำหนักน้อยกว่าปกติทำให้อยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะเสียชีวิต หรือเป็นโรคอื่นๆ นอกจากนี้ยังเกิดโรคที่เกิดจากการสะสมของฝุ่นละอองทำให้เกิดโรคถุงลมโป่งพอง และที่น่ากลัวที่สุดมีการยืนยันแล้วคือในหมอกควันมีสารก่อมะเร็งรวมอยู่ด้วย จึงทำให้ผู้ที่หายใจเอาหมอกควันเข้าไปเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็ง ซึ่งภาคเหนือมีจำนวนผู้ป่วยมะเร็งปอดสูงสุดในประเทศ อันดับที่ 1 คือ จังหวัดลำปาง อันดับ 2 จังหวัดลำพูน และอันดับ 3 จังหวัดเชียงใหม่ โดยบางคนจะเห็นว่าไม่ได้สูบบุหรี่แต่ก็เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็งปอดจากสาเหตุหมอกควันได้เช่นกัน (http://www.seub.or.th)

การส่งเสริมให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยง

ต่ออันตรายของมลพิษหมอกควัน รู้จักดูแลสุขภาพตนเอง จึงเป็นมาตรการที่จำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับนโยบายของปลัดกระทรวงสาธารณสุขที่เสนอให้โรงพยาบาลทุกแห่งในพื้นที่จัดบริการผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะใน 6 จังหวัด ที่มีค่าฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน ได้แก่ จังหวัดลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน น่าน แพร่ พะเยา ต้องรณรงค์ให้ประชาชนทำหน้ากากอนามัยใช้เองที่บ้าน ซึ่งสามารถตัดเย็บได้ง่าย โดยใช้เศษผ้าที่มีอยู่ เช่น ผ้ายืด ผ้าสำลี ผ้าสาลู และใช้กระดาษทิชชู่ชนิดกล่องหรือชนิดห่อที่ใช้เช็ดหน้ามาทำเป็นไส้กรองหน้ากากเสริมประสิทธิภาพการกรองของผ้า จากการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพสูงได้ผลดีในการป้องกันฝุ่นที่มีขนาดเล็ก ไม่เกิน 10 ไมครอน (PM 10) ไม่แพ้หน้ากากอนามัยที่มีขายในท้องตลาด ราคาต้นทุนต่ำสามารถใช้ได้อย่างทันท่วงที โดยให้ อสม. และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เผยแพร่วิธีการทำหน้ากากอนามัย รวมทั้งรณรงค์ให้ชาวบ้านงดการเผาเพื่อลดมลพิษในอากาศ ทางด้านแพทย์หญิงทัศนา หลิวเสรี รองผู้อำนวยการสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 จังหวัดเชียงใหม่ กล่าวว่า ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่มีปริมาณฝุ่นละอองเกินมาตรฐาน ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมในพื้นที่ที่มีหมอกควันปกคลุม ปิดประตูหน้าต่างไม่ให้ฝุ่นควันเข้าบ้าน หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ควรสวมหน้ากากอนามัยหรือผ้าปิดจมูก โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็ก ผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์ ผู้ป่วยโรคปอด และผู้ป่วยโรคทางเดินระบบหายใจ หากมีอาการผิดปกติ เช่น แน่นหน้าอก หายใจไม่ออก หายใจติดขัด ใจสั่น ขอให้พบแพทย์

จากปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการดูแลสุขภาพตนเองมีความสำคัญต่อบุคคลในพื้นที่เสี่ยงภัยจากมลพิษหมอกควันเป็นอย่างมาก เพราะการดูแลสุขภาพตนเองจะทำให้สามารถลดมลพิษหมอกควันที่ส่งผลต่อการเจ็บป่วย โดยเฉพาะบุคคลกลุ่มเสี่ยงดังกล่าว แต่กลับพบว่า ในช่วงเวลาที่ผ่านมาประชาชนในจังหวัดภาคเหนือตอนบนกลับไม่ได้ให้ความสำคัญและสนใจต่อการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อป้องกันอันตรายและลดอัตราการเจ็บป่วยจากมลพิษหมอกควันที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงทั้งอัตราฝุ่นละอองในหมอกควันและอัตราการเกิดโรค 4 โรคที่สูงขึ้นเรื่อยๆ สถานบันการพลศึกษา วิทยาเขตลำปาง เป็นหน่วยงานที่ผลิตนักศึกษาด้านธุรกิจสุขภาพและนักศึกษาสายการสอนพลศึกษา ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้ต้องมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน ดังนั้นกิจกรรมการให้บริการด้านสุขภาพในชุมชนจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่นักศึกษาจะต้องได้รับการฝึกทักษะปฏิบัติในสถานการณ์จริง โดยเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 3 นักศึกษาแต่ละสาขาวิชาจะมีกิจกรรมโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชน ซึ่งกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพจะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่นักศึกษาจะต้องไปให้บริการแก่ชุมชน นอกจากนี้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาต้องจัดกิจกรรมโครงการด้านสุขภาพแก่ชุมชน ดังนั้นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ออกไปเรียนรู้ชุมชนและศึกษาปัญหาด้านสุขภาพชุมชนจึงเป็นการเพิ่มทักษะประสบการณ์ในสภาพจริง การให้นักศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษาพื้นที่และเก็บรวบรวมข้อมูลจะทำให้นักศึกษามองเห็นความสำคัญของปัญหาและสามารถนำไปเป็นแนวทางจัดกิจกรรมโครงการให้บริการด้านสุขภาพแก่ชุมชน ได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการรับรู้สภาพปัญหาและการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อลดอันตรายจากมลพิษหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

ในจังหวัดภาคเหนือตอนบน ผลของการศึกษาวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานและแนวโน้มของสถานการณ์ด้านสุขภาพของบุคคลว่ามีการรับรู้ถึงอันตรายของมลพิษหมอกควันที่คุกคามต่อสุขภาพเพียงใด มีการรับรู้ความรุนแรงของโรคอันมีผลมาจากมลพิษหมอกควันเพียงใด และในช่วงที่มีปัญหามลพิษหมอกควันสูงมีการปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อป้องกันตนเองไม่ให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เป็นผลกระทบจากมลพิษหมอกควัน ผลจากข้อมูลที่ศึกษาสามารถนำไปวางแผนการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้และแนะนำประชาชนให้สามารถดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างถูกต้อง เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค 4 โรค ที่มีผลมาจากหมอกควัน ได้แก่ โรคทางเดินหายใจ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคตาอักเสบ และผิวหนังอักเสบ ให้มีอัตราการเจ็บป่วยลดลงหรือลดอันตรายจากการคุกคามของโรคในบุคคลกลุ่มเสี่ยงภายในชุมชนได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ถึงที่มาและสาเหตุและการกระทำการเกิดภาวะมลพิษหมอกควันของบุคคลในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

2. เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจถึงความเสี่ยงต่อสุขภาพของบุคคลในจังหวัดภาคเหนือตอนบนที่อยู่ในภาวะมลพิษหมอกควัน

3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของบุคคลในจังหวัดภาคเหนือตอนบนที่อยู่ในภาวะมลพิษหมอกควัน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยมีสาระตามกรอบแนวคิดและสาระอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลความรู้และทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของโรเซนสต็อก แรงจูงใจเพื่อการป้องกันของโรเจอร์ การรับรู้ความสามารถตนเองของบันดูรา และการดูแลสุขภาพตนเองของโอเร็มมาเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษา

2. ขอบเขตของประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือประชากรในเขตภาคเหนือตอนบน จำนวน 4,888,726 คน

กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรวัยแรงงาน ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งคณะผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากสูตรคำนวณของเครซี่และมอร์แกน (สุวิมล ติรกานันท์, 2548: 99) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (เกียรติสุดา ศรีสุข. 2552: 69)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม โดยผู้ศึกษาสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปประกอบด้วยอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ประวัติการเจ็บป่วย การได้รับข่าวสารเป็นต้น

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องที่มาและสาเหตุการเกิดภาวะหมอกควันเป็นแบบวัดความรู้แบบ 2 ตัวเลือก คือ “ทราบ” และ “ไม่ทราบ”

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจถึงความเสี่ยงจากอันตรายและผลกระทบของภาวะหมอกควันเป็นแบบวัดความรู้แบบ 2 ตัวเลือก คือ “ทราบ” และ “ไม่ทราบ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง ใช้แบบสอบถามโดยการตั้งหัวข้อแล้วให้กลุ่มตัวอย่างตอบตามเห็นสมควร

วิธีการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยมีขั้นตอนในการในการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้สภาพปัญหาและการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อลดอันตรายจากมลพิษหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในจังหวัดภาคเหนือตอนบน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้สภาพปัญหาและการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อลดอันตรายจากมลพิษหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการรับรู้สภาพปัญหาและการดูแลสุขภาพตนเองเพื่อลดอันตรายจากมลพิษหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในจังหวัดภาคเหนือตอนบน

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เทคนิค IOC (Item Objective Congruence Index)

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรและไม่ได้ถูกจัดให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยเก็บข้อมูลจากชุมชนตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาช (Cronbach) (สุวิมล ติรกานันท์, 2543: 137) ได้ค่าความเชื่อมั่น .883

5. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences) ซึ่งประกอบด้วยค่าสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ประวัติการเจ็บป่วย การได้รับข่าวสาร อธิบายในรูปของค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องที่มาและสาเหตุการเกิดภาวะหมอกควัน นำเสนอด้วยค่าร้อยละของการรับรู้

3. การวัดความรู้ ความเข้าใจถึงความเสี่ยงจากอันตรายและผลกระทบของภาวะหมอกควันเป็นการเข้าใจในความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ คณะผู้วิจัยใช้วิธีเลือกตอบตามความรู้ ความเข้าใจ นำเสนอด้วยค่าร้อยละ

4. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ นำเสนอโดยใช่ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

การรับรู้ปัจจัยหรือการกระทำที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควัน

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของการรับรู้ถึงสาเหตุของการเกิดหมอกควันกับการกระทำของบุคคลที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควัน

ปัจจัยหรือการกระทำที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควัน	รับรู้สาเหตุการเกิดหมอกควัน				การกระทำของบุคคล			
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
	รับรู้	ไม่รู้	รับรู้	ไม่รู้	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ
1. การเผาขยะ เศษใบไม้ภายในบริเวณบ้าน	145	13	220	22	79	79	118	124
2. การเผาพื้นที่นา แปลงเกษตรเพื่อเตรียมดินในการปลูกพืชครั้งต่อไป	135	23	212	30	73	85	78	164
3. การใช้ฟืนประกอบการหุงหาอาหารในครัวเรือน	96	62	179	63	104	54	134	108
4. การใช้เครื่องยนต์/รถยนต์/มอเตอร์ไซค์ในวิถีชีวิตประจำวัน	115	43	185	57	128	30	195	47
5. การเผาภาชนะพลาสติก, ถุงพลาสติก	118	40	193	49	41	117	66	176
6. กระบวนการผลิตบางขั้นตอนของโรงงานอุตสาหกรรม	112	46	187	55	21	137	21	221
7. อาชีพบางประเภทที่ทำให้เพิ่มควันจากการเผา เช่น อาหารปิ้งย่าง การย้อมผ้า หรืออาชีพที่ใช้เตาเผา	107	51	182	60	43	115	69	173
8. ไฟป่า ที่ปะทุหรือเกิดขึ้นเอง	128	30	208	34	19	139	22	220
9. การเผาป่าเพื่อหาอาหารของบุคคลบางกลุ่ม	123	35	208	34	33	125	26	216
x^2 109.77* Chi – Square Prob 0.278	x^2 = 27.76*				x^2 = 27.76*			

การรับรู้ถึงสาเหตุของการเกิดหมอกควันกับการกระทำของบุคคลที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควัน พบว่า การรับรู้สาเหตุการเกิดมลพิษหมอกควันไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควันของบุคคลทั้งชายและหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าทั้งชายและหญิงมีการรับรู้ถึงสาเหตุของการกระทำที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควัน แต่กลับพบว่าทั้งชายและหญิงก็ยังคงมีการกระทำต่างๆ ที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควันขึ้น

ในส่วนของความสัมพันธ์ของการรับรู้สาเหตุของการเกิดหมอกควัน จำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่า ระดับการศึกษามีการรับรู้ถึงสาเหตุของการเกิดมลพิษหมอกควันโดยเฉพาะการเผาพื้นที่นาแปลงเกษตรเพื่อเตรียมดินในการปลูกพืชครั้งต่อไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอาชีพมีการรับรู้ถึงสาเหตุของการเกิดหมอกควันจากการใช้ฟืนประกอบการหุงหาอาหารในครัวเรือน กระบวนการผลิตบางขั้นตอนจากโรงงานอุตสาหกรรม อาชีพบางประเภทที่ทำให้เพิ่มควันจากการเผา เช่น อาหารปิ้งย่าง การย้อมผ้า หรืออาชีพที่ใช้เตาเผา ไฟป่าที่ปะทุหรือเกิดขึ้นเอง และการเผาป่าเพื่อหาอาหารของบุคคลบางกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในด้านความสัมพันธ์ของการรับรู้ถึงการกระทำของบุคคลที่มีผลทำให้เกิดมลพิษหมอกควัน จำแนกตามระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่า ระดับการศึกษาและอาชีพมีการรับรู้ถึงการกระทำของบุคคลที่มีผล ทำให้เกิดมลพิษหมอกควันจากการเผาในเรื่องการเผาขยะ เศษใบไม้ภายในบริเวณบ้าน การเผาพื้นที่นา แปลงเกษตรเพื่อเตรียมดินในการปลูกพืชครั้งต่อไป การใช้ฟืนประกอบหุงหาอาหารในครัวเรือน การเผาภาชนะพลาสติก ถุงพลาสติก และการเผาป่าเพื่อหาอาหารของบุคคลบางกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนอาชีพมีการรับรู้ถึงการกระทำของบุคคลที่มีผลทำให้เกิดมลพิษหมอกควันจากการเผาในเรื่องกระบวนการผลิตบางขั้นตอนจากโรงงานอุตสาหกรรมและไฟป่าที่ปะทุหรือเกิดขึ้นเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความรู้ความเข้าใจถึงความเสี่ยงจากอันตรายและผลกระทบของมลพิษหมอกควันต่อสุขภาพ

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ของการรับรู้ความเสี่ยงของการเป็นโรคอันเกิดจากผลกระทบของมลพิษหมอกควัน

การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรค	ชาย		หญิง		x^2
	รับรู้	ไม่รับรู้	รับรู้	ไม่รับรู้	
1. มลพิษหมอกควันจากการเผาทำให้แสบตา คันคอ น้ำตาไหล	153	5	236	6	7.67
2. มลพิษหมอกควันจากการเผาทำให้มีอาการคล้ายเป็นหวัด	131	27	215	27	1.06
3. มลพิษหมอกควันจากการเผาทำให้เกิดอาการภูมิแพ้ในระยะยาว	132	26	218	24	3.92
4. มลพิษหมอกควันจากการเผาทำให้เกิดอาการหายใจขัด แน่นหน้าอก	134	24	210	32	4.15
5. มลพิษหมอกควันจากการเผาทำให้เกิดโรคความดันโลหิตสูง	77	81	140	102	188*
6. มลพิษหมอกควันจากการเผาทำให้เกิดโรคถุงลมโป่งพองในระยะยาว	92	66	168	73	26.45 *
7. มลพิษหมอกควันจากการเผาทำให้เกิดโรคปอด	103	55	195	47	2.06
8. มลพิษหมอกควันจากการเผาทำให้เกิดโรคทางเดินอาหาร	60	98	109	133	40.67 *
9. มลพิษหมอกควันจากการเผาทำให้ท้องเสีย	42	116	98	144	49.65 *
10. มลพิษหมอกควันจากการเผาทำให้เกิดโรคมะเร็งปอดในระยะยาว	95	63	169	73	29.39 *
11. มลพิษหมอกควันจากการเผาทำให้เกิดโรคเบาหวาน	45	113	100	142	36.35 *
12. มลพิษหมอกควันจากการเผาทำให้เกิดโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจได้	130	28	212	30	14.89
13. การสูดดมสารพิษในหมอกควันอาจเสี่ยงต่อการเป็นอัมพาตได้	59	99	131	111	37.92
x^2 = 11.16	x^2 = 5.19		x^2 = 17.84		

จากตารางการรับรู้ความเสี่ยงของการเป็นโรคอันเกิดจากผลกระทบของมลพิษหมอกควัน พบว่า การรับรู้ความเสี่ยงหรือไม่เสี่ยงของการเป็นโรคอันเกิดจากผลกระทบของมลพิษหมอกควันจากการเผาในเพศชาย ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศหญิงพบว่าการรับรู้ความเสี่ยงหรือไม่เสี่ยงของการเป็นโรคอันเกิดจากผลกระทบของมลพิษหมอกควัน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ในภาพรวมความสัมพันธ์ของการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคอันเกิดจากผลกระทบของมลพิษหมอกควันทั้งชายและหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางระดับสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของการรับรู้ความรุนแรงของโรคจากการสูดดมหมอกควันที่มีปริมาณมากในอากาศ

การรับรู้ความรุนแรงของโรคจากการสูดดมหมอกควันที่มีปริมาณมากในอากาศ	ชาย		หญิง	
	รับรู้	ไม่รับรู้	รับรู้	ไม่รับรู้
14. มีแนวโน้มต่อการเกิดโรคหัวใจและหลอดเลือด	91	67	143	99
15. มีแนวโน้มต่อการเกิดโรคระบบทางเดินหายใจ	137	21	223	19
16. มีแนวโน้มต่อการเกิดโรคระบบทางเดินอาหาร	65	93	121	121
17. มีแนวโน้มต่อการเกิดโรคระบบสมอง	87	71	156	86
18. มีผลกระทบต่อการตั้งครรภ์ของสตรีทำให้ทารกน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์หรือเสี่ยงต่อการเสียชีวิต	106	52	169	73
19. มีแนวโน้มทำให้เป็นโรคเบาหวาน	48	110	104	138
20. ในหมอกควันมีสารพิษที่เป็นสารก่อมะเร็งอยู่ด้วย	130	28	201	41
x^2 = 11.16	x^2 = 7.51		x^2 = 16.01*	

จากตารางการรับรู้ความรุนแรงของโรคจากการสูดดมหมอกควันที่มีปริมาณมากในอากาศ พบว่าเพศชายไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศหญิงพบว่าการรับรู้ความรุนแรงของโรคจากการสูดดมหมอกควันมีปริมาณมากในอากาศมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าหมอกควันในอากาศมีแนวโน้มต่อการเกิดโรคระบบทางเดินหายใจมีผลกระทบต่อการตั้งครรภ์ของสตรีทำให้ทารกน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์หรือเสี่ยงต่อการเสียชีวิต และในหมอกควันมีสารพิษที่เป็นสารก่อมะเร็ง

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ของการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันและการรักษาสิ่งแวดล้อมในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง

การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคและการรักษาสิ่งแวดล้อมในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง	ชาย		หญิง	
	รับรู้	ไม่รับรู้	รับรู้	ไม่รับรู้
21. ควรดูแลสุขภาพให้แข็งแรง	146	12	229	13
22. หลีกเลี่ยงการสัมผัสกับมลพิษหมอกควัน	143	15	228	14
23. ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคระบบทางเดินหายใจต้องดูแลตนเองให้มากขึ้น	144	14	231	11
24. ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคหัวใจและหลอดเลือดต้องดูแลตนเองให้มากขึ้น	133	25	222	20
25. เมื่อมีอาการผิดปกติควรรีบไปพบแพทย์	144	14	229	13
x^2 = 27.762*	x^2 = 23.69*		x^2 = 11.37*	

จากตารางแสดงการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันและการรักษาสิ่งแวดล้อมในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง พบว่า ทั้งชายและหญิงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 5 การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติในการขจัดปัญหามลพิษหมอกควันจากการเผา

การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติ	ชาย		หญิง	
	รับรู้	ไม่รับรู้	รับรู้	ไม่รับรู้
26. ร่วมมือร่วมใจงดการเผาในทุกกรณี	153	5	226	16
27. ร่วมมือร่วมใจปลูกต้นไม้	139	19	216	26
28. ร่วมมือร่วมใจรดน้ำต้นไม้และสนามภายในบริเวณบ้านเพื่อเพิ่มความชื้นของอากาศ	132	26	209	33
29. ภายในชุมชนควรมีมาตรการดูแลตักเตือนและลงโทษผู้ที่มีการเผาสิ่งใดสิ่งหนึ่งในช่วงที่มีหมอกควันสูง	133	25	214	28
30. แจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเมื่อพบไฟไหม้ในที่สาธารณะและ/หรือป่าไม้	137	21	215	27
31. การหลีกเลี่ยงไม่สัมผัสกับมลพิษเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก	125	33	199	43
32. ความร่วมมือของชุมชนในการช่วยลดการเผายังไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร	135	23	210	32
33. ความใส่ใจต่อการขจัดปัญหาหมอกควันของแต่ละบุคคลยังมีน้อย	137	21	217	25
34. ความใส่ใจต่อการขจัดปัญหาหมอกควันขององค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ชัดเจนเป็นรูปธรรม	134	24	212	30
35. บุคคลที่เผชิญกับภาวะมลพิษหมอกควันเห็นว่าไม่ใช่ปัญหาวิกฤต เพราะปัญหานี้เกิดขึ้นทุกปีในหน้าแล้ง	124	34	202	38
x^2 = 27.76*	x^2 = 16.70*		x^2 = 12.24*	

จากตารางแสดงการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติในการจัดการปัญหามลพิษหมอกควันจากการเผา พบว่า ทั้งชายและหญิงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าอุปสรรคของการปฏิบัติอันดับแรกคือ ความร่วมมือร่วมใจงดการเผาในทุกกรณี รองลงมาคือความร่วมมือร่วมใจในการปลูกต้นไม้ ความใส่ใจต่อการขจัดปัญหาหมอกควันของแต่ละบุคคลยังมีน้อย และการแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเมื่อพบไฟไหม้ในที่สาธารณะและ/หรือป่าไม้ เป็นต้น

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของชายและหญิงในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะมลพิษหมอกควันสูง	ชาย		แปลผลชาย	หญิง		แปลผลหญิง	F
	$\bar{X}$	SD		$\bar{X}$	SD		
1. หลีกเลี่ยงออกนอกบ้าน	3.82	1.09	มาก	3.97	.97	มาก	2.01
2. อยู่ในอาคารภายในบ้าน ปิดหน้าต่างป้องกันไม่ให้มลพิษหมอกควันเข้ามารบกวน	3.35	1.15	ปานกลาง	3.34	1.16	ปานกลาง	.01
3. งดใช้เครื่องยนต์ รถยนต์ มอเตอร์ไซค์ในช่วงที่มีหมอกควันสูง	3.08	1.17	ปานกลาง	3.00	1.28	ปานกลาง	1.06
4. รดน้ำบริเวณรอบๆ บ้านเพื่อลดอัตราหมอกควันให้น้อยลง	3.69	1.11	มาก	3.57	1.04	มาก	1.12
5. หลีกเลี่ยงการออกไปทำกิจกรรมในที่โล่งแจ้ง	3.43	1.13	ปานกลาง	3.44	1.06	ปานกลาง	.01
6. สังเกตอาการตนเองว่ามีความผิดปกติอย่างไร โดยเฉพาะอาการตาแดง แสบตา	3.86	.93	มาก	3.92	.98	มาก	.39
7. สังเกตอาการผิดปกติของระบบทางเดินหายใจ	3.83	1.03	มาก	3.89	1.00	มาก	.82
8. ถ้ารู้สึกหอบ หายใจขัดหรือเหนื่อย รีบไปปรึกษาแพทย์	3.97	.90	มาก	4.14	.78	มาก	4.14*
9. ในช่วงหมอกควันสูงก็ยังใช้ชีวิตได้ตามปกติ ไม่มีอันตราย	3.44	1.09	ปานกลาง	3.52	1.07	ปานกลาง	.58
10. ออกกำลังกายเป็นประจำ จะทำให้ร่างกายแข็งแรงไม่เกิดโรค	3.65	1.04	มาก	3.62	1.02	มาก	.23
11. หันมาใช้จักรยานในการเดินทางที่ไม่ไกลมากทำให้สุขภาพแข็งแรงและลดมลพิษ	3.42	1.23	ปานกลาง	3.34	1.24	ปานกลาง	.35
12. รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ พักผ่อนให้เพียงพอ หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่มีมลพิษหมอกควันสูง	3.95	1.01	มาก	3.93	.93	มาก	.01
$\bar{X}$ = 4.52 SD = .67	$\bar{X}$ = 4.48 SD = .73			$\bar{X}$ = 4.55 SD = .63			

จากตารางแสดงพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง

1. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง ระหว่างชายและหญิงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่าทั้งชายและหญิงมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองใกล้เคียงกันในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะถ้ารู้สึกหอบ หายใจขัดหรือเหนื่อยรีบไปปรึกษาแพทย์ สังเกตอาการตนเองว่ามีความผิดปกติอย่างไร โดยเฉพาะตาแดง แสบตา อาการผิดปกติของระบบทางเดินหายใจ มีการออกกำลังกายเป็นประจำ จะทำให้ร่างกายแข็งแรงไม่เกิดโรค และรดน้ำบริเวณรอบๆ บ้านเพื่อลดอัตราหมอกควันให้น้อยลง

2. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง จำแนกตามอายุ อาชีพ

ระดับการศึกษา และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของมลพิษหมอกควันสูง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูงในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.52) โดยพบว่า

กลุ่มอายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในระดับมากที่สุด และพบว่ากลุ่มอายุระหว่าง 31–50 ปี มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในระดับมาก

กลุ่มอาชีพที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในระดับมากที่สุด และพบว่าอาชีพค้าขาย เกษตรกรและพนักงานเอกชนมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในระดับมาก

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในระดับมากที่สุด และพบว่าการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในระดับมาก

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของมลพิษหมอกควัน ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลจากเพื่อนบ้านรองลงมาคือโทรทัศน์และอินเตอร์เน็ต

และพบว่ากลุ่มอายุ และกลุ่มอาชีพที่ต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษาและแหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของมลพิษหมอกควันมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ

แหล่งความแปรปรวน		df	ss	ms	F
เพศ					
	ระหว่างกลุ่ม	1	.450	.450	.998
	ภายในกลุ่ม	398	179.348	.451	
อายุ					
	ระหว่างกลุ่ม	5	5.537	1.107	2.504*
	ภายในกลุ่ม	394	174.261	.442	
อาชีพ					
	ระหว่างกลุ่ม	5	8.626	1.725	3.969*
	ภายในกลุ่ม	394	171.175	.434	
ระดับการศึกษา					
	ระหว่างกลุ่ม	6	4.498	.750	1.680
	ภายในกลุ่ม	393	175.300	.446	
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร					
	ระหว่างกลุ่ม	7	2.080	.297	.655
	ภายในกลุ่ม	392	177.718	.453	

*P<.05

จากตารางพบว่ากลุ่มอายุและกลุ่มอาชีพที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนเพศ ระดับการศึกษาและแหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของมลพิษหมอกควันมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

1. การรับรู้สาเหตุการเกิดและการกระทำของบุคคลที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควันจากการเผา

1.1 การรับรู้ถึงที่มาและสาเหตุการเกิดภาวะมลพิษหมอกควันจากการเผาของบุคคลในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการรับรู้สาเหตุการเกิดมลพิษหมอกควันจากการเผา แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการกระทำที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควันจากการเผา

1.2 การรับรู้สาเหตุของการเกิดหมอกควันกับการกระทำของบุคคลที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควันไม่มีความสัมพันธ์กันโดยพบว่า ทั้งชายและหญิงยังคงมีการกระทำต่างๆ ที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควัน ในด้านระดับการศึกษามีการรับรู้ถึงสาเหตุของการเกิดมลพิษหมอกควัน ส่วนอาชีพพบว่า มีการรับรู้ถึงสาเหตุของการเกิดหมอกควันจากการใช้ฟืนประกอบการหุงหาอาหารในครัวเรือน กระบวนการผลิตบางขั้นตอนจากโรงงานอุตสาหกรรม อาชีพบางประเภทที่ทำให้เพิ่มควันจากการเผา เช่น อาหารปิ้งย่าง การย้อมผ้า หรืออาชีพที่ใช้เตาเผา ไฟป่าที่ปะทุหรือเกิดขึ้นเอง และการเผาป่าเพื่อหาอาหารของบุคคลบางกลุ่ม

ส่วนในด้านความสัมพันธ์ของการรับรู้การกระทำของบุคคลที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควัน พบว่า ชายและหญิงมีการรับรู้การกระทำที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควัน แต่ก็ยังคงกระทำกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควัน ในส่วนของการศึกษาและอาชีพ ระดับการศึกษาและอาชีพมีการรับรู้ถึงการกระทำของบุคคลที่มีผลทำให้เกิดมลพิษหมอกควันจากการเผา ในด้านการรับรู้สาเหตุการเกิดและการกระทำของบุคคลที่ทำให้เกิดมลพิษหมอกควันจากการเผาสอดคล้องกับการศึกษาของ อาคม เครือใหม่ (2542) ศึกษาการรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันต่อสุขภาพจากสิ่งแวดล้อมในการทำงานในโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จังหวัดลำปาง พบว่า ผู้ปฏิบัติงานในสถานที่ทำงานแตกต่างกันมีการรับรู้อันตรายจากสิ่งแวดล้อมในการทำงานไม่แตกต่างกัน แต่สถานที่ทำงานแตกต่างกันทำให้มีพฤติกรรมป้องกันอันตรายจากสิ่งแวดล้อมในการทำงานแตกต่างกัน

2. การรับรู้อันตรายของมลพิษหมอกควันที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ

พบว่า ความสัมพันธ์ของการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเป็นโรคอันเกิดจากผลกระทบของหมอกควันระหว่างชายและหญิงไม่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะเพศชายจะไม่รับรู้ถึงความเสี่ยงของการเป็นโรคอันเกิดจากมลพิษหมอกควัน แต่เพศหญิงพบว่ามีการรับรู้ถึงความเสี่ยงของการเป็นโรคอันเกิดจากผลกระทบของมลพิษหมอกควันอยู่บ้าง ได้แก่ ทำให้เกิดโรคความดันโลหิตสูง สอดคล้องกับพงศ์เทพ วิวรรธนะเดช (2548) ที่กล่าวว่า สารในหมอกควันมีแก๊สพิษและฝุ่นละอองขนาดเล็กที่มีผลกระทบกับระบบต่างๆ ของร่างกาย และยังก่อให้เกิดโรคเฉียบพลัน อาทิ หลอดลมอักเสบ ไอ หายใจลำบาก หอบหืด ถุงลมโป่งพอง และถ้าร่างกายดูดซึมสารพิษและฝุ่นละอองเข้าไปสะสมจะส่งผลทำให้กล้ามเนื้อหัวใจตายและเส้นเลือดในสมองตีบ บางรายถึงขั้นเป็นอัมพาต

3. ความรู้ ความเข้าใจถึงความเสี่ยงจากอันตรายและผลกระทบของมลพิษหมอกควันต่อสุขภาพ

3.1 การรับรู้ความเสี่ยงของโรค

พบว่า การรับรู้ความเสี่ยงหรือไม่เสี่ยงต่อการเป็นโรคอันเกิดจากผลกระทบของมลพิษหมอกควันจากการเผาในเพศชายไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนเพศหญิงพบว่าความเสี่ยงหรือไม่เสี่ยงของการเกิดโรคอันเกิดจากผลกระทบของมลพิษหมอกควันมีความสัมพันธ์กัน แต่ในภาพรวมกลับพบว่าความสัมพันธ์ของการรับรู้ความรุนแรงของโรคจากการสูดดมหมอกควันที่มีปริมาณมากในอากาศของ

ทั้งเพศชายและหญิงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของนันทวัน แก้วไชยหาญ (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการรับรู้ความเสี่ยงต่อสุขภาพในภาวะหมอกควันของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจถึงความเสี่ยงต่อสุขภาพในภาวะหมอกควัน ผลการวิจัยพบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในภาวะหมอกควันในลักษณะที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพในสถานการณ์ขณะนั้น ส่วนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อตนเองในระยะยาว กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจมาก แต่การที่จะปฏิบัติตนให้ห่างจากผลกระทบนั้นละเลยที่จะปฏิบัติ

3.2 การรับรู้ความรุนแรงของโรค

พบว่าการรับรู้ความรุนแรงของโรคจากการสูดดมหมอกควันที่มีปริมาณมากในอากาศในเพศชายไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนเพศหญิงพบว่าการรับรู้ความรุนแรงของโรคจากการสูดดมหมอกควันที่มีปริมาณมากในอากาศมีความสัมพันธ์กัน แต่ในภาพรวมกลับพบว่าความสัมพันธ์ของการรับรู้ความรุนแรงของโรคจากการสูดดมหมอกควันที่มีปริมาณมากในอากาศของชายและหญิงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของพงศ์เทพ วิวรรธนะเดช (2548) วิจัยเรื่องระดับรายวันของฝุ่นละอองในอากาศและผลกระทบต่อสุขภาพในผู้ป่วยที่เป็นโรคหอบหืดในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน พบว่า ผู้ป่วยที่เป็นโรคหอบหืด 208 คน ที่อาศัยอยู่ในเชียงใหม่และลำพูนมาตรวจวัดความจุปอด โดยการให้เครื่องวัดคนไข้นำกลับไปวัดเองที่บ้าน และตรวจสอบเก็บข้อมูลทุกวัน จากนั้นนำข้อมูลจากคนไข้มาตรวจสอบกับคุณภาพอากาศ พบว่ามีความสัมพันธ์กัน คือ หากวันใดมีฝุ่นละอองสูง วันนั้นความจุปอดของคนไข้จะลดลง คนไข้ต้องหายใจถี่และเร็วเพื่อให้อากาศเพียงพอกับร่างกาย ส่วนวันไหนที่ฝุ่นละอองน้อยความจุปอดจะเพิ่มขึ้นจึงสรุปได้ว่า ฝุ่นละอองในอากาศมีผลกระทบต่อสุขภาพ โดยเฉพาะเรื่องทางเดินหายใจ หากยังมีการเผาป่าอยู่ ปอดของคนในพื้นที่นั้นก็จะยิ่งแย่ลงเรื่อย ๆ

3.3 การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันและการรักษาสิ่งแวดล้อมในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง พบว่า ทั้งชายและหญิงมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับการศึกษาของจตุรงค์ เดชะวงศ์ (2553 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพในชุมชนบ้านมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนบ้านมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เห็นความสำคัญและเกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพในชุมชน และเพื่อให้เกิดแนวทางในการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนบ้านมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในชุมชนจำนวน 30 คน โดยมีเครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน แบบสัมภาษณ์กลุ่มประชาชนในชุมชนก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรม ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาเรื่องน้ำอุปโภคบริโภคและการทิ้งขยะลงในแม่น้ำลำคลอง ปัญหาเรื่องฝุ่นละอองในอากาศและปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน 2) ผลจากการนำกระบวนการมีส่วนร่วมเข้ามาเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี มีการร่วมกันค้นปัญหา พิจารณาปัญหา หาสาเหตุร่วมกัน หาแนวทางในการดำเนินร่วมกัน ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปัญหาคือการจัดทำโครงการร่วมกัน และมีการประเมินผลการ

ดำเนินงานร่วมกัน 3) การดำเนินโครงการการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพในชุมชนบ้านมะกอก พบว่า ประชาชนภายในชุมชนบ้านมะกอกมีการให้ความร่วมมือในระหว่างที่มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เกิดการคัดแยกและจัดเก็บขยะประเภทต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ประชาชนในชุมชนทิ้งขยะตามบริเวณที่ทางเทศบาลจัดให้ได้อย่างเหมาะสม มีการปรับภูมิทัศน์สองข้างทางและบริเวณหน้าบ้านองตนเองและมีการจัดสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของตนเองได้อย่างเหมาะสม

3.4 การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติในการขจัดปัญหามลพิษหมอกควันจากการเผา พบว่า การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติทั้งชายและหญิงมีความสัมพันธ์กัน โดยพบว่า อุปสรรคของการปฏิบัติอันดับแรกคือ ความร่วมมือร่วมใจงดการเผาในทุกกรณี รองลงมาคือความร่วมมือร่วมใจในการปลูกต้นไม้ ความใส่ใจต่อการขจัดปัญหาหมอกควันของแต่ละบุคคลยังมีน้อย และการแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเมื่อพบไฟไหม้ในที่สาธารณะและ/หรือป่าไม้ เป็นต้น สอดคล้องกับฉัตรนภา อุ่นคำ (2554 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการผลกระทบของการผลิตอิฐมอญที่มีต่อสุขภาพของประชาชนในหมู่บ้านช่างทอง ตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบและกระบวนการจัดการผลกระทบของการผลิตอิฐมอญที่มีต่อสุขภาพของประชาชนในหมู่บ้านช่างทอง ตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยศึกษาในผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ตัวแทนประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการผลิตอิฐมอญ กลุ่มผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐผลการวิจัย พบว่า ผลกระทบของการผลิตอิฐมอญต่อสุขภาพด้านสังคม ได้แก่ ความไม่เข้าใจกันการทะเลาะเบาะแว้ง จนเกิดการฟ้องร้องกลุ่มผู้ประกอบการ ซึ่งผลกระทบทุกด้านมีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากฝุ่นละอองและขี้เถ้าที่เกิดขึ้นจากการเผาอิฐมอญ

4. พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของบุคคลที่อยู่ในภาวะมลพิษหมอกควันสูง

พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะมลพิษหมอกควันสูง ระหว่างชายและหญิงไม่แตกต่างกัน โดยพบว่าทั้งชายและหญิงมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองใกล้เคียงกันในทุกๆ ด้าน โดยพบว่าพฤติกรรม 3 อันดับแรกที่ชายและหญิงปฏิบัติในการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง ได้แก่ ถ้ารู้สึกหอบ หายใจขัดหรือเหนื่อย ต้องรีบไปปรึกษาแพทย์ รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ พักผ่อนให้เพียงพอ หลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่มีมลพิษหมอกควันสูง และหาผ้าปิดจมูกเวลาออกนอกบ้าน

การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง จำแนกตามอายุ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูงในระดับมากที่สุด

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง พบว่า กลุ่มอายุและกลุ่มอาชีพที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูงแตกต่างกัน ส่วนเพศ ระดับการศึกษาและแหล่งการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอันตรายของมลพิษหมอกควัน มีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ชลลดา สุภาวี (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาการ

รับรู้และการตอบสนองของประชาชนต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมจังหวัดลำปาง พบว่าประชากรที่อายุต่างกันมีการรับรู้และการตอบสนองต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างกัน ประชากรที่ทำการศึกษารับรู้สภาพปัญหาในระดับดีมากแต่มีพฤติกรรมการแก้ปัญหาในระดับพอใช้ และรัตตินันท์ โภควินภูดิสนันท์ และคณะ (2552:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่นและพฤติกรรมการป้องกันของคนงานโรงงานเซรามิค โดยมีคนงานในกระบวนการผลิตเซรามิกขนาดใหญ่ จังหวัดลำปาง จำนวน 412 คน พบว่าคนงานส่วนใหญ่มีการรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่นโดยรวมในระดับสูง การรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่นรายด้าน คือ ความรู้เกี่ยวกับอันตรายต่อสุขภาพจากการสัมผัสฝุ่น ความตระหนักถึงวิธีป้องกันการสัมผัสฝุ่น และการรับรู้เกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดฝุ่นมีการรับรู้ในระดับสูงเช่นกัน พฤติกรรมการป้องกันพบว่ามีการป้องกันระดับปานกลาง การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอยู่ในระดับสูง การรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่นโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมากกับพฤติกรรมการป้องกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหามาตรการในการรณรงค์ให้ชุมชนเกิดความตระหนักถึงอันตรายของการเผาที่มีผลทำให้เกิดมลพิษหมอกควันในหน้าแล้ง เพื่อจะได้ละเลิกการเผาในทุกกรณี

1.2 องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้นำชุมชนในเขตภาคเหนือตอนบนจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้แก่คนในชุมชนเพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงสาเหตุ อันตรายของมลพิษหมอกควันจากการเผา ตลอดจนหาแนวทางลดอุบัติการณ์การเผาในช่วงหน้าแล้ง และการดูแลสุขภาพตนเองในภาวะที่มีมลพิษหมอกควันสูง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแนวคิดของบุคคลในชุมชนให้ตระหนักถึงอันตรายของมลพิษหมอกควันจากการเผาที่มีผลต่อสุขภาพเพื่อจะได้ลดการกระทำต่างๆ ที่มีผลทำให้เกิดมลพิษหมอกควันโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นสื่อในการปรับพฤติกรรม

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึกในกลุ่มประชากรที่เป็นเหตุหลักของการกระทำการเผาต่างๆ ที่ส่งผลให้เกิดปัญหามลพิษหมอกควัน เพื่อเชื่อมโยงการรับรู้ถึงอันตรายของมลพิษหมอกควันจากการเผาที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคลและสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

กรมอนามัย. (2544). การศึกษาผลกระทบจากมลพิษทางอากาศต่อสุขภาพประชาชน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กระทรวงสาธารณสุข.

คณะกรรมการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดระยอง. (2544). รายงานผลการศึกษาผลกระทบต่อสุขภาพจากปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ จังหวัดระยอง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2555.

จตุรงค์ เดชะวงศ์. (2553). การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อสุขภาพของชุมชนบ้านมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ฉัตรนภา อุ่นคำ. (2554). การจัดการผลกระทบของการผลิตอิฐมอญที่มีผลต่อสุขภาพของประชาชน ในหมู่บ้านช่างทอง ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ฉัตราพร เสมอใจและมัทนียา สมมิ. (2545). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ :โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นันทวัน แก้วไชยหาญ. (2544). การรับรู้ความเสี่ยงต่อสุขภาพในภาวะหมอกควัน ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ดุษฎีบูล บุตรสีทา. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานการรับรู้ภาวะสุขภาพและพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้ป่วยมะเร็งศีรษะและคอ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พงษ์เทพ วิวรรธนะเดช. (2550). สรุปบทเรียนการจัดการปัญหาหมอกควันในภาคเหนือ. เชียงใหม่ : ศูนย์ประสานข้อมูลปัญหาหมอกควัน ในพื้นที่ภาคเหนือ ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มงคล รายะนาคร และคณะ. (2550). โครงการการวิเคราะห์เพื่อหามลภาวะทางอากาศในอนุภาคฝุ่นในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำพูน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).

Allport, Floyd H. (1965). Theories of Perception and the Concept of Structure. 6th printing. New York : John Wiley Inc.

Bandura, A. (1977). Social Learning Theory. New York : General Learning Press.

Cole, G. (1996). Fundamental Nursing concepts and Skills. USA : Mosby-Year Book.

Green, L.W. (1994). Community Health. 7th edition. William C. Brown; Inc.

Kolb, David. (1994). Experiential Learning. Online. Available : http://www.infed.org/iblio/b-explrn.htm [July 1, 2006].

Rosenstock, I.M. (1976). Patient Adherence to Antihypertensive Medical Regimens. J Community Health. 2, 115–124.

Academic Journal Institute of Physical Education

การพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชุมชนตลาดประมง ท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

The Potential Development on Cultural Tourism of Tha Ruea Phli Fishing Market Community, Bangplasoi Sub-district, Muang District, Chonburi Province

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปทัญกิญา สิงห์คราม
คณะศิลปศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ1) ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 2) เสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี จำนวน 7,000 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970) ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้มีจำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความสะดวก (Convenience Random Sampling) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนรวม 30 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคเอกชน และตัวแทนนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ = 3.99) สำหรับข้อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาด

ประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านพื้นที่ 2. ด้านการจัดการ 3. ด้านการมีส่วนร่วม 4. ด้านกิจกรรม
คำสำคัญ: ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

The purposes of were 1) to study the needs of tourists toward the cultural tourism of the Tha Ruea Phli Fishing Market Community, Bangplasoi Sub-district, Muang District, Chonburi Province, and 2) to propose the guidelines of potential development on the cultural tourism of the Tha Ruea Phli Fishing Market Community, Bangplasoi Sub-district, Muang District, Chonburi Province. The methodology of research used was the Mixed Method Research between Quantitative Research and Qualitative Research. For Quantitative Research, the data were collected by questionnaires done from 7,000 Thai tourists who were travelling in the Tha Ruea Phli Fishing Market Community. The samples size was determined by using R. V. Krejcie and D. W. Morgan table. The reliability selected was 95% which got the samples size of 364 persons. To prevent from the error of data collection, therefore the researcher determined the sample size of 400 persons. The method used was Convenience Random Sampling. For Qualitative Research, the data were collected by In-Depth Interview from the important informants consisting of the community leaders, government officers, private officers, and representatives of tourists, 30 persons totally. The method used was Purposive Sampling. The data analysis for Quantitative Research included Mean and Standard Deviation, and the data analysis for Qualitative Research included Content Analysis.

The research result revealed that the needs of Thai tourists toward the cultural tourism of Tha Ruea Phli Fishing Market Community, Bangplasoi Sub-district, Muang District, Chonburi Province as overall image and each aspect were as follows: the overall image was at a moderate level ($\overline{X}$ = 3.99), which included, the need of Safety and Security aspect, and Marketing aspect, with equal average score ($\overline{X}$ = 4.01), secondly was the Infrastructure aspect, with average score of 4.00, and the activities in cultural tourism destinations, with the average score of 3.95, respectively. For the recommendations of guidelines for potential development on cultural tourism of Tha Ruea Phli Fishing Market Community, Bangplasoi Sub-district, Muang District, Chonburi Province consisted of 4 aspects as follows:

1. Area aspect 2. Management aspect 3. Participation aspect 4. Activity aspect

KeyWords: Potential of cultural tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เจริญเติบโตและมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย จากภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงทำให้หลายองค์กรให้ความสำคัญในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในระดับชุมชน ซึ่งมีมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต วิธีการทำมาหากิน ที่ถ่ายทอดกันมาจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนที่เป็นการยากที่จะลอกเลียนแบบ เป็นเอกลักลักษณ์ที่มีคุณค่าให้คนเข้าไปศึกษาและเรียนรู้ เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างมูลค่า และสร้างรายได้ให้กับชุมชน

รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้การท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง โดยมีการบรรจุแผนพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เรื่อยมา จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้วัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวมุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายแรก เพื่อให้เกิดการจ้างงาน การสร้างรายได้ และถ่ายเทความเจริญไปสู่ภูมิภาค จึงกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ และช่วยให้เกิดการกระจายรายได้สู่ประชาชนในทุกส่วนที่มีสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งยังสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศ ทำให้ได้เป็นที่รู้จักของนานาประเทศได้อีกทางหนึ่งด้วย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นภูมิปัญญาของชุมชนที่สามารถพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์และสร้างรายได้ให้กับชุมชน ซึ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีดังนี้ 1) ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ 2) โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ 3) งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม 4) ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลัก 5) ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนา 6) ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ 7) ภาษาและวรรณกรรม 8) วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร 9) ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่างๆ เป็นต้น (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548 : 286-288)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ที่ดำเนินการโดยชุมชน เรียกว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-based Tourism : CBT) เป็นการจัดการท่องเที่ยวหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นที่อาศัยคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์และก่อให้เกิดรายได้ของชุมชน ทั้งยังเป็นภูมิปัญญาของชุมชนที่สามารถพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์และสร้างรายได้ให้กับชุมชน (นรินทร์ สังข์รักษา. 2554 : 197-198)

ประเทศไทยมีมรดกทางวัฒนธรรมที่น่าสนใจมากมาย อาทิเช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ตลอดจนประวัติศาสตร์เมืองเก่าหรือเมืองโบราณ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาท้องถิ่นโดยได้นำไปเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ สามารถสร้างรายได้และฟื้นเศรษฐกิจชุมชน เนื่องจากการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การจ้างงานและการสร้างอาชีพทั้งในภาคการท่องเที่ยวโดยตรงและการจ้างงานในภาคอื่นๆ เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนและท้องถิ่น (มณฑาวดี พูนเกิด. 2554)

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงอยู่บนฐานคิดทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสร้างรายได้และฟื้นเศรษฐกิจชุมชน ดังนั้นหากประเทศไทย

ยังรู้ไม่เท่าทัน โดยไม่ให้ความสำคัญเนื้อในแห่งประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น จะทำให้เกิดความสูญเปล่าของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมนอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของคนรุ่นใหม่ หากการท่องเที่ยว การรักษามรดกทางวัฒนธรรมนั้นพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวมีความสำคัญ จึงจำเป็นต้องให้ความรู้ความเข้าใจ และสื่อความหมายให้ถึงแก่นแท้หรือเนื้อในแห่งประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังต้องทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจในคุณค่ารักและหวงแหนในประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางประวัติศาสตร์ (Historical environmental) ให้เสมือนเป็นทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง กอปรกับปัจจุบันรูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรีได้เปลี่ยนไปสู่การท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวและการเพิ่มขึ้นทางเศรษฐกิจ (ปทัญทิญา สิงห์คราม. 2557)

ตลาดประมงท่าเรือพลี เป็นสถานที่ที่จัดในรูปแบบตลาดนัด เปิดตามนโยบายด้านการฟื้นฟูตลาดประมงของอำเภอเมืองชลบุรี เพื่อส่งเสริมการค้าอาหารทะเล การประกอบอาชีพประมง เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชนชาวเลให้เพิ่มมากขึ้น โดยครอบคลุมพื้นที่ตำบลบางปลาสร้อย มะขามหย่ง บ้านโขด บางทราย และตำบลบ้านสวน (แผนและนโยบายเทศบาลอำเมืองเมือง. 2556) กรอปกับพื้นที่ดังกล่าวมีประชาชนอาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งประกอบอาชีพประมงเชิงอนุรักษ์ โดยใช้เรือขนาดเล็กและอุปกรณ์แบบภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจับกุ้ง หอย ปู ปลา จนเป็นสินค้าและเอกลักษณ์ของชาวชลบุรี เป็นต้น ปัจจุบันปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ประกอบกับเกิดภาวะเสื่อมโทรมของพื้นที่ทำให้ตลาดประมงที่มีความรุ่งเรืองในอดีตกลายเป็นตลาดร้างไร้ผู้คนและนักท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรีจึงมีนโยบายให้ฟื้นฟูตลาดประมงของอำเภอเมืองชลบุรี เพื่อส่งเสริมการค้าอาหารทะเล การประกอบอาชีพประมง เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชนชาวเลให้เพิ่มมากขึ้น และเพื่อสนองนโยบายของจังหวัดและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เทศบาลเมืองชลบุรีจึงได้ร่วมกันทำโครงการตลาดประมงท่าเรือพลีชลบุรี เพื่อพัฒนาตลาดประมงให้กลับมาเป็นตลาดอาหารทะเลที่ได้รับความนิยม และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน สร้างรายได้ให้กับประชาชน ในชุมชนชาวเลให้เพิ่มมากขึ้น และพัฒนาตลาดประมงให้กลับมาเป็นตลาดอาหารทะเลที่นิยมเหมือนในอดีตอีกครั้ง และส่งเสริมให้ตลาดประมงท่าเรือพลีเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชลบุรี

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมานั้น การพัฒนาชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลีให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแห่งใหม่ของจังหวัดชลบุรี จึงเป็นเรื่องท้าท้าย จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจและต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อตอบโจทย์ของการวิจัยในครั้งนี้ว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ที่สอดคล้องกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อไป

คำถามของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีคำถามในการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เป็นอย่างไร

2. แนวทางการพัฒนาทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เป็นอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ ชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตั้งอยู่ซอยท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นชุมชนตลาดเก่าแก่ มีประชาชนอาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลเป็นส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพประมงเชิงอนุรักษ์โดยใช้เรือขนาดเล็กและอุปกรณ์แบบภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจับกุ้ง หอย ปู ปลา จนเป็นสินค้าและเอกลักษณ์ของชาวชลบุรี ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยงเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดชลบุรีได้ ดังนั้นจึงเลือกเป็นพื้นที่เป้าหมายในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร (Population) ในการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี กลุ่มประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี จำนวน 7,000 คน (สำนักงานสถิติเทศบาลเมืองชลบุรี. 2558)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (R. V. Krejcie and D. W. Morgan) ทั้งนี้จำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 7,000 คน โดยเลือกความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 364 คน แต่เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บข้อมูล จึงกำหนดขนาดตัวอย่างให้มีจำนวน 400 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความสะดวก (Convenience Random Sampling)

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนรวม 30 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยผู้ให้สัมภาษณ์ต้องเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านการพัฒนาชุมชน และการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคเอกชน และตัวแทน

นักท่องเที่ยว เพื่อเก็บข้อมูลศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

3.1 ขอบเขตด้านศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยแบ่งเกณฑ์ในการพิจารณาทั้งหมด 8 ด้าน อันได้แก่ 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 2) ความสะดวกในการเข้าถึง 3) สิ่งอำนวยความสะดวก 4) ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว 5) สภาพแวดล้อม 6) ความมีชื่อเสียง 7) กิจกรรมท่องเที่ยว และ 8) การมีส่วนร่วมของชุมชน

3.2 ขอบเขตด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยแบ่งออกเป็นทั้งหมด 4 ด้าน อันได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย และ 4) ด้านการตลาด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตรวัดประมาณค่า (rating scale) ประมาณค่า 5 ระดับ เรื่องความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โครงสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน ซึ่งเครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบหาค่าความความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (The Index of Item Objective Congruence) และได้ทดลองใช้ (Try Out) กับนักท่องเที่ยวที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.95

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

2. ได้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

3. ได้ข้อเสนอแนะการวิจัยในอนาคตพึ่งพาตนเองได้ ได้รับประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรการท่องเที่ยว สามารถรักษามรดกทางการท่องเที่ยวให้

วิธีดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สรุปดังนี้

ความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$ =3.99) โดยมีความต้องการด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย และ ด้านการตลาด ($\overline{X}$= 4.01) ซึ่งเท่ากัน รองลงมาคือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\overline{X}$ = 4.00) และด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ($\overline{X}$ = 3.95) ตามลำดับ

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.00) โดยมีความต้องการป้ายบอกทาง/ป้ายสื่อความหมาย มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.17) รองลงมาคือ ร้านก๋วยเตี๋ยว ($\overline{X}$ = 4.08) และร้านอาหารจานด่วน (Fast Food) ($\overline{X}$ = 4.07) ตามลำดับ

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม พบว่า มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\overline{X}$= 3.95) โดยมีความต้องการกิจกรรมการประมง ($\overline{X}$= 4.14) รองลงมาคือกิจกรรมการพูดภาษาถิ่น ($\overline{X}$ = 4.05) และกิจกรรม การบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว ($\overline{X}$ = 4.00) ตามลำดับ

ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย พบว่า มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.01) โดยมีความต้องการความปลอดภัยในการเยี่ยมชมและใช้สถานที่ มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.06) รองลงมาคือความปลอดภัยด้านสุขอนามัย ($\overline{X}$ = 4.03) และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ($\overline{X}$ =3.95) ตามลำดับ

ด้านการตลาดพบว่า มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.01) โดยมีความต้องการ ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและการนำเสนอจุดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ($\overline{X}$ = 4.04) ซึ่งเท่ากัน รองลงมาคือ การแสดงเอกลักษณ์ในวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\overline{X}$ = 4.00) และการเผยแพร่ โฆษณาและประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ($\overline{X}$ =3.98) ตามลำดับ

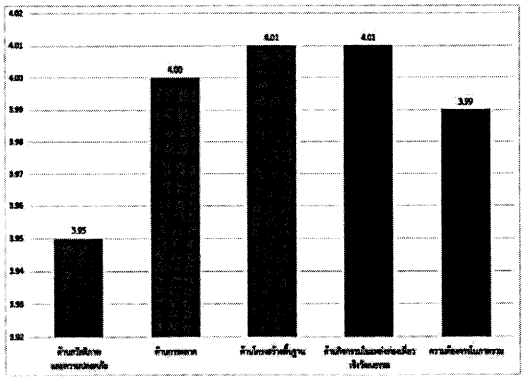

ภาพ 1 ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี

2. ผลการศึกษาการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี สรุปดังนี้

2.1 ด้านพื้นที่

2.1.1 สถานที่จัดงานมีความเหมาะสมมากเนื่องจากเป็นพื้นที่ดั่งเดิม เป็นแหล่งกำเนิดของวิถีชีวิต มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์

2.1.2 ระบบการคมนาคมขนส่งในการเข้างานมีความสะดวกสบายระดับปานกลาง เพราะใช้รถส่วนบุคคล การจราจรติดขัดเป็นบางจุด เนื่องจากมีทั้งนักท่องเที่ยว และรถ จำนวนมากแต่สถานที่คับแคบ

2.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่ในการจัดงานมีสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นป้ายบอกทาง แผนผังพื้นที่การจัดงาน การประชาสัมพันธ์ และบริการห้องสุขา มีความเหมาะสมปานกลาง ป้ายบอกทางหรือป้ายประชาสัมพันธ์มี

ขนาดเล็ก และไม่มีความน่าสนใจ จึงทำให้นักท่องเที่ยวมองไม่เห็น ส่วนบริการสุขานั้น เนื่องจากบริการรถสุขามีไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการด้านพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เนื่องจากว่าพื้นที่มีจำกัด และไม่สามารถเปลี่ยนสถานที่จัดงานได้ ดังนั้นควรมีการจัดการด้านการจราจร ในช่วงต่างๆ จัดที่จอดรถให้สำหรับนักท่องเที่ยว และมีรถรับส่งจากจุดจอดรถเข้าไปในตลาดเพื่อความสะดวกสบายซึ่งช่วยลดปัญหาการจราจรติดขัด และการจัดพื้นที่สำหรับร้านค้าซึ่งมีจำนวนมากให้เหมาะสม และเพิ่มปริมาณของรถสุขาเคลื่อนที่หรือสร้างห้องสุขาชั่วคราวเพิ่มเติม

2.2 ด้านการจัดการ

2.2.1 งบประมาณที่ได้รับมีความเหมาะสมปานกลางและต้องใช้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากงบประมาณมีความจำกัดและระบบการเบิกจ่ายเงินเป็นไปด้วยความยากลำบาก ขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

2.2.2 การนำคนหรือหน่วยงานต่างๆ เข้ามาร่วมเที่ยวชมตลาดและวิถีชีวิตชาวประมงสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้มาก

2.2.3 ปริมาณวัตถุดิบในท้องตลาดเพียงพอและมีคุณภาพ มีความเหมาะสมปานกลาง เนื่องจากทรัพยากรทางทะเลหามาได้อยาก มีบางชนิดมีจำนวนจำกัดจึงทำให้ต้องเลือกวัตถุดิบที่มีราคาถูกคุ้มค่า และใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

2.2.4 การบริหารจัดการอยู่ในการควบคุมของราชการส่วนท้องถิ่นตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงานจนกระทั้งงานเสร็จสมบูรณ์ เกิดปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่อยงานบ้างครั้งขั้นตอนการประสานงานระหว่างหน่วยงานมีความล่าช้าและไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร และควรมีคำสั่งแต่งตั้งคณะดำเนินงานที่ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ชุมชนมีส่วนร่วม เช่น 1) ร่วมคิดกิจกรรม 2) ร่วมวางแผน 3) ร่วมตัดสินใจ 4) ร่วมดำเนินการ 5) ร่วมติดตามประเมินผล 6) ร่วมสนับสนุนทุน/แรงงาน ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นก็มีส่วนให้เป็นการนำสินค้า ได้แก่ผลิตภัณฑ์ทางทะเล มาจำหน่าย เพื่อจะได้เป็นช่องทางเผยแพร่สินค้าของชุมชน เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และคำนึงถึงความต้องการของชุมชน เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างอย่างยืน

2.4 ด้านกิจกรรม

2.4.1 กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวทัศนศึกษาวัฒนธรรมวิถีชีวิต ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้

1) เป็นกิจกรรมที่มีความเพลิดเพลิน

2) เป็นกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

3) สร้างรายได้ให้ชุมชนในท้องถิ่น

4) กระตุ้นให้เกิดการใช้จ่ายและให้ชุมชนมีรายได้

5) นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน

2.4.2 กิจกรรมด้านดนตรีและการร้องเพลง ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้ 1) ส่งเสริมให้มีความกล้าแสดงออก 2) สร้างบรรยากาศในงานให้มีความสนุกสนานไม่เงียบเหงา 3) มีการอนุรักษ์การแสดงพื้นบ้าน 4) สร้างความบันเทิง ให้ผู้ร่วมงาน 5) เป็นสีสันของงาน

ดังนั้นกิจกรรมด้านดนตรีและการร้องเพลง

การประกวดวงดนตรีลูกทุ่ง การแสดงดนตรีพื้นเมือง การแสดงคอนเสิร์ตร่วมสมัย เป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมและเป็นการสร้างความบันเทิง ทำให้ภายในงานไม่เงียบเหงา

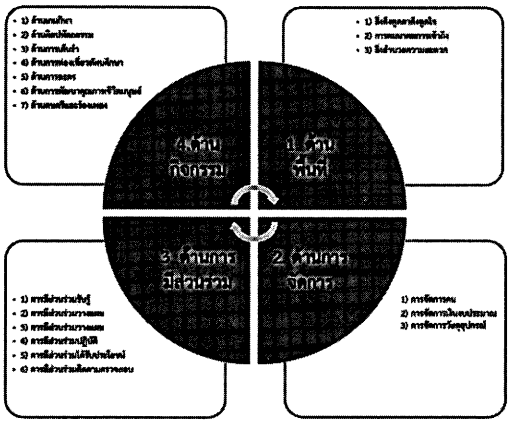

ภาพ 2 สรุปการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี

อภิปรายผล

1. ความต้องการของนักท่องเที่ยว มีลำดับความต้องการ คือ อันดับที่ 1 คือ ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย และด้านการตลาด ซึ่งเท่ากัน อันดับที่ 2 คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อันดับที่ 3 คือ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตามลำดับ ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและการกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1.1 คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ลักษณะเด่นในตัวเอง ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ความสำคัญทางลัทธิและศาสนา บรรยากาศ สภาพภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ และวิถีชีวิต

1.2 ความสะดวกในการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว

1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พัก แรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และการรักษาความปลอดภัย

1.4 สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว

1.5 ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ ข้อจำกัดทางด้านบริการสาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

1.6 ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักของแหล่งท่องเที่ยว และจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนอกจากนี้ เกณฑ์ในการพิจารณาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว ที่ครอบคลุมองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านพื้นที่ คือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะหรือมีความเป็นเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานที่มีความเกี่ยวเนื่องกับระบบนิเวศวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น รวมทั้งต้องมีปัจจัยอื่นที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ ลักษณะภูมิทัศน์ ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

2) ด้านการจัดการ คือ ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวในพื้นที่ การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และการจัดการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับ

3) ด้านกิจกรรมและกระบวนการ คือ การพิจารณาถึงความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว การสร้างจิตสำนึกและการให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม

4) ด้านการมีส่วนร่วม คือการพิจารณา

ว่าองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบใดบ้าง และประชาชนในท้องถิ่นมีความพอใจหรือสนใจที่จะให้แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่

ดังนั้นในการศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา 8 ด้าน ได้แก่คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ความสะดวกในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม ความมีชื่อเสียงกิจกรรมท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน

นอกจากนี้ยังสนับสนุนนิยามการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ของ พยอม ธรรมบุตร. (2548: 1) ที่กล่าวถึงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวจะสนใจวิถีชีวิตมรดกวัฒนธรรมศิลปะ อุตสาหกรรมและกิจกรรมนันทนาการของชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะเยี่ยมชมและศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปะมหกรรมและงานแสดงสินค้าหัตถกรรม พิพิธภัณฑ์ทุกประเภท ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์ ตลอดจนแหล่งมรดกต่างๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเข้าสัมผัสเพื่อแสวงหาประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมจากพื้นที่ๆ เข้าไปท่องเที่ยว การเยี่ยมชมแหล่งศิลปะของชุมชนพื้นเมืองของท้องถิ่นตลอดจนมีส่วนร่วมในงานเฉลิมฉลองขนบธรรมเนียมพิธีกรรมของชนเผ่าพื้นเมือง นอกจากนี้วัฒนธรรม" คือ สิ่งที่ส่งผลต่อความเชื่อ สภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางเศรษฐกิจสังคม ฯลฯ สิ่งนั้นจะก่อให้เกิดโลกทัศน์ที่มนุษย์สามารถตีคุณค่า แล้วเลือกเอาคุณค่านั้นๆ มาเป็นค่านิยมในการดำเนินชีวิตที่แสดงออกในรูปของระบบกิจกรรม ในที่สุดก็จะเกิดเป็นการใช้พื้นที่ หรือระบบที่ตั้ง (Amos Goor and Tamar Rapoport. 1997) ซึ่งวัฒนธรรมอันล้ำค่า และนำไปสู่การเปิดตลาดใหม่ (Chaudhuri and Dutta. 2010) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมบัติ กาญจนกิจ. (2557: 159) เรื่อง นันทนาการและ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว กล่าวว่านักท่องเที่ยวต่างชาติและในประเทศมีความสนใจเป็นพิเศษ เกี่ยวกับวิถีชีวิตและการแต่งกายของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น หรืออาจเรียกว่าประเพณีและชีวิตพื้นบ้านการท่องเที่ยวโดยรวมในปัจจุบัน พบว่าปัจจัยสำคัญของอัตราการเติบโต ได้แก่ เทศกาลและงานประเพณีต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวที่สนใจ ที่จะศึกษาวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละพื้นที่ เดินทางมาท่องเที่ยวและศึกษาวัฒนธรรมงานประเพณีวิ่งควายของจังหวัดชลบุรี

2. ข้อเสนอแนะการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

2.1 ด้านพื้นที่ ผู้ให้ข้อมูลหลักมีความเห็นสอดคล้องกัน กว่าสถานที่มีความเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ แต่ควรจัดหาที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวและจัดหารถบริการรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างที่จอดรถ กับสถานที่จัดงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันทิกา หิรัญเทศ. (2556: 95) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี กล่าวว่า ควรมีการจัดระเบียบแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นหลัก และควรพัฒนาศักยภาพในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เรื่องการมี ขนส่งสาธารณะรับ-ส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย และ

ยังสอดคล้องกับ วสิษฐา เปี่ยมสกุล และสุชาติ ทวีพรปฐมกุล. (2556: 120-121) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดขอนแก่น พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวในระดับมาก การคมนาคมเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่สำคัญเพราะทำให้เกิดการเดินทางทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2557: 122) เรื่องพฤติกรรมนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวต้องการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการเดินทางท่องเที่ยวที่ไม่ต้องอาศัยแรงกายมาก สามารถเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้โดยสะดวก ง่ายดาย เช่นสามารถขับรถเข้าไปจอดในลานจอดรถของแหล่งท่องเที่ยวได้ และเดินทางไม่มาก ไม่ต้องเดินไกลหรือลำบากในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

2.2 ด้านการจัดการ การแบ่งหน้าที่กันอย่างชัดเจน ประสานงานผู้ที่รับผิดชอบในฝ่ายต่างๆ ล่วงหน้ามีการสรุปงานให้ผ่านการเห็นชอบจากมติในที่ประชุมแล้วดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ สอดคล้องกับ Misiura. (2006) ได้กล่าวถึงการที่จะให้ผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจัดการกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสมดุลย์กันระหว่างการทำธุรกิจกับการอนุรักษ์เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับ อัจฉราภรณ์ แก้วเกียรติยศ และสุชาติ ทวีพรปฐมกุล. (2556: 138) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันนคาทอลิก สังฆมณฑลราชบุรี กล่าวว่า แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวในศาสนาคริสต์นั้นควรเป็นการจัดการร่วมกันระหว่างบาทหลวงคริสตชนประจำโบสถ์โดยมีการจัดประชุมร่วมกันอย่างต่อเนื่องให้มีการจัดบุคลากรของชุมชนในการทำหน้าที่คอยให้ความรู้และความเข้าใจในการเยี่ยมชม หรือการประสานงานเพื่อติดต่อประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ๆ

2.3 ด้านกิจกรรมและกระบวนการ การวางแผนการท่องเที่ยวควรเริ่มจากกิจกรรมของคนที่เข้ามาแหล่งท่องเที่ยวและต้องรวบรวมข้อมูลเพื่อหากิจกรรมของนักท่องเที่ยว สิ่งที่สำคัญคือสามารถหาความชัดเจนของความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ตลอดจนความสามารถคาดการณ์ถึงแนวโน้มการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมได้ การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่เฉพาะเจ้าบ้าน (Host) หรือคนในท้องถิ่นเท่านั้นยังรวมถึงแขก (Guest) หรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในท้องถิ่น (Gunn .1994)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ในทุกๆ ด้านควรจัดให้มีพื้นที่จำหน่ายสินค้าชุมชนในบริเวณตลาดเพื่อจะได้เป็นช่องทางเผยแพร่สินค้าของชุมชน และเป็นการสร้างรายได้ ให้กับชุมชนและเป็นแรงจูงใจให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ อิทธิพล โกมิล (2553: 42) เรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาบ้านวังน้ำมอกจังหวัดหนองคาย ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านวังน้ำมอกนั้นจากปัจจัยนำเข้าประกอบด้วยประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ประเพณีวัฒนธรรมการรวมกลุ่มของชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติ ชาวบ้านมีกระบวนการในการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนต่างๆ อย่างเป็นระบบในการประชาคมชาวบ้านในโอกาสต่างๆ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ

ให้เกิดกับชุมชน ให้มีการแสดงความคิดเห็น เสนอแนวคิดเพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความคิดร่วมกันของชุมชนบ้านวังน้ำมอก มีการศึกษาดูงานด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนที่อื่นซึ่งจะทำให้ชาวบ้านค้นพบต้นทุนเดิมที่มีอยู่แล้วทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม มีทรัพยากร ธรรมชาติป่าไม้และแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์ เกิดแนวคิดร่วมกันในการที่จะพัฒนาฟื้นฟูอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณค่าอยู่แล้วในชุมชนมาเป็นจุดขายในกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ ศึกษาค้นคว้าและพัฒนาของชุมชน แล้วยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรินทร์ หลิมไพโรจน์. (2554: 368-369) เรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาจังหวัดนครราชสีมา ได้กล่าวว่าให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการขาย/จำหน่ายสินค้า พื้นถิ่น อาหาร เครื่องดื่มของที่ระลึก ผลผลิตทางการเกษตร ให้กับนักท่องเที่ยวบริเวณจุดพักระหว่างการท่องเที่ยว หรือทางเข้า และออก เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในท่องถิ่น ลดการย้ายถิ่นฐานของประชาชน ทำให้ประชาชนเกิดความรักและหวงแหนถิ่นที่อยู่ของตน และเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ในการมาท่องเที่ยวระหว่างชาวไทยและชาวต่างชาติ
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยจูงในในการตัดสินใจซื้อสินค้าในตลาดประมงท่าเรือพลี
3. กลยุทธ์ทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี

บรรณานุกรม

นรินทร์ หลิมไพโรจน์. (2554). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว). คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : เพรส แอนด์ ดีไซน์.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2557). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: เฟิร์นข้าหลวง พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ปทัญทิญา สิงห์คราม. (2557). ปริญญานิพนธ์เรื่องการวิจัยและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประวัติศาสตร์เพื่อสร้างปรากฏการณ์ในการพลิกฟื้นประวัติศาสตร์พันท้ายนรสิงห์ จังหวัดสมุทรสาคร. สาขาวิชาการกีฬา นันทนาการและการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พยอม ธรรมบุตร. (2548). เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มณฑาวดี พูลเกิด. (2554, มกราคม-มีนาคม). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน. วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา. หน้า 70-80.

วสิษฐา เปี่ยมสกุล และสุชาติ ทวีพรปฐมกุล. (2556). วารสารวิชาการสถาบันการพลศึกษา. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.

วันทิกา หิรัญเทศ. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี. วิทยาลัยราชพฤกษ์.

สมบัติ กาญจนกิจ. (2557). นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัจฉราภรณ์ แก้วเกียรติยศ และสุชาติ ทวีพรปฐมกุล. (2556). วารสารวิชาการสถาบันการพลศึกษา. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส.

อิทธิพล โกมิล. (2553). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษา บ้านวังน้ำมอกจังหวัดหนองคาย. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement.

Amos Goor and Tamar Rapoport. (1997). Enhancing creativity in an informal educational framework. Journal of Educational Psychology vol. 69 issue 5 October 1977.

Chaudhuri, K.N. (1965). The English East India Company : The Study of an Early Joint-Stock Company. 160-1640. London : Thomas Nelson.

Dutta, K.K. (1965). Shah Alam and the East India Company. Calcutta : World Press

Gunn, C. A. (1994). Environmental design and landuse. In Travel tourism and hospitality research a handbook for managers and researchers. New York: John Wiley & Sons.

Misiura, S. (2006). Heritage marketing. Oxford, UK: Butterworth-Heinemann.

Academic Journal Institute of Physical Education

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย

Guidelines for Management Development of Thai Wrestling Association

รชต สุทธิจิตตกุล, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร รอดปัญญาและดร.จิราวัฒน์ ขจรศิลป์
คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย 2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เพิ่มขึ้น โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi technique) ใช้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสัมภาษณ์จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามจำนวน 17 คน ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นคณะกรรมการ ผู้ตัดสิน หรือ ผู้ฝึกสอน หรือสมาชิกของชมรมในสังกัดสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ด้านการวางแผนประกอบด้วย 9 กิจกรรม 2. ด้านการจัดการองค์กรประกอบด้วย 11 กิจกรรม 3. ด้านการนำประกอบด้วย 6 กิจกรรม 4. ด้านการควบคุมประกอบด้วย 5 กิจกรรม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย

Abstract

The purpose of this research were to propose the management guidelines for developing of Thai Wrestling Association by using the Delphi technique of future research. 5 experts were interviewed and 17 experts, were professionals and experienced the committees, referees, or coaches, or club members under the Thai Wrestling Association, were answered the questionnaire. The research instruments used were interview form of

Semi-Structured Interview and questionnaire. The statistics used for data analysis were Median, Mode, and Interquartile Range.

The research results revealed that the guidelines for development's management of Thai Wrestling Association could be applied to develop the guidelines for management development of Thai Wrestling Association by using 4 major components which included First, there were 9 activities in Planning. Second, there were 11 activities in Organizational. Third, there were 6 activities in Leading. Forth, there were 5 activities in Controlling.

Keywords: Management, Thai Wrestling Association.

บทนำ

กีฬามีส่วนช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันทางด้านสังคม การทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นเป็นหมู่คณะ สามารถปรับตัวกับสภาวะในสังคมยุคปัจจุบัน มีระเบียบวินัย สามารถตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะเห็นได้ว่ากีฬาเป็นส่วนสำคัญต่อทุกคนในประเทศ ทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต การเสริมสร้างสุขภาพ ความเสียสละและเป็นพลเมืองดีของชาติ นอกจากนี้การกีฬายังมีความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ เพราะการกีฬาจะช่วยพัฒนาและส่งเสริมคนในสังคม ให้มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงและมีจิตใจดี สามารถปรับใช้กับการทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการกระจายรายได้ไปยังท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ในกรณีจัดการแข่งขันในส่วนภูมิภาค (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2547)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525–2529) ถึงฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559) กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการกีฬา โดยกำหนดในภาพรวมตามแนวนโยบาย คือ การกำหนดให้มีการพัฒนาและการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน ทั้งในเมืองและชนบท โดยในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะเป็นผู้ดำเนินการจัดหา สถานที่อุปกรณ์อื่นๆ ที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555: 11) การกีฬาแห่งประเทศไทย ซึ่งมีส่วนในการรับผิดชอบโดยตรงในการส่งเสริมกีฬาของชาติ ได้มีนโยบาย ในการพัฒนาทางด้านการกีฬาและสนับสนุนรวมถึงการส่งเสริม ในด้านต่างๆ อย่างเช่น การจัดตั้งสมาคมกีฬาโดยสมาคมกีฬาต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นมานั้น ให้ใช้คำว่า "แห่งประเทศไทย" ต่อท้ายตามมาตรา 53 ในพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2558 (การกีฬาแห่งประเทศไทย. 2558)

สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ได้กำหนดนโยบายที่ก่อให้เกิดการพัฒนา ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนานักกีฬา การพัฒนาบุคลากรกีฬา รวมถึงการจัดการแข่งขัน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างรากฐาน และความนิยม ให้เกิดความแพร่หลายในส่วนของกีฬามวยปล้ำ ให้มากขึ้น เพราะจากผลงานที่ผ่านมา ซีเกมส์ครั้งที่ 26 พ.ศ. 2554 ที่ประเทศอินโดนีเซีย กีฬามวยปล้ำได้มา 5 เหรียญทอง 4 เหรียญเงิน และ 4 เหรียญทองแดง ซีเกมส์ ครั้งที่ 27 พ.ศ. 2556 ที่ประเทศพม่า กีฬามวยปล้ำได้มา 1 เหรียญทอง 7 เหรียญเงิน และ 1 เหรียญทองแดง ซีเกมส์ ครั้งที่ 28 พ.ศ. 2558 ที่ประเทศสิงคโปร์

เจ้าภาพไม่จัดการแข่งขัน จากผลงานที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาที่ไม่แน่นอน ยังไม่สามารถรักษาระดับมาตรฐานเอาไว้ได้ (สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย. 2558)

องค์กรแต่ละองค์กรจึงควรมีการบริหารจัดการภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนไปได้ตามเป้าหมายขององค์กร ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรในองค์กร ดังเช่นสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ให้มีประสิทธิผลได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีโครงสร้างการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง โดยจำเป็นที่จะต้องมีกระบวนการบริหารจัดการที่ดี เพราะสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ได้รับการรับรองการบริหารงานในระบบมาตรฐานคุณภาพ ISO 9001 : 2008 แต่จากผลการประเมินการดำเนินงานของการกีฬาแห่งประเทศไทย ในส่วนของสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ด้านการบริหารจัดการในระยะเวลา 3 ปีย้อนหลัง ระดับการประเมินเกณฑ์ในการประเมิน 5.0 ระดับการประเมินที่สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยได้ในปี 2556–2558 ผลการประเมินที่ได้ 4.6, 4.3 และ 3.8 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ระบบการบริหารจัดการของสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยมีผลของการพัฒนาลดลง ผลจากการประเมินนี้จะส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนองค์กรกีฬา โดยเมื่อคะแนนในการประเมินลดลงและมีการปรับเปลี่ยนลำดับของกลุ่ม งบประมาณจะถูกตัดลดลง 5% ในปีต่อไป ซึ่งงบประมาณเป็นส่วนสำคัญที่ใช้เป็นต้นทุนในการพัฒนาองค์กร เมื่องบประมาณที่ได้รับลดลงจึงส่งผลกระทบในด้านอื่นๆ ตามมา เช่น การพัฒนานักกีฬา การพัฒนาบุคลากร การจัดการแข่งขัน รวมถึงความสำเร็จในการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ ดังนั้นการที่จะทำให้ประสิทธิผลของสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยดีขึ้น การบริหารจัดการจึงมีส่วนสำคัญในการที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย (การกีฬาแห่งประเทศไทย. 2558)

ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งมีผลมาจากการบริหารจัดการในสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย การที่จะทำให้การบริหารบรรลุเป้าหมายได้นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดแนวทางการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน โดยส่วนสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดการองค์กร (Organizing) การนำ (Leading)และการควบคุม (Controlling) ดับลิน และเออแลนด์ Dubrin and Ireland (1993: 4-6)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เพิ่มขึ้น รวมถึงเป็นแนวทางกรณีศึกษาให้กับสมาคมกีฬาประเภทอื่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการในหน่วยงานให้ประสบความสำเร็จ บรรลุเป้าหมายให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เพิ่มขึ้นในการดำเนินงานต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบแบบใดที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย

2. แนวทางการบริหารจัดการแบบใดที่จะส่งผลให้สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย

มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่เหมาะสมสำหรับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย

2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยที่ช่วยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เพิ่มขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยทำให้องค์ประกอบที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย หรือสมาคมกีฬาประเภทอื่นให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เพิ่มขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย" ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่เหมาะสมและนำเสนอแนวทางที่ทำให้การพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยใช้ระเบียบวิจัยเชิงอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจงมีเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน เป็นคณะกรรมการบริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย หรือเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการบริหารนโยบายทางด้านการกีฬา ของการกีฬาแห่งประเทศไทย หรือของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำเร็จการศึกษาทางด้านพลศึกษาวิทยาศาสตร์การกีฬา หรือนันทนาการ และมีประสบการณ์ในฐานะผู้บริหารการกีฬาแห่งประเทศไทยระดับฝ่ายขึ้นไปหรือเทียบเท่า หรือผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย หรือผู้ตัดสิน หรือผู้ฝึกสอนสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มาแล้วไม่น้อยกว่า10 ปีกลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 17 คน เป็นคณะกรรมการ ผู้ตัดสิน หรือผู้ฝึกสอน หรือสมาชิกของชมรมในสังกัดสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย สำเร็จการศึกษาทางด้านพลศึกษาวิทยาศาสตร์การกีฬา หรือนันทนาการ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับสมาคมกีฬามวยปล้ำมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้น ดำเนินการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎี กฎหมาย ยุทธศาสตร์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างซึ่งใช้ในการทำเดลฟาย (Delphi technique) รอบ 1 มีลักษณะเป็นคำถาม เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยและนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ

ปรับปรุงให้สอดคล้องกับการทำการวิจัย

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งใช้ในการทำ Delphi รอบ 2 รอบ 3) โดยแบบสอบถามเป็นข้อความปลายปิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Type)

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ คือ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต และมีประสบการณ์ในการทำวิจัย

3.2 แก้ไขปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนการนำไปใช้

3.3 ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์แล้วผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแต่ละข้อคำถาม

3.4 ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) 3 รอบ การดำเนินการวิจัยโดยใช้ เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) มีรายละเอียดดังนี้

4.1 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ในการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) รอบที่ 1

4.2 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ แล้วร่างแบบสอบถามเป็นรายข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดและเปิด

4.3 นำแบบสอบถามไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญ 17 คน ซึ่งเป็นการใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) รอบที่ 2

4.4 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถาม (Delphi Technique) รอบ 2 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่ 1, 3 (Interquartile Range)

4.5 ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อทำเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) รอบ 2 โดยแสดงค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และความคิดเห็นเดิมของแต่ละคนในรอบที่ผ่านมา

4.6 นำแบบสอบถามจากรอบที่ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน รอบ 3 (ชุดเดิม) ตอบอีกครั้งหนึ่ง (Delphi Technique) รอบ 3 เพื่อยืนยันคำตอบที่ได้ตอบไปแล้วว่าเป็นเช่นเดียวกับความคิดเห็นเช่นเดิมหรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่

4.7 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากเดลฟาย (Delphi Technique) รอบที่ 3 มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อหาข้อสรุปสาระสำคัญของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย

4.8 ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อสรุปเป็นสาระสำคัญของแนวทางการพัฒนาการบริหาร

จัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการศึกษา สรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ที่ได้จากการศึกษาวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ผลการวิจัย

ด้านที่ 1 ด้านการวางแผน

มีการรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานและรายงานในรอบปีที่ผ่านมาจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน มีแผนงานโครงการส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนกีฬามวยปล้ำ อย่างชัดเจน กำหนดการจัดการแข่งขันอย่างมีมาตรฐานและเป็นระบบ มีการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส ชัดเจน และตรวจสอบได้ มีการนำวิทยาศาสตร์การกีฬาเข้ามาพัฒนากีฬามวยปล้ำ

ด้านที่ 2 ด้านการจัดการองค์กร

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์มีความชัดเจน สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการไว้อย่างชัดเจน สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีระบบการบริหารจัดการ แบบมีส่วนร่วม สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยได้กำหนดขอบเขตการทำงานไว้อย่างชัดเจน ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำ แห่งประเทศไทย ทำงานแบบเต็มเวลา เจ้าหน้าที่สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีจำนวนเพียงพอและภาระงานระบุไว้อย่างชัดเจน การมอบหมายงานต่อผู้ปฏิบัติงานสอดคล้องตามภาระที่รับผิดชอบ สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยมีคู่มือการปฏิบัติงานของสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยที่สอดคล้องตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ คณะกรรมการบริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีความรู้ประสบการณ์ และวิสัยทัศน์ด้านการกีฬา สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยมีคณะกรรมการติดตาม ประเมินผลการฝึกซ้อมและการแข่งขัน

ด้านที่ 3 ด้านการนำ

ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย บริหารจัดการความขัดแย้ง และความเครียดเหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบาย ทั้งในระยะสั้น กลาง ยาว ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ใช้หลักธรรมมาภิบาล ในการบริหารจัดการ

ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย สร้างแรงจูงใจแก่นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และบุคลากรทางการกีฬามวยปล้ำ ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย จัดระบบสวัสดิการ ให้แก่นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และบุคลากรทางการกีฬามวยปล้ำ

ด้านที่ 4 ด้านการควบคุม

สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีการประเมินผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างเป็นระบบ สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีการวัดผลเปรียบเทียบ ผลงานจริงกับมาตรฐานที่กำหนด

อภิปรายผลการวิจัย

โดยสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ออกมาเป็นองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน

การวางแผนมีความสำคัญต่อแนวทางการบริหารจัดการภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนไปได้ตามเป้าหมายขององค์กร ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากรในองค์กร เพื่อขจัดอุปสรรคที่จะมาถึงเป้าหมายข้างหน้าได้ ทำให้ผู้ปฏิบัติรู้ได้ว่าจะทำอะไร ที่ไหนเมื่อใดกับใครทำอย่างไรและทำเพื่ออะไรได้อย่างชัดเจน ซึ่งนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องและได้ผล ดังเช่น สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ให้มีประสิทธิผลได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีโครงสร้างการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับ นนชัย ศานติบุตร (2550) วิจัยเรื่องรูปแบบของหน้าที่การบริหารจัดการฟุตบอลอาชีพ 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผน การจัดการองค์กร การนำ และการควบคุม รูปแบบของการดำเนินงานตามปัจจัยหลักความสำเร็จโดยจำเป็นที่จะต้องมีกระบวนการบริหารจัดการที่ดี การที่จะทำให้การบริหารบรรลุเป้าหมายได้นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดแนวทางการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน โดยส่วนสำคัญในกระบวนการบริหารจัดการ ต้องมีการรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานและรายงานในรอบปีที่ผ่านมา จัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน สอดคล้องกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ 4 ปี (2553) แผนยุทธศาสตร์สร้างกีฬาไทยสู่ความเป็นเลิศ พ.ศ. 2555–2559 จึงต้องมีการวางแผนโครงการส่งเสริมพัฒนา และสนับสนุนกีฬามวยปล้ำ อย่างชัดเจน สอดคล้องกับแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555–2559) ที่กำหนดให้มียุทธศาสตร์ การพัฒนาการออกกำลังกายและการกีฬาขั้นพื้นฐาน ยุทธศาสตร์การพัฒนาการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาเพื่อมวลชน ยุทธศาสตร์การพัฒนาการการกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ ยุทธศาสตร์การพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารการกีฬาและการออกกำลังกาย การกำหนดแผนการฝึกอบรม พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และบุคลากรทางการกีฬามวยปล้ำ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555–2559) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มีระบบและกลไกให้บุคลากรทางการกีฬาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเพียงพอต่อความต้องการในการพัฒนากีฬาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับอำเภอ จังหวัด ชาติ และนานาชาติ กำหนดการจัดการแข่งขันอย่างมีมาตรฐาน และเป็นระบบ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555–2559) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ วัตถุประสงค์ข้อที่ 5 เพื่อพัฒนาระบบการจัดการแข่งขันกีฬาเพื่อความเป็นเลิศทั้งระดับชาติและนานาชาติ จัดทำข้อมูลนักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และสมาชิกเป็นปัจจุบัน มีระบบสารสนเทศ การสื่อสารที่ทันสมัย สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555–2559) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อสร้างระบบและกลไกในการพัฒนาเครือข่ายองค์กรกีฬา

ในแต่ละระดับให้เชื่อมโยงบูรณาการและมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

มีการนำวิทยาศาสตร์การกีฬาเข้ามาพัฒนากีฬามวยปล้ำ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555–2559) ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อให้มีการสร้างงานวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬารวมทั้งให้มีการนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพนักกีฬาและประชาชนทุกกลุ่มการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส ชัดเจน และตรวจสอบได้ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555–2559) ยุทธศาสตร์ที่ 6 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารองค์กร บุคลากรและสถานกีฬาทุกระดับของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคธุรกิจ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกีฬาและการออกกำลังกายให้ทันสมัย

2. ด้านการจัดการองค์กร

การจัดการองค์กรมีความสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ อย่างยิ่งเพราะการกำหนดโครงสร้างองค์กร เพื่อให้สิ่งของและบุคคลผู้เข้ามาอยู่ในองค์กรสามารถทำงานเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2546) กล่าวว่า การจัดองค์การ คือ หน้าที่งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบ เพื่อให้สิ่งของและบุคคลผู้เข้ามาอยู่ในองค์การสามารถทำงานเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นประโยชน์ต่องานที่จะมีการประสานกันทำเป็นทีม

การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์มีความชัดเจน และโครงสร้างการบริหารจัดการไว้อย่างชัดเจน กระบวนการในการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ และวิธีการต่างๆ สำหรับการปฏิบัติงานขององค์กรกีฬา ได้แก่ รวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานในปีที่ผ่านมา และจัดทำเป็นรายงานประจำปี พิจารณาทบทวนรายงานประจำปี โดยผู้เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อปรับปรุง และพัฒนาแผนปฏิบัติการขององค์กร ดำเนินการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กร กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ค่านิยม และยุทธศาสตร์ไว้อย่างชัดเจน โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการกีฬาโดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

การจัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักกีฬาและเตรียมการฝึกซ้อม ตามความสามารถ ติดตามประเมินผลการฝึกซ้อมและการแข่งขัน กำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานขององค์กร บริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบถูกต้อง โปร่งใส มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ วางแผนการจัดการแข่งขันอย่างเป็นระบบ จัดทำข้อมูลนักกีฬา บุคลากรทางการกีฬาและองค์กรเครือข่ายเข้าสู่ระบบสารสนเทศอย่างเป็นปัจจุบัน มีโครงการความร่วมมือในการพัฒนาการกีฬาและการศึกษากับสถาบันการศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555–2559) ยุทธศาสตร์ที่ 3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ให้นักกีฬาทุกกลุ่ม ทุกระดับ มีโอกาสเข้าร่วมการแข่งขัน และพัฒนาความสามารถโดยมุ่งเน้นความเป็นเลิศในการแข่งขันกีฬาทั้งระดับชาติและนานาชาติ มาตรการการพัฒนานักกีฬา

3. ด้านการนำ

ผู้บริหารมีบทบาทที่สำคัญต่อความสำเร็จ

ในการบริหารจัดการ โดยผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบาย ทั้งในระยะสั้น กลาง ยาว และสร้างแรงจูงใจแก่นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และบุคลากรทางการกีฬามวยปล้ำ บริหารจัดการความขัดแย้ง และความเครียดเหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่อคติหรือลำเอียง ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม

จัดระบบสวัสดิการ ให้แก่นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และบุคลากรทางการกีฬามวยปล้ำ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555–2559) ยุทธศาสตร์ที่ 3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ให้นักกีฬาทุกกลุ่ม ทุกระดับ มีโอกาสเข้าร่วมการแข่งขัน และพัฒนาความสามารถโดยมุ่งเน้นความเป็นเลิศในการแข่งขันกีฬาทั้งระดับชาติและนานาชาติ มาตรการการพัฒนานักกีฬา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสาคร สุขศรีวงศ์ (2549) การนำประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน คือภาวะผู้นำ และการจูงใจ ผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษาว่าจะสามารถพัฒนาภาวะผู้นำของตนได้อย่างไร พร้อมกับศึกษาว่าจะสามารถจูงใจผู้อื่นได้อย่างไร จึงจะทำให้หน้าที่ของตนในฐานะผู้นำองค์การประสบความสำเร็จได้สูงสุด

4. ด้านการควบคุม

การควบคุมมีความสำคัญต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ อย่างยิ่งเพราะการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงาน จัดทำงบดุลเงินงบประมาณ ทุก 3 เดือน และประจำปีวัดผลเปรียบเทียบ ผลงานจริงกับมาตรฐานที่กำหนด มีการประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ประเมินผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับธงชัย สันติวงษ์ (2541) ได้ให้ความหมายว่า การควบคุมงานเป็นเครื่องชี้ให้เห็นสิ่งที่เป็นไปต่างๆ ที่จะรายงานผลให้ผู้บริหารทราบว่า หลังจากทาการวางแผนที่ดี จัดองค์การได้ดี ชี้นำองค์การได้ดี สุดท้ายแล้วประสบความสำเร็จตามแผนหรือไม่ ซึ่งผู้บริหารและผู้ร่วมงานทุกคนต้องตระหนักว่า การควบคุมเป็นการกำกับให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงานและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ไม่ใช่การคอยจับผิด จึงเห็นได้ว่าองค์การใดๆ ก็ตาม แม้ว่าจะมีการจัดโครงสร้างขององค์การ การวางแผนงาน มีการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ มีการอำนวยการ มีการสอนงานแล้วก็ตาม แต่การปฏิบัติงานอาจไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ก็ได้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากความบกพร่องในหน้าที่การงานโดยไม่ได้เจตนา และบางครั้งอาจเกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการบางอย่าง เช่น ความไม่สนใจงาน การเจตนาที่จะกระทำผิด เป็นต้น จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมเพื่อสร้างสรรค์องค์การให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย หรือกำหนดนโยบายในด้านต่างๆ ได้แก่

1. ด้านการวางแผน ในแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ควรรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานและรายงานให้สมาชิกได้ทราบ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน และดำเนินการวางแผนงานโครงการส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนกีฬามวยปล้ำ จัดการฝึกอบรม พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และบุคลากรทางการกีฬามวยปล้ำ โดยจัดการแข่งขันอย่างมีมาตรฐาน และเป็นระบบ

นำวิทยาศาสตร์การกีฬาเข้ามาพัฒนากีฬามวยปล้ำให้มีขีดความสามารถที่เพิ่มขึ้น ควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศ การสื่อสารที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารที่รวดเร็ว สามารถเข้าถึงข้อมูลนักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และสมาชิก ลดค่าใช้จ่ายในการส่งข้อมูลต่างๆ ซึ่งจะทำให้การบริหารงบประมาณมีความคุ้มค่า

2. ด้านการจัดการองค์กร ในแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยควรกำหนดขอบเขตการทำงานของเจ้าหน้าที่ไว้อย่างชัดเจน ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยควรมีการทำงานแบบเต็มเวลา เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีความครอบคลุมยิ่งขึ้น และจัดหาคณะกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ทางด้านกีฬามวยปล้ำ เพื่อคัดเลือกนักกีฬา และเตรียมการฝึกซ้อม ตามความสามารถ

3. ด้านการนำ ในแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ผู้นำควรสร้างแรงจูงใจแก่นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และบุคลากรทางการกีฬามวยปล้ำ ด้านของหน้าที่การงาน และอาชีพ ที่ต่อยอดหลังจากการเลิกเล่นกีฬา และสวัสดิการต่างๆ รวมถึงการเพิ่มเงินรางวัลที่ได้รับจากการแข่งขันให้มากขึ้น

4. ด้านการควบคุม ในแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ควรมีการวัดผลเปรียบเทียบ ผลงานจริงกับมาตรฐานที่กำหนด และประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อให้คณะกรรมการนักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และบุคลากร ทุกคนเข้าใจถึงโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ในแต่ละตำแหน่ง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ไปทดลองใช้กับสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยอย่างจริงจัง และนำผลที่ได้นำเสนอต่อการกีฬาแห่งประเทศไทย เพื่อปรับใช้กับสมาคมกีฬาอื่น

2. ควรมีการศึกษาถึงแผนงานติดตามการบริหารจัดการของสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย โดยการประเมิน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการสมาคมต่อไป

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาองค์ประกอบด้านอื่นๆ มาพัฒนาให้เกิดความเหมาะสมกับแนวทางการพัฒนาสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย

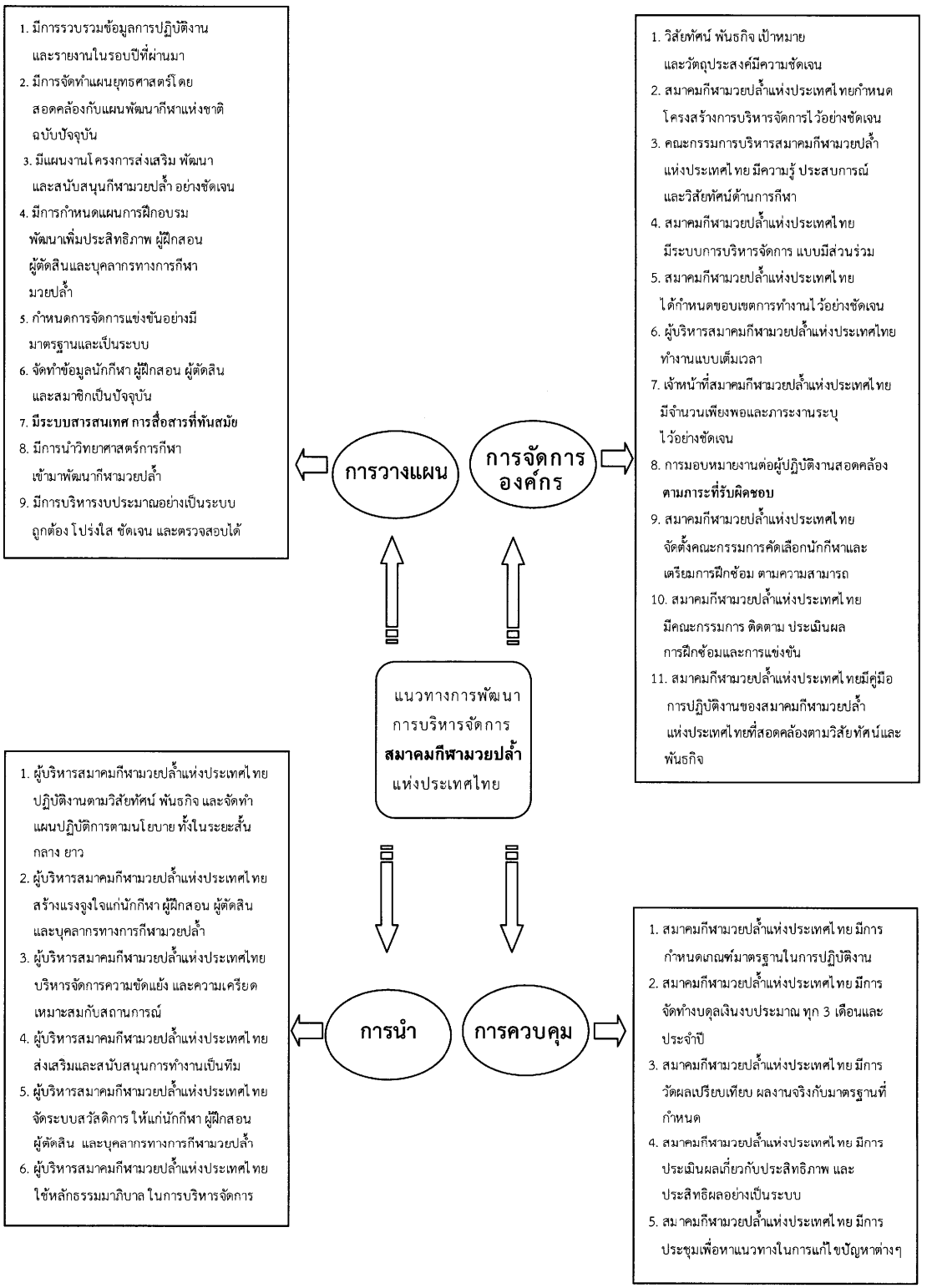
1. มีการรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงาน และรายงานในรอบปีที่ผ่านมา
2. มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดย สอดคล้องกับแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน
3. มีแผนงานโครงการส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนกีฬามวยปล้ำ อย่างชัดเจน
4. มีการกำหนดแผนการฝึกอบรม พัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพ ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสินและบุคลากรทางการกีฬา มวยปล้ำ
5. กำหนดการจัดการแข่งขันอย่างมี มาตรฐานและเป็นระบบ
6. จัดทำข้อมูลนักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และสมาชิกเป็นปัจจุบัน
7. มีระบบสารสนเทศ การสื่อสารที่ทันสมัย
8. มีการนำวิทยาศาสตร์การกีฬา เข้ามาพัฒนากีฬามวยปล้ำ
9. มีการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง โปร่งใส ชัดเจน และตรวจสอบได้
การวางแผน
การจัดการองค์กร
1. วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์มีความชัดเจน
2. สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยกำหนดโครงสร้างการบริหารจัดการไว้อย่างชัดเจน
3. คณะกรรมการบริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีความรู้ ประสบการณ์ และวิสัยทัศน์ด้านการกีฬา
4. สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีระบบการบริหารจัดการ แบบมีส่วนร่วม
5. สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ได้กำหนดขอบเขตการทำงานไว้อย่างชัดเจน
6. ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ทำงานแบบเต็มเวลา
7. เจ้าหน้าที่สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีจำนวนเพียงพอและภาระงานระบุไว้อย่างชัดเจน
8. การมอบหมายงานต่อผู้ปฏิบัติงานสอดคล้องตามภาระที่รับผิดชอบ
9. สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย จัดตั้งคณะกรรมการคัดเลือกนักกีฬาและเตรียมการฝึกซ้อม ตามความสามารถ
10. สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีคณะกรรมการ ติดตาม ประเมินผล การฝึกซ้อมและการแข่งขัน
11. สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยมีคู่มือการปฏิบัติงานของสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทยที่สอดคล้องตามวิสัยทัศน์และพันธกิจ
แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ **สมาคมกีฬามวยปล้ำ** แห่งประเทศไทย
1. ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจัดทำแผนปฏิบัติการตามนโยบาย ทั้งในระยะสั้น กลาง ยาว
2. ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย สร้างแรงจูงใจแก่นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และบุคลากรทางการกีฬามวยปล้ำ
3. ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย บริหารจัดการความขัดแย้ง และความเครียด เหมาะสมกับสถานการณ์
4. ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม
5. ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย จัดระบบสวัสดิการ ให้แก่นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน และบุคลากรทางการกีฬามวยปล้ำ
6. ผู้บริหารสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย ใช้หลักธรรมมาภิบาล ในการบริหารจัดการ
การนำ
การควบคุม
1. สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงาน
2. สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีการจัดทำงบดุลเงินงบประมาณ ทุก 3 เดือนและประจำปี
3. สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีการวัดผลเปรียบเทียบ ผลงานจริงกับมาตรฐานที่กำหนด
4. สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีการประเมินผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างเป็นระบบ
5. สมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย มีการประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

บรรณานุกรม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานการท่องเที่ยวและกีฬาสำหรับข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์กรสงเคราะห์ทหารผ่านศึกษา.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2553). แผนยุทธศาสตร์สร้างกีฬาไทยสู่ความเป็นเลิศ พ.ศ. 2553-2559. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2555-2559. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2558, จาก http://www.mots.go.th.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). แผนพัฒนากีฬาของสมาคมกีฬามวยปล้ำแห่งประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2558, จาก http://www.sat.or.th.

กัลยารัตน์ เมืองสง. (2550). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต.คณะครุศาสตร์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.(2549).

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559). สืบค้นเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2558, จาก http://www.ldd.go.th.html.

ธงชัย สันติวงษ์. (2541). ทฤษฎีองค์การและการออกแบบ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ธงชัย สันติวงษ์. (2546). การจัดการองค์กร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

นนชัย ศานติบุตร. (2550). การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาฟุตบอลอาชีพของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาพลศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคภูมิ รัตนโรจนากุล. (2554). รูปแบบการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์กีฬาปีนหน้าผาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและกีฬา. คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา มหาวิทยาลัยบูรพา.

สาคร สุขศรีวงศ์. (2549). การจัดการ จากมุมมองนักบริหาร Management. กรุงเทพฯ: จี.พี.ไซเบอร์พรินท์.

Dubrin, A. J., & Ireland, R. D. (1993). Management and organization. 2nd ed.

การประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตบุรี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556)

The assess appropriateness of bachelor of education in physical and health education curriculum (5 years) (renovated in 2013BE) for Institute of Physical Education Chonburi campus

อเนชา เพียรทอง, ศิรินภา เพียรทอง, จันตรี ลดาวรรษ์ และรัตนาภรณ์ ทรงพระนาม
คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluation Research) โดยประเมินตามรูปแบบ CIPP model ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตเพื่อนำผลการการวิจัยไปใช้พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขตชลบุรี ที่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) ปีการศึกษา 2559 จำนวน 8 คน 2) อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาเขตชลบุรี ที่สอนหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 30 คน และ 3) นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา ปีการศึกษา 2559 จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) เป็นแบบประเมิน แบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ สำหรับอาจารย์ผู้สอนและสำหรับนักศึกษา 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา 3) สังเคราะห์รายงานผลการดำเนินงานหลักสูตร (มคอ.7) และ 4) ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ระหว่างปีการศึกษา 2556-2558 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

ผลการประเมินด้านบริบท ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.73)

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้งอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน สิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.74)

ผลการประเมินด้านกระบวนการ ทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้งอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.79)

ผลการประเมินด้านผลผลิต ทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้งอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาซึ่งประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78)

ผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษาดังกล่าว มีความเหมาะสม มีคุณภาพ และสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน

Abstract

The purpose of this study was to assess the appropriateness of bachelor of education in physical and health education curriculum (5 years) (renovated in 2013BE) for Institute of Physical Education Chonburi campus in academic year 2016BE. The study is an evaluation research utilizing ICPP model consisted of 4 aspects such as, context, input, process and product. The result of appropriateness assessment as mentioned will be used for develop and improve the efficiencies of the curriculum related to today's society. The target population are 1) eight administrators of Institute of Physical Education Chonburi Campus, 2) forty four faculty staffs of Educational Faculty and 3) three hundred twenty seven students of Faculty of Education. The data collection instruments consisted of 5-point scales questionnaires for the faculty staffs and students, structured interview paper questions for the administrators, summary synthetic report of Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF7), and result of curriculum qualification assessment during academic year 2013-2015BE. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and content analysis.

Research findings were as follows:

The curriculum context consisted of structure and content, which were assessed by faculty staffs and students were rated at higher levels of appropriateness both overall and in each item ($\overline{X}$ = 3.73).

The curriculum input consisted of students and staffs attributions and teaching and learning facilities, which were assessed by faculty staffs and students were rated at higher levels of appropriateness both overall and in each item ($\overline{X}$ = 3.74).

The curriculum processes are assessed by faculty staffs and students were rated at higher levels of appropriateness both overall and in each item ($\overline{X}$ = 3.79).

The curriculum product consisted of ethics and moral, knowledge, cognitive skills, interpersonal skills and responsibility, numerical analysis, communication and information technology skills, and knowledge management skills, which were assessed by faculty staffs and students were rated at higher levels of appropriateness both overall and in each item ($\overline{X}$ = 3.78).

The physical education institute administrators of both Chonburi campus concluded that, the bachelor of education in physical and health education curriculum as mentioned above was fully appropriated, qualified and accorded to contemporary society.

บทนำ

การศึกษานับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ หลักสูตรเปรียบเสมือนแผนแม่บทและกรอบทิศทางในการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา ได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาหลักสูตรทุกหลักสูตรที่เปิดสอนให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF : HEd) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา มุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (learning outcomes) ของนักศึกษาซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิต ที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิ และสื่อสารให้สังคม ชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเข้าใจได้ตรงกันและเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนาว่ามีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา มีภารกิจหลักหลายประการ ทั้งด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปะวัฒนธรรมอย่างไรก็ตาม ภารกิจหลักที่สำคัญยิ่งของสถาบันอุดมศึกษา คือการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของประเทศ และประชาคมโลก ทุกสถาบันจึงเปิดสอน

หลักสูตรปริญญาระดับต่างๆ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสาขาวิชาการ วิชาชีพต่างๆ ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ทุกหลักสูตรจะกำหนดปรัชญาและวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติ ปรัชญาของการอุดมศึกษา ปรัชญาของสถาบัน และมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพแต่ละสาขาวิชา เมื่อใช้หลักสูตรไปได้ระยะหนึ่งจะต้องมีการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาปรับปรุงและตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ควรเกิดขึ้นทุกช่วงระยะเวลาของการพัฒนาหลักสูตร ตั้งแต่ก่อนการพัฒนาหลักสูตร การออกแบบหรือยกร่างหลักสูตร ก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ ระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร หลังจากใช้หลักสูตรจนครบวงจร ซึ่งโดยทั่วไปจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ 1) ประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และ 2) ประเมินเพื่อนำผลการประเมินไปสู่การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร อีกทั้งผลงานจากการประเมินหลักสูตร ยังสามารถช่วยตัดสินคุณค่าของหลักสูตรอีกด้วยการประเมินหลักสูตรในสถาบันอุดมศึกษานอกจากผู้ใช้หลักสูตรจะประเมินเพื่อใช้พิจารณาตรวจสอบระบบการบริหารหลักสูตรเพื่อปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรและขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ยังประเมินเพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ที่กำหนดให้ทุกหลักสูตรมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย แสดงการปรับปรุงดัชนีด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาและมีการประเมินเพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะอย่างน้อยทุกๆ 5 ปี

คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี เป็นคณะที่มีภารกิจในการผลิตครูในสาขาพลศึกษาและสุขศึกษาที่ออกไปรับใช้สังคมมาเป็นระยะเวลานาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 และมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2548 และเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2549 จนกระทั่งปัจจุบันได้ใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีการปรับปรุงทั้งด้านเนื้อหาสาระและวิธีการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ด้านมาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2556 และตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย เพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนด กล่าวคือมีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและทักษะการจัดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามการพัฒนาและการปรับปรุงหลักสูตรควรต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่หลักสูตรที่ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งต้องดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ตามประกาศคุรุสภา พ.ศ. 2557 ประกอบกับในปีการศึกษา 2560 ที่จะถึงนี้เป็นปีที่ครบวงรอบ 5 ปีของการใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556)

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี ซึ่งปัจจุบันจัดการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) มาตั้งแต่ปี 2556 จึงต้องมีการ

ประเมินหลักสูตรเพื่อนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการและวิชาชีพเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน และสามารถผลิตบัณฑิตได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของสังคม ท้องถิ่น และการพัฒนาสังคมประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี ในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร คือ ผู้บริหาร ประธานหลักสูตร ตลอดจนการสังเคราะห์รายงานผลการดำเนินงานหลักสูตร (มคอ.7) และการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ระหว่างปีการศึกษา 2556-2558

2. วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด (close ended questionnaire) สอบถามประชากร คือ อาจารย์ที่สอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา และนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ และนำเสนอผลการศึกษาด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) โดยการดำเนินการวิจัยจะมีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มผู้บริหารหลักสูตร จำนวน 8 คน และกลุ่มผู้ใช้หลักสูตรจำนวน 456 คน รวมทั้งสิ้น 464 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มผู้บริหารหลักสูตร ประกอบด้วย
   - รองอธิการบดีประจำวิทยาเขต
   - ผู้ช่วยอธิการบดี
   - รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์
   - ประธานหลักสูตร

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็นไปตามโอกาสทางสถิติ (Non probability sample) ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวนรวม 8 คน โดยมีเกณฑ์เลือก คือ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) ประกอบด้วย

1. รองอธิการบดีประจำวิทยาเขตชลบุรี จำนวน 1 คน
2. ผู้ช่วยอธิการบดี จำนวน 5 คน
3. รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 1 คน
4. ประธานหลักสูตร จำนวน 1 คน

2. กลุ่มผู้ใช้หลักสูตร เป็นอาจารย์ที่สอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา และนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา ผู้วิจัยใช้การประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (R.V. Krejcie; & R.W.

Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545) ที่ประชากร 456 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 210 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมินหลักสูตร จำนวน 3 ฉบับ ดังนี้

1. แบบประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) สำหรับอาจารย์ผู้สอนเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน ทั้งหมด 75 ข้อ แยกเป็นด้านบริบท จำนวน 20 ข้อ ด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 18 ข้อ ด้านกระบวนการ จำนวน 21 ข้อ และด้านผลผลิต จำนวน 16 ข้อ

2. แบบประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) สำหรับนักศึกษาเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 4 ด้าน ทั้งหมด 65 ข้อ แยกเป็น ด้านบริบท จำนวน 15 ข้อ ด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 17 ข้อ ด้านกระบวนการ จำนวน 16 ข้อ และด้านผลผลิต จำนวน 17 ข้อ

3. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันการพลศึกษา ประกอบด้วย รองอธิการบดี ประจำวิทยาเขต ผู้ช่วยอธิการบดี รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ และประธานหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านปัจจัยเกื้อหนุนหลักสูตร และด้านการดำเนินการในการบริหารหลักสูตร

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษารูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model และหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรเพื่อกำหนดโครงสร้าง และรายการประเมิน

2. ออกแบบเครื่องมือประเมิน และสร้างข้อคำถามตามโครงสร้างการประเมิน

3. หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยการหาคุณภาพความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านพลศึกษา สุขศึกษา วัดผลการศึกษา และการวิจัย จำนวน 5 คน พิจารณาเนื้อหาสาระของแบบประเมินให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์และตัวแปรที่ศึกษา ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของภาษาในข้อคำถามโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน (IOC: Index of Item Objective Congruence) และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า .50 โดยทุกข้อมีค่า IOC ระหว่าง 0.90-1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) การหาความเชื่อมั่นของแบบประเมินที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยนำแบบประเมิน

ไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ได้รับเลือก เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้หาความเชื่อมั่น ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ .83

5. จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน

ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย

1.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา (5ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) ตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

2.1 ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสาร (มคอ.7)

2.2 ข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารรายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร (CAR) ประจำปีการศึกษา 2556-2558

2.3 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) ตามกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตชลบุรี เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยชี้แจงคำอธิบายของแบบสอบถามกับกลุ่ม และแจกแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน

3. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติ

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับรองอธิการบดีประจำวิทยาเขต ผู้ช่วยอธิการบดี รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ประธานหลักสูตร จำนวน 8 คน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 เตรียมความพร้อมของการดำเนินการสัมภาษณ์ และคณะผู้วิจัยจดบันทึกการสัมภาษณ์

2.2 คณะผู้วิจัยดำเนินการซักถาม และเปิดประเด็นข้อคำถามที่กำหนดไว้ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น และเสนอแนะในด้านต่างๆ ที่มีต่อการปรับปรุงหลักสูตร ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ด้านโครงสร้างหลักสูตร ด้านเนื้อหาหลักสูตร ด้านปัจจัยเกื้อหนุนหลักสูตร และด้านการดำเนินการในการบริหารหลักสูตรโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง

2.3 เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยกล่าวขอบคุณผู้ให้การสัมภาษณ์ทุกคน

2.4 คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปพร้อมทั้งเขียนรายงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและ

ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อนำข้อมูลจากแบบบันทึกการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามทั้งหมดมาทำการศึกษาและวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำผลจากการรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึกการสัมภาษณ์ (Interview form) และการสังเคราะห์ มคอ.7 และการสังเคราะห์ (CAR) ประจำปีการศึกษา 2556-2558 ทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ของข้อมูล นำมาตีความและสร้างความเข้าใจตรงกันในข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลกับการตีความของคณะผู้วิจัย เกี่ยวกับความคิดของผู้ให้ข้อมูลว่าสอดคล้องตรงกันหรือไม่ โดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยนำผลจากแบบสอบถามจากการตอบแบบสอบถามของอาจารย์ที่สอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา และนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา คณะผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ช่วยในการคำนวณและนำเสนอผลการศึกษาด้วยสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic)

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล พบว่า

1.1 ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.70 รองลงมาเป็นเพศหญิงจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.30 ตามลำดับ

1.2 ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 59.40 รองลงมาเป็นเพศหญิง 73 คน คิดเป็นร้อยละ 40.60 ตามลำดับ

1.3 ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ เป็นรองอธิการบดีประจำวิทยาเขตบุรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ผู้ช่วยอธิการบดี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 และประธานหลักสูตร จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50

2. ผลการประเมินผลการใช้หลักสูตร

2.1 ผลการประเมินด้านบริบท ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้งอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย โครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาสาระของหลักสูตร พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.73)

2.2 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้งอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.74)

2.3 ผลการประเมินด้านกระบวนการทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้งอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาซึ่งประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.79)

2.4 ผลการประเมินด้านผลผลิต ทั้งในภาพรวมและรายด้านทั้งอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.78)

2.5 ผู้บริหารสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตชลบุรี มีความคิดเห็นว่าหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา ดังกล่าว มีความเหมาะสม มีคุณภาพ และสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน

อภิปรายผล

1. ด้านบริบท อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความสอดคล้องกลับมาตรฐานวิชาชีพครู มีความชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานระดับอุดมศึกษา สามารถนำไปปฏิบัติได้ แต่ยังมีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมมีความเหมาะสมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสกร อัมพรสวัสดิ์ (2548 : บทคัดย่อ)

2. ด้านปัจจัย อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งนักศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการเรียนการสอนในสาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา มีความเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากในกระบวนการรับนักศึกษามีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนในตอนรับสมัครที่เฉพาะเจาะจงในสาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา สำหรับอาจารย์มีความรู้ความสามารถตรงกับวิชาที่สอน เนื่องจากในการจัดผู้สอนในแต่ละรายวิชาต้องตรวจสอบวุฒิการศึกษาประสบการณ์การศึกษาของอาจารย์ผู้สอนให้เป็นไปตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา ระดับหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับประกาศนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาการกำกับหลักสูตรของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี 2559 ที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การควบคุมคุณภาพการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

3. ด้านกระบวนการ อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกัน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น มีการจัดกิจกรรมเน้นตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน และมีการวัดและประเมินผลโดยใช้เทคนิคการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อเนชา เพียรทอง (2556: บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลางตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2555 ซึ่งผลการศึกษาโดยภาพรวมทุกด้าน นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา มีคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอยู่ในระดับมาก

4. ด้านผลผลิต อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา

มีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เนื่องจากในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตบุรี เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติทำงานร่วมกันเป็นทีมตลอดหลักสูตร และนักศึกษาสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื่องจากในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักศึกษามีการเน้นการปฏิบัติในสถานการณ์จำลองและสถานการณ์จริง โดยเฉพาะการฝึกปฏิบัติการในรายวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินหลักสูตรโดยใช้กรอบการประเมินตามรูปแบบการประเมินอื่น

2. ควรมีการพัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรที่มีลักษณะเฉพาะทางของสถาบันการพลศึกษา แต่ยังคงสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556)

ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556)	n = 210		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผลการประเมินด้านบริบท	3.73	0.40	มาก
2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า	3.74	0.40	มาก
3. ผลการประเมินด้านกระบวนการ	3.79	0.51	มาก
4. ผลการประเมินด้านผลผลิต	3.78	0.56	มาก
รวม	**3.76**	**0.42**	**มาก**

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) ในภาพรวม ความคิดเห็นหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.76) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.79) รองลงมาผลการประเมินด้านผลผลิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.78) และผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.74) ตามลำดับ

บรรณานุกรม

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ภาสกร อัมพรสวัสดิ์. (2548). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2546 ประเภทวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาสัตวศาสตร์ ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี. (2556). รายงานประเมินตนเอง. คณะศึกษาศาสตร์: ชลบุรี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี.

_____.(2557). รายงานประเมินตนเองระดับหลักสูตร. คณะศึกษาศาสตร์: ชลบุรี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี.

_____ . (2558). รายงานประเมินตนเองระดับหลักสูตร. คณะศึกษาศาสตร์: ชลบุรี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี.

_____ . (2556). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษา (CAR). คณะศึกษาศาสตร์: ชลบุรี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี.

_____.(2557). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร (CAR). คณะศึกษาศาสตร์: ชลบุรี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี.

_____.(2558). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร (CAR). คณะศึกษาศาสตร์: ชลบุรี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี.

_____ . 2559). ประกาศนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาการกำกับหลักสูตรของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี 2559: ชลบุรี สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี.

อเนชา เพียรทอง. (2556). คุณลักษณะที่เป็นจริงของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาในเขตภาคกลางตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2555. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Fidone, Diana Jean. (1993). An evaluation of Secondary Program Using the Context : Component of the CIPP Decision-Making Model. Dissertation Abstracts International. 54(6) : 2038A, December.

Academic Journal Institute of Physical Education

การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Development of Strategic Management Models for Primary Small School under the Office of Basic Education Commission

สุริยา ศรีโภคา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดิ์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) พัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) ตรวจสอบรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 380 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Correlation) ค่าสถิติทดสอบที (t-test) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard error) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ค่าสถิติวัดความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของรูปแบบโดยใช้โปรแกรมลิสเรล พบว่า

1. สภาพปัญหาการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการใช้เหตุผล ด้านการใช้พลังอำนาจ ด้านมุ่งผลงาน ด้านการปฏิรูปงาน ด้านการปฏิรูปบุคคล ด้านการสร้างสรรค์ ด้านการรวมพลัง ด้านการประสานความร่วมมือ ด้านการสรุปผลงาน โดยรวมทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็กที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ คือ ด้านการใช้เหตุผล ด้านการใช้พลังอำนาจ ด้านมุ่งผลงาน ด้านการปฏิรูปงาน ด้านการปฏิรูปบุคคล ด้าน

การสร้างสรรค์ ด้านการรวมพลัง ด้านการประสานความร่วมมือ และด้านการสรุปผลงาน

3. องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการใช้เหตุผล ด้านการใช้พลังอำนาจ ด้านมุ่งผลงาน ด้านการปฏิรูปงาน ด้านการปฏิรูปบุคคล ด้านการสร้างสรรค์ ด้านการรวมพลัง ด้านการประสานความร่วมมือ และด้านการสรุปผลงาน องค์ประกอบดังกล่าว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ดีมีค่า χ^2 เท่ากับ 715.24 ค่า df เท่ากับ 258 χ^2/df เท่ากับ 2.77 ค่า GFI = 0.96 ค่า CFI เท่ากับ 0.99 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.048 และค่า RMR เท่ากับ 0.021

คำสำคัญ: การบริหารเชิงกลยุทธ์/ สถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

The purpose of this research were : 1) to study the problems of strategic management for the small primary school under the office of the basic education 2) to develop the model of strategic management for small primary school under the office of the basic education and 3) to evaluate strategic management model for the small primary school under the office of the basic education. The samples used in this research were 380 directors of small primary schools. Mean, standard deviation, Correlation, t- test, Confirmatory Factor Analysis (CFA), were used to analyze research data.

The results of the research were that 1) we found 9 components which have effect on strategic management model for small primary school as follow : reason using, empowerment, work achievement, work reform, staff reform, creativity, gain power, collaboration and summary report. We also found that the effect on the model of those 9 components are on the high level 2) The confirmatory Analysis show that the suitable model of strategic management for elementary small under the office of the basic are consisted of the above nine components. 3) The statistic data analysis showed that those nine factors were suitable and congruence with the empirical data at high level with Chi-Square value of 715.24, df = 258, χ^2/df = 2.77, GFI = 0.96, CFI = 0.99, RMSEA = 0.048, RMR = 0.021

Keywords: Strategic Management/ Small Primary School

บทนำ

การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นจุดร่วมขององค์ความรู้และศาสตร์ต่างๆ ของการบริหารจัดการกับการบูรณาการแหล่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อกำหนดขึ้นเป็นนโยบายนำไปสู่การปฏิบัติ โดยการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ซึ่งจะประกอบด้วยกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) และวัตถุประสงค์ (Objective) เป็นระบบการบริหารที่มีธรรมาภิบาลนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จ ด้วยการบริหารที่ดีและการประสบความสำเร็จในอนาคตอย่างยั่งยืนได้ จะต้องประกอบด้วยองค์ความรู้ในการบริหารเชิงกลยุทธ์ เพราะการปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องพัฒนาทักษะการบริหารจัดการให้มีความสามารถในการบริหารงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างรวดเร็วและถูกต้อง โดยใช้ทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ ที่มีอยู่อย่างมีระบบและคุ้มค่า เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (ธีรยุส วัฒนาศุภโชค, 2552) และจากการเปลี่ยนแปลงของโลก ได้แก่ การก้าวสู่ยุคศตวรรษที่ 21 (21st Century) การเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) และการเข้าสู่การประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปรับพฤติกรรม ทัศนะคติ สร้างความเป็นผู้นำยุคใหม่ไปสู่การเป็นผู้บริหารยุคใหม่ที่มีสมรรถนะ ทักษะและเทคนิคการบริหารรูปแบบใหม่ โดยมีความสามารถประยุกต์ใช้ทักษะสำคัญ 3 ด้าน ซึ่งก็คือด้านการบริหารตนเอง (Self-Mastery) ด้านการบริหารทีม (Team Management) และด้านการบริหารผลงาน (Performance Management) เพื่อยกระดับความสามารถและสร้างประสิทธิภาพในตนเอง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2551)

จากความตระหนักในการเปลี่ยนพลวัตทางสังคมของโลก ที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และด้านที่สำคัญที่สุดของมนุษย์คือด้านการศึกษา จึงทำให้กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นองค์การหลักด้านการศึกษาของชาติจะต้องมีการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ในส่วนของการบริหารและการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา กำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา อันจะส่งผลให้เกิดการบริหารทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง มุ่งปฏิรูปการเรียนรู้คู่คุณธรรม นำอาชีพผสมผสานเทคโนโลยี มีข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย กระจายอำนาจการบริหารงาน ร่วมประสานทุกฝ่าย โปร่งใส ยุติธรรม เน้นนำบุคลากร ให้ได้รับการพัฒนา จึงทำให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนปรับปรุงแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาจึงต้องนำระบบการบริหารเชิงกลยุทธ์มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และเป็นเครื่องมือที่จะดำเนินงานจัดการศึกษา ตามภารกิจหลักในการบริหารงานในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย โดยมีขอบข่ายในการบริหารงาน 4 งาน ให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (ปรีชา หงส์ไกรเลิศ, 2550)

จากการศึกษาสภาพปัญหาของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็กที่ผ่านมาพบว่า ส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน 4 ด้าน คือ 1) ปัญหา

ด้านการบริหารจัดการ ในอดีตรัฐบาลมุ่งเน้นการจัดตั้งโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้นักเรียนทุกคนได้เข้าเรียน แต่ในปัจจุบันความจำเป็นดังกล่าวได้ลดลงประกอบกับประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง 2) ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ในกรณีที่ครูไม่ครบชั้น และนักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาเพราะมีภารกิจอื่น ที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ครูต้องปฏิบัติทั้งในสังกัดเดียวกันและต่างสังกัด การจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน 3) ปัญหาด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน เนื่องจากงบประมาณและทรัพยากรมีจำกัด ในการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนที่ผ่านมาได้ใช้เกณฑ์การจัดสรรหลายๆ เกณฑ์ซึ่งขนาดโรงเรียนก็เป็นเกณฑ์หนึ่งในการจัดสรรเนื่องจากมีการคำนึงถึงประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณ ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับจัดสรรบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้าง ในจำนวนที่น้อยสภาพอาคารเก่าชำรุดทรุดโทรมเนื่องจากก่อสร้างมาเป็นเวลานาน คอมพิวเตอร์โทรศัพท์มีไม่เพียงพอ โรงเรียนขนาดเล็กไม่สามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชนได้มากนัก เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนมีฐานะยากจน และ 4) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ผ่านมาถึงแม้ว่าจะมีตัวแทนชุมชนและองค์กรต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็ตาม แต่ก็ไม่มีบทบาทมากนักหรือน้อยมากหรือไม่มีเลยและหากกล่าวถึงการประสานงานกับหน่วยงานอื่น องค์กรอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนด้วยแล้ว เกือบจะกล่าวได้ว่ามีน้อยมาก ในขณะที่ชุมชนและผู้ปกครองมีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนและการเรียนของบุตรได้เท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555)

จากสภาพปัญหาและอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำสถานศึกษาไปสู่การพัฒนาระบบการศึกษาแนวทาง หรือรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาที่ต่างจากเดิมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็กจึงสนใจศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาและการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ในการช่วยให้โรงเรียนสามารถก้าวผ่านปัญหา อุปสรรค โดยมีแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริงและวิธีการที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนได้เป็นอย่างดีและเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ในยุคปฏิรูปการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์

สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านพหุตัวแปรมีความสัมพันธ์กัน

2. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพหุตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน

3. การตรวจสอบรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปรากฏผลว่าเหมาะสมกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2558 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15,473 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดไว้ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 380 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) จากผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7,506 คน จาก 32 จังหวัด

2.2 กลุ่มตัวอย่างเพื่อการสร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ความเหมาะสมของรูปแบบ ใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีศักยภาพในการจัดทำกลยุทธ์และมีความรอบรู้ในด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ จำนวน 17 คน

2.3 กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่ตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรม จำนวน 1 โรงเรียน และในเขตเกษตรกรรม จำนวน 1 โรงเรียน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 ตัวแปรต้น คือ กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ตัวแปรตาม คือ การบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 แบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามแบบของ ลิเคอร์ท (Likert scale) เป็นการวัดความคิดเห็นที่แสดงออกถึงสภาพปัญหาการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก มี 5 ระดับ

1.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างใช้ในเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อประเมินสรุป และปรับปรุงรูปแบบที่เหมาะสมให้มีความถูกต้องและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

1.3 แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟาย โดยดำเนินการกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ ที่มีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 แบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับร่างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการใช้เหตุผล 2) ด้านการใช้พลังอำนาจ 3) ด้านมุ่งผลงาน 4) ด้านการปฏิรูปงาน 5) ด้านการปฏิรูปบุคคล 6) ด้านการสร้างสรรค์ 7) ด้านการรวมพลัง 8) ด้านการประสานความร่วมมือ และ 9) ด้านการสรุปผลงาน เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับองค์ประกอบรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์

1.3.2 แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากประมวลข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญตอบในประเด็นคำถามในแบบสอบถามฉบับที่ 1 ที่เห็นด้วยร้อยละ 60 ขึ้นไป มาจัดทำแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคอร์ท (Likert scale)

1.3.3 แบบสอบถามฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 2 มาวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) โดยพิจารณาข้อที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50 ลงมา ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบทบทวนเพื่อยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบของตนเอง

2. การสร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีศักยภาพในการให้ความรู้ที่เฉพาะพิเศษ (Specialized Knowledge) และมีความรอบรู้ เพื่อระดมแนวคิด ระดมสมองในการให้แนวคิด ข้อซักถาม วิพากษ์ วิจารณ์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ จำนวน 17 ท่าน ซึ่งเป็นวิธีการระดมความคิดที่ได้จากทัศนะในการสรุปฉันทามติการกำหนดรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการใช้เหตุผล ด้านการใช้พลังอำนาจ ด้านมุ่งผลงาน ด้านการปฏิรูปงาน ด้านการปฏิรูปบุคคล ด้านการสร้างสรรค์ ด้านการรวมพลัง ด้านการประสานความร่วมมือและด้านการสรุปผลงาน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Correlation) ค่าสถิติทดสอบที (t-test) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard error) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ค่าสถิติวัดความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของรูปแบบ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัย ออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างเครื่องมือวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ ดังนี้

1.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความถูกต้องของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลซึ่งใช้วิธี IOC

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ดำเนินการโดยนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียรสัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23–0.89 แล้วนำข้อมูลไปคำนวณค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (α Co-efficient) ของ ครอนบาค (Cronbach's coefficiency) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 380 ฉบับ

3. วิเคราะห์องค์ประกอบโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ระดับปัญหา และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อได้องค์ประกอบรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. นำร่างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก เข้าโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ดูความสอดคล้องของข้อมูลเชิงประจักษ์ของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทดสอบความเหมาะสมของรูปแบบจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA)

ขั้นที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ผู้วิจัยสร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอก มีศักยภาพ

ในการให้ความรู้ที่เฉพาะพิเศษ (Specialized Knowledge) และมีความรอบรู้ เพื่อระดมแนวคิด ระดมสมองในการให้แนวคิด ข้อซักถาม วิพากษ์วิจารณ์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ จำนวน 17 ท่าน ซึ่งเป็นวิธีการระดมความคิดที่ได้จากทัศนะในการสรุปฉันทามติการกำหนดรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ตามความพร้อมและความสะดวกของผู้เชี่ยวชาญ และรวบรวมผลการสัมภาษณ์ทุกประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญได้กล่าวถึง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอน คือ

2.1 แบบสอบถามฉบับที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาความสอดคล้องของข้อมูล เพื่อสร้างรูปแบบโดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละของความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย โดยใช้เกณฑ์เห็นด้วยร้อยละ 60 ขึ้นไป มาพิจารณาเป็นประเด็นของรูปแบบ

2.2 แบบสอบถามฉบับที่ 2 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) แล้วพิจารณาข้อที่มีค่ามัธยฐาน ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50 ลงมา มากำหนดเป็นรูปแบบ

2.3 แบบสอบถามที่ 3 วิเคราะห์ความหมายของระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญกับข้อคำถามแต่ละข้อ โดยเปรียบเทียบกับค่ามัธยฐานของกลุ่ม เพื่อยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบเดิม สำหรับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินฉันทามติความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถาม แต่ละรายการมากำหนดเป็นรูปแบบ พิจารณาจากหลัก 2 ประการ ได้แก่ 1) มีระดับความสำคัญคิดจากค่ามัธยฐานแล้ว มีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และ 2) มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50 ลงมา

3. นำผลที่ได้มาสรุป สังเคราะห์ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสมบูรณ์

ขั้นที่ 3 การนำรูปแบบไปทดลองใช้

ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้ไปทดลองใช้กับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน โดยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่ตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรม จำนวน 1 โรงเรียน และในเขตเกษตรกรรม จำนวน 1 โรงเรียน

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมทุกด้าน พบว่าทั้ง 9 องค์ประกอบมีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ($\overline{X}$ = 3.74) โดยองค์ประกอบที่มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\overline{X}$) ระดับสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านมุ่งผลงาน ด้านการสร้างสรรค์ และด้านการใช้เหตุผล

2. การสร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ด้านการใช้เหตุผล ด้านการใช้พลังอำนาจ ด้านมุ่งผลงาน ด้านการปฏิรูปงาน ด้านการปฏิรูปบุคคลด้านการสร้างสรรค์ ด้านการรวมพลัง ด้านการประสานความร่วมมือและด้านการสรุปผลงานเป็นกรอบแนวคิดในการนำไปหาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ยืนยันคำตอบว่าทุกตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมในการนำไปกำหนดรูปแบบแสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อรายละเอียด ทั้ง 9 องค์ประกอบ อยู่ในระดับมากและมากที่สุด

3. การนำรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้ไปทดลองใช้กับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน โดยได้ผลการวิจัยเป็นแบบวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของคณะครูโรงเรียน ที่ได้ใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ สรุปได้ว่า องค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อนำไปใช้แล้วเกิดประสิทธิผลทุกองค์ประกอบ

อภิปรายผล

การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า องค์ประกอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 9 องค์ประกอบ มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยและส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ยืนยันคำตอบว่าทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมในการนำไปกำหนดรูปแบบอยู่ในระดับมากและมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของพักตร์ผจง วัฒนสินธ์ (2546) ที่ศึกษาเรื่องกระบวนการบริหารจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา พบว่า ความสามารถด้านการใช้เหตุผลของผู้บริหารจะทำให้มีภาวะผู้นำและสามารถบริหารเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) การกำหนดทิศทางขององค์กร คือ การกำหนดทิศทางวิสัยทัศน์ ภารกิจ ปรัชญา และวัตถุประสงค์ขององค์กร การกำหนดทิศทางขององค์กร จะเป็นการบ่งชี้ว่าองค์กรธุรกิจจะมุ่งไปในทิศทางใด หรือสาเหตุของการดำรงอยู่ขององค์กร หรือประเภทของธุรกิจที่องค์กรดำเนินการอยู่ นอกจากนี้การกำหนดทิศทางขององค์กรยังมีส่วนช่วยในการแปลงวิสัยทัศน์หรือภารกิจขององค์กรให้กลายเป็นวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน ที่มีลักษณะชัดเจนขึ้น 2) การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ คือ การวิเคราะห์ถึงปัจจัยและสภาวะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรและกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อที่จะได้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ รวมทั้งสถานะของตัวองค์กรได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น 3) การจัดทำกลยุทธ์ คือ การนำข้อมูลและความรู้ต่างๆ ที่ได้รับจากการกำหนดทิศทางขององค์กร และคัดเลือกว่ากลยุทธ์ใดที่มีความเหมาะสมกับองค์กรมากที่สุด การจัดทำกลยุทธ์เป็นการกำหนดแนวทาง วิธีการและกิจกรรมต่างๆ

ขององค์กร เพื่อช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุถึงภารกิจและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ 4) การปฏิบัติตามกลยุทธ์ เป็นขั้นตอนการนำเอากลยุทธ์ที่ได้วางแผนจัดทำ และคัดเลือกไว้มาดำเนินการประยุกต์ปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้สำหรับหน่วยงานทางการศึกษา การกำหนดทิศทางจะพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานของโรงเรียนให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภารกิจขององค์กรทั้งทางตรงและทางอ้อม มีปัจจัยภายนอกอะไรบ้างที่เป็นโอกาสหรืออุปสรรค และปัจจัยภายในอะไรบ้างที่เป็นจุดแข็งหรือจุดอ่อน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลว โดยปรับปรุงแก้ไขกลยุทธ์ให้สมบูรณ์ในการดำเนินงานของหน่วยงานรวมถึงการคาดการณ์ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งผลวิเคราะห์ที่จะนำไปใช้สะท้อนภาพที่แท้จริง สามารถตรวจสอบและมีข้อมูลรองรับโดยจัดทำผลสรุปการดำเนินงาน เพราะหากนำผลวิเคราะห์ที่ไม่ถูกต้องไปใช้ อาจทำให้การกำหนดทิศทางของโรงเรียนไม่ตอบสนองต่อทิศทางที่พึงประสงค์ขององค์กร เทคนิคที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์ คือ เทคนิควิเคราะห์ SWOT Analysis (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats) จะเห็นได้ว่าด้านการใช้เหตุผลมีความสำคัญต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์อย่างมาก และเป็นหลักการในการสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาที่สำคัญ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ แซมมอนดส์ ฮิลแมน และมอติมอร์ (Sammonds, Hillman & Mortimore, 2011) ที่ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบของความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ได้แก่ 1) มีความมั่นคงและชัดเจนของวัตถุประสงค์เป้าหมายขององค์กรและการบริหารเชิงรุกสามารถสร้างทีมบริหารงานของโรงเรียนได้ 2) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารจัดการหลักสูตรการตัดสินใจและการใช้นโยบายต่างๆ 3) สร้างครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการสนับสนุนความก้าวหน้าในอาชีพครู และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (2550) ที่กล่าวว่า การปฏิบัติตามกลยุทธ์นับว่ามีความสำคัญโดยตรงต่อความสำเร็จของกลยุทธ์ ทั้งนี้เพราะกลยุทธ์ที่ดีนั้นจะบรรลุผลสำเร็จได้ย่อมต้องสามารถได้รับการปฏิบัติที่ลุล่วงไปได้ ปัจจัยสำคัญๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทั้งหลาย คือ วัฒนธรรมองค์กรที่มีอยู่โครงสร้างองค์กรที่จัดไว้ และคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนความพร้อมและความเหมาะสมของระบบ และกระบวนการบริหารงานเหล่านี้ต่างก็จะเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารได้ ทั้งที่เป็นผู้บริหารระดับกลางและผู้บริหารที่อยู่ต่ำลงไป ได้ใช้สำหรับการทำงานร่วมกัน และยังสอดคล้องกับเดสส์และมิลเลอร์ (Dess & Miler, 2013) ซึ่งได้ให้ความหมายของการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติว่าหมายถึงการแปลงภารกิจของหน่วยงานเป็นการกระทำที่มีสาเหตุ และมุ่งผลการดำเนินการวิธีการที่จะนำภารกิจหลักที่ได้กำหนดไว้มาปฏิบัตินั้น จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องเกี่ยวพันกันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติเป็นการผสมผสานกิจกรรมและทางเลือกในการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ ซึ่งถือเป็นกระบวนการที่กลยุทธ์และนโยบายได้นำไปสู่การปฏิบัติ โดยการพัฒนาแผนงาน (program) งบประมาณ (budgets) และระเบียบวิธีการทำงาน (procedures) อีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ สมพร เมืองแป้น (2556) เรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษาพบว่าสถานศึกษาต้องมีการสรุปงาน ประเมินผลงาน และการควบคุมกลยุทธ์

ที่สอดรับกับนโยบายของหน่วยเหนือ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายผลผลิต และสอดคล้องกับแนวทางในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะนำผลการวิจัยไปใช้

โดยเสนอแนะให้สถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ได้ไปพัฒนาองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปหาน้อยตามลำดับได้แก่ 1) ด้านการสร้างสรรค์ 2) ด้านการสรุปผลงาน 3) ด้านการรวมพลัง 4) ด้านการใช้เหตุผล 5) ด้านการใช้พลังอำนาจ 6) ด้านการปฏิรูปบุคคล 7) ด้านการปฏิรูปงาน 8) ด้านมุ่งผลงาน และ 9) ด้านการประสานความร่วมมือ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

โดยเสนอให้สถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่เน้น 1) การปฏิรูปบุคคลในสถานศึกษา 2) การปฏิรูปงานในสถานศึกษา 3) การมุ่งผลงานในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

ธงชัย สันติวงษ์. (2550). 100 ปี แห่งการปฏิรูประบบราชการ : วิวัฒนาการของอำนาจรัฐและอำนาจจากการเมือง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีรยุส วัฒนาศุภโชค. (2552). การบริหารเชิงกลยุทธ์และการแข่งขัน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรีชา หงส์ไกรเลิศ. (2550). "การวางแผนกลยุทธ์." วารสารดำรงราชานุภาพ ปีที่ 15, ฉบับที่ 30: 25-35.

พักตร์ผจง วัฒนสินธ์. (2546). ศึกษากระบวนการบริหารจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

สมพร เมืองแป้น. (2556). การบริหารทรัพยากรการศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปี พ.ศ. 2555-2558. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.

สุรินทร์ พิศสุวรรณ. (2551). การปฏิรูปการศึกษาไทยในประชาคมอาเซียน. วันที่ค้นข้อมูล 20 มกราคม 2558, เข้าถึงได้จาก http://www.mfa.go.th/asean/

Dess, G. G., & Miler, A. (2013). The Politics of The Administrative Process. NJ: Chatham House Publishers.

Sammonds, P., Hillman, J. & Mortimore, P. (2011). A Case Study in Rapid Development. Retrieved July 12, 2011, from http://www,imf.org.external/pubs/cat/longres.cfm?sk=450.

การศึกษาโอกาสเกิดการบาดเจ็บของข้อเข่าขณะลงสู่พื้นจากการกระโดดของนักกีฬาวอลเลย์บอลและบาสเกตบอลระดับเยาวชนในเขตจังหวัดพัทลุง

The Study of Knee Joint Injury Risk during Jump Landing of Youth Volleyball and Basketball Players in Phattalung Province

ชำนาญ ชินสีห์, วิทยา เหมพันธ์, วัชรี ฤทธิวัชร์, กฤษณะ อรุณโชติ และพชร ชินสีห์
คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ,
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกรุงเทพ
และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโอกาสเกิดการบาดเจ็บของข้อเข่าขณะลงสู่พื้นและเพื่อเปรียบเทียบโอกาสเกิดการบาดเจ็บของข้อเข่าขณะลงสู่พื้นจากการกระโดดระหว่างนักกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล ชายและหญิงระดับเยาวชนจำนวน 119 คน (นักกีฬาชาย 59 คน และนักกีฬาหญิง 60 คน) ทำการทดลองโดยทดสอบความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาและให้นักกีฬากระโดดลงจากกล่องไม้ที่มีความสูง 30 เซนติเมตร มายังพื้นที่ห่างจากกล่องไปทางด้านหน้าระยะ 50% ของความสูงนักกีฬา จำนวน 3 ครั้ง พร้อมทำการบันทึกด้วยกล้องบันทึกภาพการเคลื่อนไหวจำนวน 2 ตัว ที่วางไว้ในแนวระนาบด้านข้างและระนาบด้านหน้า ภาพการเคลื่อนไหวในแต่ละระนาบจะถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อให้คะแนน โดยใช้ระบบการให้คะแนนความผิดพลาดจากการลงสู่พื้น วิเคราะห์ผลทางสถิติด้วยการทดสอบไคสแควร์และ Independent t-test

ผลการวิจัยพบว่านักกีฬาชายมีความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา (1.80±0.37 กิโลกรัมต่อน้ำหนักตัว) มากกว่านักกีฬาหญิง (1.33±0.22 กิโลกรัมต่อน้ำหนักตัว) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p = 0.000$ ส่วนโอกาสเกิดการบาดเจ็บของข้อเข่านักกีฬาที่ประเมินจากคะแนนความผิดพลาดจากการลงสู่พื้น (LESS) พบว่าคะแนนที่ประเมินจากระนาบด้านหน้าระหว่างนักกีฬาชายและนักกีฬาหญิงมีจำนวนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.01$ คะแนนที่ประเมินจากระนาบด้านข้าง ระหว่างนักกีฬาชายและนักกีฬาหญิงมีจำนวนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.01$ ส่วนคะแนนรวมความผิดพลาดจากการลงสู่พื้นของนักกีฬาชาย (3.90±1.57 คะแนน) น้อยกว่านักกีฬาหญิง (7.57±1.52 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

p = 0.000 ดังนั้นสรุปได้ว่านักกีฬาหญิงระดับเยาวชนในเขตจังหวัดพัทลุงมีทักษะการลงสู่พื้นที่ไม่ดีและจะมีโอกาสเสี่ยงต่อการบาดเจ็บของข้อเข่ามากกว่านักกีฬาชาย
คำสำคัญ : คะแนนความผิดพลาดจากการลงสู่พื้น, การบาดเจ็บของข้อเข่า

Abstract

This study aimed to assess knee joint injury risk during jump landing and to compare the risk between male (n = 59) and female (n = 60) volleyball and basketball players. Participants were instructed to jump from a 30 cm-high-box to a landing floor at a distance of 50% of the subject's height from the box. Upon landing they were asked to make a vertical jump from the floor. The jumping performances were repeated 3 times and were recorded by 2 video recorders positioned at the frontal and sagittal planes to the landing floor. The risk of knee joint injury was assessed using Landing Error Scoring System (LESS) of the landing performances. Leg strength was also measured using a leg dynamometer prior to the jump. Pearson Chi-Square and independent t-test were used to compare jumping performance between male and female athletes. Results showed that male athletes (1.80±0.37 kg/BM) had significantly (p = 0.000) greater leg strength than female athletes (1.33±0.22 kg/BM). LESS scores assessed both in frontal and sagittal planes of the female subjects was significantly (p < 0.01) less than those of the males. In addition, total landing error scores of the males (3.90±1.57 score) were significantly (p = 0.000) less than those of the females (7.57±1.52 score). In conclusion, youth female athletes in Phatthalung province had poorer landing skill, which could result in higher risk of knee joint injury, than male athletes.
Keywords : Landing Error Scoring System, Knee injury

บทนำ

วอลเลย์บอลและบาสเกตบอล เป็นกีฬายอดนิยมและทำชื่อเสียงให้กับประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทีมวอลเลย์บอลหญิงที่สามารถติด 1 ใน 10 ของโลกจากการประกาศของสหพันธ์วอลเลย์บอลนานาชาติ (FIVB) จากความสำเร็จดังกล่าวทำให้คนไทยตื่นตัวและให้ความสนใจกับกีฬาชนิดนี้ ซึ่งจะสังเกตว่าปัจจุบันเยาวชนไทยหันมาเล่นกีฬาชนิดนี้มากขึ้น โดยเฉพาะในระดับโรงเรียนที่เป็นแหล่งผลิตเพื่อป้อนนักกีฬาเข้าสู่ทีมชาติ เช่นเดียวกับกีฬาบาสเกตบอลที่ปัจจุบันมีการแข่งขันกันในระดับอาชีพ ขณะเดียวกันเป็นที่ทราบกันดีว่ากว่านักกีฬาระดับเยาวชนที่สามารถจะผ่านเข้าไปสู่ทีมชาติและแข่งขันในระดับอาชีพได้นั้นจะต้องเผชิญกับปัญหา

การบาดเจ็บจากการฝึกซ้อมและแข่งขัน รวมทั้งการฝึกซ้อมที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์การกีฬา ทำให้พัฒนาการในด้านต่างๆ เกิดขึ้นได้ไม่เต็มที่และอาจจะเกิดผลเสียกับตัวนักกีฬาในระยะยาวได้

ในกีฬาวอลเลย์บอลและบาสเกตบอลพบว่าทักษะการเคลื่อนไหวที่สำคัญทักษะหนึ่งคือทักษะของการกระโดด (Jumping) ไม่ว่าจะเป็นกระโดดเสิร์ฟ (Jump serve) กระโดดตบ (Spike) กระโดดสกัดกั้น (Block) กระโดดยิงประตู (Jump shot) กระโดดแย่งบอล (Rebound) เป็นต้น จากทักษะที่กล่าวมาจะต้องอาศัยทักษะการลงสู่พื้น (Landing) ในจังหวะสุดท้ายเมื่อร่างกายถูกแรงดึงดูดของโลกมากระทำ จากการศึกษาของ Adrian and Laughlin (1983) พบว่าแรงปฏิกิริยาของเท้าที่กระทำกับพื้น (Ground reaction force) มีมากถึง 5 เท่าของน้ำหนักตัว ซึ่งส่งผลทำให้นักกีฬาเกิดการบาดเจ็บในจังหวะดังกล่าวมากที่สุด (Briner and Kacmar, 1997) และตำแหน่งที่เกิดการบาดเจ็บมากที่สุดคือการบาดเจ็บบริเวณข้อเข่า (Cumps et al., 2007) อาการส่วนใหญ่ที่พบคือการฉีกขาดของเอ็นข้อเข่า (Arendt et al., 1999) การบาดเจ็บของกระดูกอ่อน (Cartilage lesions) และการบาดเจ็บของกระดูกของขา ดังนั้นทักษะการลงสู่พื้น (Jump Landing) จึงเป็นทักษะที่ผู้ฝึกสอน นักกีฬาในระดับเยาวชน จะต้องให้ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทักษะอย่างอื่น เพราะการเรียนรู้ทักษะกลไกการเคลื่อนไหวที่ไม่ถูกต้องจะนำไปสู่การบาดเจ็บได้ในที่สุด เพื่อเป็นการป้องกันและลดความเสี่ยงของการบาดเจ็บจึงต้องมีการศึกษาโดยให้ข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้ฝึกสอนและนักกีฬา และจัดโปรแกรมการฝึกซ้อมรวมทั้งติดตามผลการฝึกซ้อมทักษะดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ซึ่งปัจจุบันในประเทศไทยยังไม่มีการศึกษาและติดตามปัญหาที่กล่าวมาอย่างชัดเจนจึงทำให้ไม่มีข้อมูลที่จะนำไปสู่กระบวนการหาแนวทางการป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการบาดเจ็บดังกล่าว ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของกลุ่มนักกีฬาระดับเยาวชนที่จะเป็นกำลังหลักของประเทศชาติได้พัฒนาตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาโอกาสเกิดการบาดเจ็บของข้อเข่าและเปรียบเทียบโอกาสเกิดการบาดเจ็บของข้อเข่าขณะลงสู่พื้นจากการกระโดดระหว่างนักกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล ชายและหญิงในระดับเยาวชน ซึ่งจะนำมาสู่ข้อมูลย้อนกลับที่จะสามารถนำไปใช้เพื่อปรับปรุงแก้ไขเทคนิคทักษะดังกล่าวให้ถูกต้องและเพื่อลดอัตราเสี่ยงและจำนวนการเกิดการบาดเจ็บในนักกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอลระดับเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อประเมินโอกาสเกิดการบาดเจ็บของข้อเข่าขณะลงสู่พื้นจากการกระโดดของนักกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอลชายและหญิงระดับเยาวชน

2) เพื่อเปรียบเทียบโอกาสเกิดการบาดเจ็บของข้อเข่าขณะลงสู่พื้นจากการกระโดดระหว่างนักกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล ชายและหญิงระดับเยาวชน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากร คือ นักกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล ชายและหญิงระดับเยาวชน ช่วงอายุ 15-22 ปี สังกัดสถาบันการศึกษาในเขตจังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่ม Stratified random sampling ซึ่งได้มาจากการสอบถามข้อมูลเบื้องต้น

เช่น จำนวนนักกีฬาวอลเลย์บอลและบาสเกตบอล จำแนกตามเพศ ระดับการแข่งขัน (ระดับโรงเรียน ระดับจังหวัดและระดับเขต) ไปยังสถาบันการศึกษาต่างๆ ในเขตจังหวัดพัทลุง ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักกีฬาระดับเยาวชนชาย จำนวน 59 คน และนักกีฬาเยาวชนหญิง จำนวน 60 คน กลุ่มตัวอย่างจะต้องไม่มีอาการบาดเจ็บหรือมีประวัติการบาดเจ็บบริเวณขาก่อนการทดลองอย่างน้อย 6 เดือน กลุ่มตัวอย่างจะต้องรับฟังคำชี้แจงและอ่านเอกสารแนะนำการทดลองและลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมงานวิจัยโดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาการศึกษาวิจัยในมนุษย์ โดยกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เช่น ประวัติการเล่นกีฬา ระดับการแข่งขันและประวัติการเกิดการบาดเจ็บ

เครื่องมือและอุปกรณ์

1) กล้องบันทึกภาพการเคลื่อนไหวจำนวน 2 ตัว

2) ขาตั้งกล้องจำนวน 2 ตัว

3) กล่องไม้ขนาด 30x60x30 เซนติเมตร

4) แผ่นยางรองพื้นขนาด 300x300 เซนติเมตร

5) เครื่องมือวัดความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา (Leg dynamometer)

6) โปรแกรมวิเคราะห์การเคลื่อนไหว Skill Spector

แบบประเมิน Landing Error Scoring System–Real Time (LESS-RT) (Padua et al., 2011) ที่มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นระดับสูง ($ICC_{2,1}$ = 0.72-0.81) ที่สามารถประเมินโอกาสเกิดการบาดเจ็บของข้อเข่าขณะลงสู่พื้นจากการกระโดด ประกอบไปด้วยรายการประเมินดังนี้

1) ช่วงห่างของการวางเท้า (Stance width)

2) การบิดหมุนของเท้าสูงสุดขณะลงสู่พื้น (Maximum foot rotation position)

3) ความสมมาตรของการวางเท้าลงสู่พื้น (Initial foot contact symmetry)

4) มุมการกางข้อเข่าสูงสุดขณะลงสู่พื้น (Maximum knee valgus angle)

5) การเอียงตัวไปทางด้านข้าง (Amount of lateral trunk flexion)

6) ลักษณะการวางเท้าลงสู่พื้น (Initial landing of feet)

7) การงอเข่า (Amount of knee flexion displacement)

8) การงอตัว (Amount of trunk flexion displacement)

9) ปริมาณการงอของข้อต่อทั้งหมดของร่างกายตามแนวระนาบหน้าหลัง (Total joint displacement in the sagittal plane)

10) ลักษณะภาพรวมของการเคลื่อนไหวทั้งหมดขณะลงสู่พื้น (Overall impression) คะแนนทั้งหมดจะถูกบันทึกตามแบบบันทึก LESS–RT ของ Padua et al (2011) รายละเอียดของการให้คะแนนดังแสดงให้เห็นในตารางที่ 1 โดย LESS–RT เป็นเครื่องมือประเมินที่สามารถจำแนกและพยากรณ์ให้เห็นถึงความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บของข้อเข่าเป็นรายบุคคลและประเมินเทคนิคการลงสู่พื้นที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากเข้าโปรแกรมฝึกเพื่อป้องกันการลดความเสี่ยงต่อการลงสู่พื้นจากการกระโดดได้อย่างแม่นยำ เที่ยงตรงและมีความเชื่อมั่นสูง (DiStefano et al, 2009a and DiStefano et al, 2009b)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1) การเตรียมอุปกรณ์และสถานที่

กล้องบันทึกภาพจะถูกติดตั้งไว้ทางด้านหน้า (Frontal Plane) และด้านข้าง (Sagittal Plane) โดยกำหนดให้ความสูงจากพื้นถึงหน้ากล้องที่ 122 เซนติเมตร และห่างจากตำแหน่งที่กลุ่มตัวอย่างจะกระโดดลงมาด้วยระยะ 345 เซนติเมตร ขณะที่กล่องไม้ขนาด 30x60x30 เซนติเมตร จะถูกวางไว้ห่างจากตำแหน่งที่กลุ่มตัวอย่างจะกระโดดลงมาด้วยระยะ 50% ของความสูงของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน ดังภาพ 1

2) การปฏิบัติ

ให้กลุ่มตัวอย่างแต่งกายด้วยชุดฝึกพลศึกษา สวมถุงเท้าและรองเท้าหลังจากนั้นให้อบอุ่นร่างกายและยืดเหยียดกล้ามเนื้อประมาณ 10 นาที ทำการทดสอบความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาทั้งสองข้างโดยการทดสอบด้วย Leg dynamometer ทำการทดสอบ 2 ครั้ง โดยบันทึกค่าที่ได้มากที่สุด หลังจากนั้นทำการทดลองกระโดดลงจากกล่องไปยังตำแหน่งลงสู่พื้นที่กำหนดก่อนเก็บข้อมูลจริง หลังจากนั้นให้ปฏิบัติดังภาพที่ 2

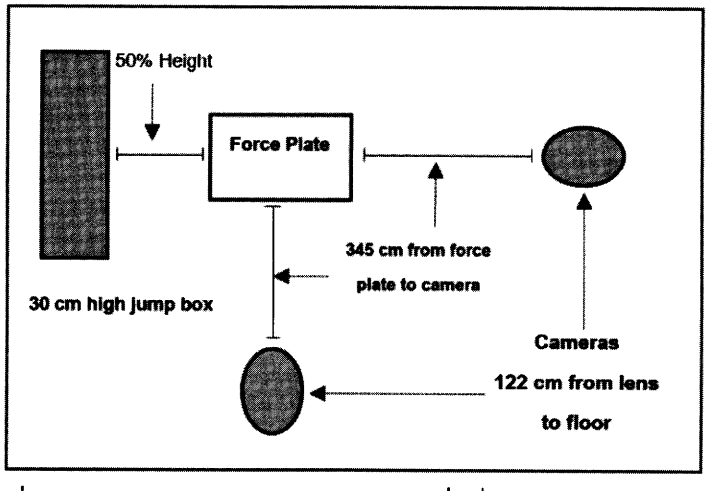

ภาพที่ 1 แสดงการเตรียมอุปกรณ์และสถานที่ (ที่มา: Padua et al, 2009)

ก. กลุ่มตัวอย่างยืนบนกล่องไม้

ข. กลุ่มตัวอย่างกระโดดลงจากกล่องไม้ไปทางด้านหน้าด้วยเท้าทั้งสองข้างลงสู่พื้นด้วยเท้าทั้งสองข้างบนตำแหน่งที่กำหนดไว้

ค. กลุ่มตัวอย่างกระโดดกระโดดขึ้นสูงสุดในแนวดิ่งทันทีหลังจากที่ลงสู่พื้น

3) การบันทึกภาพทำการบันทึกภาพการปฏิบัติที่ถูกต้องจำนวน 3 ครั้งเพื่อที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์และให้คะแนนตามแบบประเมิน LESS

ตารางที่ 1 แสดงรายละเอียดของการให้คะแนน LESS - RT รายข้อ

การให้คะแนนจากภาพการเคลื่อนไหวระนาบด้านหน้า (Frontal plane motion)	การให้คะแนนจากภาพการเคลื่อนไหวระนาบด้านข้าง (Sagittal plane motion)
1. ช่วงห่างของการวางเท้า (Stance width) ปกติ = 0, กว้าง = 1, แคบ = 1	1. ลักษณะการวางเท้าลงสู่พื้น (Initial landing of feet) ปลายเท้า-ส้นเท้า = 0, ส้นเท้า-ปลายเท้า = 1, ฝ่าเท้า = 1
2. การบิดหมุนของเท้าสูงสุดขณะลงสู่พื้น (Maximum foot rotation position) ปกติ = 0, หมุนออกด้านนอก = 1, หมุนเข้าด้านใน = 1	2. การงอเข่า (Amount of knee flexion displacement) มาก = 0, ปานกลาง = 1, น้อย = 2
3. ความสมมาตรของการวางเท้าลงสู่พื้น (Initial foot contact symmetry) สมมาตร = 0, ไม่สมมาตร = 1	3. การงอตัว (Amount of trunk flexion displacement) มาก = 0, ปานกลาง = 1, น้อย = 2
4. มุมการกางข้อเข่าสูงสุดขณะลงสู่พื้น (Maximum knee valgus angle) ไม่มี = 0, เล็กน้อย = 1, มาก = 2	4. ปริมาณการงอของข้อต่อทั้งหมดของร่างกายตามแนวระนาบหน้าหลัง (Total joint displacement in the sagittal plane) มาก = 0, ปานกลาง = 1, น้อย = 2
5. การเอียงตัวไปทางด้านข้าง (Amount of lateral trunk flexion) ไม่มี = 0, เล็กน้อยถึงปานกลาง = 1	5. ลักษณะภาพรวมของการเคลื่อนไหวทั้งหมดขณะลงสู่พื้น (Overall impression) ดีเยี่ยม = 0, ปานกลาง = 1, ไม่ดี = 2

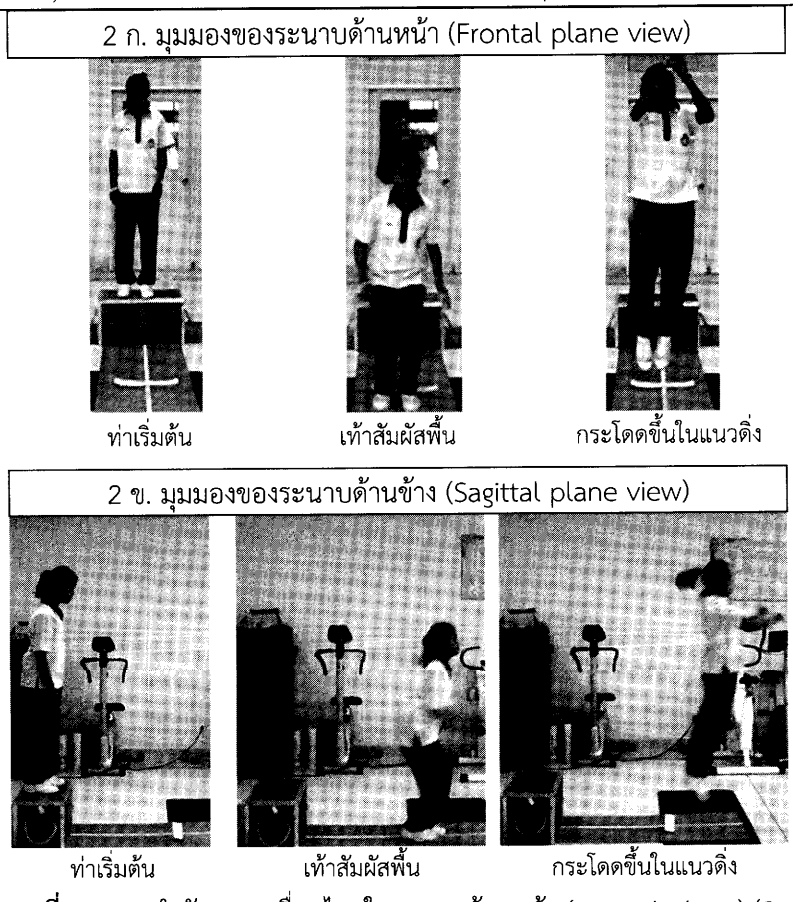

ภาพที่ 2 แสดงลำดับการเคลื่อนไหวในระนาบด้านหน้า (Frontal plane) (2 ก) และการเคลื่อนไหวในระนาบด้านข้าง (Sagittal plane) (2 ข)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) ทดสอบความแตกต่างระหว่างจำนวนนักกีฬาชายและนักกีฬาหญิงของรายการทดสอบความผิดพลาดของการลงสู่พื้นรายข้อด้วยการทดสอบ Chi-Square ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

3) ทดสอบความแตกต่างของคะแนนความผิดพลาดของการลงสู่พื้นระหว่างนักกีฬาชายและนักกีฬาหญิง ด้วย Independent t-test ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลทั่วไปของนักกีฬาระดับเยาวชนในเขตจังหวัดพัทลุง

ข้อมูลทั่วไป	นักกีฬาชาย (N = 59)		นักกีฬาหญิง (N = 60)	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
อายุ (ปี)	14.92	1.10	15.38	0.80
น้ำหนัก (กิโลกรัม)	54.22	4.81	48.52	3.46
ส่วนสูง (เซนติเมตร)	164.17	5.74	163.05	5.09
ประสบการณ์ (ปี)	2.17	1.59	2.22	1.24
ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา (กิโลกรัมต่อน้ำหนักตัว)	1.80	0.37	1.33	0.22

จากตารางที่ 2 พบว่านักกีฬาชายมีอายุเฉลี่ย 14.92±1.10 ปี และนักกีฬาหญิงมีอายุเฉลี่ย 15.38± 0.80 ปี ส่วนน้ำหนักของนักกีฬาชายเฉลี่ย เท่ากับ 54.22±4.81 กิโลกรัม นักกีฬาหญิงน้ำหนักเฉลี่ยเท่ากับ 48.52±3.46 กิโลกรัม และส่วนสูงของนักกีฬาชายเฉลี่ยเท่ากับ 164.17±5.74 เซนติเมตรขณะที่ส่วนสูงของนักกีฬาหญิงเฉลี่ยเท่ากับ163.05±5.09 เซนติเมตร

จากตารางที่ 3 แสดงความแตกต่างของจำนวนนักกีฬาที่มีช่วงห่างของการวางเท้าต่างกันขณะลงสู่พื้นพบว่านักกีฬาชายและนักกีฬาหญิงมีสัดส่วนช่วงห่างของการวางเท้าที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.001$) โดยส่วนใหญ่แล้วนักกีฬาชายจะวางเท้าได้ปกติมีจำนวนร้อยละ 21.80 ขณะที่นักกีฬาหญิงวางเท้าปกติมีจำนวนร้อยละ 7.60 ขณะเดียวกันนักกีฬาหญิงส่วนใหญ่จะวางเท้าแคบถึงร้อยละ 42.90 ส่วนนักกีฬาชายวางเท้าแคบร้อยละ 27.70

ตำแหน่งการหมุนของเท้าสูงสุด (Maximum foot rotation position) ขณะลงสู่พื้น พบว่านักกีฬาชายส่วนใหญ่มีตำแหน่งการหมุนของเท้าปกติ จำนวนร้อยละ 37.80 รองลงมาคือตำแหน่งของเท้าหมุนออกด้านนอก จำนวนร้อยละ 11.80 ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) ขณะที่นักกีฬาหญิงที่มีตำแหน่งการหมุนของเท้าในลักษณะหมุนออกด้านนอกร้อยละ 33.60 รองลงมาคือตำแหน่งการหมุนเท้าปกติ (ร้อยละ 15.10) และหมุนเข้าด้านใน (ร้อยละ1.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินความผิดพลาดของการลงสู่พื้นด้วย LESS-RT

รายการประเมิน	นักกีฬาชาย (n = 59)		นักกีฬาหญิง (n = 60)		χ^2	P-value
	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)		
ช่วงห่างของการวางเท้า (Stance width)						
- ปกติ	26	21.80	9	7.60	12.11	0.001
- กว้าง	-	-	-	-		
- แคบ	33	27.70	51	42.90		
ตำแหน่งการหมุนของเท้าสูงสุด (Maximum foot rotation position)						
- ปกติ	45	37.80	18	15.10	26.08	< 0.001
- ออกด้านนอก	14	11.80	40	33.60		
- เข้าด้านใน	-	-	2	1.70		
ความสมดุลของการวางเท้าขณะลงสู่พื้น (Initial foot contact)						
- สมดุล	45	37.80	42	35.30	0.60	0.44
- ไม่สมดุล	14	11.80	18	15.10		
มุมการกางสูงสุดของข้อเข่า (Maximum knee valgus angle)						
- ไม่มี	46	38.70	9	7.60	51.91	< 0.001
- เล็กน้อย	13	10.90	32	26.90		
- มาก	-	-	19	16.00		
การงอไปทางด้านข้างของลำตัว (Amount of lateral trunk flexion)						
- ไม่มี	53	44.50	32	26.90	19.42	< 0.001
- เล็กน้อยถึงปานกลาง	6	5.00	28	23.50		
ลักษณะของการวางเท้า (Initial landing)						
- ปลายเท้า-ส้นเท้า	52	43.70	24	20.20	32.35	< 0.001
- ส้นเท้า-ปลายเท้า	1	0.80	21	17.60		
- ฝ่าเท้า	6	5.00	15	12.60		
ขนาดของการงอเข่า (Amount of knee flexion displacement)						
- มาก	44	37.00	17	14.30	27.67	< 0.001
- ปานกลาง	14	11.80	31	26.10		
- น้อย	1	0.80	12	10.10		

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินความผิดพลาดของการลงสู่พื้นด้วย LESS-RT (ต่อ)

รายการประเมิน	นักกีฬาชาย (n = 59)		นักกีฬาหญิง (n = 60)		χ^2	P-value
	จำนวน	(%)	จำนวน	(%)		
ขนาดของการงอลำตัว (Amount of trunk flexion displacement)						
- มาก	-	-	-	-	9.35	0.002
- ปานกลาง	53	44.50	40	33.60		
- น้อย	6	5.00	20	16.80		
ภาพรวมของการเคลื่อนไหวของข้อต่อในระนาบด้านข้าง (Total joint displacement in the sagittal plane)						
- งอมาก	38	31.90	4	3.40	50.42	< 0.001
- งอปานกลาง	21	17.60	38	31.90		
- งอน้อย	-	-	18	15.10		
ภาพรวมของการเคลื่อนไหวทั้งหมด (Overall impression)						
- ดีเยี่ยม	22	18.50	6	5.00	25.68	< 0.001
- ปานกลาง	33	27.70	28	23.50		
- ไม่ดี	4	3.40	26	21.80		

ความสมดุลของการวางเท้าขณะลงสู่พื้น (Initial foot contact) ด้วยเท้าทั้งสองข้าง พบว่านักกีฬาชายส่วนใหญ่มีความสมดุลของการวางเท้า จำนวนร้อยละ 37.80 และมีจำนวนร้อยละ 11.80 วางเท้าไม่มีความสมดุล ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p = 0.44) กับนักกีฬาหญิงที่ส่วนใหญ่มีความสมดุลของการวางเท้า จำนวนร้อยละ 35.30 และมีจำนวนร้อยละ 15.10 วางเท้าไม่มีความสมดุล

มุมการกางสูงสุดของข้อเข่า(Maximum knee valgus angle) ขณะลงสู่พื้น พบว่านักกีฬาชายส่วนใหญ่ไม่มีมุมการกางสูงสุดของข้อเข่า จำนวนร้อยละ 38.70 รองลงมาคือมีมุมการกางสูงสุดของข้อเข่าเล็กน้อย จำนวนร้อยละ 10.90 ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p < 0.001) กับนักกีฬาหญิงซึ่งส่วนใหญ่มีมุมการกางสูงสุดของข้อเข่า ร้อยละ 26.90 รองลงมาคือมีมุมการกางสูงสุดมาก ร้อยละ 16 และไม่มีมุมการกางสูงสุดของข้อเข่า ร้อยละ 7.60 ตามลำดับ

การงอไปทางด้านข้างของลำตัว (Amount of lateral trunk flexion) ขณะลงสู่พื้นด้วยเท้าทั้งสองข้าง พบว่านักกีฬาชายส่วนใหญ่ไม่มีการงอไปทางด้านข้างของลำตัว จำนวนร้อยละ 44.50 และมีจำนวนร้อยละ 5.00 มีการงอไปทางด้านข้างของลำตัว ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p < 0.001) กับนักกีฬาหญิงที่ส่วนใหญ่ไม่มี

การงอไปทางด้านข้างของลำตัว จำนวนร้อยละ 26.90 และมีจำนวนร้อยละ 23.50 มีการงอไปทางด้านข้างของลำตัว

ลักษณะของการวางเท้าลงสู่พื้น (Initial landing) พบว่านักกีฬาชายส่วนใหญ่มีลักษณะของการวางเท้าแบบปลายเท้า-ส้นเท้า จำนวนร้อยละ 43.70 รองลงมาคือมีลักษณะของการวางฝ่าเท้าและวางแบบส้นเท้า-ปลายเท้า จำนวนร้อยละ 5 และร้อยละ 0.80 ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) กับนักกีฬาหญิงซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะของการวางเท้าแบบปลายเท้า-ส้นเท้า จำนวนร้อยละ 20.20 รองลงมาคือมีลักษณะของการวางแบบส้นเท้า-ปลายเท้าและการวางฝ่าเท้าจำนวนร้อยละ17.60 และร้อยละ 12.60 ตามลำดับ

ขนาดของการงอเข่าขณะลงสู่พื้น (Amount of knee flexion displacement) พบว่านักกีฬาชายส่วนใหญ่มีการงอเข่ามาก จำนวนร้อยละ 37 รองลงมาคือมีการงอเข่าปานกลางและงอเข่าน้อย จำนวนร้อยละ 11.80 และร้อยละ 0.80 ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) กับนักกีฬาหญิงที่ส่วนใหญ่มีการงอเข่าปานกลาง จำนวนร้อยละ 26.10 รองลงมาคือมีการงอเข่ามากและมีการงอเข่าน้อย จำนวนร้อยละ 14.30 และร้อยละ 10.10 ตามลำดับ

ขนาดของการงอลำตัวขณะลงสู่พื้น (Amount of trunk flexion displacement) พบว่านักกีฬาชายส่วนใหญ่มีการงอลำตัวปานกลาง จำนวนร้อยละ 44.50 รองลงมาคือมีการงอลำตัวน้อย จำนวนร้อยละ 5.00 ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.002$) กับนักกีฬาหญิงที่ส่วนใหญ่มีการงอลำตัวปานกลาง จำนวนร้อยละ 33.6 รองลงมาคือมีการงอลำตัวน้อย จำนวนร้อยละ 16.80 ตามลำดับ

ภาพรวมของการเคลื่อนไหวข้อต่อในระนาบด้านข้าง (Total joint displacement in the sagittal plane) ขณะลงสู่พื้นด้วยเท้าทั้งสองข้าง พบว่านักกีฬาชายส่วนใหญ่มีการงอเข่า สะโพกและลำตัวมาก จำนวนร้อยละ 31.90 รองลงมาคือมีการงอเข่า สะโพกและลำตัวปานกลาง จำนวนร้อยละ 17.60 ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) กับนักกีฬาหญิงที่ส่วนใหญ่มีการงอเข่า สะโพกและลำตัวปานกลาง จำนวนร้อยละ 31.90 รองลงมาคือมีการงอเข่า สะโพกและลำตัวน้อย จำนวนร้อยละ 15.10 ตามลำดับ

ภาพรวมของการเคลื่อนไหวทั้งหมด (Overall impression) ขณะลงสู่พื้นด้วยเท้าทั้งสองข้าง พบว่านักกีฬาชายส่วนใหญ่มีความสามารถในการเคลื่อนไหวปานกลาง จำนวนร้อยละ 27.70 รองลงมาคือมีการมีความสามารถในการเคลื่อนไหวดีเยี่ยม จำนวนร้อยละ 18.50 และมีความสามารถในการเคลื่อนไหวไม่ดี จำนวนร้อยละ 3.40 ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) กับนักกีฬาหญิงที่ส่วนใหญ่มีความสามารถในการเคลื่อนไหวปานกลาง จำนวนร้อยละ 23.50 รองลงมาคือมีความสามารถในการเคลื่อนไหวไม่ดี จำนวนร้อยละ 21.30 และมีความสามารถในการเคลื่อนไหวดีเยี่ยมเพียง ร้อยละ 5 ตามลำดับ

จากภาพที่ 3 แสดงคะแนนความผิดพลาดจากการลงสู่พื้น (LESS–RT Score) จำแนกตามนักกีฬาชายและนักกีฬาหญิง โดยคำนวณเทียบเป็นร้อยละจากจำนวนของนักกีฬาชายกับนักกีฬาหญิงที่ได้คะแนนรวม LESS-RT ที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่ลงสู่พื้น 1) ไม่ดี (Poor) 2) พอใช้ (Moderate) 3) ดี (Good) และ 4) ดีเยี่ยม (Excellent) พบว่านักกีฬาชายส่วนใหญ่ร้อยละ 64 มีคะแนนความผิดพลาดจาก

การลงสู่พื้นน้อย ทำให้ได้ผลการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม รองลงมาคือผลการประเมินระดับดี ปานกลาง และไม่ดี ร้อยละ 19 ร้อยละ10 และร้อยละ 7 ตามลำดับ ขณะที่นักกีฬาหญิงมีผลการประเมินจากคะแนนความผิดพลาดจากการลงสู่พื้นอยู่ในระดับที่ไม่ดีมากถึงร้อยละ 77 รองลงมาคือผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ดีและดีเยี่ยม ร้อยละ 17 ร้อยละ 5 และร้อยละ 2 ตามลำดับ

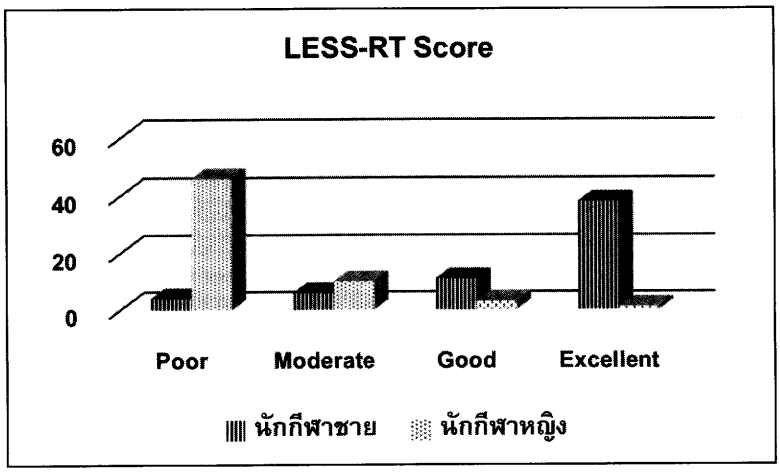

ภาพที่ 3 แสดงคะแนนความผิดพลาดจากการลงสู่พื้น (LESS - RT Score) จำแนกตามนักกีฬาชายและนักกีฬาหญิง

ตารางที่ 4 แสดงความแตกต่างคะแนนความผิดพลาดจากการลงสู่พื้น (LESS Score) ระหว่างนักกีฬาชายและนักกีฬาหญิง

ตัวแปร	นักกีฬาชาย		นักกีฬาหญิง		t	*p*
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
คะแนนการความผิดพลาดของการลงสู่พื้น (คะแนน)	3.90	1.57	7.57	1.52	-12.93	0.000

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาโอกาสเกิดการบาดเจ็บของข้อเข่าขณะลงสู่พื้นจากการกระโดดของนักกีฬาวอลเลย์บอลและบาสเกตบอลระดับเยาวชนในเขตจังหวัดพัทลุงโดยอาศัยวิธีการประเมินด้วย Landing Error Scoring System–Real Time (LESS-RT Score) ที่วิเคราะห์จากภาพการเคลื่อนไหวกระโดดลงจากกล่องสู่พื้นและกระโดดขึ้นแนวดิ่งสูงสุดของนักกีฬา โดยบันทึกภาพการเคลื่อนไหว (Video recorder) ในสองระนาบ ได้แก่ ระนาบด้านข้าง (Sagittal plane) และระนาบด้านหน้า (Frontal plane) การประเมินในแต่ละระนาบจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงเชิงกลที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บของข้อเข่า โดยวิธีการประเมินนี้สามารถนำมาเป็นตัวชี้วัดที่มี

ความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ (Padua et al., 2011) โดยกลุ่มนักกีฬาที่มีคะแนนความผิดพลาดมากมีความสัมพันธ์กับคิเนเมติกส์และคิเนติกส์ของปัจจัยทางชีวกลศาสตร์ที่จะทำให้เกิดการบาดเจ็บโดยเทคนิคการลงสู่พื้นที่ไม่ดี (Poor landing) พบว่ามีการงอเข่าและงอสะโพกน้อย (Decreased knee and hip flexion) มีการกางและหมุนเข้าด้านในข้อเข่ามาก (Increased knee valgus and internal rotation) จะเกิดความเครียดที่เกิดขึ้นบริเวณข้อเข่าอันได้แก่ แรงเฉือนไปทางด้านหน้าของกระดูกหน้าแข้ง (Anterior tibial shear force) โมเมนต์การเหยียดข้อเข่า (Knee extension moment) โมเมนต์ของการกางข้อเข่า (Knee valgus moment) และมีแรงปฏิกิริยาที่เท้ากระทำกับพื้นมาก (Greater ground reaction force) (Padua et al., 2009) ดังนั้นการวิเคราะห์ภาพการเคลื่อนไหวในสองระนาบนี้จึงสามารถบ่งชี้ถึงความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการบาดเจ็บของข้อเข่าได้ขณะที่แรงปฏิกิริยาที่เท้ากระทำกับพื้นไม่ได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่มีราคาแพงและไม่เหมาะสมที่จะเก็บข้อมูลภาคสนาม อย่างไรก็ตามปัจจุบันก็ได้มีการคิดค้นเครื่องมือวัดแรงดังกล่าวที่มีราคาถูกที่มีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง (วัชรี ฤทธิวัชร์และวงศ์วิทย์ เสนะวงศ์, 2557) สามารถนำมาใช้ในการทดสอบภาคสนามเพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงผลของตัวแปรดังกล่าว

การประเมินความผิดพลาดของการลงสู่พื้นในระนาบด้านข้าง (Sagittal plane) เป็นการประเมินการเคลื่อนไหวร่างกายนักกีฬาของรยางค์ส่วนล่างและลำตัวในระนาบด้านข้าง ประกอบไปด้วย ลักษณะของการงอข้อเท้า (Ankle dorsiflexion) การงอข้อเข่า (Knee flexion) และการงอข้อสะโพก (Hip flexion) ซึ่งเป็นที่ทราบดีว่าการงอข้อเข่าน้อยขณะลงสู่พื้นมีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บของเอ็นไขว้หน้าในข้อเข่า (ACL injury) และความเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บของเอ็นสะบ้า (Patellofemoral pain) (Hewett et al., 2005) เช่นเดียวกับการงอข้อเข่าและงอข้อสะโพกน้อยขณะลงสู่พื้นยังพบว่ามีความเสี่ยงต่อการเกิด Patellar tendon abnormality และ Patella tendinopathy (Boling et al., 2009) โดยจากผลการศึกษาพบว่ามีกลุ่มนักกีฬาที่งอข้อเข่าและงอข้อสะโพกน้อยอาจจะทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บดังกล่าว ขณะที่ภาพรวมของการเคลื่อนไหวในระนาบด้านข้างนักกีฬาหญิงจะมีการเคลื่อนไหวในลักษณะงอข้อเข่าและข้อสะโพกน้อย (Stiff landing) การเคลื่อนไหวในลักษณะดังกล่าวอาจจะมีผลมาจากลักษณะของการวางเท้าขณะลงสู่พื้น จากการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่านักกีฬามีการวางเท้าในลักษณะวางฝ่าเท้า (Flat) และการวางส้นเท้า-ปลายเท้า (Heel to Toe) ขณะลงสู่พื้นอาจจะทำให้เกิดแรงปฏิกิริยาของเท้าที่กระทำกับพื้นที่มาก (Greater ground reaction force) และยังส่งผลทำให้การเคลื่อนไหวของข้อเข่าและข้อสะโพกในแนวระนาบด้านข้างเกิดขึ้นน้อยลงไปด้วย ซึ่งการเคลื่อนไหวของแต่ละข้อต่อของรยางค์ส่วนล่าง มีความเชื่อมโยง ถ่ายโยงและส่งผลซึ่งกันและกัน (Mason-Mackay et al, 2015)

ขณะที่การประเมินความผิดพลาดของการลงสู่พื้นในระนาบด้านหน้า (Frontal plane) เป็นการประเมินการเคลื่อนไหวของรยางค์ส่วนล่างและลำตัวในระนาบด้านหน้า ประกอบไปด้วย ช่วงห่างของการวางเท้า ตำแหน่งการหมุนของเท้าสูงสุด ความสมดุลของการวางเท้า มุมการกางสูงสุดของข้อเข่า การงอไปทางด้านข้างของลำตัว ซึ่งปัจจัยการเคลื่อนไหว

ในระนาบด้านหน้ามีผลนำไปสู่การบาดเจ็บของรยางค์ส่วนล่าง (Nagakawa et al, 2012) โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุมการกางของข้อเข่า (Knee valgus angle) สามารถทำให้เอ็นไขว้หน้าของข้อเข่าฉีกขาดได้ (Hewett et al., 2005) จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่านักกีฬาหญิงมีจำนวนของผู้ที่กางข้อเข่าขณะลงสู่พื้นมากกว่านักกีฬาชาย โดยนักกีฬาหญิงมีมุมกางข้อเข่ามากกว่า 30 องศา ซึ่งมุมดังกล่าวเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บของเอ็นไขว้หน้าในข้อเข่า (Cochrane et al., 2007)

ปัจจัยทางด้านความแตกต่างของกลุ่มนักกีฬาโดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างของเพศ มีผลทำให้คะแนนความผิดพลาดของการลงสู่พื้นระหว่างกลุ่มนักกีฬามีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักกีฬาหญิงมีคะแนนความผิดพลาดมากกว่านักกีฬาชาย (Padua et al., 2009; Beutler et al., 2009) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Wesley et al. (2015) ที่พบว่าจำนวนของนักกีฬาหญิงมีผลคะแนนความผิดพลาด (6.3±1.9) มากกว่านักกีฬาชาย (5.0±2.3) โดยที่ LESS score ที่จัดอยู่ในกลุ่ม Poor คะแนนรวมมีค่ามากกว่า 6 นอกจากนี้นักกีฬาในระดับมัธยมปลายมีจำนวนผู้ได้คะแนนอยู่ในระดับไม่ดี (Poor) มากกว่านักกีฬาระดับมหาวิทยาลัยถึงสามเท่า (Smith et al., 2012) อันเป็นผลมาจากการงอเข่าน้อยขณะลงสู่พื้น (Less knee flexion) และเกิดมุมการกางของข้อเข่ามาก (Increased knee valgus) ซึ่งปัจจัยเชิงกลทั้งสองมีผลต่อความเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บของเอ็นไขว้หน้าในข้อเข่า (Shultz et al., 2012)

ขณะเดียวกันพบว่าความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาของนักกีฬาชายมีความแข็งแรงมากกว่านักกีฬาหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Beutler et al. (2009) ซึ่งอาจจะมีผลทำให้คะแนนความผิดพลาดของนักกีฬาชายน้อยกว่านักกีฬาหญิง อย่างไรก็ตามความแข็งแรงของกล้ามเนื้อไม่สามารถที่จะพยากรณ์ถึงคะแนนความผิดพลาดของการลงสู่พื้นได้ (Beutler et al., 2009) ซึ่งหมายความว่าการพัฒนาทักษะกลไกและเทคนิคการลงสู่พื้นมีผลทำให้คะแนนความผิดพลาดของการลงสู่พื้นน้อยลง ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะช่วยลดคะแนนความผิดพลาดได้ แต่การควบคุมกลไกการเคลื่อนไหวของทั้งร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกล้ามเนื้อสะโพก (Hip muscles) กล้ามเนื้อลำตัว (Trunk muscles) จะต้องมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย เพื่อช่วยทำให้โอกาสในการเคลื่อนไหวของรยางค์ส่วนล่างเกิดการเคลื่อนไหวที่ถูกต้อง จากการศึกษาของ Root et al. (2015) ที่พบว่า การเข้าร่วมโปรแกรมการฝึกเพื่อป้องกันการบาดเจ็บของข้อเข่า ซึ่งประกอบไปด้วย การฝึกความอ่อนตัวแบบเคลื่อนที่ (Dynamic Flexibility)การฝึกความแข็งแรง (Strengthening)การฝึกไพลโอเมตริก (Plyometric) และการฝึกการทรงตัว (Balance) มีผลทำให้คะแนนความผิดพลาดจากการลงสู่พื้นลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นนอกจากนักกีฬาจะต้องฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อแล้วนักกีฬาจะต้องฝึกการทรงตัวและความอ่อนตัว ทั้งนี้ระบบประสาทกล้ามเนื้อ (Neuromuscular) จะถูกพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้การควบคุมการเคลื่อนไหว ตั้งแต่การเคลื่อนไหวของข้อเท้า ถ่ายโยงไปยังข้อเข่าและข้อสะโพก ทั้งนี้จะต้องมีความเชื่อมโยงและอาศัยกล้ามเนื้อที่ทำงานสอดคล้องกันในแต่ละข้อต่อ โดยกล้ามเนื้อน่อง (Gastrocnemius muscles) ทำหน้าที่ในการรองรับแรงในช่วงแรกและส่งผ่านไปยัง

กล้ามเนื้อเหยียดเข่า (Quadriceps muscles) เพื่อช่วยพยุงแรงที่เกิดขึ้นพร้อมกับค่อยๆ ดูดซับแรงและส่งผ่านไปยังกล้ามเนื้อเหยียดสะโพก (Gluteus muscles) ขณะที่กล้ามเนื้อลำตัวช่วยควบคุมการเคลื่อนไหวส่วนบนของร่างกายให้เกิดความสมดุลขณะลงสู่พื้นจากการกระโดด

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักกีฬาวอลเลย์บอลและบาสเกตบอลหญิงมีความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บของข้อเข่ามากกว่านักกีฬาชาย โดยเฉพาะเทคนิคของการวางเท้าแบบส้นเท้า-ปลายเท้า (Heel to Toe) และการวางฝ่าเท้า (Flat) การลงสู่พื้นที่งอข้อเข่าและงอลำตัวน้อย (Stiff landing) ร่วมกับการหมุนเท้าออกด้านนอก (External rotation) การเอียงตัวไปทางด้านข้าง (Lateral trunk flexion) ขณะลงสู่พื้นจากการกระโดดจะทำให้มีโอกาสเสี่ยงต่อการบาดเจ็บของข้อเข่า นักกีฬาหญิงระดับเยาวชนจะต้องพัฒนาเทคนิคที่ถูกต้องรวมถึงการฝึกเพื่อพัฒนาความแข็งแรงกล้ามเนื้อ การทรงตัวเพื่อช่วยลดโอกาสที่จะทำให้เกิดการบาดเจ็บของข้อเข่าในอนาคต ขณะที่ผู้ฝึกสอนจะต้องตระหนักถึงปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับกลุ่มนักกีฬาที่มีความเสี่ยงต่อการบาดเจ็บสูง ให้เร่งปรับปรุงเทคนิคและความสามารถทางกลไกเพื่อที่จะนำพานักกีฬาที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต โดยปราศจากการบาดเจ็บที่จะเกิดขึ้นได้จากเทคนิคและทักษะที่ไม่ดี

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณวิจัยในครั้งนี้

บรรณานุกรม

วัชรี ฤทธิวัชร์และวงศ์วิทย์ เสนะวงศ์. (2557). ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดแรงในแนวดิ่งสำหรับการเรียนการสอน. วารสารคณะพลศึกษา 17(2): 106-114.

Adrian, H.J. and Laughlin, C.K. (1983). Magnitude of ground reaction forces while performing volleyball skills. In: Biomechanics VIII-B. Champaign, IL: Human Kinetics. 903-914

Arendt, E.A., J.Agle and R. Dick. (1999). Anterior cruciate ligament injury patterns among collegiate men and women. Journal of Athletic Training 34(2): 86-92.

Beutler, A., S. de la Motte, S. Marshall, D. Padua, and B. Boden. (2009). Muscle strength and qualitative jump-landing differences in male and female military cadets: the JUMP-ACL study. Journal of Sports Science and Medicine 8:663-671

Boling, M. C., D. A. Padua, S. W. Marshall, K. Guskiewicz, S. Pyne and A. Beutler. (2009). A prospective investigation of biomechanical risk factors for patellofemoral pain syndrome: the Joint Undertaking to Monitor and Prevent ACL Injury (JUMP-ACL) cohort. The American Journal of Sports Medicine 37: 2108-2116.

Briner, W.W. and L. Kacmar. (1997). Common injuries in volleyball: mechanisms of injury, prevention and rehabilitation. Sports Medicine 24: 65-71.

Cochrane, J.L., D.G. Lloyd, A. Buttfield, H. Seward and J. McGivern. (2007). Characteristics of Anterior Cruciate Ligament Injuries in Australian Football. Journal of Science and Medicine in Sport 10 (2): 96-104.

Cumps, E., E. Verhagen and R. Meeusen. (2007). Prospective epidemiological study of basketball injuries during one competitive season: ankle sprains and overuse knee injuries. Journal of Sports Science and Medicine 6: 204-211.

aDiStefano, L.J.,D.A. Padua, M.J. DiStefano, S.W. Marshall. (2009). The Landing Error Scoring System predicts non-contact injury in youth soccer players. Medicine and Science in Sports and Exercise 41(5 Suppl. 1): 520-521.

bDiStefano, L.J., D.A. Padua, M.J. DiStefano and S.W. Marshall. (2009). Influence of Age, Sex, Technique, and Exercise Program on Movement Patterns after an Anterior Cruciate Ligament Injury Prevention Program in Youth Soccer Players. The American Journal of Sports Medicine 37 (3): 495-505.

Hewett, T. E., G. D. Myer, K. R. Ford, R. S. Heidt, Jr., A. J. Colosimo, S. G. McLean, A. J. van den Bogert, M. V. Paterno and P. Succop (2005). Biomechanical measures of neuromuscular

control and valgus loading of the knee predict anterior cruciate ligament injury risk in female athletes: a prospective study. The American Journal of Sports Medicine 33: 492-501.

Mason-Mackay, A. R., C. Whatman and D. Reid (2015). The effect of reduced ankle dorsiflexion on lower extremity mechanics during landing: A systematic review. Journal of Science and Medicine in Sport. doi: 10.1016/j.jsams.2015.06.006

Nakagawa, T. H., E. T. Moriya, C. D. Maciel and A. F. Serrao (2012). Frontal plane biomechanics in males and females with and without patellofemoral pain. Medicine and Science in Sports and Exercise 44: 1747-1755.

Padua, D.A., Marshall, S.W., Boling, M.C. Thigpen, C.A., Garrett, W.E., and A.I. Beutler. (2009). The landing error scoring system (LESS) is a valid and reliable clinical assessment tool of jump – landing biomechanics, the jump ACL study. The American Journal of Sports Medicine 37(10): 1996-2002

Padua, D.A., Boling, M.C., DiStefano, L.J., Onate, J.A. Beutler, A.I. and S.W. Marshall. (2011). Reliability of the landing error scoring system – real time, a clinical assessment tool of jump landing biomechanics. Journal of Sport Rehabilitation 20: 145-156

Root, H., T. Trojian, J. Martinez, W. Kraemer, and L.J. DiStefano. (2015). Landing Technique and Performance in Youth Athletes after a Single Injury-Prevention Program Session. Journal of Athletic Training. 50:1149-1157

Smith, H.C., R.J. Johnson, S.J. Shultz, T. Tourville, L.A. Holterman, J. Slauterbeck, P.M. Vacek, and B.D. Beynnon. (2012). A Prospective Evaluation of the Landing Error Scoring System (LESS) as a Screening Tool for Anterior Cruciate Ligament Injury Risk. The American Journal of Sports Medicine. 40:521-526.

Shultz, S.J., and R.J. Schmitz. (2012). Tibial plateau geometry influences lower extremity biomechanics during landing. The American Journal of Sports Medicine 40(9): 2029-2036.

Wesley, C.A., P.A. Aronson and C. L. Docherty (2015). Lower Extremity Landing Biomechanics in Both Sexes After a Functional Exercise Protocol. Journal of Athletic Training 50: 914-920

การศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาในนักกีฬาเยาวชน
The Physical and Psychological States in Sport in Youth Athletes

กิตติพัทธ์ รุ่งชมคำ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิรตา ภาสะวณิช
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาในนักกีฬาเยาวชน และเปรียบเทียบสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาในนักกีฬาเยาวชน โรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักกีฬาศูนย์ฝึกกีฬาเยาวชน (โรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร) จำนวน 160 คน จากประชากร จำนวน 292 คน ได้มาจากการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) และยินยอมเข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบประเมินสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา ของ ธิรตา ภาสะวณิช, ปิยะวัฒน์ จิราธรรมวัฒน์, ชาญชัย ชอบธรรมสกุล และ กฤชญา พุ่มพิม (Bhasavanija, Jirathamawat, Chobthamasakul, & Poompin, 2014) ที่ผ่านการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 50 คน และหาค่าความเชื่อมั่นในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 51 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ .75 ประกอบไปด้วย 5 ปัจจัย (คุณภาพชีวิต, ความวิตกกังวล, ความเชื่อมั่น, ประสิทธิภาพในการจินตภาพ และการรับรู้การเกร็งของกล้ามเนื้อ) จำนวน 26 ข้อคำถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และนำมาทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศ ด้วยการทดสอบค่า ที (t-test for Independent)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาในนักกีฬาเยาวชน พบว่า นักกีฬาส่วนใหญ่มีสภาวะกายและจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อันดับแรก คือ ด้านแรงจูงใจ อยู่ในระดับ มาก รองลงมา คือ ด้านประสิทธิภาพในการจินตภาพอยู่ในระดับมาก ด้านความเชื่อมั่นอยู่ในระดับมาก ด้านระดับการเกร็งของกล้ามเนื้ออยู่ในระดับปานกลาง ด้านคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความวิตกกังวลอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาของนักกีฬา จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่พบความแตกต่างกันทางสถิติ โดยที่สภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาของนักกีฬาเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักกีฬาเพศหญิง

คำสำคัญ : สภาวะกาย, สภาวะจิตใจ, คุณภาพชีวิต, ความวิตกกังวลทางกายและทางจิตใจ, ความเชื่อมั่น, ประสิทธิภาพในการจินตภาพ, แรงจูงใจ, การรับรู้การเกร็งของกล้ามเนื้อ

ABSTRACT

The present study aimed to analyse the physical and psychological states in sport, as well as to compare the physical and psychological states in sport between gender and states. Populations were 292, as youth athletes of the Bangkok-Sport-School Sport Centre. 160 participants were recruited by using the Accidental Sampling. The Physical and Psychological State Measure in Sport (PPSMS: Bhasavanija, Jirathamawat, Chobthamsakul, & Poompin, 2014)–reliability of .75 was used. Frequency, Percentile, Means ($\overline{X}$), Standard Deviation (SD), the t-test for Independent were used to analyse the data.

The results of this study showed that:

1. Athletes' the physical and psychological states in sport were moderate level in total view, ranging from highest to lowest (Motivation, the Effectiveness of Imagery, Confidence, Quality of Life, and The Perception of Muscle Contraction, Anxiety,)

2. Comparison of the physical and psychological states in sport between gender showed that there was no significant difference between gender in both total-view and factor-by-factor scores. Male athletes reported higher Means scores than females.

Keyword: Physical and Psychological State Measure, Quality of Life, Anxiety, Confidence, the Effectiveness of Imagery, Motivation, the Perception of Muscle Contraction

บทนำ

การพัฒนาแบบวัดสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ฝึกสอนที่จะนำมาใช้ในการตรวจสอบความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจของนักกีฬา ได้ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเข้าร่วมในการฝึกเพื่อการแข่งขันกีฬา ดังที่ เจริญ กระบวนรัตน์ (2557, หน้า 68) ได้กล่าวไว้ว่าการบาดเจ็บของนักกีฬาเท่ากับเป็นการลดคุณค่าความสามารถของตนเองจากตัวจริงลงไปเป็นตัวสำรอง ซึ่งไม่มีทีมใดอยากได้นักกีฬาที่บาดเจ็บและไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้อยู่ในทีม ดังนั้น นักกีฬาจึงจำเป็นที่จะต้องดูแลรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิตใจให้แข็งแรงอยู่เสมอ เพราะการเล่นกีฬานั้นมีความสำคัญต่อนักกีฬาเป็นอย่างมาก การที่นักกีฬาเล่นกีฬาไม่ได้นั้นเป็นการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่(ประวิตร เจนวรรธนะกุล, 2551, หน้า 73) นอกจากนี้ สาเหตุที่เกิดการบาดเจ็บจะมาจากตัวผู้เล่นเอง (Intrinsic) และจากภายนอก (Extrinsic) จากตัวผู้เล่นเอง เช่นความไม่เหมาะสมกับกีฬาที่เล่นเกี่ยวกับร่างกาย ถ้าฝึกซ้อมน้อยไปทำให้ไม่สมบูรณ์ ฝึกซ้อมมากไปทำให้เกิดการเครียดทั้ง

กายและจิตใจ เกี่ยวกับจิตใจนั้น ทำให้เกิดความผิดพลาดในการคาดคะเนและคาดการณ์ผิด รวมถึงการบาดเจ็บในอดีตด้วย สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่มีส่วนทำให้เกิดการบาดเจ็บจากการเล่นกีฬาได้ สาเหตุจากภายนอก เช่น ดินฟ้าอากาศ สนาม อุปกรณ์ คู่แข่งขัน ผู้ฝึกสอน ตลอดจนกรรมการและผู้ดู ซึ่งมีโอกาสทำให้เกิดอุบัติเหตุและการบาดเจ็บได้ทั้งสิ้น (นรินทร์ อนันตกลิ่น, 2555, หน้า 1)

ตามหลักทฤษฎี "สภาวะกาย" คือ สภาพของร่างกายที่เจริญเติบโต แข็งแรง สมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ไม่ทุพพลภาพ อวัยวะต่างๆ อยู่ในสภาพที่ดีมีความสมบูรณ์ แข็งแรง สามารถทำงานได้ตามปกติ และมีความสัมพันธ์กันทุกส่วนได้เป็นอย่างดี และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานด้วย ส่วน "สภาวะจิตใจ" คือ สภาพที่ดีของจิตที่เกิดจากการที่บุคคลสามารถจัดการกับความกดดันต่างๆ ในการดำเนินชีวิตได้ สามารถประสบความสำเร็จ สามารถสร้างประโยชน์ให้กับสังคมและชุมชน (Ruiz, Legros, & Guell, 1990)

ตามหลักทฤษฎีทางจิตวิทยาการกีฬา ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่สามารถส่งผลต่อเกมการเล่นของนักกีฬาได้ ประกอบไปด้วย ก) "ปัจจัยด้านร่างกาย" ที่ส่งผลทางร่างกาย อาทิ การเกร็งของกล้ามเนื้อเนื่องจากการฝึกซ้อมทางร่างกายที่สะสมมานาน และถ้าการยืดเหยียด (Cool Down) ไม่สมบูรณ์ อาจทำให้กล้ามเนื้อด้านในสุดที่ติดกับกระดูกแกนกลางได้รับการยืดเหยียดไม่สมบูรณ์ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดอาการเกร็งของกล้ามเนื้อและการสะสมของกรดแลคติค (Lactic Acid) ที่อาจทำให้เกิดการบาดเจ็บ รวมทั้งอาจทำให้เกิดอาการปวดที่กล้ามเนื้อบริเวณนั้นๆ และความเครียดทางจิต ได้ ข) "ปัจจัยด้านร่างกาย" ที่ส่งผลต่อจิตใจ อารมณ์และความคิด ที่แสดงออกมาเป็นพฤติกรรม โดยจากหลักฐานการวิจัยทางจิตวิทยาการกีฬาจำนวนมากได้กล่าวถึง อาการเกร็งของกล้ามเนื้อที่เกิดจากเหตุปัจจัยทางจิต อาทิ 1) ด้านคุณภาพชีวิต (ร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ) 2) ด้านความวิตกกังวล (ร่างกายและจิตใจ) 3) ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง (ความเชื่อมั่นทั่วไป และความเชื่อมั่นเฉพาะอย่าง) 4) ด้านประสิทธิภาพในการจินตภาพ (ความชัดเจน การควบคุม ระยะเวลา ความง่าย และความเร็วในการสร้างจินตภาพ) และ 5) ด้านแรงจูงใจ (แรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก) ทั้งนี้ ปัจจัยทั้งทางจิตและทางกายสามารถส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเข้าร่วมในกิจกรรมทางการกีฬา (Bhasavanija et al., 2014)

จากเหตุผลที่กล่าวมาจะเห็นได้ การศึกษาข้อมูล "ปัจจัยด้านร่างกาย" ที่ส่งผลทางร่างกาย พร้อมกันกับ "ปัจจัยด้านร่างกาย" ที่ส่งผลทางด้านจิตใจ เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้ฝึกสอนสามารถประเมินสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาของนักกีฬาได้ตลอดการเก็บตัวก่อนการแข่งขัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาในนักกีฬาเยาวชน โดยใช้แบบประเมินสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา ซึ่งเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในนักกีฬาเยาวชนที่มีสุขภาพดี เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลประกอบในการประเมินสภาวะกายและจิตใจของนักกีฬา ของศูนย์ฝึกกีฬาโรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาในนักกีฬาเยาวชน โรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาในนักกีฬาเยาวชน โรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มประชากร

นักกีฬาศูนย์ฝึกกีฬาเยาวชน (โรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร) จำนวน 292 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

นักกีฬาศูนย์ฝึกกีฬาเยาวชน (โรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร) จำนวน 160 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เคจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p.608) ด้วยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยผู้เข้าร่วมการทดสอบได้กรอกใบยินยอมเข้าร่วมในการศึกษาในครั้งนี้

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบประเมินสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา (PPSMS) ของ ธิรตา ภาสะวณิช, ปิยะวัฒน์ จิราธรรมวัฒน์, ชาญชัย ชอบธรรมสกุล และ กฤชญา พุ่มพิม (Bhasavanija, Jirathamawat, Chobthamasakul, & Poompin, 2014) ที่ผ่านการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 50 คน และหาค่าความเชื่อมั่นในกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ จำนวน 51 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ .75 ประกอบไปด้วย 5 ปัจจัย (คุณภาพชีวิต, ความวิตกกังวล, ความเชื่อมั่น, ประสิทธิภาพในการจินตภาพ, และการรับรู้การเกร็งของกล้ามเนื้อ) จำนวน 26 ข้อคำถาม โดยที่การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินดังกล่าวมาพัฒนา ด้วยการเพิ่มปัจจัยด้านแรงจูงใจ แบบประเมินฉบับนี้จึงมี 6 ปัจจัย 26 ข้อด้วยกัน มีค่าความเชื่อมั่น .76 และแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของนักกีฬา

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพกายและจิตใจ 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณภาพชีวิต (ร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ)
2. ด้านความวิตกกังวล (ร่างกายและจิตใจ)
3. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง (ความเชื่อมั่นทั่วไป และความเชื่อมั่นเฉพาะอย่าง)
4. ด้านประสิทธิภาพในการจินตภาพ (ความชัดเจน การควบคุม ระยะเวลา ความง่าย และความเร็วในการสร้างจินตภาพ)
5. ด้านแรงจูงใจ (แรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก)
6. ด้านการรับรู้การเกร็งของกล้ามเนื้อ

แบบประเมินนี้ประกอบไปด้วย 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านคุณภาพชีวิต (ร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ) จำนวน 8 ข้อ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักดังนี้

<u>ข้อที่ 1 - ข้อที่ 4</u>

ระดับมากที่สุด	ได้คะแนน	5 คะแนน
ระดับมาก	ได้คะแนน	4 คะแนน
ระดับปานกลาง	ได้คะแนน	3 คะแนน
ระดับน้อย	ได้คะแนน	2 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ได้คะแนน	1 คะแนน

ข้อที่ 5 - ข้อที่ 8

ระดับมากที่สุด	ได้คะแนน	1 คะแนน
ระดับมาก	ได้คะแนน	2 คะแนน
ระดับปานกลาง	ได้คะแนน	3 คะแนน
ระดับน้อย	ได้คะแนน	4 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ได้คะแนน	5 คะแนน

2. ด้านความวิตกกังวล (ร่างกายและจิตใจ) จำนวน 4 ข้อ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักดังนี้

ระดับมากที่สุด	ได้คะแนน	1 คะแนน
ระดับมาก	ได้คะแนน	2 คะแนน
ระดับปานกลาง	ได้คะแนน	3 คะแนน
ระดับน้อย	ได้คะแนน	4 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ได้คะแนน	5 คะแนน

3. ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง (ความเชื่อมั่นทั่วไปและความเชื่อมั่นเฉพาะอย่าง) จำนวน 4 ข้อ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักดังนี้

ระดับมากที่สุด	ได้คะแนน	5 คะแนน
ระดับมาก	ได้คะแนน	4 คะแนน
ระดับปานกลาง	ได้คะแนน	3 คะแนน
ระดับน้อย	ได้คะแนน	2 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ได้คะแนน	1 คะแนน

4. ด้านความสามารถในการจินตภาพ (ความชัดเจน การควบคุมระยะเวลา ความง่าย และความเร็วในการสร้างจินตภาพ) จำนวน 5 ข้อ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักดังนี้

ระดับมากที่สุด	ได้คะแนน	5 คะแนน
ระดับมาก	ได้คะแนน	4 คะแนน
ระดับปานกลาง	ได้คะแนน	3 คะแนน
ระดับน้อย	ได้คะแนน	2 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ได้คะแนน	1 คะแนน

5. ด้านแรงจูงใจ (แรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก) จำนวน 2 ข้อ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักดังนี้

ระดับมากที่สุด	ได้คะแนน	5 คะแนน
ระดับมาก	ได้คะแนน	4 คะแนน
ระดับปานกลาง	ได้คะแนน	3 คะแนน
ระดับน้อย	ได้คะแนน	2 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ได้คะแนน	1 คะแนน

6. ด้านระดับการเกร็งของกล้ามเนื้อ จำนวน 3 ข้อ โดยผู้วิจัยกำหนดค่าน้ำหนักดังนี้

ระดับมากที่สุด	ได้คะแนน	1 คะแนน
ระดับมาก	ได้คะแนน	2 คะแนน
ระดับปานกลาง	ได้คะแนน	3 คะแนน
ระดับน้อย	ได้คะแนน	4 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ได้คะแนน	5 คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ตรวจสอบเรียบร้อยมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิต โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบประเมินแต่ละฉบับ

2. นำแบบประเมินข้อมูลสถานภาพของนักกีฬาของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

3. นำแบบประเมินข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาสุขภาพกายและจิตใจในนักกีฬาศูนย์ฝึกเยาวชน (โรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร) ของนักกีฬา มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) (และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยใช้การแปลผลค่าเฉลี่ย $\overline{X}$ ที่มาเปรียบเทียบโดยถือเกณฑ์ ดังนี้ คือ

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการศึกษาสภาวะกายและจิตใจในนักกีฬาศูนย์ฝึกเยาวชน (โรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร) ของนักกีฬา จำแนกตามเพศ วิเคราะห์โดยการพิสูจน์ค่าที (t-test for Independent)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนความถี่ และร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	63	39.40
หญิง	97	60.60
รวม	160	100
อายุ		
ต่ำกว่า 18 ปี	130	81.20
18 - 21 ปี	30	18.80
รวม	160	100
ระดับความสามารถในการเล่นกีฬา		
ระดับโรงเรียน	91	56.90
ระดับเขต	45	28.10
ระดับชาติ	24	15.00
รวม	160	100
สถานการณ์ขณะตอบแบบประเมิน		
พักผ่อน	124	77.60
ฝึกซ้อม	34	21.20
แข่งขัน	2	1.20
รวม	160	100

ตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 และเป็นเพศหญิง จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 60.6 มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 81.2 และระหว่าง 18–21 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 มีระดับความสามารถในการเล่นกีฬาระดับโรงเรียน จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 56.9 ระดับเขต จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 และระดับชาติ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และอยู่ในสถานการณ์ขณะตอบแบบประเมิน ขณะพักผ่อน จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 77.6 ขณะฝึกซ้อม จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 และขณะแข่งขัน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาของนักกีฬาเยาวชน โดยภาพรวม (n = 160)

ด้านที่	เนื้อหารายด้าน	$\bar{X}$	SD	แปลค่า	อันดับ
1	ด้านคุณภาพชีวิต	3.35	0.41	ปานกลาง	4
2	ด้านความวิตกกังวล	2.85	0.76	ปานกลาง	6
3	ด้านความเชื่อมั่น	3.74	0.60	มาก	3
4	ด้านประสิทธิภาพในการจินตภาพ	3.88	1.26	มาก	2
5	ด้านแรงจูงใจ	3.92	0.76	มาก	1
6	ด้านระดับการเกร็งของกล้ามเนื้อ	3.35	1.45	ปานกลาง	5
	รวม	3.43	0.37	ปานกลาง	

ตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อันดับแรก คือ ด้านคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านประสิทธิภาพในการจินตภาพ อยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้าย คือ ด้านความวิตกกังวล อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา ของนักกีฬาเยาวชน ด้านคุณภาพชีวิต (n = 160)

ข้อที่	ด้านคุณภาพชีวิต	$\bar{X}$	SD	แปลค่า	อันดับ
1	ท่านทำการฝึกกีฬาได้ตามปกติ	4.17	0.82	มาก	1
2	ท่านรู้สึกมีความสุขและดำเนินชีวิตได้ตามปกติ	4.16	0.79	มาก	3
3	ท่านได้รับการสนับสนุนจากบุคคลในการกีฬา	4.04	0.79	มาก	2
4	ท่านมีกำลังใจในการเล่นกีฬา	1.66	0.76	น้อย	8
5	ท่านป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ	3.25	1.36	ปานกลาง	5

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา ของนักกีฬาเยาวชน ด้านคุณภาพชีวิต (n = 160) (ต่อ)

ข้อที่	ด้านคุณภาพชีวิต	$\bar{X}$	SD	แปลค่า	อันดับ
6	ท่านไม่สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาใดๆที่เกิดขึ้น	3.36	1.13	ปานกลาง	4
7	ท่านประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ	3.22	1.20	ปานกลาง	6
8	ท่านรู้สึกเป็นภาระของทีมกีฬา	2.98	1.12	ปานกลาง	7
	รวม	3.35	0.41	ปานกลาง	

ตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา ด้านคุณภาพชีวิต โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อันดับแรก คือ ข้อที่ 1 “ท่านทำการฝึกกีฬาได้ตามปกติ” อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 3 “ท่านได้รับการสนับสนุนจากบุคคลในการกีฬา” อยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 4 “ท่านมีกำลังใจในการเล่นกีฬา” อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาของนักกีฬาเยาวชน ด้านความวิตกกังวล (n = 160)

ข้อที่	ด้านความวิตกกังวล	$\bar{X}$	SD	แปลค่า	อันดับ
1	ท่านมีอาการนอนไม่หลับในคืนก่อนการแข่งขัน	3.19	1.17	ปานกลาง	2
2	ท่านกังวลว่าจะแพ้ในการแข่งขัน	2.95	1.14	ปานกลาง	3
3	ท่านไม่แน่ใจในความสามารถของตนเอง	2.90	1.05	ปานกลาง	4
4	ท่านรู้สึกปวดที่บริเวณต้นคอ	3.66	1.24	มาก	1
	รวม	2.85	0.76	ปานกลาง	

ตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา ด้านความวิตกกังวล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อันดับแรก คือ ข้อที่ 4 “ท่านรู้สึกปวดที่บริเวณต้นคอ” อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 1 “ท่านมีอาการนอนไม่หลับในคืนก่อนการแข่งขัน” อยู่ในระดับปานกลาง และลำดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 3 “ท่านไม่แน่ใจในความสามารถของตนเอง” อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาของนักกีฬาเยาวชน ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง (n = 160)

ข้อที่	ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง	$\bar{X}$	SD	แปลค่า	อันดับ
1	ท่านมั่นใจที่จะเผชิญกับเกมการแข่งขัน	4.25	0.75	มาก	1
2	ท่านสามารถเล่นกีฬากับคนที่ไม่รู้จัก	3.07	1.08	ปานกลาง	4
3	ท่านเชื่อมั่นในเทคนิคการเล่นกีฬาที่ฝึกมาเป็นอย่างดี	3.82	0.76	มาก	3
4	ท่านเชื่อมั่นในประสิทธิภาพทางกายและจิตใจของท่านขณะเล่นกีฬา	3.83	0.77	มาก	2
	รวม	3.74	0.60	มาก	

ตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อันดับแรก คือ ข้อที่ 1 “ท่านมั่นใจที่จะเผชิญกับเกมการแข่งขัน” อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 4 “ท่านเชื่อมั่นในประสิทธิภาพทางกายและจิตใจของท่านขณะเล่นกีฬา” อยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 2 “ท่านชอบพบปะกับคนแปลกหน้า” อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาของนักกีฬาเยาวชน ด้านประสิทธิภาพในการจินตภาพ (n = 160)

ข้อที่	ด้านประสิทธิภาพในการจินตภาพ	$\bar{X}$	SD	แปลค่า	อันดับ
1	ความชัดเจนของความรู้สึก	4.04	0.95	มาก	1
2	การควบคุมความรู้สึก	3.76	0.78	มาก	2
3	ความง่ายในการทำให้เกิดความรู้สึก	3.74	0.85	มาก	3
4	ความเร็วในการทำให้เกิดความรู้สึก	3.68	0.88	มาก	4
5	ระยะเวลาในการทำให้เกิดความรู้สึก	3.59	0.83	มาก	5
	รวม	3.88	1.26	มาก	

ตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา ด้านประสิทธิภาพในการจินตภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อันดับแรก คือ ข้อที่ 1 “ความชัดเจนของความรู้สึก” อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ข้อที่ 2 “การควบคุมความรู้สึก” อยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 5 “ระยะเวลาในการทำให้เกิดความรู้สึก” อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาของนักกีฬาเยาวชน ด้านแรงจูงใจ (n = 160)

ข้อที่	ด้านแรงจูงใจ	$\bar{X}$	SD	แปลค่า	อันดับ
1	ท่านเล่นกีฬาประเภทนี้ด้วยตนเอง	3.86	0.96	มาก	2
2	ท่านเล่นกีฬาประเภทนี้เพราะอยากให้สังคมยอมรับในความสามารถของท่าน	3.99	0.86	มาก	1
	รวม	3.92	0.76	มาก	

ตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา ด้านแรงจูงใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อันดับแรก คือ ข้อที่ 2 “ท่านเล่นกีฬาเพราะอยากให้สังคมยอมรับ” อยู่ในระดับมาก และลำดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 1 “ท่านเริ่มเล่นกีฬาด้วยตนเอง” อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาของนักกีฬาเยาวชน ด้านการรับรู้การเกร็งของกล้ามเนื้อ (n = 160)

ข้อที่	ด้านการรับรู้การเกร็งของกล้ามเนื้อ	$\bar{X}$	SD	แปลค่า	อันดับ
1	ระดับการเกร็งของกล้ามเนื้อที่เกิดขึ้นก่อนการเล่นกีฬา	2.72	0.99	ปานกลาง	2
2	ระดับการเกร็งของกล้ามเนื้อที่เกิดขึ้นหลังการเล่นกีฬา	2.77	0.92	ปานกลาง	1
3	ระดับการเกร็งของกล้ามเนื้อที่เกิดขึ้นหลังการคลายกล้ามเนื้อ	2.72	1.14	ปานกลาง	3
	รวม	3.35	1.45	ปานกลาง	

ตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา ด้านการรับรู้การเกร็งของกล้ามเนื้อ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อันดับแรก คือ ข้อที่ 2 “ระดับการเกร็งของกล้ามเนื้อที่เกิดขึ้นหลังการเล่นกีฬา” อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ข้อที่ 1 “ระดับการเกร็งของกล้ามเนื้อที่เกิดขึ้นก่อนการเล่นกีฬา” อยู่ในระดับปานกลาง และลำดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 3 “ระดับการเกร็งของกล้ามเนื้อที่เกิดขึ้นหลังการผ่อนคลายกล้ามเนื้อ” อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาของนักกีฬาเยาวชน จำแนกตามเพศ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพกาย และสุขภาพจิตใจของนักกีฬา	ชาย (n = 63)		หญิง (n = 97)		t	*p*
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1. ด้านคุณภาพชีวิต	3.21	3.86	3.44	3.31	-3.45	.00*
2. ด้านความวิตกกังวล	2.91	3.54	2.81	2.74	0.75	.45
3. ด้านความเชื่อมั่น	3.90	2.49	3.64	2.30	2.68	.00*
4. ด้านประสิทธิภาพในการจินตภาพ	4.10	9.31	3.74	2.96	1.49	.13
5. ด้านแรงจูงใจ	3.92	1.51	3.92	1.54	-0.05	.95
6. ด้านการรับรู้การเกร็งของกล้ามเนื้อ	3.41	2.73	3.30	5.17	0.43	.66
รวม	3.48	12.75	3.39	9.31	1.45	.14

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 9 แสดงถึง ภาพรวมของสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา จำแนกตามเพศ ว่าไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ อีกทั้ง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ไม่พบความแตกต่างกันทางสถิติ ในด้านความวิตกกังวล ด้านประสิทธิภาพในการจินตภาพ ด้านแรงจูงใจ และด้านการรับรู้การเกร็งของกล้ามเนื้อ แต่ได้พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในด้านคุณภาพชีวิต และด้านความเชื่อมั่น

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา ในนักกีฬาเยาวชน ของโรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นงานวิจัยฉบับแรกที่นำแบบประเมินสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา (PPSMS) ของ ธิรตา ภาสะวณิช, ปิยะวัฒน์ จิราธรรมวัฒน์, ชาญชัย ชอบธรรมสกุล และกฤชญา พุ่มพิม (Bhasavanija,Chirathamawat, Chobthamasakul, & Poompin, 2014) มาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบวัด และยังได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบกับนักกีฬาเยาวชนที่มีสุภาพดี ซึ่งทำให้พบประเด็นที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

จากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้เห็นว่า สภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาในนักกีฬาเยาวชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง และพบว่าค่าเฉลี่ยสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาในกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ เพศชายมีสูงกว่าเพศหญิง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลำดับแรกเป็นสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา 1) ด้านแรงจูงใจ อยู่ในระดับ มาก ซึ่งพบว่าค่าเฉลี่ยสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาด้านแรงจูงใจ เพศชายมีเท่ากันกับเพศหญิง รองลงมา คือ 2) ด้านประสิทธิภาพในการจินตภาพ อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้พบว่าค่าเฉลี่ยสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาด้านประสิทธิภาพในการจินตภาพ เพศชายมีสูงกว่าเพศหญิง 3) ด้านความเชื่อมั่น อยู่ในระดับมาก และพบว่าค่าเฉลี่ยสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาด้านความเชื่อมั่น เพศชายมีสูงกว่าเพศหญิง 4) ด้านคุณภาพชีวิต อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งพบว่าค่าเฉลี่ยสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาด้านคุณภาพชีวิต เพศหญิงมีสูงกว่าเพศชาย

5) ด้านระดับการเกร็งของกล้ามเนื้อ อยู่ในระดับปานกลาง พบว่าค่าเฉลี่ยสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาด้านระดับการเกร็งของกล้ามเนื้อ เพศชายมีการเกร็งสูงกว่าเพศหญิง และอันดับสุดท้าย คือ 6) ด้านความวิตกกังวล อยู่ในระดับปานกลาง พบว่าค่าเฉลี่ยสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาด้านความวิตกกังวล เพศชายมีสูงกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยต้นฉบับของ ธิรตา ภาสะวณิช, ปิยะวัฒน์ จิราธรรมวัฒน์, ชาญชัย ชอบธรรมสกุล และกฤชญา พุ่มพิม (Bhasavanija, Chirathamawat, Chobthamasakul, & Poompin, 2014) ที่พบว่า สภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาในนักกีฬาไทย โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ความเชื่อมั่น อยู่ในระดับมาก มีความวิตกกังวล ระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ แต่มีคุณภาพชีวิต อยู่ระดับ ปานกลาง และมีการเกร็งของกล้ามเนื้อขณะพักในระดับต่ำ เช่นกัน

จากผลการเปรียบเทียบการศึกษาสุขภาพกายและจิตใจทางการกีฬาในนักกีฬาเยาวชน จำแนกตามเพศ สามารถอภิปรายผลได้ ว่านักกีฬาที่มีเพศต่างกัน มีสุขภาพกายและจิตใจโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักกีฬาเยาวชน ของโรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร ไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิง มีความวิตกกังวล ความสามารถในการจินตภาพ แรงจูงใจ ระดับการเจ็บปวด และระดับการเกร็งของกล้ามเนื้อเหมือนกัน จึงส่งผลให้สภาวะกายและจิตใจของนักกีฬาเพศชายและเพศหญิงในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านคุณภาพชีวิตและแรงจูงใจ นักกีฬาเพศหญิงมีสูงกว่านักกีฬาชาย แต่ในด้านความเชื่อมั่นในตนเองนักกีฬาเพศชายจะมีสูงกว่านักกีฬาเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิรตา ภาสะวณิช, ปิยะวัฒน์ จิราธรรมวัฒน์, ชาญชัย ชอบธรรมสกุล และกฤชญา พุ่มพิม (Bhasavanija, Chirathamawat, Chobthamasakul, & Poompin, 2014) ว่า สภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาในนักกีฬาไทยที่มีสุขภาพดี เมื่อจำแนกตามเพศไม่พบความแตกต่างกันทางสถิติ

ซึ่งข้อมูลศึกษาได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าภาพโดยรวมของสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาของนักกีฬาเยาวชนของโรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่มาจากนักกีฬาเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.60 อายุต่ำกว่า 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 81.25 เป็นนักกีฬาระดับเตและทีมชาติ คิดเป็นร้อยละ 43.12 และอยู่ในสถานการณ์ขณะพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 77.60 นอกจากนี้ยังพบว่าสภาวะกายและจิตใจด้านแรงจูงใจ ประสิทธิภาพในการจินตภาพ ความเชื่อมั่น อยู่ในระดับมาก มีความวิตกกังวล ระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ แต่มีคุณภาพชีวิตและการเกร็งของกล้ามเนื้อขณะพักในระดับปานกลาง สรุปได้ว่า นักกีฬาควรได้รับการพัฒนาในทุกด้าน เพราะค่าเฉลี่ยยังอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลให้ลึกลงไปจะพบว่า ด้านที่ควรเร่งพัฒนา อันดับแรกคือ ข้อมูล 1) ด้านระดับการเกร็งของกล้ามเนื้อ ที่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งตามความเป็นจริงควรอยู่ในระดับต่ำ เพราะการเกร็งของกล้ามเนื้อสามารถอธิบายได้ถึงระดับของความวิตกกังวล หรือความเครียดทางอารมณ์ที่กิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูล 2) ที่พบว่าความวิตกกังวล อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ซึ่งโค้ชควรนำโปรแกรมการผ่อนคลายความวิตกกังวล หรืออาจจะเป็นโปรแกรมทางจิตวิทยามาใช้ เพื่อลดปริมาณความวิตกกังวลในนักกีฬา และยังส่งผลถึง 3) ระดับคุณภาพชีวิต ที่ข้อมูลได้มาแสดงว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งๆ ที่ควรจะมีระดับที่สูงกว่านี้ ดังนั้น แบบประเมินสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา น่าจะสามารถนำไปใช้ในการ

ประเมินปจจัยที่เป็นองค์ประกอบของสภาพจิตใจที่ส่งผลต่อร่างกาย และยังสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกในการเล่นกีฬา อาทิ การปฏิบัติทักษะกีฬาที่ไร้ประสิทธิภาพเนื่องจากการมีสภาวะจิตใจและร่างกายที่ไม่สมบูรณ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งนี้

1. การสุ่มตัวอย่างก่อนการเก็บข้อมูลจริงจากประชากรทั้งหมด ในศูนย์ฝึกกีฬาที่มีหลากหลายชมรมกีฬาเป็นไปได้ยาก การศึกษาในครั้งนี้เลยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านควรดูตามเกณฑ์การประเมินผลควบคู่ไปด้วย จะทำให้การประเมินมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการพัฒนาแบบประเมินสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา เพื่อนักกีฬาที่ได้รับการบาดเจ็บ

2. ควรทำการพัฒนาแบบประเมินสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเพื่อผู้ออกกำลังกายทั่วไป

3. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบสภาวะกายและจิตใจทางการกีฬา จำแนกตามตัวแปลที่หลากหลายมากึ้น อาทิ ประเภทกีฬา ช่วงอายุ และขนาดของร่างกาย เพื่อการพัฒนาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้

4. ควรสร้างเกณฑ์มาตรฐานสำหรับนักกีฬา นักกีฬาที่ได้รับบาดเจ็บ และบุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมในกิจกรรมการออกกำลังกาย

บรรณานุกรม

เจริญ กระบวนรัตน์. (2557). วิทยาศาสตร์การฝึกสอนกีฬา (Science of Coaching). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สินธนาก๊อปปี้.

จิรัปปภา เลิศวุฒิ. (2547). การศึกษาเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองและการควบคุมตนเองของเยาวชนที่กระทำความผิดและเยาวชนที่ไม่ได้กระทำผิด. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธิรตา ภาสะวณิช. (2556). จิตวิทยาการกีฬา. เอกสารประกอบการสอน. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นรินทร์ อนันตกลิ่น. (2555). การศึกษาการบาดเจ็บของนักกีฬาแฮนด์บอลระดับเยาวชนในระหว่างแข่งขัน. การค้นคว้าแบบอิสระ, ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พันโทประหยัด ก้องกังวาลย์. (2554). คุณภาพชีวิตของข้าราชการทหารชั้นประทวนและครอบครัวกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์, ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

พิชิต เมืองนาโพธิ์. (2545). สมรรถภาพทางจิต. จุลสารกีฬา, 6, 13.

รำแพน พรเทพเกษมสันต์. (2546). การปฐมพยาบาล (FIRST AIDS). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร.

Bhasavanija, T., Chirathamawat, P., Chobthamasakul, C., & Poompin. K. (2014). Validation of the physical and psychological state measure in sport for Thai athletes. Proceeding: The 2nd International Seminar in Exercise and Sport Psychology in Thailand. Burapha University, Thailand.

Bhasavanija, T., Vogjaturapat, N., Morris, T., & Muangnapo, P. (2011). Construct validity of the Sport Imagery Ability Measures-Thai among Thai golfers. Proceedings: Taiwan International Congress in Sport Psychology. Taipei, Taiwan : ASPASP.

Ruiz, R., Legros, C., & Guell, A. (1990). Voice analysis to predict the psychological or physical state of a speaker. Aviat Space Environ Med, 61(3), pp.266-71.

การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ที่มีนักศึกษาพิการเรียนร่วมในสถาบันอุดมศึกษา เขตภาคเหนือ

Learning Management of Physical Education for Disabled Students Studying in Class in Collages, North of Thailand

อทิติ วลัญช์เพียร
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีจุดประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่มีนักศึกษาพิการเรียนร่วม ในสถาบันอุดมศึกษา เขตภาคเหนือ และเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คืออาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ภาคเหนือ 10 สถาบัน จำนวนทั้งสิ้น 16 คน ซึ่งมาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็น 5 ตอน การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ (Content Analysis) และสรุปผลการวิจัยเป็นความเรียง

ผลจากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่มีนักศึกษาพิการเรียนร่วม ในสถาบันอุดมศึกษา ภาคเหนือ คือ 1) อาจารย์ผู้สอนได้รับข้อมูลและการประสานงานจาก หน่วยงานให้บริการและสนับสนุนนักศึกษาพิการ ทำให้การวางแผนเพื่อการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ 2) ในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละสถาบัน จัดการหลักสูตรให้วิชาพลศึกษาเป็นวิชาเลือกหรือบังคับเลือก โดยอาจารย์ผู้สอนทำการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมในชั้นเรียนให้กับนักศึกษาพิการเช่นเดียวกับนักศึกษาปรกติ มีการวัดและประเมินผลของนักศึกษาพิการที่แตกต่างจากนักศึกษาปรกติ 3) ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน คือผู้บริหารมีนโยบายการช่วยเหลือนักศึกษาพิการไม่ชัดเจน อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เอื้ออำนวย ทำให้เป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน 4) อาจารย์ผู้สอนมีความต้องการพัฒนาตนเองในด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน เทคนิคการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน และความรู้เรื่องนักศึกษาพิการเพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 5) ข้อเสนอแนะ ควรให้ความสำคัญกับวิชาพลศึกษามากยิ่งขึ้น เพราะพลศึกษามีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตประจำวัน

คำสำคัญ: นักศึกษาพิการ, การจัดการเรียนการสอนพลศึกษา, เรียนร่วม

Abstract

This was a qualitative research. The objectives of this research were to study learning management of physical education for disabled students studying in class in collages, north of Thailand and to be a guideline to develop effective teaching and learning. The sample of this research was the 16 teachers who teach at 10 collages, north of Thailand. The sampling technique used was purposive sampling. The tool for collecting the data was semi-structure interview which was divided into 5 parts. The data was analyzed by using content analysis, and the results of the research were written as an essay.

The results revealed that physical education's learning management for disabled students studying in class were as followed

1) The teachers received the information and cooperation from Disability Support Services. The teachers prepared learning activities effectively. 2) The colleges organized physical education curriculum as an elective course. The teachers prepared classroom activities for disabled students the same as normal students. However, the assessment and evaluation of disabled students were different from normal students. 3) The administrator's policy for helping disabled students was unclear that made the problems in teachers' teaching and learning. 4) The teachers needed to use technology for preparing teaching and learning management, improving teaching techniques, doing classroom research, and learning more about disabled students in order to develop teaching and learning. 5) For the suggestion, physical education should be more emphasized because it was very important for daily life.

Keyword: Disabled students, learning management of physical education, Study in class

บทนำ

พลศึกษาเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย ด้านทักษะ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม และทัศนคติที่ดีไปพร้อมกัน โดยใช้กิจกรรมพลศึกษาและกีฬาเป็นสื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้และมีพัฒนาการ ด้วยการมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2548: 1-5) นอกจากนี้พลศึกษามีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ทุกช่วงวัย ทั้งวัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ หรือแม้แต่วัยชรา หากได้รับการส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมกิจกรรมพลศึกษาอย่างเหมาะสมทุกช่วงวัยดังกล่าว ส่งผลให้มีการพัฒนาในทุกๆ ด้านทั้ง 5 ด้านคือ (1) ด้านสมรรถภาพทางกาย (2) ด้านทักษะการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายและทักษะกีฬา (3) ด้านความรู้ความเข้าใจในวิธีการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายและการเล่นกีฬา (4) ด้านคุณธรรมประจำตัว เช่น การมีระเบียบวินัย การมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และ (5) ด้าน

การมีเจตคติที่ดีต่อการพลศึกษาและการกีฬา ยกตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมทางด้านพลศึกษาให้กับเด็กได้อย่างเหมาะสมส่งผลให้เด็กมีร่างกายที่เจริญเติบโตแข็งแรง มีสุขภาพจิตที่ดี และพัฒนาการทางด้านต่างๆ เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ช่วยชะลอการเสื่อมสภาพของร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2548: 274-292)

การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาจัดเป็นวิชาที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งมีความเท่าเทียมกับกลุ่มสาระอื่นที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ต่างกันคือพลศึกษาเป็นกิจกรรมทางกายที่ช่วยพัฒนาสมรรถภาพทางกาย สมรรถภาพทางจิตใจและคุณภาพชีวิต ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น เช่นเดียวกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 1) ว่ากลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษาจัดเป็นสาระการเรียนขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ที่ผู้เรียนทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้ เพราะการมีสุขภาพที่ดีเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประการแรกของคนไทย ที่รัฐบาลได้กำหนดให้เป็นนโยบายและมาตรการในการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างยั่งยืน โดยการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ของกลุ่มสาระสุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ การป้องกันโรค การส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพและบริหารจัดการชีวิต เพื่อดำรงสุขภาพที่ดี อันเป็นรากฐานสำคัญยิ่งในการดำเนินชีวิตที่สมดุลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม และจิตวิญญาณ อันเป็นองค์ประกอบของการมีสุขภาพที่สมบูรณ์

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ (2551: 3) มาตรา 5 ได้กำหนดให้คนพิการมีสิทธิทางการศึกษา ในการรับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา การเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึง ความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น และได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษารวมทั้งการจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศไทยได้ดำเนินการสอดคล้องทั่วกัน แต่ละสถาบันให้ความสำคัญในการรับคนพิการเข้าศึกษาต่อ รวมทั้งส่งเสริมและให้การสนับสนุนต่างๆ แก่นักศึกษา โดยเฉพาะการส่งเสริมการศึกษาต้องได้รับความรู้อย่างเต็มที่ สามารถจบการศึกษาแล้วนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาชีพของตนเองได้ สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ (2551: 4) มาตราที่ 8 ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการและต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือในจำนวนที่เหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุน

ผู้ดูแลคนพิการและประสานความร่วมมือจากชุมชน หรือนักวิชาชีพเพื่อคนพิการได้รับทุนการศึกษาทุกระดับ หรือบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

ในอดีตที่ผ่านมา การจัดการศึกษาของไทยที่คนทั่วไปรับรู้ เป็นแต่เพียงการดำเนินการของภาครัฐที่ทำได้มากสุดคือ การริเริ่มใช้มาตรการและดำเนินการตามโครงการพัฒนาการศึกษาตามแนวนโยบายเดิมที่ไม่เคยเกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ เพราะรัฐใช้การดำเนินงานแบบสั่งการและชี้นำการดำเนินการลงไปยังสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2543: 42-43) และในส่วนของการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการนั้นได้ประสบปัญหาต่างๆ ได้แก่ ขาดข้อมูลทางสถิติคนพิการที่แน่นอน งบประมาณ บุคลากร ความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนพิเศษเฉพาะ สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่และอุปกรณ์ที่เหมาะสม ประเทศไทยจึงควรพัฒนาผู้สอนให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อนักศึกษาพิการ ด้วยความถูกต้องและมีความทุ่มเทอย่างแท้จริง ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของครูพลศึกษาคือ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกายและการกีฬาได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญถึงการพัฒนาการสอน โดยอุทิศให้กับการพัฒนาการสอนอย่างแท้จริงต่อนักศึกษาพิการ เพื่อให้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่มีนักศึกษาพิการเรียนร่วมในสถาบันอุดมศึกษา เขตภาคเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านการศึกษา

ทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์จากแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น กับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาพลศึกษาซึ่งมีนักศึกษาพิการเรียนร่วมอยู่ในรายวิชาพลศึกษานั้น ทุกสถาบันของระดับอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในเขตภาคเหนือ แบ่งตามกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทยและแบ่งตามการบริหารแบบบูรณาการ เชิงยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 17 จังหวัด คือ เหนือตอนบน 8 จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน และภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด ได้แก่ อุตรดิตถ์ ตาก พิษณุโลก สุโขทัย เพชรบูรณ์ พิจิตร กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2559)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

อาจารย์ผู้สอนรายวิชาพลศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งมีนักศึกษาพิการเข้ารับการศึกษา เขตภาคเหนือ จำนวน 22 สถาบัน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

อาจารย์ผู้สอนรายวิชาพลศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งมีนักศึกษาพิการลงทะเบียนเรียนในรายวิชาพลศึกษา และต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนนักศึกษาพิการในรายวิชาพลศึกษา เขตภาคเหนือ จำนวน 10 สถาบัน

2.3 ตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาพลศึกษาทุกคน ที่มีประสบการณ์ทางด้านการสอน

นักศึกษาพิการในแต่ละสถาบันอุดมศึกษา เขตภาคเหนือ

ตัวแปรตาม คือ ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์จากอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาพลศึกษา

กรอบแนวความคิดการวิจัย

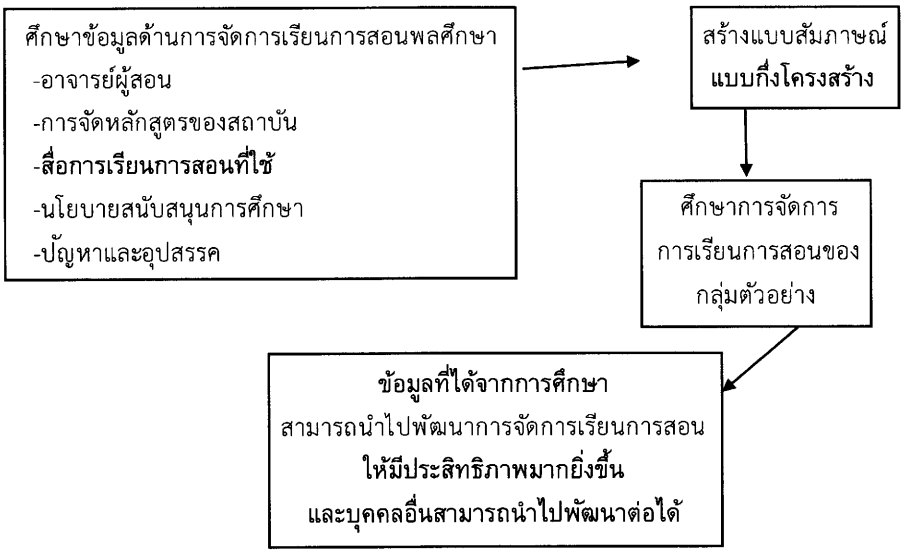

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่มีนักศึกษาพิการเรียนร่วมในสถาบันอุดมศึกษา เขตภาคเหนือ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi- structured Interview) ที่สร้างขึ้นเอง โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ ทำการแก้ไขปรับปรุง และทำการสัมภาษณ์ กับกลุ่มตัวอย่าง นำผลที่ได้วิเคราะห์สรุปผลและอภิปรายผลในรูปความเรียงต่อไป ซึ่งในการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนรายวิชาพลศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งมีนักศึกษาพิการเข้ารับการศึกษา เขตภาคเหนือ จำนวน 22 สถาบันคือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยพายัพ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น วิทยาลัยชุมชนตาก มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาวิทยาเขตภาคพายัพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

วิทยาเขตเชียงราย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาวิทยาเขตลำปาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาวิทยาเขตตาก และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาวิทยาเขตพิษณุโลก (สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา, 2558)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) คือ อาจารย์ผู้สอนรายวิชาพลศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งมีนักศึกษาพิการลงทะเบียนเรียนในรายวิชาพลศึกษาและต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสอนนักศึกษาพิการในรายวิชาพลศึกษา เขตภาคเหนือ จำนวน 10 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยพะเยา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาวิทยาเขตภาคพายัพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาวิทยาเขตเชียงราย และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาวิทยาเขตพิษณุโลก ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนทั้งสิ้น 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเอง โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลนักศึกษาพิการและการประสานงานกับหน่วยงานเพื่อช่วยการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของอาจารย์ผู้สอน

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

การดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าทำการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาแต่ละสถาบัน

3. จัดเตรียมแบบสัมภาษณ์ และตรวจสอบความเรียบร้อยของเอกสารที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. สัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลและวันเวลาที่นัดหมาย

5. นำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ผล ทำการสรุปและอภิปรายผลในรูปความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ (Content Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในเชิงลึกจากแบบสัมภาษณ์ในตอนที่ 1-5 ซึ่งเป็นหัวข้อสัมภาษณ์ในด้านต่างๆ นำมาวิเคราะห์เนื้อหาที่มีความชัดเจนและมีผลต่อการศึกษาครั้งนี้ นำเสนอในรูปความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่มีนักศึกษาพิการเรียนร่วม ในสถาบันอุดมศึกษา เขตภาคเหนือ โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเฉพาะเจาะจง (purposive sampling)

คือ อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาทุกคนที่ทำการสอนวิชาพลศึกษา โดยมีนักศึกษาพิการเรียนร่วม เคยทำการสอนในอดีตนับถอยหลังไปไม่เกิน 5 ปี หรือกำลังสอนอยู่ในปัจจุบันโดยมีประสบการณ์สอนพลศึกษาอย่างน้อย 1 เทอม ได้ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 10 สถาบัน จำนวน 16 คน ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปผลการสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

อาจารย์พลศึกษา ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย มีอายุระหว่าง 36-45 ปี บรรจุตำแหน่งงานเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย จบการศึกษาในระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์สอนมากกว่า 10 ปี โดยให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลนักศึกษาพิการและการประสานงานกับหน่วยงานเพื่อช่วยการจัดการเรียนการสอน พบว่า อาจารย์ผู้สอนรับทราบมาก่อนว่า มีนักศึกษาพิการเข้ามาเรียนร่วมในชั้นเรียน โดยทราบจากการประสานงาน ของหน่วยงานให้บริการนักศึกษาพิการของสถาบัน ซึ่งอาจารย์ผู้สอนรับทราบว่าในสถาบันของตนเองมีหน่วยงานให้บริการนักศึกษาพิการอยู่ โดยหน่วยงานดังกล่าวทำหน้าที่ประสานงานด้านข้อมูล การช่วยเหลือในด้านต่างๆ มีการจัดเตรียมพี่เลี้ยงหรือเจ้าหน้าที่แปลภาษามือคอยดูแลและให้คำแนะนำในเรื่องอื่นๆ ตามที่ต้องการทราบ อีกทั้งยังทำการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพิการด้วย

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน พบว่า การจัดหลักสูตรในรายวิชาพลศึกษา บางสถาบันจัดให้เป็นวิชาเลือก และบางสถาบันจัดให้เป็นวิชาบังคับเลือก อาจารย์ผู้สอนได้ทำการจัดการเรียนการสอน สำหรับนักศึกษาพิการเช่นเดียวกับนักศึกษาปรกติทั่วไป มีวิธีการสอนและการจัดกิจกรรมในแต่ละชั่วโมงเรียนปรกติ ไม่แบ่งแยกระหว่างนักศึกษาพิการหรือนักศึกษาปรกติ คำนึงถึงความพิการของนักศึกษาพิการในเรื่องของการประเมินผล โดยจะใช้วิธีการวัดและประเมินผลนักศึกษาพิการด้วยเกณฑ์ที่แตกต่างจากนักศึกษาปรกติ ซึ่งพิจารณาตามความสามารถเฉพาะของนักศึกษาเป็นรายบุคคล

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับสภาพปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้บริหารไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการช่วยเหลือเพิ่มเติมแก่นักศึกษาพิการ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ยังไม่มีความเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาพิการ ทำให้อาจารย์ผู้สอนประสบปัญหาในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 4 เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของอาจารย์ผู้สอน พบว่าอาจารย์ผู้สอน มีความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อนำกลับมาพัฒนาการสอนโดยมีนักศึกษาพิการเรียนร่วม ทั้งด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาพิการ เทคนิคการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียนและการเข้าอบรมความรู้เรื่องนักศึกษาพิการเพิ่มเติม

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ พบว่า ควรมีนโยบายส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการให้มากขึ้น และผู้บริหารรวมถึงอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาอื่นๆ ควรมองเห็นและให้ความสำคัญกับวิชาพลศึกษามากยิ่งขึ้น ว่าวิชาพลศึกษามีความสำคัญมากแค่ไหนในการดำเนินชีวิตประจำวัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาที่มีนักศึกษาพิการเรียนร่วม จากสถาบัน

อุดมศึกษาในเขตภาคเหนือ จำนวน 10 สถาบัน จาก 22 สถาบัน อาจารย์ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์จำนวนทั้งสิ้น 16 คน นั้น ผู้วิจัยขอทำการอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในเขตภาคเหนือเกือบทุกแห่ง จะมีหน่วยงานให้บริการและสนับสนุนนักศึกษาพิการ (Disability Support and Services: DSS) อันเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ (2551: 4) มาตรา 8 ซึ่งกำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาในทุกสังกัด มีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ดังนั้นเมื่อแต่ละสถาบันมีนักศึกษาพิการเข้าทำการศึกษา หน่วยงานที่รองรับการดูแลให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาพิการจึงถูกตั้งขึ้น เพื่อการดูแลให้ความสะดวกแก่นักศึกษาพิการในทุกด้าน ระหว่างที่ทำการศึกษาอยู่ตลอดการจบหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ อรอนงค์ สงค์เจริญและธิดารัตน์ พงศ์ทอง (2548: 90-111) ที่เสนอให้มีการจัดบริการ งานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ มีผู้ประสานงานงานกลาง มีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ของการตั้งหน่วยงานบริการสนับสนุนนักศึกษาพิการ การให้บริการของเจ้าหน้าที่ทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาแก้ไขให้เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาพิการ และแต่ละสถาบันควรมีการคำนึงถึงความเหมาะสมและความถูกต้อง สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อเป็นการพัฒนาและจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการของสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จส่งผลดีต่อนักศึกษาพิการในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จึงเห็นได้ว่า งานให้บริการนักศึกษาพิการเป็นตัวกลางที่มีความสำคัญ เพราะหน่วยงานนี้จะทำการประสานงานกับหน่วยงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา และประสานงานต่ออาจารย์ผู้สอน ทำให้อาจารย์ผู้สอนสามารถทราบข้อมูลของนักศึกษาได้ว่า นักศึกษาพิการคนใดลงทะเบียนเรียนวิชาอะไร มีความต้องการการช่วยเหลือพิเศษอะไรบ้าง มีรายละเอียดหรือข้อจำกัดอย่างไรต่อการศึกษาของนักศึกษาบ้าง เมื่ออาจารย์ผู้สอนทราบข้อมูลจึงสามารถนำกลับไปวางแผนในการจัดการเรียนการสอนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดหลักสูตรในรายวิชาพลศึกษาของแต่ละสถาบัน ได้ถูกจัดให้เป็นวิชาเลือกหรือวิชาบังคับเลือก ในเขตภาคเหนือ มีสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 22 สถาบัน มีเพียง 10 สถาบันเท่านั้น ที่ยังคงมีหลักสูตรวิชาพลศึกษาให้นักศึกษาพิการได้เรียนร่วม ในบางสถาบันมีการยกเลิกการจัดการเรียนการสอนรายวิชาพลศึกษาออกไปจากระบบการศึกษา และบางสถาบันกำลังจะยกเลิกวิชาพลศึกษาออกจากหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนให้ความเห็นตรงกันว่า “ในอดีตที่ผ่านมาการจัดหลักสูตรแต่ละสถาบัน วิชาพลศึกษาถูกจัดให้อยู่ในหมวดวิชาบังคับเลือก หรือเป็นวิชาบังคับ นักศึกษาต้องเรียนวิชาพลศึกษาทุกคน ปัจจุบัน กลับเป็นวิชาเลือกซึ่งไม่ต้องเลือกเรียนวิชาพลศึกษาก็ได้” ทำให้ความสำคัญของพลศึกษาและกีฬาลดลง วรศักดิ์ เพียรชอบ (2548: 47) ได้กล่าวว่า วิชาพลศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญในการที่จะพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า กิจกรรมพลศึกษาเป็นกิจกรรมที่ ใช้ร่างกายเป็นสื่อในการประกอบกิจกรรมต่างๆ และมีผลต่อการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมพลศึกษามีส่วนในการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในด้านการเคลื่อนไหว การเล่น การออกกำลังกายเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อและพัฒนา

การเคลื่อนไหว ซึ่งจะส่งผลถึงบุคลิกภาพ อีกทั้งยังสามารถปลูกฝังความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข อันจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของสังคม ซึ่งทั้งนี้หากสถาบันอุดมศึกษาแต่ละสถาบันมองเห็นความสำคัญของวิชาพลศึกษา ประโยชน์ในการพัฒนานักศึกษาจะเกิดขึ้นอย่างมากมาย

สำหรับด้านการจัดการเรียนการสอนรวมถึงการวัดและประเมินผล สถาบันส่วนใหญ่จะมีการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาพิการเช่นเดียวกับนักศึกษาปรกติ จะมีความแตกต่างในเรื่องวิธีการวัดและประเมินผล ที่อาจารย์ผู้สอนเข้าใจถึงความแตกต่าง ขีดจำกัดหรือความต้องการพิเศษและความสามารถเฉพาะบุคคล ของนักศึกษาพิการ เช่น ความสามารถในการเคลื่อนไหว ที่ไม่สามารถทำได้เช่นเดียวกับคนปรกติ มีความช้า เร็วต่างกัน หรือความสามารถในการรับฟังและการถ่ายทอดเพื่อการสื่อสาร อาจมีความแตกต่างกัน อาจารย์ผู้สอนจึงมีการปรับเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผลให้เหมาะสมแก่นักศึกษาพิการแต่ละบุคคลนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับ นิรัชรินทร์ ชำนาญกิจ (2551: 53) กล่าวว่า นักศึกษาพิการมีกิจกรรมการเรียนการสอนเช่นเดียวกับนักศึกษาปกติ ในขณะที่การรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าไม่สมบูรณ์วิธีการเรียนรู้จึงต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลให้ความรู้ความเข้าใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน นักศึกษาพิการต้องการให้อาจารย์จัดการเรียนการสอนและประเมินผลที่คำนึงถึงความบกพร่องอันเนื่องมาจากความพิการและความเป็นปัจเจกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จในการเรียน ในชั้นเรียนนักศึกษาพิการต้องการได้โอกาสลงมือปฏิบัติไปพร้อมๆ กันกับเพื่อนโดยปรับวิธีการให้เหมาะสม ในการสร้างสรรค์ผลงานต้องการโอกาสไปเห็นสื่อที่เป็นของจริงสถานที่จริงเพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจ ส่วนการเรียนรายวิชาที่ทำความเข้าใจได้ยากต้องการได้รับการสอนเสริมเฉพาะกลุ่ม การสร้างโอกาสให้กับนักศึกษาพิการจึงเป็นการวินิจฉัยเพื่อกำหนดการสอนที่เหมาะสมกับนักศึกษาพิการ อันเป็นวิธีที่แตกต่างจากนักศึกษาปกติแต่ยึดในจุดมุ่งหมายเดียวกัน โดยอาศัยการเตรียมการและวางแผนมาเป็นอย่างดี รวมถึงความสามารถในการจัดการห้องเรียนของผู้มีวิชาชีพอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนั้น ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2552 ยังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้พิการในระหว่างการศึกษาโดยให้สถาบันอุดมศึกษาจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยี สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักศึกษาแต่ละบุคคล รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ตามความเหมาะสม (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ, 2551: 2-4)

3. ปัญหาในด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่มีนักศึกษาพิการเรียนร่วม พบว่า ผู้บริหารที่อยู่ในระดับนโยบาย ไม่มีนโยบายในการช่วยเหลือนักศึกษาพิการอย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าหลายสถาบันได้พยายามปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 แล้วก็ตาม ว่าด้วยให้สถาบันอุดมศึกษาในทุกสังกัดมีหน้าที่รับคนพิการเข้าศึกษาในสัดส่วนหรือจำนวนที่เหมาะสม โดยให้คำนึงถึงประเภทของความ

พิการพร้อมทั้งมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาพิการ ซึ่งในสภาพความเป็นจริง หลายสถาบันปฏิบัติตามพระราชบัญญัติด้วยความไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ทำให้ปัญหาที่พบคือนักศึกษาพิการไม่ได้รับการช่วยเหลือในส่วนของอาคารสถานที่ การจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ จึงทำให้ประสบปัญหาในด้านการเรียนการสอนแก่อาจารย์ผู้สอนตามมา เช่นเดียวกับ เบญจา ชลธาร์นนท์ (2548: 6) ได้กล่าวไว้ว่า ประเด็นของปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายทางการศึกษาเพื่อคนพิการไปปฏิบัติที่สำคัญสามารถสรุปว่าประการแรก บุคคลที่มีส่วนในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ขาดความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับนโยบายและการนำไปใช้ไม่ครอบคลุม และมีความหลากหลายผลต่อสภาพปัญหาของคนพิการแต่ละประเภทประการที่สองทรัพยากรและนโยบายเช่นงบประมาณ บุคลากร ไม่เพียงพอ ประการที่สามการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความมีเท่าเทียมเสมอภาคและขาดการสนับสนุนจากชนชั้นนำทางสังคมสื่อมวลชนและการประชาสัมพันธ์เป็นหลัก ประการสุดท้ายพบว่าต้องการให้มีการนิเทศด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวอาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาขาดองค์ความรู้ด้านการศึกษาพิเศษ สถาบันขาดการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการให้บริการและการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ต้องใช้และบริการ ให้ตรงกับความจำเป็นเฉพาะบุคคล และสถาบันการศึกษายังขาดการสนับสนุนให้มีการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา ส่งผลให้ขาดการพัฒนานวัตกรรมในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การฝึกทักษะสำหรับคนพิการแต่ละประเภทแต่ละระดับความพิการ ซึ่ง ฐิติยา เนตรวงษ์ (2551: 12-14) มีความเห็นว่าควรสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยมีมาตรการต่างๆ อาทิ สร้างกลไกและวิชาการต่างๆ ในการให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ควรมีการร่วมกันรณรงค์เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการและรูปแบบต่างๆ นักศึกษาปรกติเพื่อนร่วมชั้นเรียนเด็กพิการ อาจารย์ผู้สอน สถาบันการศึกษารวมถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ได้เข้าใจและระดมความร่วมมือช่วยเหลือในการพัฒนาความสามารถของเด็กพิการให้ความช่วยเหลือให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้

4. ความต้องการในการพัฒนาตนเองของอาจารย์ผู้สอนพบว่า อาจารย์ในแต่ละสถาบันต้องการที่จะมีการพัฒนาตนเองในด้านการใช้เทคโนโลยีสื่ออุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพิการและต้องการอยากจะพัฒนาตนเองให้มีองค์ความรู้ในทุกๆ ด้าน เพื่อเป็นการเพิ่มบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิ์ภาพในการจัดการเรียนการสอน และเพื่อการอยู่ร่วมกันระหว่างตัวอาจารย์กับนักศึกษาพิการ เช่นเดียวกับ เกยูร วงศ์ก้อม (2549, บทคัดย่อ) กล่าวไว้ว่า บทบาทการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมของอาจารย์จึงเป็นบทบาทที่สำคัญ ทั้งการตอบสนองความต้องการของนักศึกษาพิการ และส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยองค์ความรู้และนวัตกรรมที่อาจารย์สร้างขึ้น จะไม่เพียงพัฒนาด้านการศึกษาแต่รวมถึงการพัฒนาด้านสังคมอันสะท้อนให้เห็นความงดงามของการอุดมศึกษาเพื่อคนพิการ ที่นอกเหนือจากปริญญาบัตรแล้วยังเป็นการศึกษาที่พัฒนาความเป็นมนุษย์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถพึ่งพาตัวเองได้ตามศักยภาพ

ตลอดจนพร้อมที่เป็นบุคคลคุณภาพในการสร้างสรรค์สังคม

5. จากข้อเสนอแนะ วิชาพลศึกษาเป็นวิชาที่สำคัญและเป็นพื้นฐานของของการดำเนินชีวิต ในขณะที่ผู้บริหารมีนโยบายที่ไม่ชัดเจน สำหรับการส่งเสริมด้านการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาพิการ โดยเฉพาะวิชาพลศึกษา จากข้อมูล "ทำไมวิชาพลศึกษาถึงไม่ค่อยมีความสำคัญ แม้แต่คนเรียนสาขาพลศึกษาก็น้อยลง แต่ต่างประเทศมองเห็นความสำคัญของวิชาพลศึกษา ถ้าเทียบกับไทยแล้วเทียบกันไม่ได้เลย การให้ความสำคัญต่างกัน ก็ขึ้นอยู่กับการสนับสนุนของรัฐบาลด้วย การบังคับใช้หลักสูตรควรมีการบังคับว่าต้องเรียนวิชาพลศึกษา เพราะจริงๆแล้ว วิชานี้เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิต เป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุไม่ใช่ปลายเหตุ ถ้าหากร่างกายแข็งแรงแล้วโอกาสการเกิดโรคภัยไข้เจ็บก็น้อย แต่ประเทศไทยมุ่งผลิต หมอ พยาบาล สร้างโรงบาล ปัจจุบันตำบลก็มีโรงพยาบาลประจำตำบลเป็นการบ่งบอกว่าคนในประเทศไทยร่างกายอ่อนแอ ทำให้เห็นว่าประเทศไทยไม่ให้ความสำคัญกับพลศึกษา และที่สำคัญคนเรียนในสาขานี้น้อยก็ทำให้เกิดการขาดแคลนของบุคคลากรทางพลศึกษา" เช่นเดียวกับ ฟอง เกิดแก้ว (2517: 137-138) กล่าวว่า การสอนพลศึกษานั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีสมรรถภาพทางร่างกายที่ดีขึ้น รวมทั้งการรักษาสุขภาพให้คงอยู่ต่อไปความมุ่งหมายในข้อนี้ถือว่าสำคัญและเป็นหัวใจหลักของการเรียนการสอนพลศึกษา เพราะการศึกษาแขนงอื่นมีข้อบกพร่องทางด้านนี้ วิชาพลศึกษาเท่านั้นมีบทบาทที่จะเสริมสมรรถภาพทางด้านร่างกายอย่างแท้จริง และข้อมูลเกี่ยวกับปัญหานโยบายเพิ่มเติมคือ "สภาพปัญหานโยบายไม่สอดคล้องกับการจัดหลักสูตร ในอดีตวิชาพลศึกษาเคยเป็นวิชาบังคับแต่ปัจจุบันนั้นวิชาพลศึกษากำลังจะหายไปจากหลักสูตร และไม่มีการรับบุคคลากรทางพลศึกษาเข้ามาทดแทนอาจารย์ที่เกษียณอายุ ไม่มีงบประมานอุปกรณ์หรืองบประมานกิจกรรมทางพลศึกษาและกีฬา" ซึ่งไม่สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2540: 144-145) ที่กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้พลศึกษาในสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามความคาดหวังของหลักสูตรดังนี้ 1. การจัดคาบเวลาเรียน ผู้บริหารและบุคลากรให้สถานศึกษาวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 2. การจัดบุคลากร ต้องมีบุคลากรเพียงพอและเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและได้รับการฝึกฝนทางพลศึกษาโดยตรง

นายนคร ตังคะพิภพ หัวหน้าโครงการติดตามสนับสนุนชุดโครงการทุนครูสอนดี สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (สสค.) กล่าวถึงสถานการณ์ครูกีฬาไทย จากข้อมูลครูในโครงการทุนครูสอนดี 18,870 คนทั่วประเทศ มีครูที่สอนพลศึกษา 922 คน ส่วนใหญ่สอนระดับประถมฯ ซึ่งวิชาพลศึกษาเป็นวิชาที่สำคัญ แม้ไม่ได้มุ่งด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ แต่เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา รักษาระเบียบวินัย เสริมสร้างสุขภาพอนามัย นอกจากนี้ยังพบว่าการสอนวิชาพลศึกษาโดยกลุ่มครูสอนดีสามารถสร้างอาชีพและโอกาสให้เด็กนักเรียนได้เช่นกัน "วิชาพลศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญระดับโลก ล่าสุดนิตยสารฟอร์บส์ ซึ่งเป็นนิตยสารธุรกิจชั้นนำของโลกได้เปิดเผยถึงเทรนด์การศึกษาทั่วโลกพบว่า พลศึกษาเป็น 1 ใน 5 วิชาที่ท็อปฮิตแห่งปี 2556 ขณะที่ผลการวิจัยจากมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย สหรัฐอเมริกา

ระบุว่า หากนักเรียนเล่นกีฬา ไม่ต่ำกว่า 60 นาที ต่อวัน หรือ 225 นาที ต่อสัปดาห์ จะส่งผลต่อการสร้างเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และพฤติกรรมในการเรียนรู้ในห้อง โดยบางชั้นเรียน พบว่า การที่นักเรียนได้เรียนวิชาพละมากกว่าเกณฑ์ ส่งผลให้ได้เกรดดีขึ้น และมีผลการสอบวัดมาตรฐานที่สูงขึ้นด้วย" นายนคร กล่าว และนายนเรศ ขันธะนี ประธานสาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี กล่าวถึงสถานการณ์ครูพลศึกษา ว่า ปัจจุบันมีการผลิตครูพละ จากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) และสถาบันการพลศึกษา สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปีละประมาณ 1,500-1,700 คน ขณะที่รัฐมีนโยบายบรรจุครูพละน้อย ส่งผลให้บัณฑิตพลศึกษาจำนวนหนึ่งต้องไปประกอบอาชีพอื่น อาทิ เป็นเทรนเนอร์ตามโรงแรม หรือเป็นอาสาสมัครอบรมการกีฬาประจำท้องถิ่น ซึ่งไม่มีความมั่นคงในอาชีพเท่าที่ควร ดังนั้น ตนอยากให้รัฐบาลเห็น ความสำคัญและหารือเรื่องจำนวนครูพลศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อสะท้อนภาพไปยังสถาบันฝ่ายผลิตจะได้กำหนดจำนวนรับนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม (นิภา แย้มวจี, 2556, อ้างถึงในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 3 ธ.ค.)

การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่มีนักศึกษาพิการเรียนร่วม ในระดับอุดมศึกษา ยังคงเป็นความสำคัญที่ไม่ควรละเลย การที่อาจารย์ผู้สอนในสถาบันต่างๆ ให้ความสำคัญ เป็นสิ่งที่ผู้เรียนมีความสนใจ ตั้งใจเรียนเพื่อให้ได้รับประโยชน์กลับมาสู่ตนเอง สามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้ และหากทุกสถาบันให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการ ให้มากยิ่งขึ้น มีนโยบายของการพัฒนาเพื่อนักศึกษาพิการมากขึ้น นักศึกษาพิการก็จะถูกยกระดับของตนเองได้เทียบเท่าเช่นเดียวกับคนปรกติ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

(1) ในการศึกษาวิจัยนี้ หากนำไปใช้ในการปรับการเรียนการสอนแก่นักศึกษาพิการที่เรียนร่วม ควรรับคำแนะนำของศูนย์หรือหน่วยงานให้บริการและสนับสนุนนักศึกษาพิการ ของแต่ละสถาบัน เพื่อการได้รับข้อมูลอันเป็นขีดจำกัดของตัวนักศึกษาได้อย่างเด่นชัด

(2) ควรมีการผลักดันเรื่องของการให้ความสำคัญของนักศึกษาพิการ และวิชาพลศึกษาอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการขยายขอบเขตกลุ่มตัวอย่างไปในเขตภูมิภาคอื่น เพื่อได้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

(2) ควรทำการศึกษาวิจัยด้านนโยบายเพื่อการพัฒนาระบบการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการอย่างจริงจัง

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). หลักการพลศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงฯ. 144-145

_____. (2545). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. 1

_____. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2-4

เกยูร วงศ์ก้อม. (2549). กลยุทธ์การนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการสู่การปฏิบัติของสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. บทคัดย่อ

ฐิติยา เนตรวงษ์. (2551). กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนร่วมระหว่างนักศึกษาปกติ และนักศึกษาออทิสติก. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. 12-14

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2543). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน:การวิจัยปฏิบัติการของครู. จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสเกษียณราชการ. 42-43

นิภา แย้มวจี. (2556). ทิศทางพลศึกษา. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php? NewsID. 7 กันยายน 2559

นิรัชรินทร์ ชำนาญกิจ. (2551). ผู้บริหารกับงานการศึกษาพิเศษในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา. 10(10), 53-55

เบญจา ชลธาร์นนท์. (2548). รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่การปฏิบัติเพื่อนำไปสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ.กรุงเทพมหานคร: องค์กรณ์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์. 6

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (2551). 5 กุมภาพันธ์. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก, 1-13

ฟอง เกิดแก้ว. (2517). การพลศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พิทักษ์อักษร. 137-138

วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2548). รวบรวมบทความเกี่ยวกับ ปรัชญา หลักการ วิธีการสอนและการวัดเพื่อประเมินทางพลศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำานักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 1-5, 47, 274-292

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2559). การแบ่งภูมิภาค เขตภาคเหนือ. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : https://th.wikipedia.org/wiki/ภาคเหนือ_(ประเทศไทย). 3 มีนาคม 2559

สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา. (2558). รายงานผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาระบบบริการเพื่อรองรับนักเรียน นิสิต นักศึกษาพิการในสถาบันอุดมศึกษา. กลุ่มส่งเสริมการเรียนรู้ประสบการณ์กับชุมชน, สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

อรอนงค์ สงค์เจริญและธิดารัตน์ พงศ์ทอง. (2548). การพัฒนารูปแบบระบบงานบริการสนับสนุนสำหรับนักศึกษาพิการ. วารสารมหาวิทยาลัยราชสุดา, 90-111

Academic Journal Institute of Physical Education

การศึกษาคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของอาจารย์และนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

A Study of Physical Education Teachers Characteristics in the Perspectives of Faculty Staff and Students at School of Education University of Phayao

ดร.รักษิต สุทธิพงษ์และวรรณากร พรประเสริฐ
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยาและคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของอาจารย์และนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ตามทัศนะของนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำแนกตามระดับชั้นปี โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์และนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวนทั้งสิ้น 371 คน ได้มาจากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามทัศนะที่มีต่อครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมและความประพฤติ 2) ด้านวิชาการ 3) ด้านบุคลิกภาพ 4) ด้านภาวะผู้นำ และ 5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ จำแนกตามระดับชั้นปี พบว่า ด้านคุณธรรมและความประพฤติ, ด้านบุคลิกภาพ, ด้านมนุษยสัมพันธ์, ด้านภาวะผู้นำ, และ ด้านวิชาการ มีทัศนะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์/ ครูพลศึกษา/ วิทยาลัยการศึกษา

Abstract

The objectives of this research are 1) to study physical education teachers characteristics in the perspectives of faculty staff and students at School of Education University of Phayao 2) to compare physical education teachers characteristics in the perspectives of students at School of Education University of Phayao categorized through academic level. The group samples used in the research including faculty staff and students at school of Education, University of Phayao academic year 2015 for the total of 371 participants with selected from a stratified random sampling. The research tools including questionnaires on physical education teachers characteristics in the perspective of faculty staff and students at School of Education University of Phayao which is divided into 3 sections. The first section consists of general information in the form of Check list. The second section consists of perspectives toward physical education teachers and it is in the form of 5 levels Rating Scale. And the third section consists of suggestion and comments. The statistic use to analyze data including percentage, mean ($\overline{X}$), standard deviation (SD.), One-way Analysis of Variance, and Scheffe's Method for finding the differences.

The study found that

1. The physical education teachers characteristics in the perspectives of faculty staff and students at School of Education University of Phayao in general in the high level. When each aspect was considered, the respectively highest mean are regarding morality and behavior, regarding academic, regarding personality, regarding leadership, and regarding human relations.

2. The comparison of physical education teachers characteristics in the perspectives of faculty staff and students at school of Education University of Phayao categorized through academic level such as regarding morality and behavior, regarding personality, regarding human relations, regarding leadership, and regarding academic area found that the perspectives are different in a statistical significant level .05.

Keywords: Characteristics/ Physical Education Teachers/ School of Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของวิทยาลัยการศึกษาที่ได้กล่าวว่า การศึกษาเป็นฐานรากของมนุษย์ (แผนกลยุทธ์วิทยาลัยการศึกษา, 2557) การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในด้านต่างๆ การรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง อันจะรวมเป็นพลังสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, 2541, หน้า 31) ซึ่งในการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพนั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือจะต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยส่วนหนึ่งของการมีสุขภาพที่ดีนั้น จะต้องอาศัยการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (มงคล แว่นไทยสง และคณะ, 2546, หน้า 5)

การปลูกฝังให้คนในชาติรักและเห็นความสำคัญของการออกกำลังกายนั้น ต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เด็ก จึงทำให้มีการบรรจุวิชาพลศึกษาลงในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา ซึ่งการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนเป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ต่างๆ ทางด้านพลศึกษา ตลอดจนปลูกฝังความคิดเห็นที่มีต่อการออกกำลังกายและเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอ เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะสามารถพัฒนาคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งกีฬายังช่วยเพิ่มสติปัญญาและพัฒนาคุณลักษณะประจำตัวของบุคคล ช่วยเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และเพิ่มค่านิยมที่เหมาะสมกับคนไทยมากขึ้น (เทพประสิทธ์ กุลธวัชวิชัย, 2533, หน้า 14) ทำให้วิชาพลศึกษาเป็นวิชาหนึ่งที่แตกต่างจากวิชาอื่นๆ เนื่องจากวิชาพลศึกษานั้นมีการใช้กิจกรรมทางกายโดยใช้กีฬาและการออกกำลังกายมาเป็นสื่อเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ จึงต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ทักษะ ประกอบกับมีสมรรถภาพทางกีฬาที่ดี มาเป็นผู้สอนวิชาพลศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่ได้กล่าวว่า เมื่อนิสิตสำเร็จการศึกษา นิสิตจะเป็นผู้ที่มีสุนทรียภาพ มีสุขภาพดี และมีบุคลิกภาพดี (นโยบายและทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยพะเยา,2557) วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ได้มอบหมายภารกิจด้านการศึกษา โดยเฉพาะความรับผิดชอบในการบริหารจัดการหลักสูตรด้านการศึกษาทุกระดับทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ทั้งนี้หลักสูตรปริญญาตรี ได้แก่ หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา มี 7 แขนงวิชา จัดการศึกษาควบระดับปริญญาตรี 2 ปริญญากับหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต 5 แขนงวิชา (คณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ และพลศึกษา) และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต 2 แขนงวิชา (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) ให้นิสิตมีความเข้มแข็งด้านวิชาเอกและมีความสามารถทางการสอน และยังมีทางเลือกในการประกอบอาชีพได้หลากหลายยิ่งขึ้น ตามเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา ที่กล่าวว่า ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน (Wisdom for community Empowerment) ทำให้วิชาชีพครูได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ จึงมีผู้สมัครเรียนครูในแต่ละปีการศึกษาเป็นจำนวนมาก อีกทั้งเกือบทุกสถาบันการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สถาบันการพลศึกษา และสถาบันเอกชน ไม่น้อยกว่า 70 แห่ง แต่ละปีการศึกษาผลิตครูจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน และผลิตครูหลักสูตร 5 ปี ในลักษณะเดียวกัน ทำให้

การแข่งขันในการผลิตครูภายในประเทศไทยสูงขึ้น

วิทยาลัยการศึกษา มีเป้าหมายผลิตครูมืออาชีพที่มีความเข้มแข็งด้านวิชาการ นิสิตที่มีศักยภาพและมีความสามารถในการสอนวิชาเอกพลศึกษาเป็นภาษาอังกฤษ จะมีทางเลือกแหล่งงานให้มีความหลากหลายมากขึ้น การผลิตบัณฑิตครูมืออาชีพ เน้นความสามารถในการสอนเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นทางเลือกของหน่วยงานที่มีความต้องการเฉพาะ และลดการแข่งขันกับสถาบันผลิตครูหลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์วิทยาลัยการศึกษาที่กล่าวว่า วิทยาลัยการศึกษาจะผลิตและพัฒนาครูมืออาชีพที่เป็นสากล (แผนกลยุทธ์วิทยาลัยการศึกษา, 2557) ดังนั้นเพื่อพัฒนานิสิตครูพลศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของสังคม นิสิตครูจึงต้องได้รับการฝึกอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร รวมถึงมีอาจารย์ที่เป็นตัวอย่างที่ดีในการเป็นครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ และเพื่อให้การสอนพลศึกษาในโรงเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ดังนั้นครูผู้สอนวิชาพลศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องมีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูพลศึกษาตามสื่อต่างๆ เนื่องจากทำให้วิชาชีพพลศึกษาขาดความนับถือ น่าเชื่อถือ ขาดศรัทธาจากนักเรียนและผู้ปกครอง โดยปัญหาต่างๆ นั้นล้วนเกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่ครูพลศึกษาได้แสดงออกมา เช่น การแต่งกายไม่เรียบร้อย หรือการยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข รวมทั้งการพูดจาไม่สุภาพ เป็นต้น ดังนั้นการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา ตามทัศนะของอาจารย์และนิสิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จึงมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครูพลศึกษา เนื่องจากวิทยาลัยการศึกษามีหน้าที่ผลิตครูโดยตรง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นทิศทางในสร้างกรอบการกำหนดคุณลักษณะครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ให้มีคุณภาพ ตรงตามความต้องการและความคาดหวังของสังคม อันนำมาซึ่งการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของอาจารย์และนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำแนกตามระดับชั้นปี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยการศึกษาคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของอาจารย์และนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ปีการศึกษา 2558

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1) ประชากร ได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยการศึกษา จำนวน 23 คน และนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 2,416 คน รวมทั้งสิ้น 2,439 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์วิทยาลัยการศึกษา จำนวน 23 คน และนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 348 คน รวมทั้งสิ้น 371 คน ซึ่งได้มาจากการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ภายใต้ความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน (e) เท่ากับ .05 และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชั้นปีที่ศึกษา

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านภาวะผู้นำ และด้านวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยรวมถึงการศึกษาข้อคำถามต่างๆ จากรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง นำมาสรุปเป็นข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ จำนวนทั้งสิ้น 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อทั่วไปของนิสิต มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ สถานภาพ สาขาวิชาที่ศึกษา และชั้นปีที่ศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนะที่มีต่อครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน แต่ละด้านมีข้อคำถาม 10 ข้อ จำนวนทั้งสิ้น 50 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง นิสิตมีทัศนะอยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง นิสิตมีทัศนะอยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง นิสิตมีทัศนะอยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง นิสิตมีทัศนะอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง นิสิตมีทัศนะอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นปลายเปิด (Open Form)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ โดยทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80-1.00 ซึ่งค่าที่คำนวณมีรายละเอียดจำแนกตามรายด้าน ดังนี้

ด้านคุณธรรมและความประพฤติ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

ด้านบุคลิกภาพ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 1.00 ทุกข้อคำถาม

ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 1.00 ทุกข้อคำถาม

ด้านภาวะผู้นำ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

ด้านวิชาการ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00

2. นำเครื่องมือมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3. นำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ปีการศึกษา 2558 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าเท่ากับ .97

4. นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามให้กับอาจารย์ จำนวน 23 ฉบับ และนิสิตวิทยาลัยการศึกษา จำนวน 348 ฉบับ รวมทั้งสิ้น จำนวน 371 ฉบับ ในปีการศึกษา 2558 ภาคเรียนที่ 2 และได้รับแบบสอบถามกลับมาคืนมา 371 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ตามแนวคิดของเรนซิส ลิเคอร์ท (Rensis Likert) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง นิสิตมีทัศนะอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง นิสิตมีทัศนะอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง นิสิตมีทัศนะอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง นิสิตมีทัศนะอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง นิสิตมีทัศนะอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ตามทัศนะของอาจารย์และนิสิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ตามทัศนะของอาจารย์และนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ด้าน	ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)	ระดับทัศนะ
คุณธรรมและความประพฤติ	4.32	0.49	มาก
บุคลิกภาพ	4.29	0.56	มาก
มนุษยสัมพันธ์	4.18	0.58	มาก
ภาวะผู้นำ	4.21	0.60	มาก
วิชาการ	4.31	0.54	มาก
รวม	4.26	0.51	มาก

จากตารางที่ 1 คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.26, SD.=0.51) โดยเรียงด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากสุด ได้แก่

1) ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ($\overline{X}$ = 4.32, SD.= 0.49)
2) ด้านวิชาการ ($\overline{X}$ = 4.31, SD.= 0.54)
3) ด้านบุคลิกภาพ ($\overline{X}$ = 4.29, SD.= 0.56)
4) ด้านภาวะผู้นำ ($\overline{X}$ = 4.21, SD.= 0.60)
5) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\overline{X}$ = 4.18, SD.= 0.58)

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ปีการศึกษา 2558 จำแนกตามระดับชั้นปี แสดงดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำแนกตามระดับชั้นปี

ด้าน		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
คุณธรรมและความประพฤติ	ระหว่างกลุ่ม	4.701	4	1.175	5.392*	0.000
	ภายในกลุ่ม	74.767	343	0.218		
	รวม	79.468	347			
บุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม	5.784	4	1.446	4.94*	0.001
	ภายในกลุ่ม	100.408	343	0.293		
	รวม	106.193	347			
มนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	6.804	4	1.701	5.543*	0.000
	ภายในกลุ่ม	105.256	343	0.307		
	รวม	112.06	347			
ภาวะผู้นำ	ระหว่างกลุ่ม	7.242	4	1.811	5.314*	0.000
	ภายในกลุ่ม	116.862	343	0.341		
	รวม	124.104	347			
วิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	8.008	4	2.002	7.715*	0.000
	ภายในกลุ่ม	88.999	343	0.259		
	รวม	97.006	347			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำแนกตามระดับชั้นปี

ด้าน		ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 5
คุณธรรมและความประพฤติ	ชั้นปีที่ 1	-	0.027	0.001	0.228*	0.314
	ชั้นปีที่ 2	-	-	0.025	0.255*	0.287
	ชั้นปีที่ 3	-	-	-	0.230	0.312
	ชั้นปีที่ 4	-	-	-	-	0.542
	ชั้นปีที่ 5	-	-	-	-	-
บุคลิกภาพ	ชั้นปีที่ 1	-	0.031	0.084	0.289*	0.195
	ชั้นปีที่ 2	-	-	0.114	0.319*	0.164
	ชั้นปีที่ 3	-	-	-	0.205	0.278
	ชั้นปีที่ 4	-	-	-	-	0.483
	ชั้นปีที่ 5	-	-	-	-	-
มนุษยสัมพันธ์	ชั้นปีที่ 1	-	0.078	0.163	0.286*	0.196
	ชั้นปีที่ 2	-	-	0.094	0.364*	0.118
	ชั้นปีที่ 3	-	-	-	0.270*	0.212
	ชั้นปีที่ 4	-	-	-	-	0.482
	ชั้นปีที่ 5	-	-	-	-	-
ภาวะผู้นำ	ชั้นปีที่ 1	-	0.013	0.141	0.312*	0.374
	ชั้นปีที่ 2	-	-	0.155	0.315*	0.361
	ชั้นปีที่ 3	-	-	-	0.160	0.516
	ชั้นปีที่ 4	-	-	-	-	0.676*
	ชั้นปีที่ 5	-	-	-	-	-
วิชาการ	ชั้นปีที่ 1	-	0.045	0.778	0.352*	0.134
	ชั้นปีที่ 2	-	-	0.123	0.370*	0.531
	ชั้นปีที่ 3	-	-	-	0.274*	0.092
	ชั้นปีที่ 4	-	-	-	-	0.365
	ชั้นปีที่ 5	-	-	-	-	-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ จำแนกตามระดับชั้นปี และตาราง 3 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) คุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ จำแนกตามระดับชั้นปี มีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านคุณธรรมและความประพฤติ พบว่า นิสิตมีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีที่มีทัศนะแตกต่างกัน ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 4, ชั้นปีที่ 2 กับชั้นปีที่ 4, ชั้นปีที่ 3 กับชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 4 กับชั้นปีที่ 5 ตามลำดับ

2) ด้านบุคลิกภาพ พบว่า นิสิตมีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีที่มีทัศนะแตกต่างกัน ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 2 กับชั้นปีที่ 4 ตามลำดับ

3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ พบว่า นิสิตมีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีที่มีทัศนะแตกต่างกัน ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 4, ชั้นปีที่ 2 กับ ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3 กับชั้นปีที่ 4 ตามลำดับ

4) ด้านภาวะผู้นำ พบว่า นิสิตมีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีที่มีทัศนะแตกต่างกัน ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 4, ชั้นปีที่ 2 กับ ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 4 กับชั้นปีที่ 5 ตามลำดับ

5) ด้านวิชาการ พบว่า นิสิตมีทัศนะต่อคุณลักษณะของครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาแต่ละชั้นปีที่มีทัศนะแตกต่างกัน ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 4, ชั้นปีที่ 2 กับชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3 กับชั้นปีที่ 4 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการศึกษาคุณลักษณะครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของอาจารย์และนิสิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พบประเด็นที่สำคัญและนำมาอภิปลายผล ดังนี้

1. จากผลการศึกษาทัศนะคุณลักษณะครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ พบว่า อาจารย์และนิสิตวิทยาลัยการศึกษา มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาฯ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านคุณธรรมและความประพฤติ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.32, SD.= 0.49) โดยคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้นคือ ลักษณะรวมของบุคคล และวิธีการแสดงออกทางพฤติกรรม ซึ่งกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละบุคคลต่อสิ่งแวดล้อม (Hilgard, 1962) เนื่องจากทัศนะหรือทัศนคติเป็นความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ทั่วไป ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์นั้นเป็นทัศนคติทางบวก (Zimbardo and Ebbesen, 1970) ประกอบกับสังคมปัจจุบันเน้นการมีคุณธรรมนำความรู้ อีกทั้งงานของครูพลศึกษาเป็นงานที่มีความรับผิดชอบในวงกว้างและเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ทั้งในแง่ของการสอน การดูแลนักเรียน การใช้สถานที่อุปกรณ์และอื่นๆ ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ดังนั้นครูพลศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในวิชาชีพพลศึกษา ครูพลศึกษาทุกคนจึงต้องรู้หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองอยู่ตลอดเวลา (วาสนา คุณาอภิสิทธิ์, 2536, หน้า 79) ซึ่งเป็นปัจจัยที่สนับสนุนอาจารย์และนิสิตวิทยาลัย

การศึกษา มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมและความประพฤติสูงสุด อีกทั้งคุณลักษณะด้านคุณธรรมและความประพฤตินั้นยังเป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาอีกด้วย (Daughtrey, 1973) เช่นเดียวกันกับ นิกสัน และคณะ (Nixon, et al. 1967) ที่ได้รวบรวมคุณสมบัติของครูพลศึกษาไว้ โดยครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ควรมีคุณธรรมและความประพฤติที่ดีเช่นกัน เช่นเดียวกันกับ พิพัฒน์ ตันวิบูลย์วงศ์ (2557, หน้า 106) ที่ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพลศึกษา และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า คุณลักษณะที่เป็นจริงของครูพลศึกษา ในทัศนะของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.11, SD.= 0.68) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุญส่ง เทียนคำ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน ตามลำดับดังนี้ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอน และด้านวิชาการ ทั้งนี้ความสามารถด้านกีฬาของครูพลศึกษายังคงเป็นหัวใจสำคัญ ซึ่งควรยกออกมาเป็นด้านความสามารถทางการกีฬาเป็นการเฉพาะที่วิทยาลัยการศึกษาควรพัฒนาให้นิสิต สอดคล้องกับ กร เลือกหา และคณะ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกีฬาตามทัศนะของนิสิตปริญญาตรีภาคปกติ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกีฬาตามทัศนะของนิสิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านสมรรถภาพทางกาย ด้านคุณธรรมและจริยธรรม และด้านทักษะ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างตามนิสิตชายและหญิง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนการเปรียบเทียบตามกลุ่มคณะวิชา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จากผลการเปรียบเทียบทัศนะคุณลักษณะครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ฯ จำแนกตามระดับชั้นปี พบว่า นิสิตวิทยาลัยการศึกษา ชั้นปี 1-5 มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาฯ โดยรวมและทุกรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้มากกว่าที่จะเกิดขึ้นมาเองตั้งแต่กำเนิด ซึ่งจะเกิดจากการเรียนรู้ปฏิสัมพันธ์รอบๆ ตัว นอกจากนี้ทัศนคตินั้นจะขึ้นอยู่กลุ่มสิ่งเร้าเฉพาะอย่าง โดยสิ่งเร้าอาจเป็นสถาบัน มโนภาพ อุดมการณ์ หรืออาชีพ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543 หน้า 57-58) จึงอาจส่งผลให้นิสิตที่มีช่วงอายุที่ต่างกัน ระดับชั้นปีที่ศึกษา รวมทั้งประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่างกัน มีผลต่อทัศนะที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุญส่ง เทียนคำ (2545) ที่ได้เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและนักเรียน ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการสอน และด้านวิชาการ พบว่า ผู้บริหารและนักเรียนมีความเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ซึ่งในด้านวิชาการ ครูพลศึกษาควรเป็นผู้ที่มีการพัฒนาให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงตามวิทยาการสมัยใหม่อยู่เสมอ สอดคล้องกับทศพล พูลพุฒิ และคณะ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ

ผู้ฝึกสอนกีฬา ตามทัศนะของนิสิตระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ฝึกสอนกีฬาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านวิชาการด้านทักษะกีฬาและการสอน ด้านศีลธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านภาวะผู้นำ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากที่สุดเรียงตามลำดับ ได้แก่ มีความเชี่ยวชาญและชำนาญในการฝึกสอนกีฬา มีทักษะในกีฬาที่สอน ความซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำใจนักกีฬา สำหรับคุณลักษณะที่พึงประสงค์น้อยที่สุด คือ มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ มีประสบการณ์หรือเคยผ่านการแข่งขันกีฬาระดับเขตหรือระดับชาติ มีความเสียสละและอุทิศตนให้การฝึกสอนกีฬา มีน้ำเสียงที่ดังฟังชัดและมีบุคลิกในการเป็นผู้นำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูพลศึกษา ควรจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครูให้กับนิสิตครูพลศึกษาให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา และเป็นแบบอย่างที่ดี มีความสุภาพและเป็นที่ยอมรับต่อสังคม

2) สถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูพลศึกษา ควรสนับสนุนการเรียนการสอนด้านการวิจัยทางการศึกษาผ่านรายวิชาวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และจัดคลินิกด้านการวิจัยให้กับนิสิตครูพลศึกษาเพื่อให้นิสิตสามารถมาปรึกษาได้ตามความต้องการ

3) สถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูพลศึกษา ควรส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้กับนิสิตครูพลศึกษาได้เข้าใจผ่านกระบวนการฝึกอบรมความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้

4) สถาบันการศึกษาที่ทำหน้าที่ผลิตครูพลศึกษา ควรมีนโยบายในการผลิต และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และการวางแผนกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพนิสิตครูพลศึกษาที่เป็นรูปธรรมให้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณลักษณะครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ และให้มีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อจะได้ทราบถึงองค์ประกอบของคุณลักษณะครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ที่มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อจะได้ทราบว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อคุณลักษณะครูพลศึกษาที่พึงประสงค์ และจะได้นำปัจจัยเหล่านั้นมาปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้ครูพลศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่อไป

บรรณานุกรม

กร เลือกหา และคณะ. (2549). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักกีฬา ตามทัศนะของนิสิตระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ทศพล พูลพุฒ. (2548). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ฝึกสอนกีฬา ตามทัศนะของนิสิตระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร จังหวัดพิษณุโลก. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย. (2533). การพลศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยสาสน์.

บุญส่ง เทียนคำ. (2545). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พิพัฒน์ ตันวิบูลย์วงศ์. (2557). คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ของครูพลศึกษา ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพลศึกษา และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. ปริญญานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิฒรฒ.

มหาวิทยาลัยพะเยา (2557). แผนกลยุทธ์วิทยาลัยการศึกษา พ.ศ. 2557-2561. วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยพะเยา (2557). นโยบายและทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2558-2561. วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

มงคล แว่นไธสง และคณะ. (2546). การออกกำลังกายและกีฬา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพ: สุวีริยาสาส์น

วาสนา คุณาอภิสิทธิ์. (2536). การสอนพลศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2540). เอกสารทางวิชาการการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เอกสารลำดับที่ 33. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

Daughtrey, Greayson. (1973). Effective Teaching in Physical Education for Secondary School. Philadephia: W.B. Saunder Company.

Hilgard, Ernest R. (1962). Introduction to Psychology. 3d rd. New York : Marcourt, Brace & World Inc.

Nixon, John E.; Lance, Flanagan; and Florence, Frederickess. (1967). An Introduction to Physical Education. Philadephia: W.B. Saunder Company.

Zimbardo, P. G. and E. Ebbesen. (1970). Influence Attitude and Changing Behavior Massachusetts. Addison- Wesly Publishing.

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม

Knowledge Management of Local Wisdom for Community – Based Tourism in Don- Hoy- Lot Wetlands, Samut Songkhram Province

นพเวช บุญมี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร.ไพบูลย์ อ่อนมั่ง
และผู้ช่วยศาตราจารย์ ดร.อรินทม์ งามนิยม
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นของผู้คนในชุมชนที่อาศัยในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม และสร้างกระบวนการจัดการความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด ตลอดจนศึกษาแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านั้นมาใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยในลักษณะของงานวิจัยเชิงคุณภาพ ภายใต้แนวคิดวิธีการวิจัยแบบศึกษาเฉพาะกรณี (Case Studies Approach) และใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการจัดกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชน เพื่อไม่ให้ความรู้ภูมิปัญญาดังกล่าวสูญหายไปจากชุมชน และสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผลจากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ความรู้ภูมิปัญญาที่ชาวชุมชนในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด ใช้ในการดำรงชีวิตอยู่กับระบบนิเวศธรรมชาติในพื้นที่มาตั้งแต่ครั้งอดีตเป็นความรู้ที่เกิดจากการ สังเกต เรียนรู้ และเข้าใจระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ หล่อหลอมเป็นวิถีอาชีพต่างๆ เช่น ประมงพื้นบ้าน เก็บหอยในดอนเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ นาเกลือ สวนมะพร้าว เป็นต้น จากการจัดกระบวนการจัดการความรู้ร่วมกับชุมชน และถอดบทเรียนจากกระบวนการวิจัย เสนอว่า แนวทางที่จะสืบสานความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ไว้ไม่ให้สูญหายและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างมีคุณค่า จำเป็นต้องมีการจัดการความรู้โดยการค้นหาและ รวบรวมความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดทำเป็นตำราความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในรูปของเอกสาร สื่ออิเลคทรอนิคส์ และ สื่อออนไลน์ ตลอดจน สร้างพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์เรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด เพื่อถ่ายทอดความรู้สู่เยาวชนในพื้นที่ และ เชื่อมโยงความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ

แต่ละกลุ่มอาชีพเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางภูมิปัญญา รวมถึงกำหนดปฏิทินท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับฤดูกาลและระบบระเบียบของธรรมชาติ

คำสำคัญ : การจัดการความรู้, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด, การท่องเที่ยวโดยชุมชน

Abstract

The research Knowledge management of local wisdom for communitiy – based tourism in Don Hoy Lot wetlands. Samut Songkhram province. The objective to study the wisdom of the people in the community who live in Don Hoy Lot wetlands, Samut Songkhram. Create process of knowledge management. The involvement of communities in the wetlands Don Hoy Lot. As well as studying ways to those used in local community activities. The methodology of the research on qualitative research. Under the concepts of Case Studies Approach methods and action research (Action Research) by the knowledge management process with the community.

The findings conclude that. The wisdom of the Don Hoy Lot wetlands community. Used to live in areas with natural ecosystems come from times past. It is learned that due to the learning and understanding of ecology and natural resources. the knowledge management process with the community. And lessons learned from the research suggests ways to preserve indigenous knowledge are not lost. And can be utilized in community activities can be very valuable. Require Knowledge of local wisdom texts prepared local knowledge. In the papers Media's Electronics and online media, as well as a museum or learning center. Local wetland Don Hoy Lot. To transfer knowledge to the youth in the area and the associated local knowledge of each professional group is the path of wisdom. The tour schedule in accordance with the seasons. And regulation of nature

Keyword : Knowledge management, local wisdom, Don Hoy Lot wetlands, communitiy –based tourism.

บทนำ

"ดอนหอยหลอด" เป็นหนึ่งในพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญของประเทศ โดยจัดเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเล มีเนื้อที่ 546,875 ไร่ ทั้งพื้นที่ที่อยู่บนบกและในทะเล ครอบคลุมพื้นที่ ตำบลบางจะเกร็ง ตำบลแหลมใหญ่ ตำบลบางแก้ว และตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนแม่น้ำและตะกอนน้ำทะเลบริเวณปากแม่น้ำกลอง ดอนหอยหลอดจึงเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำชายฝั่งทะเลที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่หายากประเภทหนึ่ง เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของหอยหลอด และหอยอีกหลายชนิด เช่น หอยแครง และหอยสองฝา

อื่นๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นสัตว์เศรษฐกิจที่มีชื่อเสียงและสร้างรายได้ให้กับชุมชน และนอกจากนั้นดอนหอยหลอดยังมีความสำคัญในแง่ของการเป็นแหล่งศึกษาทางนิเวศวิทยาที่มีสภาพสมบูรณ์แห่งหนึ่ง โดยถูกจัดให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำลำดับที่ 3 ของประเทศไทย และลำดับที่ 1099 ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ

ระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอดไม่เพียงเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เท่านั้น หากแต่ยังมี ความรู้ ภูมิปัญญาของชุมชนในการอยู่ร่วมและพึ่งพาธรรมชาติ ที่ผ่านการสั่งสมและถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น กลายเป็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น เกิดความสัมพันธ์แบบที่เรียกว่า“นิเวศวัฒนธรรม” คือวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่ก่อเกิดขึ้นจากระบบนิเวศเฉพาะนั่นเอง (อานันท์ กาญจนพันธ์, 2548)

ในรอบ 10 กว่าปีที่ผ่านมา พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด ถูกพัฒนาเป็น “แหล่งท่องเที่ยว” ชาวชุมชนในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม ต่างนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนมาใช้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อรองรับการขยายตัวอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

ภูมิปัญญาเหล่านี้แม้จะได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว แต่กลับเป็นภูมิปัญญาความรู้ที่ถูกอนุรักษ์และสืบทอดไว้อย่างไม่เป็นระบบมากนัก นักท่องเที่ยวเพียงได้พบเห็นแค่ภาพบรรยากาศ และสัมผัสรสชาติ แต่ยังไม่รู้ถึงกระบวนการคิด ที่มา และความสำคัญของความรู้ภูมิปัญญาเหล่านั้น จึงไม่สามารถสัมผัสชื่นชม และเรียนรู้คุณค่าของภูมิปัญญาชุมชนเหล่านั้นได้อย่างเข้าใจ

อย่างไรก็ตาม ภูมิปัญญาความรู้ท้องถิ่นเหล่านี้หลายเรื่อง กลับเป็นความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ที่ยังไม่ผ่านกระบวนการจัดการความรู้ กล่าวคือ ไม่มีการค้นคว้าและพัฒนาความรู้เดิม ไม่มีการจัดเก็บรวบรวมและการจัดทำฐานเป็นข้อมูล ไม่มีการถ่ายทอดและเผยแพร่ และไม่สามารถบูรณาการความรู้เหล่านี้มาใช้ในการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและที่สำคัญความรู้ภูมิปัญญาเหล่านี้กลับสูญหายไปพร้อมกับลมหายใจของเจ้าของความรู้ ส่งผลให้กิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชนที่อาศัยความรู้ภูมิปัญญาและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวของชุมชน จำต้องหยุดและยกเลิกกิจกรรมท่องเที่ยวดังกล่าวไปเนื่องจากเจ้าของความรู้เสียชีวิตหรือไม่ได้อยู่ในชุมชนแล้ว บางแห่งเหลือเพียงวัตถุหรือสิ่งของทิ้งไว้เป็นอนุสรณ์ให้ระลึกถึงคุณค่าของภูมิปัญญาชุมชน

ดังนั้นการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะ อนุรักษ์สืบสานความรู้ท้องถิ่นเหล่านี้ไว้ให้เป็นมรดกทางปัญญาของชุมชนท้องถิ่นและของชาติ โดยการรวบรวมข้อมูลเพื่อหาแนวทางจัดทำเป็นตำราภูมิปัญญาชุมชน เป็นห้องเรียนและเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิตให้ลูกหลานในชุมชน ให้คนในชาติได้ภาคภูมิใจ ตลอดจนสามารถบูรณาการความรู้ท้องถิ่นดังกล่าวมาใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอดได้อย่างมีคุณค่าและยั่งยืน และสามารถเป็นต้นแบบเป็นแนวทางให้แก่ชุมชนอื่นๆ ในการที่จะใช้ความรู้ภูมิปัญญาและวิถีดำเนินชีวิตของชุมชนมาใช้เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และใช้ในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำดอน

หอยหลอด

2. เพื่อสร้างกระบวนการจัดการความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด จังหวัดสมุทรสงคราม

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการหาข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนที่อาศัยในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการจัดการความรู้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความรู้เหล่านั้นมาใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้า และศึกษาแนวคิด จากเอกสารทางราชการ บทความวิชาการ เพื่อค้นหาเครื่องมือ และศึกษา เรียนรู้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งเรื่องของวิธีคิด วิธีการ กระบวนการ ได้แก่

1. แนวคิดและความสำคัญของการจัดการความรู้

กลุ่มนักวิชาการในสำนักการจัดการความรู้ ซึ่งได้เสนอแนวคิดไว้ว่า โลกยุคหลังโลกาภิวัตน์เป็นยุคของเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge based Economy) ดังนั้น ในการพัฒนาเศรษฐกิจให้ยั่งยืนจึงควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และการจัดการความรู้ (Nonaka,kujiro and Takeuchi, Hirotaka, 2000) ซึ่งมี ได้กำหนดกระบวนการจัดการความรู้ว่ามี 4 ขั้นตอนหลัก อันประกอบไปด้วยการสร้างความรู้ (Knowledge Creation)การจัดเก็บองค์ความรู้ (Knowledge storage/retrieval) การถ่ายทอดความรู้ (Knowledge transfer) และการนำความรู้ไปใช้งาน (Knowledge application) (Peutland, 1995)

ทูน่าโมเดล (TUNA Model) เป็นแนวคิด และวิธีการจัดการความรู้ที่นำเสนอขึ้นโดย สถาบันการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) ทูน่าโมเดลถูกประยุกต์ใช้ในบริบทที่หลากหลาย เป็นหลักการที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จ ในการจัดการความรู้ที่ลึกซึ้งมากขึ้น การทำ KM ให้ประสบความสำเร็จ จะต้องเริ่มต้นที่หัวปลา หรือ KV (Knowledge Vision) ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ทุกคนเรียนรู้ว่าจะจัดการความรู้ไปทำไม เพื่ออะไร ส่วนตัวปลา หรือ KS (Knowledge Sharing) เป็นหัวใจในการจัดการความรู้ อันเป็นเทคนิควิธีเฉพาะที่นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดภาพของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เป็น ธรรมชาติและมีความสุข ส่วนหางปลา หรือ KA เราถือว่าเป็นขุมความรู้ (Knowledge Asset) เป็นคลังความรู้ที่เก็บความรู้จากการแลกเปลี่ยน

ทูน่าโมเดลจึงสอดคล้องกับการะบวนการวิจัยเรื่องของการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นการรวบรวมความรู้ของแต่ละชุมชนโดยมีวิสัยทัศน์ร่วมกันในการจัดการความรู้ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน และใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างชุมชน

2. นิยามและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงองค์ความรู้ทั้งหลายที่มีการสั่งสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาโดยมีการคิดค้นปรับเปลี่ยนผสมผสานกับความรู้ใหม่ และพัฒนาให้เหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และให้มีลักษณะเป็นความรู้ที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง (วันเพ็ญ พวงพันธุ์บุตร, 2542) เช่นเดียวกับคนไทยที่มีองค์

ความรู้อันแสดงถึงความสามารถและทักษะของคนไทย เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตให้สมดุลกับสภาพแวดล้อมของประเทศและเหมาะสมกับยุคสมัย (รุ่ง แก้วแดง, 2543)

ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ระเบียบ แบบแผน ความเชื่อ และพฤติกรรมที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คนกับคน คนกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นเรื่องของการแก้ปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้ เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชนและสังคม

3. แนวคิดและหลักสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community - Based Tourism - CBT) คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งกำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทในการเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน ตลอดจนมีส่วนสนับสนุนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งการสร้างความภาคภูมิใจให้กับชุมชนในการเผยแพร่ภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากร สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวให้ผู้มาเยือนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ (https://thai-communitybasedtourismnetwork.wordpress.com/cbt/concept/)

4. แนวคิดและทฤษีวิจัยเชิงคุณภาพที่สอดคล้องกับวิธีการดำเนินการวิจัย ได้แก่

4.1 แนวคิดการวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case study Approach) ซึ่งสามารถเป็นได้ทั้งการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แต่หัวใจสำคัญของการศึกษาเฉพาะกรณีอยู่ที่การศึกษาให้ได้ทั้งแนวกว้าง และแนวลึกของกรณีที่เลือกมาศึกษานั้นๆ ในทางปฏิบัติก็คือการใช้ข้อมูลหลายชนิดจากหลายแหล่งด้วยวิธีการหลายแบบในงานวิจัยเรื่องเดียวกัน (Stake, 1995) จากแนวคิดของ Stake ผู้วิจัยใช้แนวคิดการวิจัยแบบกรณีศึกษา มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินโครงการวิจัยเรื่องการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวชุมชน ในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด

4.2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีหลักการสำคัญ คือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญและมีส่วนร่วมต่อกระบวนการดำเนินการวิจัย และควรใช้วงจรของกระบวนการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) เป็นกรอบในการ จะมีลักษณะการดำเนินการเป็นบันไดเวียน (Spiral) กระทำซ้ำตามวงจนกว่าจะได้ผลการปฏิบัติการ ซึ่งเรียกว่าวงจรการวิจัยปฏิบัติการรูปแบบ PAOR (Kemmis & Mctaggart 1990) เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่มีขั้นตอนชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยง่ายและมีการสะท้อนผลการปฏิบัติค่อนข้างชัดเจน ส่งเสริมกระบวนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.3 เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop)

เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) ที่เรียกว่า AIC เป็นเทคนิคที่พัฒนามาจากแนวคิดของสถาบันเอกชนชื่อ Organization for Development : an International Institute (ODII) ตั้งขึ้นโดย ทูริด ซาโต้ และวิลเลียม อี สมิธ (Ms. Turid Sato and Dr. William E. Smith) เป็นเครื่องมือในการระดมความคิดเห็นและขั้นตอนที่จะรวมความคิดและความต้องการไว้ในแผนได้ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วม

ระดมความคิดได้มีส่วนร่วมอย่างเป็นประชาธิปไตยมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งทำให้เข้าใจถึงสภาพปัญหา ข้อจำกัด ความต้อง และศักยภาพของผู้ที่ระดมความคิดทุกคน (ธนพรรณ ธานี, 2540) เทคนิค AIC จึงเป็นวิธีการที่รวมพลังปัญญา และพลังสร้างสรรค์ของแต่ละคนเข้ามาเป็นพลังในการพัฒนา โดยดำเนินการตามขั้นตอนเริ่มจาก ขั้นที่ 1 "A" (Appreciation) คือ การทำให้ทุกคนยอมรับ และชื่นชมคนอื่นโดยไม่รู้สึกแสดงการต่อต้าน ทำให้เกิด "พลังร่วม" ขึ้นในระหว่างคนที่มาประชุมด้วยกัน ขั้นที่ 2 "I" (Influence) คือ ช่วยกันกำหนดวิธีการสำคัญ หรือยุทธศาสตร์ ที่จะทำให้บรรลุ "วิสัยทัศน์ร่วม" หรือ "อุดมการณ์ร่วม" ของกลุ่มที่มาประชุมได้อย่างดีที่สุด และขั้นที่ 3 "C" (Control) คือการนำ "วิธีการสำคัญ" มาเป็นแผนปฏิบัติการ(Action Plan) อย่างละเอียดว่าทำอะไร มีหลักการและเหตุผลอย่างไร มีเป้าหมายอย่างไร ใครรับผิดชอบเป็นหลัก ใครต้องให้ความร่วมมือ

สรุปได้ว่า การจัดการความรู้เป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่งทั้งในแง่ของการพัฒนาองค์กร ชุมชน โดยเฉพาะการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ โดยเน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้

วิธีวิจัย

จากการศึกษา ค้นคว้าแนวคิดต่างๆ เพื่อค้นหาเครื่องมือ และแนวทางการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยในครั้งนี้เป็นลักษณะของงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผสานแนวคิดวิธีการวิจัยแบบศึกษาเฉพาะกรณี (Case Studies Approach) กับวิธีการ วิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกระบวนการวิจัย เพื่อให้เกิดรูปแบบ และกระบวนทัศน์ในการดำเนินงานที่เหมาะสมต่อบริบทของชุมชน และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. การศึกษาพื้นที่ และเก็บข้อมูล

ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิที่เป็นการศึกษาเพื่อได้ข้อมูลเชิงลึก ประกอบด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) จากการเข้าสืบค้นข้อมูลในพื้นที่จริง การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยกลุ่มเป้าหมายที่ให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลเป็นประกอบด้วย กลุ่มผู้นำชุมชน ประกอบด้วย

1. ผู้ใหญ่บ้าน ทุกหมู่ใน 4 ตำบล จำนวน 30 คน

2. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 4 ชุมชน จำนวน 4 คน

3. กลุ่มตัวแทนอาชีพต่างๆ ที่ทำมาหากินในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด กลุ่มละ 3 คน ได้แก่ ตัวแทนกลุ่มเก็บหอยในดอน ตัวแทนกลุ่มประมงพื้นบ้าน ตัวแทนกลุ่มเพาะเลี้ยงหอย ตัวแทนกลุ่มสวนมะพร้าว และตัวแทนกลุ่มนาเกลือ รวม 15 คน

4. กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ตำบลละ 1 คน รวม 4 คน

5. นักวิจัยท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด 3 คน โดยมีรูปแบบและแนวคำถามในการสัมภาษณ์ เป็นลักษณะการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือแบบปลายเปิด (Unstructured or Open – Ended interviews)

2. วิเคราะห์ข้อมูล และศึกษาแนวทางในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

กระบวนการดังกล่าวดำเนินการ โดยการจัดสนทนากลุ่ม(Group discussion) โดยการเชิญตัวแทนกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัย และที่ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ร่วมถอดรหัสภูมิปัญญา รวมทั้งสิ้น 34 คน ได้แก่

1. กลุ่มผู้รู้ (Key-Informant) กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน 4 คน นักวิชาการ และนักวิจัยท้องถิ่น 2 คน รวม 6 คน

2. กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informant) ได้แก่ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น 8 คน ตัวแทนอาชีพต่างๆ ในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด จำนวน 10 คน

3. กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั่วไป (General Informant) เช่น ตัวแทนกลุ่มแม่บ้าน 4 คน เครือข่ายเยาวชน 4 คน และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานรัฐ ได้แก่ ปลัดอำเภอ และนักพัฒนาชุมชน 2 คน

เพื่อร่วมสรุป และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์และบันทึกภาคสนามจากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจ และค้นคว้าจากสถานการณ์จริง

โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากกรณีศึกษา (Analysing case study data) จากนั้นดำเนินการโดยอาศัย และการถอดบทเรียนจากกิจกรรมสนทนากลุ่ม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้าที่เน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ นั้นมีความเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

3. กระบวนการการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน

โดยใช้กรอบแนวคิดจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และวงจร PAOR เป็นกรอบการดำเนินการ เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด โดยมีเป้าหมายเพื่อนำใช้ประโยชน์ กับกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน เริ่มจากการวางแผน (Planning) เพื่อกำหนดแนวทางค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นกำหนดกรอบแนวคิดในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนศึกษารูปแบบและวิธีการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด การปฏิบัติ (Action) เป็นการนำแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นวางแผนมาดำเนินการ เพื่อกำหนดแนวทางการจัดเก็บความรู้ท้องถิ่นในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอดและกำหนดแนวทางการบูรณาการความรู้ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน การสังเกต (Observation) สิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการความรู้ โดยอาศัยเครื่องมือการเก็บข้อมูลเข้าช่วยในการบันทึก เช่น แบบบันทึกข้อมูล การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เทปบันทึกเสียง เป็นต้นและการสะท้อนผล (Reflection) สะท้อนปัญหาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและย้อนไปสู่กระบวนการวางแผนเพื่อปรับการดำเนินการ จนสามารถดำเนินการได้บรรลุเป้าหมาย

เปิดโอกาสให้ตัวแทนชุมชนทั้ง 4 ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการความรู้ ตามแบบ “ทูน่าโมเดล” โดยใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) แบบ AIC มาใช้ในกระบวนการประชุมเพื่อร่วมกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ในการจัดการ

ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยช่วยกันสะท้อนสภาวการณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงความคิดเห็น ในการจะค้นหา จัดเก็บ ถ่ายทอดและบูรณาการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด

4. อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดการความรู้

5. สรุปผลดำเนินการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและกระบวนการจัดการความรู้

1. ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด

1.1 ภูมิปัญญาเรื่อง น้ำ"

ชาวแม่กลองมีความรู้เรื่องน้ำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะน้ำทะเลที่เคลื่อนไหวตามอิทธิพลของดวงจันทร์ รวมถึงชาวชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด ชาวแม่กลองในอดีตอาศัยการสังเกตปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวดังของน้ำตลอดจนเรียนรู้ธรรมชาติของน้ำ จนเกิดเป็นชุดความรู้ที่ร้อยรวมเอาความเกี่ยวพันระหว่างวิธีคิดปฏิทินแบบจันทรคติ และระบบการเคลื่อนไหวของน้ำทะเลเข้าด้วยกัน (สุรจิต ชิรเวทย์, 2551) เป็นองค์ความรู้ชุดใหญ่ที่มีความแม่นยำจนสามารถบอกกิริยาอาการของน้ำทะเล หรือสามารถพยากรณ์ไปข้างหน้าได้และถอยหลังได้เป็นปีๆ เพียงแค่ "รู้ค่ำ" "รู้เดือน" นอกจากนั้นยังสามารถใช้ความรู้ในการปลูกสร้างบ้านเรือนถิ่นที่อยู่ที่สามารถรับมือกับน้ำหลาก น้ำเหนือ สามารถรับมือกับน้ำทะเล น้ำกร่อย น้ำจืด ที่เคลื่อนไหวขึ้น-ลง วันละ 2 ครั้ง (ขึ้น 2 ครั้ง ลง 2 ครั้ง)

1.2 ภูมิปัญญาเรื่องระบบ "ลม"

ระบบของลมในระบบสากล จะมีลมหลักของภูมิภาคอยู่ 2 ลม คือ "ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้" ที่พัดช่วงประมาณเดือนพฤษภาคม–ตุลาคม โดยพัดจากทะเลอันดามันและอ่าวเบงกอลฝั่งมหาสมุทรอินเดียขึ้นมา กับ "ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ" ที่พัดในช่วงประมาณเดือนพฤศจิกายน–เมษายน พัดผ่านแผ่นดินจากไซบีเรียผ่านจีนลงมา (สุรจิต ชิรเวทย์, 2551) แต่ชาวบ้านชายฝั่งทะเลในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด กลับเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้เรื่องระบบของ"ลม" แตกต่างออกไป โดยเรียนรู้ว่าทิศทางของลมจะค่อยๆ เคลื่อนเปลี่ยนทิศทางเป็นวงกลมในรอบปี ซึ่งนอกจากเรียนรู้ทิศทาง ยังสังเกตและเรียนรู้ไปถึงปฏิกิริยาของลมแต่ละชนิดเพื่อเป็นฐานความรู้ในการทำมาหากินและการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ลมที่พัดมาจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ใน เดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม เป็นช่วงของ "ลมบ่ายตะเภา" ลมในช่วงเวลานี้เป็นลมที่เหมาะกับการเล่นว่าว ซึ่งคนทั่วไป มักเป็นที่เข้าใจผิดว่าลมที่เหมาะกับการเล่นว่าว เป็น "ลมว่าว" ซึ่งจะพัดในช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน ซึ่ง "ลมพัดหลวง" และ "ลมว่าว" ที่พัดในช่วงดังกล่าว จะมีความรุนแรงมาก แต่ไม่ส่งผลกับการกัดเซาะชายฝั่งของคลื่นเท่าไรนักเนื่องจากพัดออกทะเล ซึ่งชาวประมงดอนหอยหลอด บอกว่าทิศทางดังกล่าวเป็นอุปสรรคในการขับเรือเป็นอย่างมาก จะต้องขับเรือสวนลมในหน้าลมว่าว เป็นต้น

1.3 ภูมิปัญญาเรื่อง "นิเวศทะเล"

ระบบนิเวศ "ทะเล" บริเวณชายฝั่งในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด มีความสำคัญโดยเป็นทั้งเส้นทางน้ำ ที่เชื่อมต่อกับแผ่นดิน เส้นทางน้ำสำหรับการคมนาคมชายฝั่ง และเป็นภูมิประเทศที่ซับซ้อน

หลากหลายซึ่งทำให้ทรัพยากรมีความหลากหลายตามไปด้วย ซึ่งสามารถจำแนกตามลักษณะทางกายภาพได้ดังนี้

- ร่องน้ำ คือเส้นทางน้ำ ที่ออกทะเลจากคลอง ใช้เป็นเส้นทางสัญจร ของเรือประมงขนาดเล็ก

- ดอน คือบริเวณที่ท้องน้ำมีระดับสูงกว่าบริเวณอื่นและจะโผล่พ้นน้ำในช่วงเวลาน้ำลง เกิดจากการทับถมกันของตะกอนที่พัดพามาจากกระแสน้ำแม่กลอง เป็นแหล่งทรัพยากร สำคัญของชาวบ้านโดยเป็นที่อยู่อาศัย ของหอยชนิดต่างๆ

- โขด มีลักษณะคล้ายดอนแต่มีขนาดเล็กกว่ามาก เกิดจากการทับถมของตะกอนจากร่องน้ำที่เชื่อมต่อกับทะเลโดยตรงและเกิดจากการปะทะกันของกระแสน้ำจากร่องน้ำที่ออกจากแม่น้ำแม่กลอง

- ราบ, ลำราบ มีลักษณะคล้ายร่องน้ำแต่ตื้นกว่า ปรากฏเป็นทางน้ำคั่นระหว่างดอน 2 ดอน และเป็นทางน้ำ คั่น ระหว่างโขดกับ ดอน

- อ่าง มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะบริเวณชายฝั่ง

1.4 ภูมิปัญญาเรื่องการเดินเรือและวิถีชาวประมง

ชาวประมงในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอดต้องสังเกตและรู้พฤติกรรม นิสัยของสัตว์ทะเล ต้องรู้ว่าสัตว์ทะเลชนิดไหนอาศัยอยู่บริเวณไหน เช่น หอยแครงอยู่ในหาดเลน หอยหลอดอยู่ในทรายขี้เป็ดเคย อยู่ชายป่าชายเลนที่น้ำหนาไม่เกิน 1 เมตร สังเกตและเรียนรู้ว่า ทำไมสัตว์เหล่านั้นจึงอยู่ที่นั่น สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร สภาพแวดล้อมแบบไหนที่สัตว์แต่ละชนิดชอบ จากนั้นจึงออกแบบและสร้างเครื่องมือประมงที่เหมาะสมกับระบบนิเวศและพฤติกรรมของสัตว์เหล่านั้น ต้องอาศัยการดูฟ้า ดูเมฆ ดูลม และคลื่นซึ่งในเรื่องดังกล่าว ชาวประมงต้องใช้ภูมิความรู้ในการเดินเรือหลายลักษณะประกอบกันไป เช่น “วิ่งล่องคลื่น” คือ วิ่งตามคลื่น หรือ วิ่งตามลม หรือหากวิ่งเรือขวางคลื่นเมื่อไหร่เรือจะถูกดันพลิกคว่ำ จะต้องใช้วิธี วิ่งก้าว คือวิ่งเรือทะแยงสลับฟันปลาซ้ายที ขวาที เพราะเป็นการ วิ่งทวนลม หรือ วิ่งเฉียงให้ใบเรือรับลม เป็นต้น

1.5 ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในทะเล

การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในทะเลของชาวบ้าน เริ่มต้นมาพร้อมกับการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชุมชน จากกระบวนการกลุ่มที่ได้ร่วมถอดรหัสภูมิปัญญา ทำให้เราสามารถแบ่งกลุ่มที่ใช้ประโยชน์ทรัพยากรในทะเล ได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มอาชีพประมงพื้นบ้านขนาดเล็กบริเวณชายฝั่ง ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภทอีก คือ

- กลุ่มเก็บหอยบริเวณชายฝั่ง เป็นลักษณะการเก็บหอยด้วยมือ ขอบเขตการ ประกอบอาชีพอยู่บริเวณชายฝั่งโขด และดอน โดยแต่ละพื้นที่จะมีหอยต่างชนิดกัน ได้แก่ หอยกระปุก อาศัยอยู่บริเวณที่มีพื้นดินปนทราย ไม่ห่างจากฝั่ง และใกล้ร่องน้ำ หอยหลอดจะอยู่บริเวณพื้นที่ดิน เลนปนทราย ส่วนหอยหอยแครงจะอยู่บริเวณที่เป็นดินเลนบริเวณชายป่าชายเลน การเก็บหอยในดอนของแต่ละกลุ่มจะมีเทคนิคแตกต่างกัน เช่นหอยหลอดใช้การหยอดด้วยปูนขาว หอยตลับใช้การคราด หอยกะปุกใช้การงม และหอยแครงใช้มือความเก็บจากดินเลนซึ่งชาวบ้านเรียกการละเลงหอย ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีการเรียนรู้เทคนิคการทำมาหากินจากคนรุ่นก่อนหล่อหลอมเป็นภูมิปัญญาถ่ายทอดมาให้คนรุ่นหลังสืบทอดเพื่อดำรงชีพ

- กลุ่มไสเคยและกลุ่มทำกะปิเคยตาดำ “เคย” เป็นสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง รูปร่างคล้ายกุ้ง

บางทีก็เรียกว่า “กุ้งเคย” ดำรงชีวิตอยู่ใกล้ผิวทะเล โดยไม่จมลงไป อาจจะอยู่ในน้ำลึกประมาณหน้าแข้งถึงระดับหน้าอก ตัวเคยมีขนาดยาวประมาณ 1.5 เซนติเมตร มีเปลือกบางและนิ่ม อาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูงตามชายทะเลและลำคลองบริเวณป่าชายเลน ชาวบ้านคลองโคน ใช้ตัวเคยมาทำกะปิซึ่งส่วนมากเป็นเคยตาดำที่มีลักษณะตัวเล็กและนำมาทำกะปิจะได้กะปิที่เนื้อละเอียดและหอมมากที่สุด ซึ่งชาวบ้านจะใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “ละวะ” เป็นตาข่ายไนลอนสีเขียวขนาดตาเบอร์ 20 และลำไม้ไผ่ยาวประมาณ 4 เมตรสำหรับปักยึดละวะ การดักจับเคยได้มากที่สุดคือช่วงฤดูหนาวเพราะน้ำทะเลจะเค็มถึงชายฝั่ง ได้น้อยที่สุดก็ช่วงหน้าฝนเพราะน้ำฝนจากชายฝั่งจะลงไปเจือปนน้ำทะเลจนจืด

- กลุ่มที่ใช้เครื่องมือขนาดเล็กอื่นๆ ได้แก่ กล่ำปลาดุก ลอยอวนปลากระบอก เป็นต้น กลุ่มนี้จะมีขอบเขตการทำประมงอยู่บริเวณชายเลนแนวชายฝั่ง สัตว์น้ำที่ต้องการ คือสัตว์น้ำเฉพาะอย่าง เช่น ปลาดุกทะเล ปลากะพง เป็นต้น

2) กลุ่มอาชีพประมงที่ใช้เรือขนาดเล็ก เป็นกลุ่มหลักที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในทะเล กลุ่มนี้จะตั้งถิ่นฐานอยู่ริมคลองหลักที่เชื่อมต่อกับทะเลโดยตรง ลักษณะการทำประมงและสัตว์น้ำที่ต้องการนั้นหมุนเวียนไปตามฤดูกาล โดยแต่ละหลังคาเรือนจะมีเครื่องมือประมงเกือบทุกชนิดเพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมตามฤดูกาลและสัตว์น้ำที่ต้องการได้แก่ เช่น

- อวน : มีลักษณะเป็นตาข่าย ขนาดตาแตกต่างกันตามแต่สัตว์น้ำที่ต้องการ การวางอวนก็มีลักษณะแตกต่างกันโดยหากเป็นการวางอวนกุ้ง อวนปูม้า จะต้องวางอยู่กับที่ แต่ถ้าเป็นอวน ปลาทู อวนปลากุเลา อวนปลากระบอก อวนปลากัง อวนปลาชะรั้น อวนปลากะพง เป็นต้น จะต้อง ตามฝูงปลาหรือแหล่งที่อยู่ของปลา จากนั้นจึงล้อม และยกขึ้น

- เบ็ดราว: มีลักษณะเป็นเบ็ดติดกับเอ็น โดยแต่ละเส้นมีเบ็ดหลายอัน ปลาที่ได้จะเป็นปลาขนาดใหญ่ เช่น ปลากะพง ปลาริวกิว ปลาเก๋า เป็นต้น

- รุน: มีลักษณะเป็นคันไม้ไผ่ 2 อัน มีอวนขึงระหว่างไม้ไผ่ แล้วใช้เรือดันคันรุนให้อยู่ใต้น้ำและเคลื่อนที่ไปข้างหน้า ขอบเขตการรุน อยู่บริเวณชายน้ำ สัตว์น้ำที่ต้องการคือ เคยตาดำ เคยดอกเลา และกุ้งไอ้โกร่ง หากเป็นสัตว์ที่มี ขนาดใหญ่ หรือปลาจะมีช่องให้ว่ายน้ำออกไป เพราะหากติดอวนเข้ามาได้จะยากต่อการคัดแยก

3) กลุ่มเพาะเลี้ยงในทะเล

เป็นการเพาะเลี้ยงหอยแครง และหอยแมลงภู่ในทะเล ความลึกไม่เกิน 6 เมตร ส่วนใหญ่เป็นของชาวบ้านในพื้นที่หมู่ 8 ตำบลแหลมใหญ่ โดยใช้ไม้ไผ่เป็นวัสดุหลัก ปัก เป็นช่วงๆ แล้วใช้เชือกผูกระหว่างเสาเพื่อให้หอยแมลงภู่มาเกาะ มีลักษณะเป็นแถววางตัวแนวเหนือ ใต้ นอกจากนั้นส่วนในร่องน้ำตรงกลาง ชาวบ้านจะซื้อลูกหอยกระปุกจากพ่อค้ามาปล่อยเพื่อเป็นรายได้เสริม และกลุ่มผู้เลี้ยงหอยแครงในพื้นที่ของ ต.คลองโคนซึ่งเป็นกลุ่มเลี้ยงหอยแครงที่ใหญ่ที่สุดของแม่กลอง ซึ่งในอดีตที่นี่หอยแครงเกิดเอง ชาวบ้านก็หาหอยแครงในธรรมชาติเพื่อกินและขายประกอบเป็นอาชีพ เนื่องจากต้องงมจับด้วยมือเพราะเป็นสันดอนดินเลนเวลาน้ำลง ชาวบ้านก็คิดค้นพัฒนาเครื่องมือที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บหอยในช่วงที่น้ำลง กระดานลื่นเลนเพื่อใช้เก็บหอยจึงเป็นหนึ่งในผลงานจากภูมิปัญญาของท้องถิ่นชาวคลองโคน ต่อมามีการ

พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนเช่นการมาถีบกระดานเลนเก็บหอย ปลูกป่าหรือการเที่ยวชมคอกหอยแครงและพักผ่อนในกระเตงเลี้ยงหอยแครงเป็นต้น

4) กลุ่มทำโป๊ะปลาทู ซึ่งโป๊ะเป็นความฉลาดของชาวประมงในการจะจับปลาทูที่เข้ามาหากินแพลงตอนที่อุดมสมบูรณ์บริเวณปากอ่าวไทยในช่วงปลายน้ำหลากซึ่งเป็นช่วงที่ปากอ่าวได้รับแร่ธาตุอาหารที่พัดพามาจากต้นน้ำโดยแม่น้ำแม่กลอง เมื่อปลาว่ายเข้าตามปีกโป๊ะก็จะหลุดเข้าไปในโป๊ะ แต่จะอยู่หากินภายในโป๊ะ ชาวประมงจะรอเวลาที่ปลาเข้ามาจำนวนมาก และยกอวนขึ้นก็จะได้ปลาทูที่สด และปลาไม่เครียด ซึ่งชาวประมงบอกว่าเนื้อจะสดและหวาน

1.5. ภูมิปัญญาในระบบนิเวศสวนมะพร้าว

สวนมะพร้าวนับเป็นหนึ่งในอาชีพที่สำคัญของคนในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด เป็นหนึ่งในภูมิปัญญาที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษ ระบบนิเวศสวนมะพร้าว จะปรากฏอยู่บริเวณนิเวศที่เป็นน้ำกร่อย การทำสวนมะพร้าวของชุมชนในพื้นที่ดอนหอยหลอดมีความแตกต่างกันบ้างตามลักษณะพื้นที่และชนิดของมะพร้าว กระบวนการทำสวนมะพร้าวเพื่อทำน้ำตาลของชาวคลองโคน ดูจะค่อนข้างพิถีพิถัน และเต็มไปด้วยภูมิความรู้ในแต่ละขั้นตอน ซึ่งจำเป็นต้องเรียนรู้และฝึกให้เกิดทักษะและความชำนาญ แต่สิ่งที่มีเหมือนกันของชาวสวนมะพร้าวทั้ง 3 ตำบล คือการต้องพึ่งพาระบบการเคลื่อนไหวของน้ำจืดและน้ำเค็มในระบบนิเวศสวนมะพร้าว ตลอดจนการจัดเตรียมพื้นที่ที่จะดึงน้ำจากธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ ซึ่งชาวสวนมะพร้าวในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอดจำเป็นต้องเรียนรู้และเข้าใจและเป็นภูมิปัญญาสำหรับยังชีพและถ่ายทอดสู่ลูกหลาน

1.6 ภูมิปัญญาในระบบนิเวศป่าชายเลน

ป่าชายเลนในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอดนับเป็นระบบนิเวศที่สำคัญที่ชาวบ้านอาศัยทำมาหากิน เป็นทั้งแหล่งอาหารและแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ของ ต.บางแก้ว และ ต.คลองโคน ซึ่งนับเป็นแหล่งระบบนิเวศป่าชายเลนที่สำคัญ

พื้นที่ป่าชายเลนในตำบลบางแก้วลดลงอย่างรวดเร็วมีสาเหตุมาจากการถางป่าเพื่อทำบ่อเพาะเลี้ยงกุ้งชายฝั่งในช่วงปี พ.ศ. 2525 - 2529 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2550 ชุมชนได้ร่วมกันปลูกป่าและจัดตั้งเป็นพื้นที่อนุรักษ์ปูแสม ในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งนอกจากการปลูกป่าชายเลนเพื่อทดแทนพื้นที่เดิมที่เสียหายจากการทำบ่อเพาะเลี้ยงกุ้ง ยังมีการเริ่มปลูกป่าชายเลนเนื่องจากพื้นที่ชายทะเล ต.บางแก้ว ที่ได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรงจากคลื่น ซึ่งชาวชุมชนบางแก้วได้เรียนรู้วิธีที่จะช่วยแก้ปัญหาการกัดเซาะอย่างยั่งยืนได้ โดยการชะลอคลื่นด้วยการปักไม้ไผ่ชะลอคลื่นจากชายทะเล ซึ่งพบว่าสามารถชะลอคลื่นได้และทำให้ดินตกตะกอนด้านในมากขึ้น ตลอดจนเป็นแนวกำบังคลื่นให้กับกล้าไม้ มีการปลูกป่าชายเลนด้านในเพื่อเป็นแนวป้องกันที่ยั่งยืนโดยมีแนวคิดว่า หากไม้ไผ่ชะลอคลื่นผุพังลง ป่าชายเลนที่ปลูกขึ้นมาจะเติบโตและมาทำหน้าที่แทนไม้ไผ่ชะลอคลื่น

การสร้างแนวไม้ไผ่ชะลอคลื่นทำให้สัตว์บางชนิดกลับมา เช่น นาก เสือปลา และบางชนิดมีจำนวนเพิ่มขึ้น เช่น ปลากระบอก ปลาสลิดหิน นกกาเหว่า นอกจากนี้ยังพบนกอพยพ เช่น นกปากช้อน เป็นต้น ในขณะพื้นที่ป่าชายเลน ทางชายทะเลฝั่งขวาของแม่น้ำแม่กลองซึ่งมีลักษณะเป็นพื้นที่งอกชายฝั่งทะเล ที่เกิดจากการทับถมของดิน

ตะกอน เป็นป่าชายเลนที่อยู่ในพื้นที่ของ ต.คลองโคน ซึ่งเดิมพื้นที่ป่าชายเลนที่นี่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรสัตว์น้ำที่หลากหลาย ภายหลังได้รับผลกระทบจากการเลี้ยงกุ้งทำให้ป่าชายเลนถูกทำลาย ราวในปี พ.ศ. 2534 จากสภาพปัญหาดังกล่าวแกนนำชุมชนคลองโคน จึงเริ่มมีแนวคิดที่จะฟื้นฟูป่าชายเลน อันเป็นฐานทรัพยากรป่าชายเลนในพื้นที่ชายฝั่งทะเล โดยเริ่มดำเนินการปลูกป่าโกงกาง แต่กลับล้มตายเกือบหมดเหลือ รอดเพียง 10% ทางชุมชนจึงปรึกษาหารือและทดลองเปลี่ยนพันธุ์ไม้โดยใช้แสม และลำพูเป็นไม้เบิกนำก่อน แล้วค่อยตามด้วยโกงกาง ซึ่งจากการลองผิดลองถูก กลายมาเป็นความรู้ เป็นภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชน จากป่าชายเลนที่เหลือเพียง 800 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 6,500 ไร่

เมื่อระบบนิเวศป่าชายเลน กลับมาเป็นแหล่งยังชีพของประชาชนที่อาศัยอยู่ตามชายฝั่งทะเลอีกครั้ง ชาวคลองโคนได้กลับมาใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเดิมเป็นปัจจัยในการ ดำรงชีพหลายประการ เช่น หลักไม้สำหรับใช้ทำอุปกรณ์จับสัตว์น้ำ เปลือกไม้บางชนิดใช้ ย้อมแหและอวนให้คงทน ผลใช้รับประทาน ใบใช้มวนยาสูบและมุงหลังคา พืชบางชนิดเป็นยารักษาโรค นอกจากนั้นยังเอื้ออำนวยแก่การประกอบอาชีพประมงชายฝั่งด้วยการจับสัตว์น้ำใกล้ป่าชายเลนรวมถึงการหารายได้จากการเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภาพประกอบที่ 1
พื้นที่ป่าชายเลน สวนมะพร้าวและนาเกลือ

1.7 ภูมิปัญญานาเกลือ

พื้นที่ ต.บางแก้ว เป็นตำบลชายทะเลแห่งเดียวของจังหวัดสมุทรสงครามที่มีพื้นที่ทำนาเกลือ ในเขตหมู่ที่ 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9 และ 10 ของ ต.บางแก้ว โดยพื้นที่ทั้งหมดอยู่ในเขตอิทธิพลของระบบนิเวศน้ำเค็ม ซึ่งเป็นระบบนิเวศที่เหมาะสมในการทำนาเกลือเพราะเป็นบริเวณที่น้ำมีระดับความเค็มสูงกว่าบริเวณอื่นเนื่องจากร่องน้ำหลักของแม่น้ำแม่กลองได้นำพากระแสน้ำจืดไปทางทิศตะวันตก ทำให้บริเวณดังกล่าวได้รับปริมาณน้ำจืดค่อนข้างน้อยดังนั้นน้ำทะเลจึงมีอิทธิพล ต่อพื้นที่ด้านตะวันออกของปากแม่น้ำแม่กลองมากกว่าด้านตะวันตก

คนที่จะทำนาเกลือได้ ต้องรู้จัก น้ำ ดิน แดด และลม เนื่องจากการทำนาเกลือ จำเป็นต้องอาศัยน้ำจากทะเลโดยผ่านคลองหลักทั้ง 4 คลอง ของ ต.บางแก้ว ได้แก่ คลองปากมาบ คลองบางบ่อ คลองหมื่นหาญ และคลองเขตเมือง ตลอดจนอาศัยคลองซอยที่ขนานกับชายฝั่ง ชักน้ำจากคลองหลักเข้าสู่พื้นที่ทำนาเกลือ ได้แก่ คลองรางตาเต่า คลองขุดใหม่ คลองหนึ่ง คลองสอง และคลองสาม ส่วนพื้นที่ทำนาเกลือที่อยู่ใกล้ทะเลจะขุดแพรกชักน้ำจากทะเลเข้าพื้นที่นาผ่านแพรกต่างๆ ที่เชื่อมต่อกับทะเลโดยตรง

นอกจากนั้น แดด และลม ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ชาวนาเกลือ จะต้องเรียนรู้ และใช้ประโยชน์จากแดด และลม โดยแดดจะมีหน้าที่ให้ความร้อนกับน้ำที่นำมาตาก และโดยเฉพาะให้ความร้อนกับดินท้องนาเพื่อเก็บสะสมไว้ทำให้น้ำทะเลตกผลึกเป็นเกลือ ส่วนลมมีหน้าที่ทำให้น้ำในนาเกลือเคลื่อนไหว หรือที่เรียกว่า “กวนน้ำ” โดยลมที่พัดมาจากทางทิศใต้ หรือ “ลมสลาตัน” จะเป็นลมที่เหมาะสมต่อการทำ

นาเกลือที่สุด เนื่องจากจะพัดเอาความร้อนจากทะเลอ่าวไทยมาด้วย และเป็นลมในช่วงฤดูแล้ง-ฤดูร้อน ซึ่งเป็นช่วงเวลาทำนาเกลือ

ภาพประกอบที่ 2. วิถีการเก็บหอยในดอนและวิถีประมงพื้นบ้านและการเลี้ยงหอยแครง

2. กระบวนการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน

กระบวนการ (PAOR) ถูกนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กล่าวไปข้างต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อร่วมกันค้นหาและอนุรักษ์สืบสานความรู้ท้องถิ่นเหล่านั้นตลอดจนนำมาใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าใจถึงที่มาและความสำคัญของภูมิปัญญาความรู้เหล่านี้

(TUNA MODEL) เป็นแนวคิด และวิธีการจัดการความรู้ที่ ความเหมาะสมกับเรื่องของการพัฒนาชุมชน จึงถูกเลือกมาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดกระบวนการจัดการความรู้ในครั้งนี้ ประกอบด้วย หัวปลา (Knowledge Vision) เป็นการกำหนดเป้าหมายว่าจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้เพื่อค้นหาความรู้ที่ซ่อนอยู่ในวิถีการดำรงชีพ มีการบันทึกและจัดเก็บความรู้เหล่านั้นไว้ในรูปแบบที่เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะขององค์ความรู้ รวมถึงการบูรณาการความรู้เหล่านั้นไปใช้ในกิจกรรมท่องเที่ยวโดยชุมชน ในขั้นตอน “ตัวปลา” (Knowledge Sharing) ที่เน้นให้เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยสะท้อนเรื่องความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านกระบวนการตามเทคนิค AIC เพื่อนำไปสู่การค้นหาแนวทางการจัดเก็บองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และสุดท้ายของกระบวนการการจัดการความรู้ตามทูน่าโมเดล คือ “หางปลา” (Knowledge Asset) ซึ่งในขั้นตอนดังกล่าว ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการรวบรวม จัดเก็บ เป็นคลังความรู้ของชุมชน รวมถึงแนวทางการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาเหล่านั้นสู่ลูกหลานรุ่นหลัง ซึ่งผู้วิจัยได้ถอดบทเรียน และสามารถสรุปเป็นแนวทางในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนดังนี้

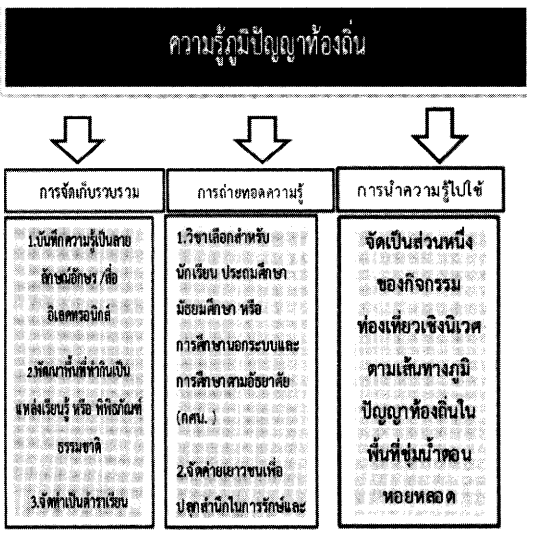

ภาพประกอบที่ 3. แสดงแนวทางการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด

ภาพประกอบที่ 3 เวทีถอดรหัสภูมิปัญญาและเวทีการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. การอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการจัดการความรู้

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล และร่วมวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาชุมชนในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด หรือ "เวทีถอดรหัสภูมิปัญญา" ทำให้ได้ข้อมูล หรือชุดความรู้ภูมิปัญญาในการดำรงชีพของชุมชนในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวบ้านในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอดเรียนรู้ที่จะตั้งถิ่นฐานบ้านเรือน และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการสร้างองค์ความรู้จากการสังเกต เช่น การสร้างเครื่องมือประมงจากการสังเกตพฤติกรรมของสัตว์น้ำ การสังเกตปรากฏการณ์ธรรมชาติเพื่อกำหนดช่วงเวลาในการทำมาหากิน เรียนรู้ในการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต สิ่งเหล่านี้ถูกสั่งสมจนกลายเป็นความรู้เป็นภูมิปัญญาประจำท้องถิ่นที่ถ่ายทอดกันจากรุ่นสู่รุ่น

ในขณะที่กลุ่มผู้นำชุมชนในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด ต่างแสดงความเป็นห่วงว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นมรดกทางปัญญาของชุมชนกำลังถูกมองข้าม และไม่ได้รับความสนใจจากเยาวชนรุ่นหลัง เนื่องจากความรู้ที่มีความเป็นสากล ในระบบการศึกษาสมัยใหม่ ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทำให้ความรู้ท้องถิ่นค่อยๆ ลดความสำคัญลงไป ในขณะที่ภูมิปัญญาบางเรื่อง เปลี่ยนบทบาทจากการการใช้เพื่อดำรงชีวิต มาใช้เพื่อการท่องเที่ยวเช่นในกรณีของโป๊ะปลาทู ที่ปัจจุบันแทบจะไม่มีชาวประมงทำแล้ว เนื่องจากต้นทุนในการทำโป๊ะแพงขึ้น ปริมาณปลาทูชายฝั่ง น้อยลงกว่าเดิม ต้องออกไปทำไกลขึ้น จึงทำให้ต้นทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิงแพงขึ้น แต่มีเจ้าของโป๊ะปลาทู บางเจ้ายังคงทำโป๊ะปลาทู เพื่อรองรับเรื่องการท่องเที่ยว เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวที่สนใจ อยากดูและอยากลิ้มรสปลาทูโป๊ะของแท้ ซึ่งเรื่องดังกล่าวน่าจะสะท้อนให้เห็นว่า บทบาทของภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ สามารถอนุรักษ์ และสืบสานต่อได้จากการนำมาใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากการจัดการความรู้ ทำให้ชุมชนรู้สึกเห็นคุณค่าและมีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และมีแนวทางที่จะถ่ายทอดเผยแพร่แก่เยาวชน ตลอดจนนักท่องเที่ยวที่ได้เรียนรู้และเกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและด้วยความที่เป็นเจ้าของภูมิปัญญาความรู้เหล่านี้ ชาวชุมชนในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอดยังสามารถกำหนดทิศทางและออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และไม่ทำลายระบบนิเวศและอัตลักษณ์ของชุมชน โดยใช้ฐานความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมากำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม เช่นกรณีการกำหนดปฏิทินท่องเที่ยวให้สอดคล้องตามลักษณะของ "ลม" ประจำถิ่น ในแต่ละฤดูเนื่องจากวิถีชีวิตของชุมชนขึ้นอยู่กับระบบและระเบียบของลม และน้ำ เพื่อนักท่องเที่ยวจะได้ทราบว่าในแต่ละกิจกรรมท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำ ควรจะมาเที่ยวกิจกรรมใดในเวลาที่เหมาะสมและได้สัมผัสและเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างแท้จริง และมีคุณค่า

7. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ชาวบ้านในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด อ.เมือง จ.สมุทรสงคราม ตั้งแต่อดีต สร้างความรู้ในการดำรงชีวิตอยู่กับระบบนิเวศธรรมชาติในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด ด้วยการรู้จักสังเกต จดจำ ลองผิดลองถูกและการหาความรู้เพิ่มเติม ประสบการณ์จากการทำกิน หล่อหลอมเป็นความรู้ดำรงชีพ และถ่ายโอนเป็นมรดกทางปัญญาให้ลูกหลานรุ่นหลัง ได้ทำมาหากินเป็นความรู้ที่ผ่านการสะสมจากประสบการณ์ของคนรุ่นก่อน ถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังเป็นฐานการคิดในการสร้างความรู้ภูมิปัญญาเพื่อประกอบอาชีพ และเรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอยู่และใช้ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ให้เกิดความความยั่งยืน

แต่อย่างไรก็ตาม ความรู้ต่างๆ เหล่านี้ กลับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีคุณค่าควรแก่การเรียนรู้อย่างยิ่ง เป็นขุมทรัพย์ทางปัญญาที่จะนำพาให้ พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอดเกิดความยั่งยืนทั้งระบบนิเวศทางธรรมชาติ และวิถีชีวิตชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นห้องเรียนธรรมชาติ การได้มีโอกาสรวบรวม และจัดการความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นเสมือนการกลับมาค้นหาตัวตน ค้นหาความรู้ และสร้างคุณค่าให้กับภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษฝากไว้ ให้เป็นความภาคภูมิใจของชุมชน เป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์และพัฒนาให้ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรสร้างตำราท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ปราชญ์ชาวบ้าน และครูที่อยู่ในท้องถิ่นช่วยกันออกแบบหลักสูตร ทำให้การศึกษาสอดคล้องกับท้องถิ่นมากขึ้น รวมถึงผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ เช่น มัคคุเทศก์ท้องถิ่นถ่ายทอดสู่นักท่องเที่ยว จากการนำท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของชุมชน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ และเครือข่ายธุรกิจท่องเที่ยวชุมชน อาจมีการแบ่งผลประโยชน์จากกิจการท่องเที่ยวเพื่อจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์เรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด รวมถึงเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดความรู้และยกย่องเชิดชูเกียรติเจ้าของภูมิปัญญาชาวบ้านอีกด้วย และทำความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์และความสำคัญของการเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำโลก (Ramsar Site) เพื่อให้ชุมชนที่อยู่อาศัยและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอดเกิดความเข้าใจไปในทิศทางเดียว 3. จัดกิจกรรมท่องเที่ยวชุมชน โดยเชื่อมโยงความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มอาชีพเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางภูมิปัญญา และกำหนดช่วงเวลาของการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับฤดูกาล และระบบระเบียบของธรรมชาติ

บรรณานุกรม

ธนพรรณ ธานี. (2540). การศึกษาชุมชน. ขอนแก่น: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิบัติการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.

วันเพ็ญ พวงพันธ์บุตร. (2542). พื้นฐานวัฒนธรรมไทย. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรีสุรจิต ชิรเวทย์. (2551). คนแม่กลอง. กรุงเทพฯ : ส.เอเซียเพรส 1989 จำกัด.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2543) ทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติของประเทศไทยและมาตรการการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2548). ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.

Davenport, T. H., Prusak, L. (1998). Working knowledge: How organizations manage what they know. Harvard Business School Press, Boston)

Kemmis,S.& Robin, M. (1990). The action research planner. Victoria: Deakin University press

Nonaka,kujiro and Takeuchi, Hirotaka. (2000), Classic work : Theory of Organizational Knowledge Creation

Stake, R. (1995). The art of case study research. Thousand Oaks,CA: Sage. (https://thaicommunitybasedtourismnetwork.wordpr ess.com/cbt/concept/) เข้าถึงเมื่อ 25 ตุลาคม 2556

Chirawet. S. (2008). Khon Maeklong. Bangkok : So.Asia Press (1989) Chamkat [in Thai]

Ganjanapan. A. (2005) Theory, methodology of research culture. Bangkok : Amarin Printing. [in Thai]

Keawdang. R. (2000) Laboratory studies Thailand. Bangkok : Matichon Publishing [in Thai]

Natural Resources and Environmental Policy and Planning Office. (2000) Name Registration Wetlands are important internationally. And nationandMeasures to conserve wetlands. Bangkok : Natural Resources and Environmental Policy and Planning Office. [in Thai]

Tanee. T. (1997). Community Education. Khon Kaen: Faculty of Social Sciences Khonkaen University. [in Thai]

พฤติกรรมการออกกำลังกาย และแนวทางการสร้างโปรแกรมพลศึกษาสำหรับนักศึกษา โดยประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

Exercise Behavior and Construction Guidelines of Physical Education Programs for University Students Applying Stage of Change Theory

อังคนา บุญเสม, ดร.อนันต์ มาลารัตน์, ดร.สาธิน ประจันบาน และ รองศาสตราจารย์ธงชัย เจริญทรัพย์มณี
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงสำรวจบุกเบิกนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาและแนวทางการสร้างโปรแกรมพลศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้บริหารของมหาวิทยาลัย 8 คน บุคลากรของมหาวิทยาลัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา 10 คน นักศึกษาของมหาวิทยาลัย 40 คน รวม 58 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า พฤติกรรมการออกกำลังของนักศึกษาในด้าน บริบทการออกกำลังกาย พบว่า นักศึกษาออกกำลังกายน้อย โดยเฉพาะนักศึกษาหญิง ช่วงเวลาในการออกกำลังกายคือ เวลาเย็น หลังเลิกเรียน โดยใช้สถานที่ของมหาวิทยาลัยเป็นหลัก ด้านพฤติกรรมการออกกำลังกาย พบว่ารูปแบบกิจกรรมการออกกำลังกาย ส่วนใหญ่เป็นกีฬาประเภททีม เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล โดยไม่มีความสม่ำเสมอในการออกกำลังกาย ช่วงการแข่งขันกีฬาจะปฏิบัติทุกวัน แต่หลังจากหมดช่วงการแข่งขันจะปฏิบัติไม่มาก ระยะเวลาที่ใช้ในการออกกำลังกายโดยส่วนใหญ่กีฬาประเภททีมใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ส่วนกีฬาประเภทบุคคลจะใช้เวลาตั้งแต่ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ด้านมูลเหตุจูงใจในการออกกำลังกาย พบว่าเหตุผลในการออกกำลังกาย คือเพื่อการแข่งขันและเพื่อภาพลักษณ์ตนเอง ในขณะที่เหตุผลในการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกาย เกิดจากเพื่อนชักชวน ความพร้อมของสถานที่ และสภาพแวดล้อม โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องนั้นมาจากการแข่งขัน แนวทางการสร้างโปรแกรมพลศึกษา โดยประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยรวมทั้ง 5 ขั้น ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนคิด ต้องให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเอง เพื่อสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจ ขั้นที่ 2 ขั้นเริ่มคิดพิจารณา ต้องมีต้นแบบ เพื่อให้ตนเองมีความรู้สึกที่ดีต่อการออกกำลังกาย ขั้นที่ 3 ขั้นเตรียม เน้นให้ข้อมูล และฝึกทักษะพื้นฐาน ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติ กระตุ้นและการเสริมแรงจากเพื่อนๆ จากกลุ่มและ

ขั้นที่ 5 ปฏิบัติสม่ำเสมอ เน้นการเป็นต้นแบบ เพื่อกระตุ้นความต้องการพัฒนาและคงไว้ซึ่งพฤติกรรมของตนเอง

คำสำคัญ : 1.พฤติกรรมการออกกำลังกาย 2.โปรแกรมพลศึกษา 3.ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

Abstract

This pioneering research aims to study the exercising behavior and guideline on creating programs by applying the theoretical process of changing behavior using qualitative research. Data are collected through semi-structured interviews and focus groups. The samples of the study are 8 university's executives, 10 university staff involving the development of the students, and 40 university students. The 58 samples are selected using purposive sampling. The result of the students' behavioral training in exercising context shows that students do not perform exercise sufficiently, especially female students who normally exercise in the evening after classes and mainly at the university. For exercising behavior, it is found that most of exercises chosen are team exercises such as football, basketball which are performed without consistency. Before the actual competition, exercising is performed everyday but after the competition is over exercising is less. The duration of the exercises, mostly team sports is about 2 hours. For individual sports, it takes 30 minutes to 1 hour. On relation to the motivation of exercising, it is found that exercising is done base on competitiveness and self-imaging reasons while those for choosing physical activities are persuasion by friends, availability of exercising areas, and atmosphere. The factor effecting regular exercising is sport competition. In this study, the guideline for creating physical education programs with an implementation of 5 steps for behavioral changes are introduced: step 1-before thinking to achieve self-realization; step 2-considering to master their own good sense to exercise; step 3 pre-targeted information and practicing basic skills; step 4 stimulating practice and reinforcement from friends; and step 5-regular practice. The focus is being prototype and to stimulate demand of development and *maintain their own behavior.*

Keywords: 1. Behavior, Exercise 2. Physical Education Programs 3. Students 4. Theoretical step Change Behavior.

บทนำ

จากผลของการพัฒนาทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีซึ่งนำมาซึ่งความสะดวกสบาย ก่อให้เกิดการลดกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพ (สนธยา สีละมาด. 2557) สอดคล้องกับผลสำรวจทั่วโลกที่พบว่าปัจจุบันประชากรอยู่ในภาวะเนือยนิ่งเป็นจำนวนมาก เนื่องจากกิจวัตรประจำวันมักจะอยู่ที่หน้าจอคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟน เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูงเพิ่มมากขึ้น (การประชุมนานาชาติว่าด้วยการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย และสุขภาพ ครั้งที่ 6. 2559; ออนไลน์)

การออกกำลังกายมีส่วนช่วยให้ร่างกายใช้พลังงานเพิ่มขึ้น เกิดประโยชน์ในการควบคุมสมดุลของพลังงานภายในร่างกาย ลดการเก็บสะสมพลังงานที่เหลือใช้ไว้ในรูปแบบของไขมันมากเกินไปในร่างกาย จนกลายเป็นสาเหตุที่มาของโรคและอาการเจ็บป่วยร้ายแรง การออกกำลังกายที่ได้กระทำอย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นประจำสม่ำเสมอด้วยความหนักและระยะเวลาที่นานพอมีผลช่วยสร้างเสริมให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง (เจริญ กระบวนรัตน์. 2556) สร้างความแข็งแกร่งให้ร่างกาย ลดภาวะเสี่ยงต่อการเกิดโรค (พารค์. 2012)

นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญและยังเป็นช่วงวัยรุ่นตอนปลายต่อวัยผู้ใหญ่ตอนต้น อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านมีอิสระในการดำเนินชีวิตมากขึ้น อยู่ในสังคมใหม่และมีโอกาสถูกชักชวนจากเพื่อนให้เข้าสู่พฤติกรรมเสี่ยงได้ง่าย การสร้างเสริมสุขภาพในวัยนี้จึงมีความสำคัญทั้งในแง่ของการป้องกันการเข้าสู่พฤติกรรมเสี่ยงและเพื่อผลดีต่อสุขภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเมื่อย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ปัญหาเรื่องการออกกำลังกายเป็นปัญหาด้านสุขภาพที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการออกกำลังกาย ให้ความสำคัญกับเรื่องเรียนมากกว่า จนไม่ได้คำนึงถึงสุขภาพกาย ดังสะท้อนจากงานวิจัยของไพบูลย์ ศรีชัยสวัสดิ์ (2549 : 12) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตปริญญาตรี มีพฤติกรรมการออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงต้องมีบทบาทหน้าที่ในการสนับสนุน และส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกาย และเล่นกีฬาของนักศึกษา โดยบุคลและหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดประสงค์หลัก คือส่งเสริมให้มีกิจกรรมการออกกำลังกาย และเล่นกีฬาอย่างหลากหลาย เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคม

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกาย และแนวทางในการสร้างโปรแกรมพลศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Prochaska, Reading, & Evers, 1994) ให้กับนักศึกษา เนื่องด้วยเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างชัดเจน โดยจำแนกพฤติกรรมของบุคคลเป็น 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนคิด (Pre-contemplation) ขั้นที่ 2 ขั้นเริ่มคิดปฏิบัติ (Contemplation) ขั้นที่ 3 ขั้นเตรียมปฏิบัติ (Preparation) ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติ (Action) และขั้นที่ 5 ขั้นปฏิบัติสม่ำเสมอ (Maintenance) ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนานักศึกษาให้มีการเปลี่ยนระดับขั้นของพฤติกรรมการออกกำลังกายไปสู่ระดับที่สูงกว่า และมีพฤติกรรมการออกกำลังกายที่สม่ำเสมอ มีสุขภาพที่ดีตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาตามทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างโปรแกรมพลศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจบุกเบิก (Exploratory Survey Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Approach) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi- structured Interview) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview)

ผู้ที่มีส่วนร่วมในการวิจัย (Participants) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวน 58 คน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ผู้บริหารของมหาวิทยาลัย 8 คนประกอบด้วย รองอธิการฝ่ายพัฒนานักศึกษา 1 คน ผู้อำนวยการกองกิจการนักศึกษา 1 คน รองคณบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษา ในแต่ละคณะ 5 คน และผู้อำนวยการวิชาศึกษาทั่วไป 1 คน

2. บุคลากรของมหาวิทยาลัยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษา 10 คน

3. นักศึกษาของมหาวิทยาลัย 40 คน ประกอบด้วย ผู้ที่เรียนในคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรม และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นปีที่ 1 - ชั้นปีที่ 4 ชั้นปีละ 2 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในส่วนของ ผู้บริหารและบุคลากร ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured Interview) ในส่วนของนักศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ 2 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาในทัศนะของนักศึกษา บุคลากร ผู้บริหาร และแนวทางในการสร้างกิจกรรมในโปรแกรมพลศึกษา โดยประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังแสดงในตารางที่ 1-3 และภาพประกอบ 1-3

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาในทัศนะของนักศึกษา

ประเด็น	สถานการณ์
1. บริบทการออกกำลังกาย	**บุคคล** การออกกำลังกายของนักศึกษาน้อยโดยเฉพาะนักศึกษาหญิง และจะพบนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์มากกว่าคณะอื่น **เวลา** นักศึกษาออกกำลังกายในช่วงเวลาเย็นซึ่งเป็นเวลาที่เลิกเรียนแล้ว **สถานที่** ส่วนใหญ่ใช้โรงยิมส์ รองลงมาก็คือห้องฟิตเนส และที่สวนสาธารณะข้างๆ มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาในทัศนะของนักศึกษา (ต่อ)

ประเด็น	สถานการณ์
2. พฤติกรรมการออกกำลังกาย	**รูปแบบกิจกรรมการออกกำลังกาย** ในประเภททีม คือ ฟุตบอล บาสเกตบอลและวอลเลย์บอล และถ้าเป็นกิจกรรมประเภทบุคคล จะเข้าฟิตเนส วิ่ง เต้นแอโรบิก และฝึกโยคะ **ความสม่ำเสมอในการออกกำลังกาย** ช่วงเปิดเทอมใหม่ๆ จะคึกคักมากเพราะมีการแข่งขันกีฬานักศึกษาจะมารวมตัวเพื่อแข่งขันกีฬา แต่หลังจากหมดการแข่งขันจะพบบ้างประปราย **ระยะเวลาที่ใช้ในการออกกำลังกาย** กีฬาประเภททีมจะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง และประเภทบุคคลจะใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง
3. มูลเหตุจูงใจในการออกกำลังกาย	**เหตุผลในการออกกำลังกาย** คือการฝึกซ้อมเพื่อการแข่งขัน แต่บางส่วนออกกำลังกายเพื่อภาพลักษณ์ของตนเองและความสนุก **เหตุผลในการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกาย** เกิดจากเพื่อนชักชวนประกอบกับเห็นเพื่อนมีหุ่นที่ดีจึงได้อยากมีหุ่นดีเหมือนเพื่อน **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง** คือการจัดให้มีการแข่งขันตลอดทั้งภาคเรียน ในหลากหลายชนิดกีฬา โดยเป็นแบบเก็บสะสมคะแนน แล้วประกาศผลการแข่งขันช่วงปลายเทอม

จากตารางที่ 1 สามารถนำเสนอในลักษณะของแผนภูมิวงล้อได้ดังภาพประกอบ 1

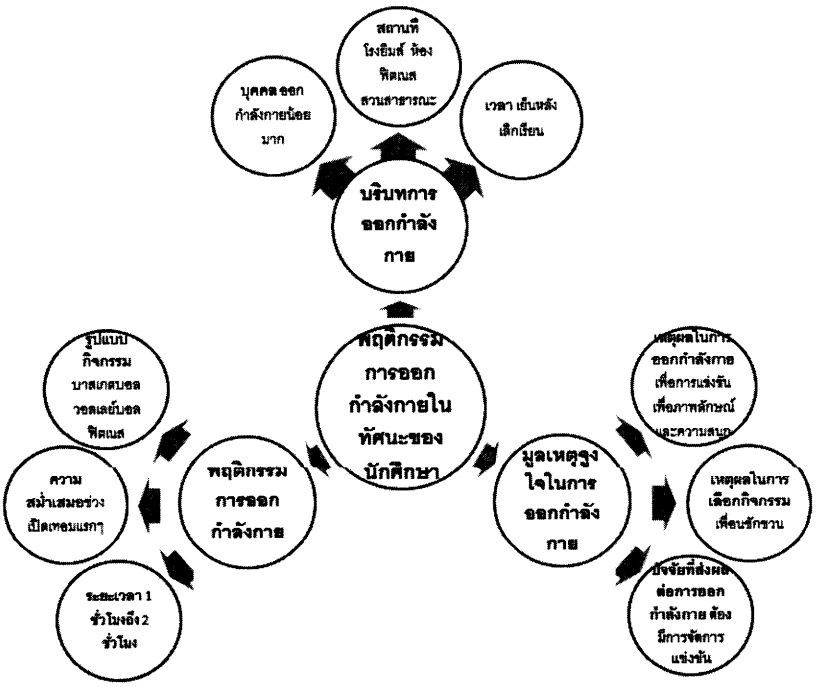

ภาพประกอบ 1 พฤติกรรมการออกกำลังกายในทัศนะของนักศึกษา

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาในทัศนะของบุคลากร

ประเด็น	สถานการณ์
1. **บริบทการออกกำลังกาย**	**บุคคล** ร้อยละ 20% ที่มาออกกำลังกายเป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง และอยู่คณะวิศวกรรมศาสตร์มากกว่าคณะอื่น **เวลา** ส่วนใหญ่ใช้เวลาหลังเลิกเรียน คือช่วงเวลาเย็น ตั้งแต่ 17.00 น. เป็นต้นไป มีที่ออกกำลังกายช่วงเช้าหรือก่อนไปเรียนบ้างแต่ไม่มาก **สถานที่** ใช้พื้นที่ของมหาวิทยาลัย คือห้องฟิตเนส และสนามกีฬาต่างๆ
2. **พฤติกรรมการออกกำลังกาย**	**รูปแบบกิจกรรมการออกกำลังกาย** นักศึกษาชายจะเลือกกีฬาประเภททีม ส่วนนักศึกษาหญิงจะเล่นกีฬาประเภทบุคคล และเข้าห้องฟิตเนส **ความสม่ำเสมอในการออกกำลังกาย** ในช่วงแรกของการเปิดภาคเรียนจะมีความสม่ำเสมอ แต่หลังจากหมดช่วงเวลาการแข่งขันและใกล้ช่วงเวลาสอบจะพบได้น้อย **ระยะเวลาที่ใช้ในการออกกำลังกาย** กีฬาประเภททีมจะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง และประเภทเดี่ยวจะใช้เวลาประมาณ 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง
3. **มูลเหตุจูงใจในการออกกำลังกาย**	**เหตุผลในการออกกำลังกาย** ถ้าเป็นนักกีฬาจะมาออกกำลังกายเพื่อการแข่งขัน แต่ถ้าไม่ใช่นักกีฬาจะมาออกกำลังกายเพื่อคลายเครียดหลังจากเลิกเรียน และเพื่อสุขภาพของตนเอง **เหตุผลในการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกาย** เกิดจากเพื่อน และความพร้อมของสถานที่และสิ่งแวดล้อม **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง** จากการแข่งขันประกอบกับการให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ ข้อดีของการออกกำลังกายที่สม่ำเสมอ

จากตารางที่ 2 สามารถนำเสนอในลักษณะของแผนภูมิวงล้อได้ดังภาพประกอบ

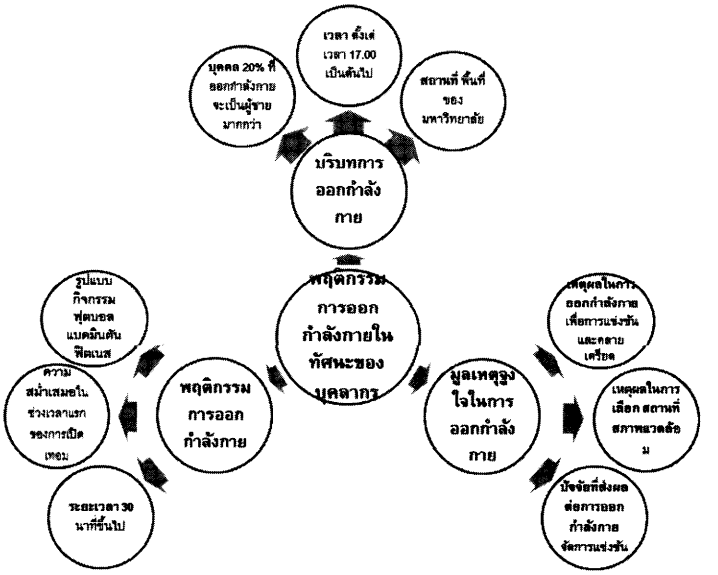

ภาพประกอบ 2 พฤติกรรมการออกกำลังกายในทัศนะของบุคลากร

ตารางที่ 3 พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาในทัศนะของผู้บริหาร

ประเด็น	สถานการณ์
1. **บริบทการออกกำลังกาย**	**บุคคล** นักศึกษายังออกกำลังกายกันน้อยโดยเฉพาะนักศึกษาหญิง **เวลา** ออกกำลังกายหลังเลิกเรียน **สถานที่** ใช้สนามกีฬาของมหาวิทยาลัยและสวนสาธารณะข้างๆ มหาวิทยาลัย (สวนธนบุรีรมย์)
2. **พฤติกรรมการออกกำลังกาย**	**รูปแบบกิจกรรมการออกกำลังกาย** จะเน้นเป็นกลุ่มเพื่อนๆ ที่สนุก ซึ่งจะเป็นกีฬาประเภททีมรองลงมาคือ การเข้าฟิตเนส **ความสม่ำเสมอในการออกกำลังกาย** พบว่ากลุ่มเพื่อการแข่งขันจะมาทุกวัน ในขณะที่กลุ่มเพื่อสุขภาพของตนองจะมาสัปดาห์ละ 3 วัน **ระยะเวลาที่ใช้ในการออกกำลังกาย** ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง
3. **มูลเหตุจูงใจในการออกกำลังกาย**	**เหตุผลในการออกกำลังกาย** เพื่อสุขภาพ เพื่อการแข่งขัน และเพื่อภาพลักษณ์และการเข้าสังคม **เหตุผลในการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกาย** ความชื่นชอบในชนิดกีฬาบวกกับการมีกิจกรรมกลุ่มเพื่อน **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง** กลุ่มเพื่อน และรูปแบบของการแข่งขัน ซึ่งจะต้องมีการฝึกซ้อม

จากตารางที่ 3 สามารถนำเสนอในลักษณะของแผนภูมิวงล้อได้ดังภาพประกอบ 3

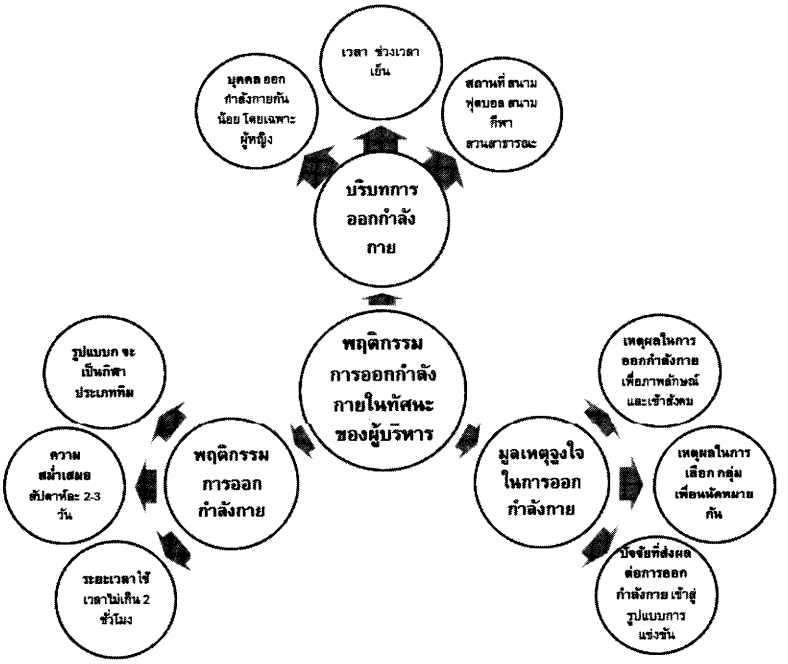

ภาพประกอบ 3 พฤติกรรมการออกกำลังกายในทัศนะของผู้บริหาร

2. แนวทางในการสร้างกิจกรรมในโปรแกรมพลศึกษาโดยประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถสรุปผลการวิจัยตามขั้นต่างๆ ได้ดังนี้

ขั้นที่ 1. ขั้นก่อนคิด (Pre-Contemplation) ในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์และแนวทางดังนี้

วัตถุประสงค์ทั่วไปของโปรแกรม เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและแรงจูงใจต่อการออกกำลังกาย

วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการออกกำลังกายและมีความมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการออกกำลังกาย

แนวทางการจัดกิจกรรมในทัศนะของนักศึกษา บุคลกรและผู้บริหาร

นักศึกษา	บุคลากร	ผู้บริหาร
1. ให้ข้อมูล ข้อดี ข้อเสียของการออกกำลังกาย 2. ประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ 3. มีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ท้าทาย สนุกสนานและเหมาะสมกับตัวบุคคล 4. ทดสอบสมรรถภาพทางกาย 5. มีบุคคลต้นแบบ 6. สร้างกลุ่มและเครือข่าย	1. ประชาสัมพันธ์ในสื่อวีดีทัศน์ของเรื่องการสร้างแรงบันดาลใจ 2. เชิญบุคคลต้นแบบพูดเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ 3. บรรยายให้ความรู้ของการออกกำลังกาย 4. ทดสอบสมรรถภาพทางกาย	1. ประชาสัมพันธ์ จากป้ายและจากสื่อวีดีทัศน์ 2. เชิญบุคคลต้นแบบ 3. เปิดคอร์สอบรม เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้มีการออกกำลังกาย 4. สร้างกลุ่มเพื่อน
สรุปแนวทางในการสร้างโปรแกรม 1. ประชาสัมพันธ์ในสื่อต่างๆ เช่น ป้าย สื่อวีดีทัศน์ 2. ตรวจสุขภาพและทดสอบสมรรถภาพทางกาย เพื่อชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องของตนเองเพื่อให้เกิดแรงผลักดันตนเองในการปฏิบัติ 3. เชิญวิทยากรและบุคคลต้นแบบมาบรรยายเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ และให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดจากการขาดการออกกำลังกาย เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงผลเสียจากการขาดการออกกำลังกาย		

ขั้นที่ 2 ขั้นเริ่มคิดพิจารณา (Contemplation) ในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์และแนวทางดังนี้

วัตถุประสงค์ทั่วไปของโปรแกรม เพื่อสร้างความสามารถในการประเมินตนเองและการวางแผนการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับตนเอง

วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความรู้สึกที่ดีมีต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของตนเอง มีวิธีการแก้ปัญหา/อุปสรรคในการออกกำลังกายและมีความสามารถในการเลือกวิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับตนเอง

แนวทางการจัดกิจกรรมในทัศนะของนักศึกษา บุคลกรและผู้บริหาร

นักศึกษา	บุคลากร	ผู้บริหาร
1. มีบุคคลต้นแบบ 2. ให้ความรู้ ข้อดี ประโยชน์ของการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับตนเอง 3. ทดสอบสมรรถภาพทางกาย 4. สร้างกลุ่มการออกกำลังกาย	1. ให้ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 2. ทำแบบสำรวจถึงปัญหาของการไม่ออกกำลังกาย 3. สร้างกลุ่มการออกกำลังกาย	1. มีบุคคลต้นแบบ 2. สร้างกลุ่มเครือข่าย 3. ให้ความรู้และกิจกรรมที่หลากหลาย
สรุปแนวทางในการสร้างโปรแกรม 1. เชิญบุคคลต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จในการออกกำลังกายมาให้คำแนะนำและเล่าประสบการณ์ โดยระบุสาเหตุที่ออกกำลังกาย ความรู้สึกครั้งแรกเมื่อออกกำลังกาย ปัญหาอุปสรรคและความรู้สึกในปัจจุบัน รวมถึงข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะเริ่มออกกำลังกาย 2. วิทยากรบรรยายให้ความรู้และฝึกปฏิบัติ ในเรื่อง หลักการเลือกและวิธีการออกกำลังกายให้เหมาะสม 3. อภิปรายและสร้างกลุ่มออกกำลังกายโดยกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางที่เหมาะสมในการออกกำลังกายของตนเอง		

ขั้นที่ 3 ขั้นเตรียมปฏิบัติ (Preparation) ในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์ และแนวทางดังนี้

วัตถุประสงค์ทั่วไปของโปรแกรม เพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเริ่มปฏิบัติ

วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความพร้อมที่จะเริ่มปฏิบัติพฤติกรรมการออกกำลังกายตามเกณฑ์ที่กำหนดและมีความสามารถในการวางแผนการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับตนเอง

แนวทางการจัดกิจกรรมและในทัศนะของนักศึกษา บุคลกรและผู้บริหาร

นักศึกษา	บุคลากร	ผู้บริหาร
1. ถ่ายรูปเพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย 2. ฝึกปฏิบัติในกิจกรรมที่หลากหลายและสามารถนำไปออกกำลังกายได้เอง 3. ให้จัดตารางการออกกำลังกายของตนเอง 4. มีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำ 5. รวมกลุ่ม 6. มีผู้นำการออกกำลังกายในแต่ละวัน	1. ให้ความรู้ ทำกิจกรรมที่หลากหลายและไม่ยาก แล้วเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด 2. บันทึกการออกกำลังกาย 3. สร้างกลุ่มการออกกำลังกาย 4. มีผู้เชี่ยวชาญแนะนำการจัดตารางการออกกำลังกายของตนเอง	1. จัดกิจกรรมที่แยกออกเป็นระดับ เช่นมือใหม่ มือสมัครเล่นแล้วให้ความรู้ที่เหมาะสมกับระดับ 2. สร้างกลุ่มการออกกำลังกาย 3. มีผู้เชี่ยวชาญคอยให้ความรู้ในกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะสมกับบุคคลนั้น 4. วางแผนการออกกำลังกายของตนเอง

แนวทางการจัดกิจกรรมและในทัศนะของนักศึกษา บุคลกรและผู้บริหาร (ต่อ)

นักศึกษา	บุคลากร	ผู้บริหาร
สรุปแนวทางในการสร้างโปรแกรม 1. เชิญผู้เชี่ยวชาญมาฝึกอบรมพื้นฐานการเคลื่อนไหว 2. ฝึกทักษะกีฬา การออกกำลังกาย การยืดเหยียดกล้ามเนื้อ บอดี้เวท โยคะและแอโรบิก ตลอดจนสาธิตการจับชีพจร รวมถึงการสร้างกลุ่มการออกกำลังกาย 3. สร้างกลุ่มการออกกำลังกาย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และคอยชักชวนกันออกกำลังกาย		

ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติ (Action) ในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์ และแนวทางดังนี้

วัตถุประสงค์ทั่วไปของโปรแกรม มีพฤติกรรมการออกกำลังกายสม่ำเสมอ

วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมให้มีพฤติกรรมการออกกำลังกายสม่ำเสมอ

แนวทางการจัดกิจกรรมในทัศนะของนักศึกษา บุคลกรและผู้บริหาร

นักศึกษา	บุคลากร	ผู้บริหาร
1. สร้างแรงกระตุ้นให้มากขึ้น เช่น การจัดให้มีการแข่งขัน 2. แนะนำกิจกรรมการออกกำลังกายที่หลากหลาย 3. แนะนำกลุ่มเพื่อนๆ ที่ชอบกิจกรรมการออกกำลังกาย 4. มีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำ	1. แนะนำการออกกำลังกายที่หลากหลายให้กับบุคคลที่สนใจ 2. จัดการแข่งขัน 3. จัดโครงการการออกกำลังกายเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกายที่ต่อเนื่อง 4. สร้างกลุ่มการออกกำลังกาย	1. จัดการแข่งขัน 2. มีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำปรึกษา
สรุปแนวทางในการสร้างโปรแกรม 1. พบปะพูดคุยอย่างสม่ำเสมอเพื่อสอบถามปัญหา อุปสรรค์และให้คำแนะนำในการออกกำลังกาย 2. สร้างกลุ่มการออกกำลังกาย เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นและเน้นการเสริมแรงจากเพื่อนๆ ในกลุ่มให้กลุ่มช่วยกระตุ้นซึ่งกันและกัน 3. จัดให้มีการแข่งขันที่หลากหลาย ทั้งประเภททีมและประเภทบุคคล		

ขั้นที่ 5 ขั้นปฏิบัติสม่ำเสมอ (Maintenance) ในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์และแนวทางดังนี้

วัตถุประสงค์ทั่วไปของโปรแกรม เพื่อให้มีพฤติกรรมการออกกำลังกายที่ต่อเนื่องและ สม่ำเสมอ

วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการอบรมมีพฤติกรรมการออกกำลังกายสม่ำเสมอและต่อเนื่องและมีสมรรถภาพทางกายดี

แนวทางการจัดกิจกรรมในทัศนะของนักศึกษา บุคลากรและผู้บริหาร

นักศึกษา	บุคลากร	ผู้บริหาร
1. เป็นต้นแบบให้กับบุคคลที่ไม่ออกกำลังกาย 2. ทดสอบสมรรถภาพทางกาย	1. เป็นแบบอย่างให้กับกลุ่มที่อยู่ในขั้นที่ 1, 2, 3 2. ให้ความรู้ วิธีการออกกำลังกายชนิดอื่นๆ เพื่อเป็นอีกหนึ่งตัวเลือกที่ใช้ในการออกกำลังกาย 3. สร้างกลุ่มการออกกำลังกาย	1. เป็นผู้นำในการออกกำลังกาย 2. ส่งเสริมให้มีการแข่งขัน 3. สร้างกลุ่ม สร้างเครือข่าย 4. ให้ความสำคัญกับตัวเขา เพื่อให้ตัวเขาภาคภูมิใจ และสามารถไปแบ่งปันให้กับผู้อื่นได้

สรุปแนวทางในการสร้างโปรแกรม

1. ชักชวนให้มาเป็นต้นแบบให้กับกลุ่มตัวอย่างให้กับกลุ่มที่อยู่ในขั้นที่ 1 2 และ 3 เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และคงพฤติกรรมนี้ไว้ และสามารถทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น
2. ให้มีบทบาทเป็นผู้นำในการออกกำลังกายในกิจกรรมที่ตนเองถนัด เพื่อกระตุ้นความต้องการพัฒนาและคงไว้ซึ่งพฤติกรรมของตนเอง
3. สร้างกลุ่มการออกกำลังกาย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษา ในทัศนะของนักศึกษา บุคลากร และผู้บริหาร มีความสอดคล้องต้องกัน กล่าวคือ นักศึกษายังออกกำลังกายกันน้อยมากมีเพียงร้อยละ 20% เท่านั้น โดยให้เหตุผลว่าไม่มีเวลา สอดคล้องกับ สุจิตรา สุคนธทรัพย์ (2545) ที่ศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพบว่า เหตุผลที่นิสิต นักศึกษาไม่ออกกำลังกาย เนื่องจากใช้เวลาในการเดินทาง เรียนหนัก จึงต้องการพักผ่อนและนักศึกษาหญิงออกกำลังกายน้อยกว่าผู้ชายอย่างชัดเจน อาจเป็นเพราะว่า กีฬาส่วนใหญ่จะเป็นกีฬาประเภททีมมีแต่ผู้ชายเล่น จึงทำให้ไม่ได้รับความสนใจจากนักศึกษาหญิงเท่าที่ควร สอดคล้องกับสมนึก แก้ววิไล (2553) ที่พบว่า เพศชายมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการออกกำลังกายมากกว่าผู้หญิง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเพศหญิงกับเพศชายมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ซึ่งเกิดจากวัฒนธรรมและสังคมที่กำหนดบทบาทและกิจกรรมของสองเพศไว้ต่างกัน ผู้หญิงมีลักษณะชอบความสวยงาม มีจิตใจอ่อนไหว ส่วนเพศชายชอบความท้าทาย ชอบกิจกรรมที่เสี่ยงอันตราย จึงมีผลให้เพศชายชอบเล่นกีฬา และออกกำลังกายมากกว่าเพศหญิง ส่วนช่วงเวลาที่ใช้ในการออกกำลังกายจะเป็นช่วงเวลาเย็นหลังเลิกเรียน เวลา 17.00 น. เป็นต้นไป เป็นเพราะว่าอากาศไม่ร้อน ไม่มีแดด สอดคล้องกับผลการศึกษาของการกีฬาแห่งประเทศไทย (2546) ที่สำรวจการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพของประชากร พบว่า ช่วงเวลา 17.00–19.00 น. เป็นช่วงเวลาที่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ชอบเล่นกีฬามาก ในส่วนของสถานที่พบว่า จะใช้สถานที่ของมหาวิทยาลัย และสวนสาธารณะข้างๆ มหาวิทยาลัยเป็นหลัก เนื่องจาก ความสะดวกในการเดินทาง นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ออกกำลังกายพักอาศัยที่หอพักในมหาวิทยาลัย ทำให้สามารถใช้

เวลาว่างในการออกกำลังกายได้มากขึ้น

พฤติกรรมการออกกำลังกาย ในส่วนของรูปแบบกิจกรรมการออกกำลังกาย ถ้าเป็นนักศึกษาชายจะเน้นกีฬาประเภททีม ผู้หญิงจะเน้นกีฬาประเภทบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Kjelsas และ Augestad (2004) ที่พบว่าปัจจัยด้านเพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำนายพฤติกรรมการออกกำลังกายและการทำกิจกรรมของวัยรุ่น และการศึกษาในวัยรุ่นของแคนาดา พบว่า การรับรู้ประโยชน์ในการออกกำลังกายและการทำกิจกรรมระหว่างวัยรุ่นหญิงและวัยรุ่นชายแตกต่างกัน โดยประโยชน์ 3 อันดับแรกที่วัยรุ่นหญิงรายงาน คือ ช่วยให้มีรูปร่างดี ลดน้ำหนัก และมีพลัง (Increase Energy Level) ส่วนวัยรุ่นชายรายงานว่าทำให้ร่างกายแข็งแรง ช่วยให้มีรูปร่างดี และเป็นการแข่งขันกีฬา (Tergerson and King 2002) ส่วนในด้านความสม่ำเสมอในการออกกำลังกายและระยะเวลาในการออกกำลังกาย จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 จะมาออกกำลังกายเกือบทุกวันสัปดาห์ละ 4-5 วัน ในนักศึกษากลุ่มนี้จะมาออกกำลังกายในรูปแบบของการฝึกซ้อม เพื่อนำไปแข่งขัน ส่วนระยะเวลาที่ใช้ 1-2 ชั่วโมง ในกลุ่มที่ 2 จะมาออกกำลังกาย 1-2 วันต่อสัปดาห์ ระยะเวลาที่ใช้ประมาณ 30 นาที ซึ่งสังเกตได้ว่า วัตถุประสงค์ของการออกกำลังกายของนักศึกษามีความแตกต่างกัน แต่ในขณะเดียวกันทัศนะของนักศึกษา และบุคลากร ให้ความเห็นในเรื่องความสม่ำเสมอในการออกกำลังกายและระยะเวลาที่ใช้ในการออกกำลังกายไว้ว่า ในช่วงเวลาเปิดภาคการศึกษาแรกๆ จะดูคึกคัก นักศึกษาจะชักชวน และนัดหมายมาออกกำลังกาย และรวมตัวกันมาฝึกซ้อมเพื่อการแข่งขันกีฬา แต่หลังจากหมดช่วงเวลาช่วงการแข่งขันและใกล้เวลาสอบ จะไม่เห็นนักศึกษามาออกกำลังกายเหมือนในระยะเปิดภาคการศึกษาแรก

มูลเหตุจูงใจในการออกกำลังกาย ด้านเหตุผลในการออกกำลังกาย นักศึกษา บุคลากร และผู้บริหารมีทัศนะที่ตรงกันว่า นักศึกษาที่มาออกกำลังกายนอกเหนือจากการแข่งขัน เพื่อภาพลักษณ์ของตนเองแล้ว ยังออกกำลังกายเพื่อสุขภาพและผ่อนคลายความเครียดหลังจากการเรียน สอดคล้องกับชาญลักษณ์ เยี่ยมมิตร (2556) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ที่ได้กล่าวไว้ว่า การออกกำลังกายเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับทุกเพศทุกวัย โดยเสริมสร้างบุคลิกภาพที่ดี สุขภาพดี และยังช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดได้ ส่วนด้านการเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายนั้น นักศึกษาจะเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายจากเพื่อนที่ได้ชักชวนและนัดหมายกัน อาจเป็นเพราะว่า การออกกำลังกายเพียงลำพังทำให้เกิดความรู้สึกไม่สนุกสนาน เบื่อหน่ายง่าย สอดคล้องกับงานวิจัย วิภาวดี ลี้มิ่งสวัสดิ์ และคณะ (2550) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ที่พบว่า นิสิตนักศึกษาชอบออกกำลังกายกับเพื่อนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.2 ทั้งนี้ เพราะวัยรุ่นจะรู้สึกเป็นสุขและสบายใจในการเล่น เที่ยว กิน นอน ทำงานกับเพื่อน และในด้านปัจจัยที่ส่งต่อการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่อง ได้ข้อมูลว่า เป็นการออกกำลังกายที่เป็นกลุ่มเพื่อนจากเพื่อนเข้าสู่รูปแบบของการแข่งขัน การแข่งขันนั้นต้องเป็นการแข่งขันตลอดทั้งภาคเรียน และจัดให้มีหลากหลายชนิดกีฬา กล่าวคือ ถ้ามีการแข่งขันจะต้องมีการฝึกซ้อม การฝึกซ้อมจะช่วยให้นักศึกษาออกกำลังกายกันมากขึ้น

แนวทางในการสร้างกิจกรรมในโปรแกรมพลศึกษา โดยประยุกต์ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยน

แปลงพฤติกรรม พบว่า ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนคิด ต้องให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเอง เพื่อสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจ จากการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของสื่อต่างๆ รวมไปถึงการตรวจสุขภาพและการทดสอบสมรรถภาพทางกาย เพื่อชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องของตนเองและเพื่อให้เกิดแรงผลักดันตนเองในการปฏิบัติ ขั้นที่ 2 ขั้นเริ่มคิดพิจารณา ต้องมีต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จและรวมถึงปัญหา อุปสรรคในการออกกำลังกาย เพื่อให้ตนเองมีความรู้สึกที่ดีและวิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับตนเอง ขั้นที่ 3 ขั้นเตรียม เน้นให้ข้อมูลและฝึกทักษะพื้นฐานที่หลากหลายและสามารถนำไปปฏิบัติได้เอง ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติ ต้องมีการพบปะพูดคุยอย่างสม่ำเสมอเพื่อถามปัญหา อุปสรรคในการออกกำลังกายและต้องมีการกระตุ้นและการเสริมแรงจากเพื่อนๆ จากกลุ่ม และขั้นที่ 5 ปฏิบัติสม่ำเสมอ เน้นการเป็นต้นแบบเพื่อให้เกิดภาคภูมิใจในตนเองและมีบทบาทเป็นผู้นำในการออกกำลังกาย ในกิจกรรมที่ตนเองถนัด เพื่อกระตุ้นความต้องการพัฒนาและคงไว้ซึ่งพฤติกรรมของตนเอง สอดคล้องกับทฤษฎีของมาสโลว์ (อนิวัช แก้วจำนงค์. 2552; อ้างอิงจาก Abraham Maslow) ที่ได้ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ขึ้นโดยเริ่มจากความต้องการขั้นพื้นฐานของร่างกายขึ้นไปถึงขั้นสูงสุด เมื่อมนุษย์ประสบความคาดหวังตามความต้องการขั้นพื้นฐานแล้ว มนุษย์จะมุ่งหมายความต้องการขั้นพื้นฐานขั้นสูงต่อไป มาสโลว์ แบ่งขั้นความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ด้านด้วยกัน โดยเริ่มต้นจากความต้องการขั้นพื้นฐานทางด้านร่างกายของมนุษย์ไปสู่จุดยอด คือความต้องการที่จะยอมรับตัวเอง การมีสัจจะแห่งตน

ข้อเสนอแนะ

1. นักศึกษาผู้หญิงมีการออกกำลังกายน้อย ดังนั้นควรมีการส่งเสริม และสนับสนุนในการทำกิจกรรมที่หลากหลายให้นักศึกษาหญิงได้มีส่วนร่วม เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการออกกำลังกาย

2. ควรจัดกิจกรรม สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้ออำนวยและสอดคล้องกับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาในแต่ละขั้นของพฤติกรรมการออกกำลังกาย

บรรณานุกรม

การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2546). ได้ทำการสำรวจการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และดูกีฬาของประชากร พ.ศ. 2544. อัดสำนำเย็บเล่ม, กรุงเทพฯ 2546.

การประชุมนานาชาติว่าด้วยการส่งเสริมกิจกรรมทางกาย และสุขภาพ ครั้งที่ 6. (2559). http://www.thaisohot.com/content. สืบค้นวันที่ 27 พฤศจิกายน 2559

เจริญ กระบวนรัตน์. (กรกฎาคม-ธันวาคม). "ประโยชน์และคุณค่าของการออกกำลังกายที่มีต่อร่างกาย" วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ. (2556) 13 : 13-21.

ชาญลักษณ์ เยี่ยมมิตร (2556). การศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. ปริญญานิพนธ์, กศ.ม. (สุขศึกษาและพลศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ : กรุงเทพฯ

ไพบูลย์ ศรีชัยสวัสดิ์. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, งานวิจัย คณะพลศึกษา,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ

วิภาวดี ลี้มิ่งสวัสดิ์, ดรุณวรรณ จักรพันธ์, เบญจพล เบญจพลากร, อุไรวรรณ ขมวัฒนา และ อาพรรณชนิด ศิริแพทย์. (2549). การศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, กรุงเทพมหานคร

สมนึก แก้ววิไล (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมนักวิจัย. ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

สนธยา สีละมาด.(2557).กิจกรรมทางกายเพื่อสุขภาวะ.กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุจิตรา สุคนธทรัพย์. (2545). การศึกษาพฤติกรรมการออกกำลังกายของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการวิจัยเงินทุนสำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา.

อนิวัช แก้วจำนงค์. (2552). การจัดการทรัพยากรมนุษย์= Human resource management. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ. 66-68, สงขลา

Park A. (2012). Lack of Exercise as Deadly as Smoking, Study finds [online] [cited 2012 Sep 3]. Available from: http://healthland.time.com/2012/07/18/lack-of-exercise-as-deadly-assmoking-study-finds/#ixzz25EeS3IMF.

Kjelsas E, Augestad LB. (2004). Gender, Eating Behaviour, and Personality Characteristics in Physically Active Students. Scand J Med Sci Sports.; 258-68.

Prochaska, J.O, Reading,C.A., & Evers, K.E. (1994). The Transtheoretical Model and Stages of Change Health Behavior and Health Education: Theory research and practice. (pp. 99 -120). San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Tergerson JL, King KA. (2002). Do perceived cues, benefits, and barriers to Physical Activity differ between male and female adolescents? J. School Health.; 72(9): 374-80.

การคำนวณปริมาณการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ

Recreation Carrying Capacity Estimations for Eco-Tourism In National Parks

อดิศัย มัตเดช, ดร.สุมนรตรี นิ่มเนติพันธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรินทม์ งามนิยม
คณะพลศึกษาและคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการคำนวณปริมาณการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการในเขตอุทยานแห่งชาติ โดยศึกษาข้อมูลพื้นที่ด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และการประกอบกิจกรรมนันทนาการ แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติในด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านความปลอดภัย และด้านความพึงพอใจ โดยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าความเชื่อมั่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จำนวน 400 คน ซึ่งได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้สถิติ One-Way ANOVA วิธี LSD จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ จำนวนไม่เกิน 10 คน จำนวน 11–20 คน และจำนวนมากกว่า 20 คนขึ้นไป ผลการศึกษาพบว่า

การพัฒนาแบบสอบถามการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ ได้แบบสอบถามที่มีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 31 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60–1.00 คุณภาพของแบบสอบถามการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95

สรุปผลการนำเครื่องมือไปทดลองใช้ ในการคำนวณปริมาณการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ สามารถนำไปเปรียบเทียบกลุ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีขนาดต่างกันในเรื่องของด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านความปลอดภัย และด้านความพึงพอใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : 1. ปริมาณการใช้พื้นที่ 2. นันทนาการ 3. อุทยานแห่งชาติ

Abstract

This research aimed to develop a method for calculating the amount of recreational areas in the park by studying the physical space, such as the facilities and recreation activities available, This is followed up by the creation of questionnaire of recreational areas for tourists in the park; including factors such as knowledge and understanding and security and satisfaction in terms of content validity and reliability. The sample of this study included four hundred tourists visiting Kaeng Krachan National Park, selected by random sampling. Then, data ware analyzed and presented by percentage, mean, standard deviation, One-Way ANOVA and The LSD from groups of tourists with a different number, three groups of not more than ten people, eleven to twenty people and more than twenty people. The results revealed that.

The use of a questionnaire developed for recreational areas for tourists in national parks. The validity content had a means of thirty-one items and value index balance during 0.60–1.00. The quality of the questionnaire used in recreational areas for tourists in national parks had a reliability equal to 0.95.

In conclusion, the used tools in Recreation Carrying Capacity Estimations for Eco-Tourism In National Parks can there were significant differences at a level of .05

Keywords : 1. Use in the area 2. Recreation 3. National Parks

บทนำ

กิจกรรมนันทนาการถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนามนุษย์เป็นอย่างมาก ช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการนั้นได้เกิดความรู้สึกผ่อนคลายจากความตึงเครียดจากการใช้ชีวิตประจำวัน หรือการทำงาน และกิจกรรมนันทนาการที่ผู้คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจเลือกที่จะปฏิบัติในลำดับต้นๆ ก็คือกิจกรรมนันทนาการประเภทท่องเที่ยว จึงทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วไปด้วย จึงได้มีการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยมีการวางแผนการท่องเที่ยวของประเทศ เพื่อกำหนดทิศทางของตลาดภายในประเทศและปรับองค์กรให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงตลาดของโลก

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีจุดเด่นในเรื่องของการท่องเที่ยวเพราะมีทรัพยากรที่หลากหลายและมีแหล่งนันทนาการทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไปตามทรัพยากร ณ ที่นั้นๆ (สิรินภา ทองคำฟู. 2551: 1) สถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สนใจเดินทางไปท่องเที่ยวก็จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติส่วนใหญ่จะเป็นอุทยานแห่งชาติ ซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่ได้รับความนิยมในการเข้าไปประกอบกิจกรรมนันทนาการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป

โดยนักท่องเที่ยวมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 3 ล้านคน เป็น 12 ล้านคน ภายในช่วง 25 ปี ที่ผ่านมา (สำนักอุทยานแห่งชาติ. 2552) จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเปราะบางเสี่ยงต่อการถูกทำลายทางธรรมชาติต้องประสบกับปัญหาหาความเสื่อมโทรมจนทำให้ไม่อาจคืนสู่สภาพดั้งเดิมได้ จากการที่มีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวยังแหล่งธรรมชาติที่เป็นจำนวนมากเกินที่จะรับได้อย่างต่อเนื่องเรื่อยมา

ปัจจุบันกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ทำการอนุรักษ์ธรรมชาติด้วยการกำหนดขีดความสามารถด้านการรองรับได้ด้านนันทนาการ และการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติจำนวน 10 แห่งทั่วประเทศ เพื่อเป็นการนำร่องให้กับอุทยานแห่งชาติอื่นๆ ทั่วประเทศไทย (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. 2550) แต่การกำหนดขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านนันทนาการนั้นก็ยังเป็นการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวโดยภาพรวม ซึ่งในแต่ละอุทยานแห่งชาตินั้นก็ยังจะมีกิจกรรมนันทนาการที่นักท่องเที่ยวสนใจและอยากที่จะประกอบกิจกรรมนันทนาการเหล่านี้เป็นจำนวนมาก เช่น ล่องแก่ง เส้นทางสำรวจธรรมชาติ จุดชมวิวพระอาทิตย์ตก ฯลฯ ซึ่งถือว่ายังไม่ได้มีการกำหนดปริมาณของนักท่องเที่ยวในการทำกิจกรรมนันทนาการเหล่านี้อย่างชัดเจน หรือสอดคล้องกับกิจกรรมที่มีความหลากหลาย และใช้ทรัพยากรแตกต่างกันตามจำนวนของนักท่องเที่ยวที่เข้าไปทำกิจกรรมนันทนาการในแหล่งท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติในระดับที่ไม่เกินผลกระทบที่ธรรมชาติจะรับได้

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพัฒนาวิธีคำนวณปริมาณการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแหล่งนันทนาการ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันไม่ให้ทรัพยากรทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวถูกทำลายจากการทำกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยว และเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายให้เหมาะสมในแต่ละอุทยานแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาการคำนวณปริมาณการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแหล่งนันทนาการที่ยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติ ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยว 157,678 คน (ข้อมูลจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช : 2557) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน โดยทำการเปรียบเทียบโดยใช้ตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยเลือกใช้ตารางการเปรียบเทียบของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan : 1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน และผู้วิจัยดำเนินการเก็บเพิ่มอีก 16 คน รวมเป็น 400 คน โดยแบบการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางบก ได้แก่ อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน ซึ่งมีพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งประกอบกิจกรรมนันทนาการ

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ตัวแปรในการศึกษากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีขนาดต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 จำนวนไม่เกิน 10 คน กลุ่มที่ 2 จำนวน 11–20 คน และกลุ่มที่ 3 จำนวน 20 คนขึ้นไป เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านความปลอดภัย และด้านความพึงพอใจ

4. การหาคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ที่บัณฑิตแต่งตั้งช่วยพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหา (Content Validity) ความสมบูรณ์ถูกต้องตามเนื้อหา นำผลที่ผู้เชี่ยวชาญให้มาพิจารณา แต่ละข้อแล้วนำค่าคะแนนนั้นไปหาค่าดรรชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด โดยผู้วิจัยจะเลือกข้อคำถามที่มีดรรชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α – Coefficient) ของ ครอนบัค (Cronbach. 1970 : 161) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ดีควรมีค่ามากกว่า 0.75 ขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาการคำนวณปริมาณการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับได้ด้านนันทนาการในเขตอุทยานแห่งชาติ

2. ศึกษาองค์ประกอบของปริมาณการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการในเขตอุทยานแห่งชาติ ในด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการประกอบกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

3. ลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษาด้านกายภาพ โดยการวัดพื้นที่แล้วนำมาคำนวณจำนวนคนต่อปริมาณการใช้พื้นที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยใช้แบบบันทึกว่ามีหรือไม่มี และด้านการประกอบกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานโดยการสังเกตพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการเพื่อคำนวณนักท่องเที่ยวในปริมาณที่เหมาะสมต่อประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับในการไปท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติ

4. กำหนดขนาดกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการ และสร้างเกณฑ์การประเมินตามวัตถุประสงค์ของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานทั้ง 3 ด้าน คือ 1. ด้านความรู้ความเข้าใจ 2. ด้านความปลอดภัย 3. ด้านความพึงพอใจ ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นทั้ง 3 ด้าน ต้องอยู่ในระดับมาก

5. ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเกณฑ์ประเมินประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวที่ควรจะได้รับได้ในเดินทางไปท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

6. หาค่าความเที่ยงตรงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดจำนวน 5 ท่าน

พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาว่าสามารถประเมินวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ ซึ่งเป็นนิสิตสาขาวิชาผู้นำนันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่เคยเดินทางไปท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α – Coefficient) ของ ครอนบัค (Cronbach. 1970 : 161) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ดีควรมีค่ามากกว่า 0.75 ขึ้นไป และสำหรับแบบสอบถามการใช้พื้นด้านนันทนาการสำหรับการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

8. ติดตามและเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวโดยการวิเคราะห์แต่ละด้านเพื่อหาความเหมาะสมของปริมาณนักท่องเที่ยวในการเข้าไปประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติในปริมาณที่เหมาะสม และไม่ให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

1. ขนาดใหญ่กว่าที่ผู้วิจัยคำนวณ
2. ขนาดกลางที่ผู้วิจัยคำนวณ
3. ขนาดเล็กกว่าที่ผู้วิจัยคำนวณ

เพื่อเปรียบเทียบดูขนาดทั้ง 3 กลุ่มที่เข้าไปใช้บริการในอุทยานแห่งชาติ ว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับจำนวนที่นักท่องเที่ยวเข้าไปประกอบกิจกรรมนันทนาการและได้รับประสบการณ์ที่เหมือนกันในอุทยานแห่งชาติตามที่ผู้วิจัยคำนวณได้หรือไม่ หากพบความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่าที่ระดับ .05 โดยการเปรียบเทียบการทดสอบจับคู่ค่าเฉลี่ยที่ไม่เกิน 3 กลุ่ม ผู้วิจัยจึงเลือกทำการทดสอบความแตกต่างโดยใช้ One-Way ANOVA และทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธี LSD

ผลการวิจัย

1. แนวทางการสร้างแบบสอบถามการคำนวณปริมาณการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาด้านกายภาพ โดยการวัดพื้นที่จริงในแหล่งประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ เพื่อหาจำนวนนักท่องเที่ยวที่พื้นที่นั้นๆ รองรับได้

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติว่ามีเพียงพอต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการได้อย่างเพียงพอหรือไม่ เพื่อหาจำนวนที่เพียงพอต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการในแหล่งพื้นที่นั้นๆ

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ เพื่อดูกิจกรรมนันทนาการที่นิยม ความปลอดภัย การทำผิดกฎระเบียบ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 มาสร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ของอุทยานแห่งชาตินั้นๆ และตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อการประกอบการท่องเที่ยวโดยกำหนดเกณฑ์จากค่าต่ำสุดที่สามารถประกอบกิจกรรมนันทนาการได้ ที่มีขนาดต่างกัน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มขนาดเล็ก (น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด) กลุ่มขนาดกลาง (ตามเกณฑ์ที่กำหนด) และกลุ่มขนาดใหญ่ (เกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด) เพื่อหาจำนวนเหมาะสมต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการในอุทยานแห่งชาตินั้นๆ

ขั้นตอนที่ 5 สรุปผลจากการศึกษาว่ามีความสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ และตาม

วัตถุประสงค์ที่อุทยานแห่งชาตินั้นๆ กำหนดไว้หรือไม่

2. การศึกษาแบบสอบถามการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ

ในการศึกษาแบบสอบถามการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติตามแนวคิดเรื่องขีดความสามารถในการรองรับด้านนันทนาการ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแบบสอบถามการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเที่ยงตรง และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จำนวน 400 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างดังนี้ กลุ่มที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว ไม่เกิน 10 คน กลุ่มที่ 2 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว จำนวน 11–20 คน และกลุ่มที่ 3 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยว จำนวน 20 คนขึ้นไป นำผลที่ได้จากการทดสอบใช้แบบสอบถามมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ในการเข้าไปประกอบกิจกรรมนันทนาการในด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านความปลอดภัย และด้านความพึงพอใจ ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามดังนี้

การทดลองใช้ ปรากฏว่าแบบสอบถามการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ ทั้งหมด 31 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60–1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α – Coefficient) ของ ครอนบัค (Cronbach. 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

3. การศึกษาพื้นที่ด้านนันทนาการในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ในการศึกษาพื้นที่ด้านนันทนาการในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากการวิจัยเอกสาร (Document Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) ทั้งการสัมภาษณ์ (Interviews) และการสังเกต (Observation) จากการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ดังต่อไปนี้

ทรัพยากรทางธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า ธรรมชาติมีความสวยงานและมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเหมาะสำหรับการท่องเที่ยว เมื่อเปรียบเทียบกับอุทยานแห่งชาติอื่นๆ พบว่า อุทยานแห่งชาติแก่งกระจานมีความโดดเด่นในเรื่องของแหล่งธรรมชาติได้ดีจนได้รับการเสนอเพื่อขอขึ้นเป็นมรดกโลกในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งที่ 2 ของประเทศไทย ต่อจากอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (ดงพญาเย็น) ซึ่งประกอบไปด้วย แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ และแหล่งท่องเที่ยวภูเขา

ทรัพยากรทางกิจกรรม ผลการสัมภาษณ์พบว่า กิจกรรมนันทนาการที่มีความโดดเด่นในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน คือ กิจกรรมดูผีเสื้อ กิจกรรมส่องนก และกิจกรรมชมทะเลหมอก ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งชมผีเสื้อขนาดใหญ่มีผีเสื้อมากกว่า 250 ชนิด และชนิดที่พบยาก เช่น ผีเสื้อหางติ่งสะพานเขียว เป็นต้น นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งส่องนกหายาก คือ นกกะลิงเขียดหางหนาม ที่พบที่เดียวใน

ประเทศไทย และยังมีจุดชมทะเลหมอกได้ทั้งปี ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี โดยเส้นทางสำรวจธรรมชาตินี้ กำหนดให้สาขาขึ้นได้เฉพาะรถกระบะและรถขับเคลื่อน 4 ล้อเท่านั้น โดยขึ้นได้คันละไม่เกิน 10 คน/คัน เพื่อความปลอดภัยต่อการประกอบกิจกรรมนันทนาการ เพราะเป็นเส้นทางเดินรถทางเดินไม่สามารถขับสวนทางกันได้

ทรัพยากรทางสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการศึกษาพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เช่น ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร ร้านค้าสวัสดิการอาหาร–เครื่องดื่ม ที่พัก ลานจอดรถ สุขา มีเพียงพอต่อการบริการนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ขาดเพียงสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านร้านขายของที่ระลึกเพียงอย่างเดียว

นอกจากนั้นการศึกษาปริมาณการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการ ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านกายภาพ

การรองรับนักท่องเที่ยวในการกางเต็นท์ค้างแรม สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ใช้สูตรดังต่อไปนี้

$$PCC = \frac{A \times Rf}{a}$$

PCC = ขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ (คน/พื้นที่/หนึ่งช่วงเวลา) (Physical Carrying Capacity : PCC)

A = จำนวนเนื้อที่ซึ่งสามารถใช้รองรับกิจกรรมนันทนาการนั้นๆ ได้

a = จำนวนเนื้อที่ซึ่งนักท่องเที่ยวหรือนักนันทนาการจำเป็นต้องใช้เพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการ (หน่วยคือ พื้นที่ ต่อ คน)

ซึ่ง Rf (Relative Frequency : ความถี่สัมพันธ์) สามารถคำนวณได้จาก จำนวนชั่วโมงที่เปิดทำการหรือเปิดให้ใช้ประโยชน์ได้ (TT) ต่อจำนวนเวลาที่ต้องใช้ในการประกอบกิจกรรมแต่ละครั้ง (Ta) สูตร Rf = TT/Ta

ได้จำนวนที่นักท่องเที่ยวที่ทำกิจกรรมค้างแรมดังนี้

1.1 ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ โซนที่ 1 บริเวณริมอ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่งกระจาน จำนวนไม่เกิน 200 คนต่อวัน

1.2 ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ โซนที่ 2 บริเวณริมอ่างเก็บน้ำเขื่อนแก่งกระจาน จำนวนไม่เกิน 125 คนต่อวัน

1.3 ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ บ้านกร่าง แคมป์ จำนวนไม่เกิน 240 คนต่อวัน

1.4 ที่ทำการอุทยานแห่งชาติ เขาพะเนินทุ่ง จำนวนไม่เกิน 200 คนต่อวัน

4. การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ตารางที่ 1 ด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านความปลอดภัย และด้านความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ (n = 400)

รายการ	กลุ่มที่ 1 น้อยกว่า 10 คน		กลุ่มที่ 2 11 – 20 คน		กลุ่มที่ 3 20 คนขึ้นไป		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านความรู้ ความเข้าใจ	3.80	0.55	4.04	0.53	4.05	0.55	มาก
ด้านความปลอดภัย	3.83	0.51	4.08	0.49	4.05	0.55	มาก
ด้านความพึงพอใจ	3.95	0.48	4.23	0.43	4.12	0.48	มาก

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน มีความรู้ ความเข้าใจ มีความปลอดภัย และมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้ง 3 กลุ่ม ที่เข้าไปใช้บริการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน (n = 400)

รายการ	จำนวน	n	$\bar{X}$	S.D.	F	p
ด้านความรู้ ความเข้าใจ	1 – 10 คน	265	3.80	0.52	9.038	.000*
	11 – 20 คน	38	4.04	0.53		
	20 คนขึ้นไป	97	4.05	0.55		
รวม		400	3.88	0.54		
ด้านความปลอดภัย	1 – 10 คน	265	3.83	0.51	7.380	.001*
	11 – 20 คน	38	4.08	0.49		
	20 คนขึ้นไป	97	4.01	0.51		
รวม		400	3.89	0.52		
ด้านความพึงพอใจ	1 – 10 คน	265	3.95	0.48	8.227	.000*
	11 – 20 คน	38	4.23	0.43		
	20 คนขึ้นไป	97	4.12	0.48		
รวม		400	4.02	0.48		

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวทั้ง 3 กลุ่ม ได้รับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความเข้าใจ ด้านความปลอดภัย และด้านความพึงพอใจต่อการใช้บริการอุทยานแห่งชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาแบบทดสอบจากผลการศึกษาข้อมูลทางด้านกายภาพ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการประกอบกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวอย่างปลอดภัย ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ จำนวน 31 ข้อ แบ่งเป็นด้านความรู้ ความเข้าใจ 10 ข้อ ด้านความปลอดภัย 10 ข้อ และด้านความพึงพอใจ 11 ข้อ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยวตรงเชิงเนื้อหาเพื่อหาความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับมาตรฐานและตัวชี้วัด (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ค่าความเที่ยวตรงเชิงเนื้อหาที่ต้องการวัดโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบตามวิธีของ โรวิเนลลี และแฮมเบิลตัน มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60– 1.00 จำนวน 31 ข้อ ที่ผ่านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งเป็นข้อคำถามที่ใช้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับที่ ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2540) กล่าวว่า ค่า IOC ที่คำนวณได้ต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 จึงจะถือว่าวัดได้สอดคล้อง ดังนั้นแสดงว่าแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นเป็นแบบสอบถามที่ดี มีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการจะวัดทุกข้อ เพราะมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของจินตนา แสงประเสริฐสุข (2554) ได้สร้างแบบสอบอิงเกณฑ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระหลักการใช้ภาษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยสร้างแบบทดสอบ จำนวน 9 ฉบับๆ ละ 15 ข้อ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ 0.80–1.00 สรุปได้ว่าแบบทดสอบที่มีคุณภาพ เพราะมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสูงอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด จึงสามารนำแบบทดสอบฉบับนี้ไปวัดความสามารถของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้จริง

แบบสอบถามการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α – Coefficient) ของ ครอนบัค (Cronbach. 1970 : 161) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง สอดคล้องกับคำกล่าวของบลูม ที่ว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาทั่วไปความมีค่าความเชื่อมั่นอย่างน้อย 0.80 สอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2544: 71) กล่าวว่า ค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้สูงเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับความสำคัญของการตัดสินที่จะมีขึ้นและโอกาสติดตามเรื่องที่ตัดสินไปแล้วอีก เช่น การสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อ การสอบประมวลความรู้เพื่อสำเร็จการศึกษา แบบทดสอบที่ใช้ต้องมีความเชื่อมั่นสูงเป็นพิเศษ ถ้าการตัดสินไม่มีความสำคัญมากนักและมีโอกาสติดตามตรวจสอบเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของสิ่งๆ นั้นในโอกาสต่อไปได้อีก ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นไม่ร้ายแรงนักจึงพอยอมรับแบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นต่ำลงมาได้ แต่อย่างน้อยที่สุดควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.50 สอดคล้องกับงานวิจัยของชลิกา ศรีภักดีสวัสดิ์ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีรูปแบบของข้อสอบเลือกตอบตามอัตราส่วนของจำนวนข้อสอบต่างกัน ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตัวตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 4 ฉบับ ฉบับละ 30 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า แบบทดสอบทั้ง 4 ฉบับมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.75–0.85 ถือว่ามีความเชื่อมั่นสูง สรุปได้ว่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางเรียนสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับสูงสามารถใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนวิชาภาษาไทยได้

การศึกษาเปรียบเทียบทั้ง 3 กลุ่มที่เข้าไปใช้บริการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาใช้บริการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานในการประกอบกิจกรรมนันทนาการที่มีกลุ่มขนาดต่างกันมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านความปลอดภัย และด้านความพึงพอใจต่อการใช้บริการอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจำนวนการมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวส่งผลต่อประสบการณ์ที่ได้รับในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการใช้บริการที่พัก ร้านอาหาร ห้องอาบน้ำ–สุขา และเจ้าหน้าที่คอยให้บริการ จะต้องมีความสัมพันธ์กับจำนวนของนักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวมีจำนวนมากเกินที่เจ้าหน้าที่ดูแลได้ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไม่เพียงพอก็จะทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวในทางลบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บันลือศักดิ์ วงษ์ภักดี (2552 : 99) ได้ทำการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา – เขาวง พบว่า ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว ประเมินจากระดับความรุนแรงเปรียบเทียบเป็นอัตราส่วนร้อยละของจำนวนนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ เกินกว่าที่จะรองรับได้ ส่งผลต่อความพึงใจของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับน้อย แต่หากนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนน้อยกว่าที่แหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้ นักท่องเที่ยวเองก็จะได้รับประสบการณ์ที่ดี เป็นไปในทิศทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรีภรณ์ หรพร้อม (2554:5) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พบว่า ขีดความสามารถในการรองรับได้ของกิจกรรมที่เป็นกำหนดที่นำมาเปรียบเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้ประโยชน์ เที่ยวชมน้ำตกประกอบกิจกรรมต่างๆ ในช่วงฤดูการท่องเที่ยวมีจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับค่าขีดความสามารถในการรองรับได้แต่ละปัจจัย สอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานในด้านขีดความสามารถในการรองรับได้วัดได้ด้วยปริมาณนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถอยู่ได้ในทุกเวลาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหนึ่งๆ ในปริมาณที่จะทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายน้อยที่สุด และยังคงรักษาสภาพการท่องเที่ยวที่ดีไว้มากที่สุด โดยนักท่องเที่ยวมีความพอใจและได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องพัฒนาวิธีคำนวณปริมาณการใช้พื้นที่ด้านนันทนาการสำหรับนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ ผู้วิจัยมีข้อเสนอว่า

1. ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานให้มากขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาค้างคืน ควรมีการส่งเสริมรูปแบบกิจกรรมนันทนาการในจุดต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย เช่น นำเสนอโปรแกรมสำหรับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นต้น

2. เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวทำกิจกรรมนันทนาการที่ส่งเสริมต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติมากยิ่งขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการตระหนักรู้ในการเป็นส่วนหนึ่งที่อนุรักษ์ธรรมชาติให้เกิดความยั่งยืนต่อการท่องเที่ยวต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบริเวณอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน และบริเวณโดยรอบที่เป็นการประกอบกิจกรรมนันทนาการทางน้ำ เพื่อส่งเสริมรูปแบบของกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลาย และส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมในการจัดการกิจกรรมนันทนาการที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3. ควรศึกษารูปแบบหรือโปรแกรมนันทนาการของอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมกับการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน

4. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของแบบสอบถามทางรูปแบบอื่นๆ เช่น การสร้างแบบสอบถามถูก – ผิด การจับคู่ และทดสอบความรู้ก่อน – หลัง เป็นต้น

บรรณานุกรม

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2550). ประกาศกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เรื่อง การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในอุทยานแห่งชาติ. (สำเนา).

_____. (2557). สถิตินักท่องเที่ยวและยานพาหนะในเขตอุทยาน แหล่งที่มา : http://www.dnp.go.th/nprd/develop/stat_tourist.php. 20 กุมภาพันธ์ 2557

จินตนา แสงประเสริฐสุข. (2554). การสร้างแบบทดสอบอิงเกณฑ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสาระหลักการใช้ภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชลิกา ศรีภักดีสวัสดิ์. (2553). การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีรูปแบบของข้อสอบเลือกตอบตามอัตราส่วนของจำนวนข้อสอบต่างกัน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บรรลือศักดิ์ วงษ์ภักดี. (2552). ขีดความสามารถในการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา–เขาวง. วิทยานิพนธ์ วิทยาลัยสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตร. Environment and Natural Resources Journal Vol.7, No.1, June 2009.

พัชรีภรณ์ หรพร้อม. (2554). ทำการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ของอุทยานแห่งชาติตาดหมอก. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). สถิติทางการวิจัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการวัดผลและการวิจัยทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2554). การประเมินการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุรีริยาสาส์น

สำนักงานอุทยานแห่งชาติ. (2552). การดำเนินโครงการศึกษาและติดตามขีดความสามารถในการรองรับด้านนันทนาการ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2547-52. ฝ่ายวิจัยทรัพยากรในอุทยานแห่งชาติ ส่วนการศึกษาและวิจัยอุทยานแห่งชาติ สำนักอุทยานแห่งชาติ.

สิรินภา ทองคำฟู. (2551). ศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแหล่งนันทนาการของอุทยานแห่งชาติดอยหลวง อุทยานแห่งชาติขุนแจ และอุทยานแห่งชาติลำน้ำกก. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Cronbach, Lee J. (1970). Essentials of Psychological Testing. 3rd Ed. New York: Harper & Raw.

Krejcie, Robert V. ; & Morgan Daryle M. (1970, March). Determining Sample Size for Research Activities. Educational Psychological Measurement. 30(3) : 607–610.

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษา โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียน ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

The Development of Physical Education Learning Management Model by Using Brain – Based Learning to Enhance Learning Achievement of Lower Secondary School Students

อดิพันธุ์ ประสิทธิ์, ดร.พิมพา ม่วงศิริธรรม, อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล และสมบูรณ์ อินทร์ถมยา
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีความมุ่งหมายเฉพาะเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเท่ากับ 1.00 และ 0.60 และ 2) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัด การเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 ห้องเรียน เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง จำนวน 40 คน และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐาน และ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ เจตคติ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถภาพทางกาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 1) แผนการจัด การเรียนรู้ 9 แผน และการสอนพลศึกษา 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียม ขั้นสอน ขั้นฝึกปฏิบัติ ขั้นนำไปใช้ และขั้นสรุป และ 2) หลักการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา 12 ประการ ได้แก่ 1. สมองทำงานหลายหน้าที่พร้อมกันและรวดเร็ว 2. การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการทำงานของร่างกาย 3. การค้นหาความหมายเป็นการทำงานของสมองที่เป็นทักษะส่วนตัว 4. สมองถูกออก แบบมาเพื่อรับรู้และสร้างรูปแบบการเรียนรู้ 5. อารมณ์เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างรูปแบบ 6. สมองซีกซ้ายและขวาทำงานเกี่ยวข้องกัน 7. ความตั้งใจจากภายในมีความสัมพันธ์สูงต่อการเลือกตอบสนอง 8. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้โดยความตั้งใจและจิตใต้สำนึก 9. ความจำของมนุษย์เกิดจากการทำซ้ำและการเชื่อมโยง

10. การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมสามารถพัฒนาสมองได้ 11. การเรียนรู้ได้ดีเกิดจากกิจกรรมที่ท้าทาย 12. สมองของแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะตัว ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายในกลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแตกต่างกับก่อนเรียนในด้านความรู้ทักษะ และสมรรถภาพทางกายด้านความเร็วและความอ่อนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่ม พบว่ากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้และสมรรถภาพทางกายด้านความเร็วและความอ่อนตัวแตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พลศึกษา/ การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน/ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน/ นักเรียน

Abstract

The purposes of this research were to develop the physical education learning management model by using brain-based learning to enhance learning achievement of lower secondary school students. The specific objectives were to 1) develop a physical education learning management model by using brain-based learning to enhance learning achievement of lower secondary school students. The sample consisted of three teachers and one expert to find content validity and index of congruence which were equal to 1.00 and 0.60, and to 2) study the effect of physical education learning management by using brain-based learning. The samples were purposively selected and forty students in the control group and forty students in the experimental group in the ninth grade, which took twenty periods to implement. The research tools included: 1) a physical education learning management model using brain-based learning, and 2) learning achievement tests in five categories: knowledge tests, attitude tests, skill tests, desirable characteristics tests and physical fitness tests. The collected data were analyzed using the mean, standard deviation and t-test. The research findings were as follows: A Physical education learning management learning model using brain-based learning to enhance learning achievement of lower secondary school students *consisted of 1) nine lesson plans and physical education teaching in five stages (introduction,* teaching, practice, implementation and summary); and 2) the principles of physical education learning management using brain-based learning based on multiple intelligences theory had twelve categories. As a result, it was found that 1) the brain is a parallel processor, 2) learning engages the entire physiology, 3) the search for meaning was innate, 4) the search for meaning occurred through patterning, 5) emotions were critical to patterning, 6) the brain

processed parts and wholes simultaneously, 7) learning involved both focused attention and peripheral perception, 8) learning always involved conscious and unconscious processes, 9) there are at least two different types of memory: spatial (taton memory), 10) learning was developmental, 11) learning was enhanced by challenges and inhibited by threats, and 12) each brain was unique. The effects of physical education learning management using brain-based learning to enhance learning achievement of lower secondary school students were as follows: 1) the findings on the achievement of the sample inner group were as follows: the experimental group had different mean scores comparison with between before and after implementation in terms of knowledge tests, skills tests and physical fitness tests (speed and flexibility) at a statistically significant level of .05 and 2) the findings on the learning achievement of the sample between group were as follows: the experimental group had higher mean scores than the control group in terms of knowledge tests and physical fitness tests (speed and flexibility) at a statistically significant level of .05.

Keywords: Physical education/ Brain-based learning/ Learning Achievement/ Students

บทนำ

ในปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน หรือ Brain-Based Learning (BBL) เป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไปในหลายประเทศทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยด้วย เพราะเชื่อว่าเป็นวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จและมีความสุขกับกิจกรรมการเรียนรู้ (ทินกร ตรีรัตน์. 2553) ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ และสอดคล้องกับการทำงานของสมองของตนเอง เพราะธรรมชาติของมนุษย์จะเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้นั้น ต้องอาศัยสมองและระบบประสาทเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของสมอง จะทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนได้รู้จักคิดและมุ่งเน้น การฝึกผู้เรียนให้ใช้ความคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างเป็นระบบ รู้จักวิเคราะห์ ไม่มองเห็นสิ่งต่างๆ อย่างตื้นๆ หรือเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น ทำให้ผู้เรียนสามารถช่วยตัวเองได้ และนำไปสู่จุดหมายของการเรียนรู้อย่างแท้จริง จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของสมอง ซึ่งนักวิจัยทั่วโลกค้นพบตรงกันว่า สมองของมนุษย์ทุกคนถูกออกแบบมาเพื่อการเรียนรู้โดยแท้ ไม่มีสมองของมนุษย์ (คนปกติ) คนใดที่จะไม่เรียนรู้ เพียง แต่การพัฒนาจะดีเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและการจัดการเรียนรู้ ที่อยู่รอบๆ ตัวของผู้เรียน (วิทยากร เชียงกูล. 2547) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานจึงเป็นทางออกหนึ่งสำหรับการแก้ปัญหาวิกฤติการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนไทย (กฤษณพงศ์ กีรติกร.

2547)

การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน หรือที่นิยมเรียกชื่อย่อว่า BBL อาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบของนวัตกรรมการเรียนรู้ ที่เกิดขึ้นใหม่เมื่อไม่นานมานี้และได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง การศึกษาเรื่องการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานมีหลายแนวคิดที่คล้ายๆ กัน การค้นคว้า การวิจัยด้านสมองและการเรียนรู้ยังเป็นระบบที่ซับซ้อน ซึ่งจะต้องมีการศึกษากันต่อไป (ประหยัด จิระวรพงศ์. 2549) การค้นพบว่าสมองของคนเราไม่ได้แยกกัน ทำงานเฉพาะซีกซ้ายและขวาตามลำพัง แต่ทว่าทำงานจะมีการเชื่อมโยงถึงกันทั้งหมด โดยผ่านเส้นใยประสาทที่คอยเชื่อมโยงเซลล์สมองแต่ละส่วน ซึ่งการเชื่อมโยงนี้เองที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการเรียนรู้ของมนุษย์ การค้นพบนี้นำไปสู่ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ซึ่งเป็นพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น การสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructionism) พหุปัญญา (Multiple Intelligences) และการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-Centred) เป็นต้น (ปี่ซังข้าวน้อย. 2548) เมื่อการเรียนรู้นั้นขึ้นอยู่กับสมอง ซึ่ง ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ (2544) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่เหมาะสม ผู้จัดการศึกษาควรมีความรู้พื้นฐานในเรื่องของโครงสร้างของสมองและการทำงานของสมอง รวมถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโต พัฒนาการ และการเรียนรู้ของสมอง หลักการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานก็คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเชื่อว่าความสำเร็จของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ก็คือ การพัฒนาศักยภาพของสมองและการเรียนรู้ของผู้เรียนที่จะต้องมีความร่วมมือจากทุกฝ่าย (ประหยัด จิระวรพงศ์. 2549)

สำหรับการนำความรู้ตามหลักการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานไปใช้ในการศึกษาด้านต่างๆ กระทำได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตร ผู้สอนสามารถนำไปวางแผนการเรียนรู้ โดยพิจารณาความสนใจลักษณะผู้เรียนและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามบริบทนั้นๆ

2. ด้านการสอน ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและใช้สภาพการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน ผู้สอนควรจัดโครงสร้าง การเรียนรู้ที่มีความหมายและสัมพันธ์กับปัญหาที่แท้จริง ตลอดทั้งส่งเสริมให้เรียนรู้จากสภาพภายนอกห้องเรียน

3. การประเมินผล ควรให้ผู้เรียนได้เข้าใจลีลาการเรียนรู้ (Learning style) ของตนและความสนใจที่จะเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ของตน นับตั้งแต่เริ่มมีการเรียนการสอนเกิดขึ้น (ประหยัด จิระวรพงศ์. 2549)

สรุปได้ว่าในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาสามารถใช้หลักการการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน ที่มีส่วนร่วมและใช้สภาพการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียนและสัมพันธ์กับปัญหาที่แท้จริง ตลอดทั้งส่งเสริมให้เรียนรู้จากสภาพภายนอกห้องเรียน เพื่อความเหมาะสมกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นการศึกษาที่มีจุดหมายเพื่อสร้างเสริมสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคล ครอบครัว และชุมชนให้ยั่งยืน สุขศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ คุณธรรม ค่านิยม และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพควบคู่ไปด้วย ส่วนพลศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ทางพลศึกษา

และกีฬาด้วยตนเองจริงๆ การเข้าร่วมในกิจกรรมการออกกำลังกายและกีฬา (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2545) และกิจกรรมเหล่านั้นที่ได้รับการคัดสรรมาเป็นอย่างดีแล้ว พฤติกรรมในการนำไปสู่การมีสุขภาพดีจึงจะเกิดขึ้น ซึ่งตรงกับ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2533) ที่กล่าวว่า จริงอยู่แม้ว่าสุขศึกษาและพลศึกษาจะมีจุดหมายสูงสุดอย่างเดียวกัน แต่วิธีการไปสู่จุดหมายปลายทางของสองวิชานี้มีความแตกต่างกัน โดยวิชาพลศึกษามีความหมายว่าเป็นการศึกษาแขนงหนึ่งที่แตกต่างจากการศึกษาอื่นตรงที่วิธีการและสิ่งที่นำมาใช้ พลศึกษาเป็นการศึกษาที่ใช้กิจกรรมการออกกำลังกาย หรือการเล่นกีฬาเป็นสื่อกลางของการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษาต่างๆ แต่ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์หลักมีเช่นเดียวกับการศึกษาอื่นๆ คือ เป็นวิชาที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาที่ใช้สมองเป็นฐาน จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีพัฒนาการด้วยการลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมพลศึกษา และมีพัฒนาการครบ 5 ด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและทักษะพร้อมๆ กันด้วยการปฏิบัติจริง เช่น ในขณะที่ผู้เรียนเล่นกีฬาจะทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) มีร่างกายแข็งแรง 2) ผู้เรียนจะมีการเรียนรู้ทักษะเพิ่มขึ้น 3) มีการเรียนรู้และเข้าใจในวิธีการเล่นเพิ่มขึ้น 4) เห็นความสำคัญและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ทำให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัยในการเล่นกีฬาดีขึ้น ผู้เรียนจะมีความสนุกสนาน ทำให้เกิดความสนใจ เห็นคุณค่าของการกีฬา จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้การพลศึกษา โดยใช้สมองเป็นฐานสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนได้นำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา ตอนต้น

2. เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐาน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้ของสมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

2. เป็นประโยชน์สำหรับครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และยังใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาการจัด การเรียนการสอนในลักษณะอื่นๆ

3. เป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจในการนำผลวิจัยไปพัฒนาหรือศึกษา เพื่อให้เกิดการค้นพบข้อมูลเชิงประจักษ์ และช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่าง

ลึกซึ้งเกี่ยวกับการจัด การเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐาน

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 10 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 31,189 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประจวบวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 10 ปีการศึกษา 2556 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposively Selected) จากจำนวน 4 ห้องเรียน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 ห้องเรียน กำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง เรียนๆ ละ 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐาน

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถภาพทางกาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนประจวบวิทยาลัยในการใช้กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง

2. ผู้วิจัยทำการสอนกลุ่มควบคุมโดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ส่วนกลุ่มทดลองใช้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน

3. ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 เป็นเวลา 20 สัปดาห์ 20 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยและผู้เรียนได้ทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแผนการเรียนรู้ การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการดำเนินการทดลอง ขณะทดลองผู้วิจัยสังเกตการทำกิจกรรม และคอยช่วยเหลือนักเรียนให้ปฏิบัติกิจกรรมไปด้วยดี

4. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองโดยทำการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินทักษะ ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ วัดเจตคติ และทำการทดสอบสมรรถภาพทางกาย นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้และความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 ด้าน เท่ากับ 1.00

2. วิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความสอดคล้องของรูปแบบการจัด การเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 ด้าน เท่ากับ .60

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการ

เรียนรู้มาเปรียบเทียบกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐาน

ผู้วิจัยได้เสนอร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนอย่างน้อย 20 ปี และมีคุณวุฒิระดับชำนาญการพิเศษ หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษา จำนวน 9 แผน 5 ขั้นตอน และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ เจตคติ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถภาพทางกาย แล้วนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และดัชนีความสอดคล้อง มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เท่ากับ 1.00 และมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ .60 โดยพบว่ามีผลการพัฒนาดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐาน ประกอบด้วย

1.1 การจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานจำนวน 9 แผน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียม ขั้นสอน ขั้นฝึกปฏิบัติ ขั้นนำไปใช้ และขั้นสรุป

1.2 หลักการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา 12 ประการ ได้แก่ 1. สมองทำงานหลายหน้าที่พร้อมกันและรวดเร็ว 2. การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการทำงานของร่างกาย 3. การค้นหาความหมายเป็นการทำงานของสมองที่เป็นทักษะส่วนตัว 4. สมองถูกออกแบบมาเพื่อรับรู้และสร้างรูปแบบการเรียนรู้ 5. อารมณ์เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างรูปแบบ 6. สมองซีกซ้ายและขวาทำงานเกี่ยวข้องกัน 7. ความตั้งใจจากภายในมีความสัมพันธ์สูงต่อการเลือกตอบสนอง 8. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้โดยความตั้งใจและจิตใต้สำนึก 9. ความจำของมนุษย์เกิดจากการทำซ้ำและการเชื่อมโยง 10. การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมสามารถพัฒนาสมองได้ 11. การเรียนรู้ได้ดีเกิดจากกิจกรรมที่ท้าทาย 12. สมองของแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะตัว

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้พลศึกษา โดยใช้สมองเป็นฐาน

ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยเชิงทดลองใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนประจวบวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 10 ปีการศึกษา 2556 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จากจำนวน 4 ห้องเรียน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 ห้องเรียน กำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียนๆ ละ 40 คน ดำเนินการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และด้านสมรรถภาพทางกาย นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ตามที่ปรากฏผลการวิเคราะห์ในตาราง 3-6 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้และด้านทักษะ ภายในกลุ่มทดลอง ระยะก่อนเรียนและหลังเรียน

รายการ	N	M	S.D.	t	Sig
ด้านความรู้					
ก่อนเรียน	40	18.10	3.25	.6.07*	.000
หลังเรียน	40	21.68	1.83		
ด้านทักษะ					
ก่อนเรียน	40	23.00	4.36	-4.13*	.000
หลังเรียน	40	24.98	3.12		

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสมรรถภาพทางกาย ภายในกลุ่มทดลอง ระยะก่อนเรียนและหลังเรียน

รายการ	N	M	S.D.	t	Sig
วิ่งเร็ว 50 เมตร					
ก่อนเรียน	40	12.162	1.697	2.047*	.044
หลังเรียน	40	12.075	1.578		
ยืนกระโดดไกล					
ก่อนเรียน	40	158.162	33.287	2.157*	.030
หลังเรียน	40	165.350	33.791		
นั่งงอตัวไปข้างหน้า					
ก่อนเรียน	40	5.683	3.894	2.874**	.000
หลังเรียน	40	7.126	3.670		

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ หลังการเรียนสัปดาห์ที่ 8 ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

รายการ	N	M	S.D.	t	Sig
ด้านความรู้					
กลุ่มทดลอง	40	21.68	1.83	2.86*	.005
กลุ่มควบคุม	40	20.38	2.22		

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลังการเรียนสัปดาห์ที่ 8 ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

รายการ	N	M	S.D.	t	Sig
ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์					
กลุ่มทดลอง	40	14.250	.776	3.658*	.001
กลุ่มควบคุม	40	13.220	1.59		
ด้านซื่อสัตย์ สุจริต					
กลุ่มทดลอง	40	14.175	1.059	2.649*	.010
กลุ่มควบคุม	40	13.300	1.800		
ด้านวินัย					
กลุ่มทดลอง	40	13.375	1.191	2.507*	.015
กลุ่มควบคุม	40	12.525	1.782		
ด้านใฝ่เรียนรู้					
กลุ่มทดลอง	40	14.225	0.89	2.639*	.001
กลุ่มควบคุม	40	13.675	0.971		
ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน					
กลุ่มทดลอง	40	14.400	.671	3.232*	.002
กลุ่มควบคุม	40	13.825	.902		
ด้านรักความเป็นไทย					
กลุ่มทดลอง	40	14.500	.751	4.738*	.000
กลุ่มควบคุม	40	13.225	1.527		
ด้านมีจิตสาธารณะ					
กลุ่มทดลอง	40	13.175	1.677	2.097*	.039
กลุ่มควบคุม	40	12.475	1.280		

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านสมรรถภาพทางกาย หลังการเรียนสัปดาห์ที่ 8 ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

รายการ	N	M	S.D.	t	Sig
วิ่งเร็ว 50 เมตร					
กลุ่มทดลอง	40	12.700	1.539	3.221*	.002
กลุ่มควบคุม	40	11.625	1.44		
นั่งงอตัวไปข้างหน้า					
กลุ่มทดลอง	40	7.400	3.881	4.412*	.000
กลุ่มควบคุม	40	3.923	3.064		

หมายเหตุทุกตาราง *หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผล

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ 9 แผน และการสอนพลศึกษา 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียม ขั้นสอน ขั้นฝึกปฏิบัติ ขั้นนำไปใช้ และขั้นสรุป

1.2 หลักการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา 12 ประการ ได้แก่ 1. สมองทำงานหลายหน้าที่พร้อมกันและรวดเร็ว 2. การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการทำงานของร่างกาย 3. การค้นหาความหมายเป็นการทำงานของสมองที่เป็นทักษะส่วนตัว 4. สมองถูกออกแบบมาเพื่อรับรู้และสร้างรูปแบบการเรียนรู้ 5. อารมณ์เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างรูปแบบ 6. สมองซีกซ้ายและขวาทำงานเกี่ยวข้องกัน 7. ความตั้งใจจากภายในมีความสัมพันธ์สูงต่อการเลือกตอบสนอง 8. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้โดยความตั้งใจและจิตใต้สำนึก 9. ความจำของมนุษย์เกิดจากการทำซ้ำและการเชื่อมโยง 10. การเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมสามารถพัฒนาสมองได้ 11. การเรียนรู้ได้ดีเกิดจากกิจกรรมที่ท้าทาย 12. สมองของแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะตัว

2. ผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายในกลุ่ม พบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแตกต่างกับก่อนเรียนในด้านความรู้ ทักษะปฏิบัติ และสมรรถภาพทางกายด้านความเร็วและความอ่อนตัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ทักษะ เจตคติของนักเรียนกลุ่มทดลองระยะหลังเรียน (M = 21.68, 24.98 และ 85.80) สูงกว่าก่อนเรียน (M = 18.60, 23.00 และ 85.10) และสมรรถภาพด้านวิ่งเร็ว 50 เมตร ยืนกระโดดไกล และนั่งงอตัวไปข้างหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลองระยะหลังเรียน (M = 12.08 วินาที, 165.35 เซนติเมตร และ 7.13 เซนติเมตร) สูงกว่าก่อนเรียน (M = 12.16 วินาที, 158.16 เซนติเมตร และ 5.68 เซนติเมตร)

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่ม พบว่ากลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถภาพทางกายด้านวิ่งเร็ว 50 เมตรและนั่งงอตัวไปข้างหน้าแตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ของนักเรียนกลุ่มทดลอง (M = 21.68) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (M = 20.38) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองส่วนใหญ่สูงกว่ากลุ่มควบคุม และสมรรถภาพทางกายด้านวิ่งเร็ว 50 เมตร และนั่งงอตัวไปข้างหน้าของนักเรียนกลุ่มทดลอง (M = 12.70 วินาที และ 7.40 เซนติเมตร) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (M = 11.63 วินาที และ 3.92 เซนติเมตร)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายตามข้อค้นพบในแต่ละตอนของการพัฒนา การจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้สมองเป็นฐาน การพัฒนาองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. ขั้นเตรียม 2. ขั้นสอน 3. ขั้นฝึกหัด 4. ขั้นนำไปใช้ 5. ขั้นสรุป จากนั้นผู้วิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน ในรายวิชาวอลเลย์บอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียน เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

1.1 ขั้นเตรียม ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมที่จะเรียนทักษะหรือเรื่องราวต่างๆ นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาร่างกายโดยการบริหารร่างกายให้พร้อมที่จะเคลื่อนไหวได้เต็มที่ในขั้นตอนต่อไป การให้นักเรียนเข้าแถวตามเลขที่ มอบหมายให้หัวหน้าตรวจสอบความพร้อม เครื่องแต่งกาย ตรวจสอบรายชื่อรายงานให้ครูทราบ การชี้แจงระเบียบ แนวปฏิบัติ ผลดี ผลเสียของการแต่งกายไม่ถูกระเบียบ ไม่ตำหนิหรือลงโทษ การนำการบริหารสมองมาใช้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการผ่อนคลาย มีสมาธิ ทำจิตในให้สงบพร้อมที่จะเรียนรู้ วิธีผ่อนคลายนี้ เป็นไปตามหลักการของการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐาน ตรงกับคำกล่าวของ อารี สัณหฉวี (2550) ที่กล่าวไว้ว่า บรรยากาศที่เครียดและกดดันมากๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้น้อย การนำหลักการทำงานของสมองมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนได้คิดและจัดการกับตนเองให้เกิดความพร้อมมากที่สุดที่จะเรียนต่อไป นอกจากนี้ วิทยากร เชียงกูล (2547) ยังกล่าวถึงการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนไว้ว่า ควรสร้างบรรยากาศตื่นตัวแบบผ่อนคลาย รวมทั้งสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนและครูมีเจตคติในทางบวกเกี่ยวกับการเรียนการสอน สนับสนุนให้นักเรียนรับรู้และตระหนักถึงการจัดการตนเองด้านอารมณ์ให้ดี เพราะว่า อารมณ์มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ เณศรา โฉมรุ่ง (2552) ยังได้กล่าวถึงการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนโดยให้คำแนะนำสำหรับผู้สอนไว้ว่าการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ พร้อมกับการใช้คำพูดเชิงบวกเป็นการลดความวิตกกังวลของผู้เรียนและทำให้สมองทำงานได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิดา ผาติเสนะ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานในวิชาพลศึกษาสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ได้รับกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี และมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรดิน (Radin: 2009) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสอดคล้องของสมองและการเรียนรู้: การประยุกต์ใช้สำหรับครูผู้สอน ผลการศึกษากล่าวถึง 2 ช่วง ช่วงที่ 1 เป็นมุมมองของนักวิชาการ และช่วงที่ 2 เป็นมุมมองของครูผู้สอน ในช่วงที่ 2 ได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนด้วยแบบสอบถามเชิงโครงสร้างและกึ่งโครงสร้าง จากข้อมูลที่ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ปรากฏเป็นแนวทางได้ว่าการประยุกต์ใช้สมองและการเรียนรู้ของครูผู้สอน ทำได้โดยการนำไปใช้ในกระบวนการสอน เป็นแหล่งที่มาของแนวคิดเทคนิคการสอนและการให้นักเรียนทำตามคำสั่ง รวมถึงครูผู้สอน

ได้สร้างบรรยากาศที่ดีในห้องเรียนโดยสร้างแนวคิดและพฤติกรรมเชิงบวกและเป็นมิตร ส่งเสริมการแสดงออกทางอารมณ์เพื่อสร้างพฤติกรรมที่ดีให้กับนักเรียน โดยไม่ใช้การข่มขู่ผู้เรียนหรือทำให้เกิดความละอาย

1.2 ขั้นสอน เป็นขั้นที่มีความสำคัญสูงสุดสำหรับการสอนพลศึกษาโดยเฉพาะการสอนทักษะ เป็นการสอนที่ต้องอาศัยกระบวนการใช้ความรู้ที่ต้องเลือกกิจกรรมการสอนทักษะต่างๆ มาสอนให้ผู้เรียนปฏิบัติให้ถูกต้องมากที่สุดโดยใช้เวลาเรียนน้อยที่สุด มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ถึงวิธีการและท่าทางที่ถูกต้องของการปฏิบัติทักษะต่างๆ เกิดความรู้ความเข้าใจ การแบ่งกลุ่มนักเรียน การระดมสมอง ทบทวนผลการเรียนรู้ของบทเรียนที่ผ่านมา การให้ตัวแทนนำเสนอ การสาธิต การเคลื่อนไหวของครูเป็นการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ การให้ผู้เรียนสรุปประเด็นสำคัญของเนื้อหาที่จะเรียน ทำให้นักเรียนมีการจัดระบบความจำ เข้าใจในเนื้อหาที่จะเรียนมากขึ้น ซึ่งกระบวนการนี้ อาร์ เอ็น เคน และ จี เคน (R.N. Caine and G.Caine. 2009) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานว่า การค้นหาความหมายของมนุษย์เป็นกิจกรรมที่เป็นรูปแบบ สมองจะจัดประสบการณ์ทั้งหมดให้เป็นรูปแบบและพยายามที่จะสร้างรูปแบบ ซึ่งประสบการณ์ที่มีความหมายในที่นี้ คือการอธิบายว่า สิ่งต่างๆ สามารถเชื่อมโยงซึ่งกันและกันได้อย่างไร นอกจากนี้ยังเป็นไปตามคำกล่าวของ ปราณี อ่อนศรี (2552) ที่ว่า มนุษย์ทุกคนต้องการแสวงหาความหมายและเกิดมาพร้อมกับความต้องการที่จะเข้าใจ ที่จะรู้จักชื่อ รู้จักการรวมกลุ่มของสิ่งต่างๆ หรือที่เรียกว่าการจัดแบบแผน ซึ่งเป็นการจัดทำแผนที่ความคิด การจัดประเภท มนุษย์จะรับรู้และเลือกสิ่งที่ต้องการรู้ สมองจะรับรู้และจัดแบบแผนสิ่งที่มีความหมายต่อตัวเรา สมองจะรับรู้สิ่งที่คล้ายคลึงกันโดยอัตโนมัติ ผู้สอนควรแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ และทบทวนความรู้เดิมโดยใช้คำถามถามนำผู้เรียนและให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในความรู้ที่ได้เรียนมาแล้ว เพื่อเชื่อมโยงความรู้ที่เคยได้รับกับความรู้ใหม่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย การให้จับคู่ จับกลุ่ม เปลี่ยนรูปแบบการฝึกปฏิบัติโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2548 อ้างอิงจาก Gardner. 1993) เนื่องจากสมองของแต่ละคนมีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างกัน จึงมีแบบการเรียนรู้ที่ต่างกัน เรียนรู้ได้เร็วช้าได้ต่างกัน และอาจฉลาดในแต่ละด้าน แตกต่างกัน (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2548 อ้างอิงจาก McCarthy. 1980) ดังนั้น การให้ข้อมูลความรู้หรือเสนอเนื้อหาความรู้ จึงควรใช้ยุทธวิธีการสอนที่หลากหลาย ผู้เรียนและเพื่อนในห้องร่วมกันแบ่งปันความรู้ ด้วยการจัดปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ในขณะเดียวกันการศึกษาต้องช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ดี ทั้งในภาพรวมและส่วนย่อยต่างๆ ซึ่งควรเริ่มต้นจากการสอนให้เข้าใจภาพใหญ่ก่อนจะไปถึงรายละเอียด หรืออาจเริ่มต้นจากการสอนให้เข้าใจในรายละเอียดก่อนแล้วจึงสรุปการเรียนในภาพรวม

1.3 ขั้นฝึกหัด เป็นขั้นตอนที่สอดคล้องและต่อเนื่องกับขั้นสอนและมีความสำคัญเท่าเทียมกับการสอน ในขั้นนี้นักเรียนจะได้ฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมจากที่ครูสอน ใช้เวลา 15-20 นาที โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เกิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำด้วยตนเองและเป็นการปลูกฝังทัศนคติและบุคลิกภาพที่ดีให้แก่นักเรียน นักเรียนจะมีทัศนคติที่ดี มีความสนในการ

เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับการจัดวัสดุ อุปกรณ์ การแบ่งกลุ่ม การบริหารการสอน ซึ่งเป็นไปตามคำแนะนำของ เณศรา โฉมรุ่ง (2552) ที่กล่าวว่าการใช้สื่อที่หลากหลายในการเรียนการสอนในห้องเรียน เป็นสื่อที่ดีและผู้เรียนชอบจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ วิทยากร เชียงกูล (2547) ยังกล่าวไว้อีกว่า การจัดสื่อการเรียนรู้ไว้รอบห้องของผู้สอน รวมถึงความกระตือรือร้น การทำตัวเป็นแบบอย่าง และการชี้แนะของผู้สอน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางอ้อมของผู้เรียน และการให้นักเรียนจับคู่กันตามความพอใจและให้ปฏิบัติตามที่ครูสาธิตให้ดู ครูให้คำแนะนำช่วยเหลือ ใช้คำพูดที่กระตุ้นและท้าทายให้ผู้เรียนปฏิบัติให้ถูกต้องเป็นการกระตุ้นสมองและยั่วยุให้ผู้เรียนสนใจใฝ่เรียน สร้างเสริมบรรยากาศที่ดีและตื่นตัวแบบผ่อนคลาย ในขณะเดียวกันก็เป็นการทบทวนความรู้เดิมของผู้เรียนได้ดีอีกด้วย นอกจากนี้ ผู้เรียนยังสามารถวางแผนและดำเนินการค้นคว้าหาความรู้และวิธีการต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ มีความกระตือรือร้นและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองกับเพื่อนตลอดเวลาที่ทำกิจกรรมที่เป็นผลเช่นนี้ เนื่องจากครูได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกและตรวจสอบผลของการฝึกด้วยการปฏิบัติจริง นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติกิจกรรมจากการเลือกและตัดสินใจของนักเรียนเอง เพราะนักเรียนเกิดมาพร้อมกับความต้องการที่จะเข้าใจและหาความหมายของสิ่งต่างๆ สมองของเด็กจะเลือกรับรู้เฉพาะสิ่งที่ต้องการจะรู้ ขณะเดียวกันจะแสวงหาและตอบสนองต่อสิ่งเร้าใหม่ๆ (R.N. Caine and G. Caine. 2009) และสอดคล้องกับ เจนเซน (Jensen. 2000) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องให้สมองของผู้เรียนรับรู้และผู้เรียนได้ประสบการณ์ต่างๆ จากการเรียนรู้เอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดูแมน (Duman. 2006) ที่ได้ศึกษาผลของการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนรายวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน มีแรงจูงใจในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

1.4 ขั้นนำไปใช้ ขั้นนี้จะใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนนำทักษะที่เรียนไปแล้วมาทดลองใช้ในสภาพการณ์ต่างๆ เกิดความสนุกสนานและปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีให้กับนักเรียน เช่น ความมีน้ำใจนักกีฬา การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ความมีคุณธรรม จริยธรรม การนำทักษะที่ฝึกหัดไปแล้วในคาบที่เรียนมาใช้เพื่อแข่งขันกัน อาจมีทักษะของคาบที่เรียนมาก่อนรวมอยู่ด้วยก็ได้ นอกจากนี้การแข่งขันด้วยเกมหรือกิจกรรมแบบผลัดที่มีการบริหารและมีกฎกติกาง่ายๆ โดยใช้ทักษะที่เรียนมาแล้วเป็นพื้นฐานเพื่อให้นักเรียนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม เน้นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ถือโอกาสปลูกฝังคุณลักษณะต่างๆ ให้นักเรียนแข่งขันกันโดยนับจำนวนครั้งหรือให้นักเรียนจับคู่กัน เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยนำความรู้มาลงมือทำและฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นสมองให้ตื่นตัวและส่งผลไปถึงการทำงานของร่างกายทุกส่วน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้และเกิดความชำนาญในสิ่งที่ฝึกหรือปฏิบัติมากขึ้นเรียนรู้เร็วขึ้น ขั้นนำไปใช้นี้ประกอบไปด้วยกระบวนการ 2 ประการ ประการแรกคือกระบวนการปฏิบัติ หมายถึงการประยุกต์ใช้วิธีการไปยังงานที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ใช้ความเข้าใจเป็นฐาน และประการที่สองคือกระบวนการนำไปใช้ ที่หมายถึง

ผู้เรียนได้ประยุกต์วิธีการหนึ่งหรือมากกว่านั้นไปยังงานที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน ซึ่งเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์โดยตรงกับความเข้าใจและการประยุกต์ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่ว่า สมองเรียนรู้จากการลงมือกระทำพร้อมกับการฝึกฝน เพราะการฝึกฝนเป็นกระบวนการที่ช่วยให้การเชื่อมโยงของเซลล์สมองในวงจรการเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ (R.N. Caine and G. Caine. 2009) ดังที่ อารี สัณหฉวี (2550) ได้กล่าวไว้ว่าการให้นักเรียนนำความรู้ทางทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติเป็นการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่องกัน รวมทั้งการที่นักเรียนได้มีการนำเสนอความรู้นั้นจะช่วยให้กระบวนการเรียนรู้เป็นรูปธรรมมากขึ้น การถ่ายโยงการเรียนรู้นี้เป็นไปตามหลักการของการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานที่กล่าวว่า สมองจะเรียนรู้ความหมายและความเข้าใจสิ่งต่างๆ จากประสบการณ์ในชีวิตตลอดเวลา และสมองจะจดจำได้ดีเมื่อมีความจำแบบเชื่อมโยงซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทูบา (Tuba. 2007) ที่ได้ศึกษาผลของการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อความสำเร็จและความคงทนต่อการเรียนของนักเรียนในรายวิชาสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้กระบวนการของสมองเป็นฐาน จะทำงานที่เรียนให้ประสบผลสำเร็จและมีความคงทนทางการเรียนมากกว่ากลุ่มที่เรียนแบบปกติ โดยทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการจดจำได้ดีและยาวนาน และการมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนานจะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้จากการกระทำมากกว่าการท่องจำเนื้อหาที่เรียน

1.5 ขั้นสรุป ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที มีจุดมุ่งหมายเพื่อสรุปผลการเรียนการสอนในคาบที่ได้เรียนมารวมถึงการสร้างมโนทัศน์ที่ดีหลังการเรียน นักเรียนทุกคนในชั้นเรียนสามารถร่วมสรุปโดยแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนได้ปฏิบัติหรือค้นพบในชั้นเรียน ในขั้นตอนนี้เป็นวิธีการที่ครูกระตุ้นให้นักเรียนไตร่ตรองและคิดย้อนกลับในสิ่งที่ได้เรียนรู้มา ทำให้นักเรียนได้ประเมินความรู้และความคิดของตนเองว่าตรงกับสิ่งที่คิดไว้หรือสิ่งที่ต้องการมากน้อยเพียงใด เพราะการคิดสรุปเป็นมโนทัศน์จะเป็นกระบวนการวิเคราะห์และการตัดสินใจโดยมุ่งเน้นที่กระบวนการในการปฏิบัติของตนเองและที่สัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียนทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ สอดคล้องกับ เคน และเคน (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2548 อ้างอิงจาก R.N. Caine and G. Caine. 1994) ที่กล่าวว่า สมองจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในช่วงเวลาสะท้อนกลับ และทบทวนความรู้เมื่อมีการรับรู้หรือเรียนรู้สิ่งต่างๆ สมองจะดำเนินการกับข้อมูลต่างๆ ที่ผ่านเข้ามา พิจารณาและไตร่ตรองก่อนที่จะสั่งการต่อไป ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอดในทักษะและความรู้ใหม่ได้ดียิ่งขึ้น อันเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ระดับสูงขึ้นต่อไป นอกจากนี้การที่ผู้เรียนได้สรุปความรู้จากที่ค้นพบ จากการทำกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นความคิดรวบยอดในรูปแบบแผนผังความคิด (Mind Map) ซึ่งการที่ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในรูปแบบแผนผังความคิดจะช่วยให้ได้งานที่สำเร็จอย่างมีขั้นตอนและสะดวกต่อการจดจำ หลังจากนั้นผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสรุปกิจกรรมและประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิด

ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างถ่องแท้และสามารถพัฒนาความเข้าใจให้ดียิ่งขึ้นต่อไปได้ตลอดเวลา จากการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการใช้แผนผังความคิดพบว่า การสรุปความรู้ที่เรียนมาด้วยแผนผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนได้มี การจัดระบบความคิดและทำให้ง่ายต่อการจดจำ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่กล่าวว่ามนุษย์ทุกคนต้องการแสวงหาความหมายและเกิดมาพร้อมกับความต้องการที่จะเข้าใจ ที่จะรู้จักชื่อ รู้จักการรวมกลุ่มของสิ่งต่างๆ หรือที่เรียกว่าการจัดแบบแผน ซึ่งเป็นการเข้าใจความหมายของการรวมกลุ่ม การแยกประเภท การตัดสินใจ การจัดทำแผนผังความคิด รวมถึงการจัดประเภท มนุษย์จะรับรู้และเลือกสิ่งที่ต้องการจะรู้ สมองจะรับรู้และจัดแบบแผนสิ่งที่มีความหมายต่อตัวเอง สมองและจิตใจต้องการและรับสิ่งที่คล้ายคลึงกันโดยอัตโนมัติ และขณะเดียวกันก็จะแสวงหาและตอบสนองต่อสิ่งเร้าใหม่ๆ สมองพยายามที่จะเข้าใจและจัดแบบแผนของสิ่งที่ปรากฏและสร้างความประทับใจต่อแบบแผนที่มีความหมายต่อผู้เรียน (R.N. Caine and G. Caine. 2009) ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว สมองของคนเราจะจดจำข้อมูลในระยะสั้นได้เพียง 5–9 คำ เท่านั้น ดังนั้นการจัดเก็บข้อมูล โดยใช้ประสาทสัมผัสหลายทาง เช่น การจัดทำแผนผังความคิดนี้ จะสามารถส่งผ่านไปเก็บไว้ส่วนต่างๆ ที่เก็บความทรงจำระยะยาวของสมองได้ (วิทยากร เชียงกูล. 2547) นอกจากนี้การให้ผู้เรียนได้สรุปความรู้แล้ว การประเมินผลการเรียนและให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการเรียนรู้ โดยการให้ความหมายอย่างแจ่มแจ้ง (Explicit) ได้แก่ การให้คำเฉลยและการตรวจสอบ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนคือมีโอกาสได้ทบทวนและประเมินการกระทำของตัวเองและของผู้อื่น (Jensen, 2000) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ออซเดน และ กัลเตคิน (Ozden and Gultekin. 2008) ทูเฟคซี และ เดมิเรล (Tufekci and Demirel. 2009) ที่ได้ศึกษาผลของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนของความรู้ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มการเรียนการสอนที่ใช้สมองเป็นฐานและกลุ่มที่สอนแบบปกติมีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจการจัดการเรียนรู้พลศึกษา โดยใช้สมองเป็นฐานให้ชัดเจนก่อนนำไปใช้มีการวางแผนและเตรียมการจัดการเรียนรู้มาอย่างดีรวมทั้งมีเทคนิคการกระตุ้นผู้เรียนและส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้

2. ผู้สอนควรเตรียมสื่อการเรียนรู้ เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมและมีการเตรียมความพร้อมทำความเข้าใจในเนื้อหา กิจกรรมที่จะนำไปใช้รวมทั้งปรับเปลี่ยนจัดการบริหารเวลาให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับการทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอนให้มากที่สุด

3. ผู้สอนควรชี้แจงเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะประโยชน์และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้

4. ผู้สอนควรมีการประเมินผู้เรียนตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สามารถช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันท่วงที

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สมองเป็นฐาน ด้านเจตคติ เป็นด้านที่ต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษา เป็นระยะเวลานานกว่าทุกด้าน เพราะเจตคติเป็นเรื่องที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก

2. สร้างและพัฒนาเครื่องมือเพิ่มเติมในประเด็นอื่น ในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้สมองเป็นฐานที่สอดคล้องกับเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 . กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)

กฤษณพงศ์ กีรติกร. (2547). ก่อร่าง...วางฐาน “สถาบันวิทยาการการเรียนรู้. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2553, จาก http://www.nbl.or.th

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). สรุปสาระสำคัญแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

เณศรา โฉมรุ่ง. (2552). ผลการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดกิจกรรมตามแนวคิดโดยใช้สมองเป็นฐานกับการจัดกิจกรรมตามปกติ. ปริญญานิพนธ์ กศม. (หลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทินกร ตรีรัตน์. (2553). Brain-Based Learning : Wangmaipattana School. สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2553, จาก http://www.wangmai.cpm3.net/index1.php

ธนิดา ผลติเสนะ. (2551). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานในวิชาพลศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. นครราชสีมา: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2548). สอนอย่างไรให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

ประหยัด จิระวรพงศ์. (2549, กันยายน). การเรียนรู้ตามการพัฒนาของสมอง (Brain-Based Learning: BBL). เทคโนโลยีการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา. 2(1): 6-12.

ปราณี อ่อนศรี. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปี่ซังข้าวน้อย. (2548, เมษายน). Brain-Based Learning เรียนรู้ตามธรรมชาติสมอง. สานปฏิรูป. 8(84): 20-23

วิทยากร เชียงกูล. (2547). เรียนลึก รู้ไว ใช้สมองอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.

วินัย วีระวัฒนานนท์. (2543). รายงานการวิจัยเรื่อง หลักเกณฑ์และรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่พึงประสงค์ในระดับบัณฑิตศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2533). หลักและวิธีการสอนพลศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และคณะ. (2544). การเรียนรู้อย่างมีความสุข: สารเคมีในสมองกับความสุข และการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ตซินดิเคท.

อารี สัณหฉวี. (2550). ทฤษฎีการเรียนรู้ของสมองสำหรับ พ่อ แม่ ครูและผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: มิตรสัมพันธ์.

อุษา ชูชาติ. (2547, ธันวาคม). เสริมสร้างศักยภาพสมองและการเรียนรู้ช่วยสรรค์สร้างคุณภาพคนไทยในสังคม. วารสารการศึกษาไทย. 1(3): 13-20.

Caine, R.N., & Caine, G. (2009). The Thinking Child Brain – Based Learning for the Foundation Stage PO Box 635 Stafford: Network Educational Press Ltd.

Duman, B. (2006). The Effect of Brain – Based Instruction to Improve on Students' Academic Achievement in Social Studies Instruction. Paper Presented in 9th international Conference on Engineering Education.

Jensen, Eric. (2000). Brain – Based Learning. San Diego, CA: The Brain Store Publishing.

Ozden, M.; Gultekin, M. (2008). The Effects of Brain – Based Learning on Academic Achievement and Retention of Knowledge in Science Course. Electronic Journal of Science Education. 12(1): 1-19.

Radin J.L. (2009). Brain-Compatible Teaching and Learning: Implications for Teacher Education. Online: 20 November 2016. Access http://eric.ed.gov/?id=EJ868337.

Tuba, C. (2007). The Effect of Brain – Based Learning to Success and Retention is Social Studies. Elementary Education. Online. 6(1). 62-75

Tufekci, S.; & Demirel, M. (2009). The Effect of Brain Based Learning on Achievement, Retention, Attitude and Learning Process. Procedia Social and Behavioral Sciences.

Academic Journal Institute of Physical Education

รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย

A Model for Managing Accommodation to Conserving the Environment and Local Culture in Chiang Rai Province for ASEAN Community

ศิรินภา ทองคำฟู, รองศาสตราจารย์ ดร.สุปราณี ขวัญบุญจันทร์
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี ศุภวิบูลย์
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย ใช้กระบวนการเดลฟายเทคนิคจากผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้นจำนวน 17 คน ในการให้สัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 รอบ และนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย 400 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดธุรกิจที่พัก รูปแบบฯที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยเทคนิค Delphi ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) = 0.60-1.00 จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) = 0.896 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน นำผลจากการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว นำเสนอในการประชุมกลุ่ม (focus group) เพื่อยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบฯ

ผลการสัมภาษณ์โดยผู้เชี่ยวชาญจากเทคนิค Delphi พบว่าด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น (Md. = 4.64) และด้านการจัดการที่พักเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Md. = 4.59) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการรองรับประชาคมอาเซียน (Md. = 4.31) อยู่ในระดับมาก มีค่าพิสัยควอไทล์ (IR) เท่ากับ 0.87 – 1.09 (มีค่าไม่เกิน 1.50) ซึ่งแสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน และผลการสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับรูปแบบฯ ในภาพรวมในระดับมาก และมีความคิดเห็นระดับมากอันดับแรกคือ วัฒนธรรมท้องถิ่น รองลงมาคือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และดำเนินการจัดการประชุมกลุ่มย่อยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบฯ แล้วนำปรับปรุงรูปแบบ ได้รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย

ที่ประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1) การจัดการที่พักเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น และ 3) ด้านการรองรับประชาคมอาเซียน

คำสำคัญ: การจัดการธุรกิจที่พัก การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น ประชาคมอาเซียน

Abstract

The aim of this study was to develop a management business accommodation model for the conservation of the environment and local culture for ASEAN community in Chiang Rai province. The sample consisted of seventeen business accommodation experts and were interviewed and answered questionaires by the Delphi technique (three rounds). There were four hundred tourists (population using the Taro Yamane (1967) sample size chart) in Chiang Rai who were also samples, to answer the questionnaire related to the opinion of the model. The content validity of this model was approved by five experts, who found that the Index of Item Objective Congruence ranged from 0.60 to 1.00; meanwhile the reliability was tested by thirty samples, who found it at a level of 0.89. The result from the survey questionnaires were discuss at the focus group to confirm the suitability of this model.

The findings from interviews with business accommodation experts using the Delphi technique found that the local culture (Md. = 4.59) and property management for environmental protection (Md. = 4.64) were at the highest level. The reserve ASEAN community (Md. = 4.31) was at the high level. The quartile range (IR) was in range of 0.87 to 1.09 (not to exceed 1.50), indicated that there was congruence among the experts. The results from tourist opinions found that overall they agreed with the model at a high level. The two priority opinions at the high level were local culture and the environmental conservation respectively. When considering each topic, the local culture was in the first rank, and the environmental conservation was in the second rank. The results from the focus group of experts meeting to consider the appropriateness of the model revealed that the management model for business accommodation to conserve the environment and local culture to reserve ASEAN community in Chiang Rai province included three areas:- 1) property management to protect the environment, 2) local culture, and 3) support of the ASEAN community.

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการนำรายได้เข้าสู่ประเทศ ลดการ ขาดดุลระหว่างประเทศ สร้างรายได้ในระบบเศรษฐกิจ โดยช่วงปี พ.ศ. 2555 – 2557 มีนักท่องเที่ยว ต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 20 ล้านคนต่อปี นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเป็นจำนวนมากนั้น เข้ามาเยี่ยมชมความงดงามของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งธรรมชาติและวัฒนธรรม ส่งผลให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทรุดโทรมลงเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงทางสังคม รวมถึงมลภาวะที่เพิ่มมากขึ้น สถานการณ์ดังกล่าวอาจมาจากหลายปัจจัย แต่กิจกรรมจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอาจถือเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน (Global Warming) ซึ่งสังคมเริ่มให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ในการประชุม Globe'90 Conference ที่เมืองแวนคูเวอร์ ณ ประเทศแคนาดา การประชุมในครั้งนั้นทำให้สังคมหันมาใส่ใจอนุรักษ์ธรรมชาติ รักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

จากการคาดการณ์ขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : UNWTO) คาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 1,600 ล้านคน โดยภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวคือ เอเชียตะวันออก และแปซิฟิก และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยกับประเทศในอาเซียน 9 ประเทศ ร่วมกันก่อตั้งองค์กรระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations) หรือที่เรียกกันว่าประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) โดยแบ่งเป็น 3 ประชาคมหลักคือ 1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน 2)ประชาคมการเมืองและเศรษฐกิจอาเซียน และ3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน การรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดความร่วมมือ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เจริญก้าวหน้า อีกทั้งยังเป็นการสร้างอำนาจ การต่อรองที่สูงขึ้นในด้านเศรษฐกิจอาเซียน มุ่งเน้นให้เกิดการรวมตัวทางเศรษฐกิจ ความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน และเพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศนำร่องในเรื่องสินค้าและบริการคือการท่องเที่ยวและการบิน จังหวัดเชียงราย เป็นหนึ่งในจังหวัดที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้กำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยเมืองชายแดนที่สำคัญมีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งจุดผ่านแดน 3 จุด อยู่ในอำเภอแม่สาย ด่านตรงข้ามคืออำเภอท่าขี้เหล็ก สหภาพพม่า อำเภอเชียงแสน ด่านตรงข้ามคือด่านเมืองต้นผึ้ง แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และอำเภอเชียงของด่านตรงข้ามคือด่านเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากการเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้มีการวางยุทธศาสตร์พัฒนาพื้นที่ ทั้ง 3 อำเภอ ในด้านการกระตุ้นเศรษฐกิจ การพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การอำนวยความสะดวกการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ จากการวิเคราะห์บทบาทของพื้นที่ พบว่าจังหวัดเชียงราย มีศักยภาพในด้านการค้า การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวมีการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวข้ามพรมแดน ซึ่งมีแนวโน้มทำให้ตัวเลขจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจากการสำรวจข้อมูลสถานที่พักแรม ห้องพัก ผู้เยี่ยมเยือน และรายได้จาก

การท่องเที่ยว ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2552-2558 พบว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ 159,191,303 คน และมีจำนวนห้องพัก 650,643 ห้อง และเมื่อจำแนกเป็นรายจังหวัดในภาคเหนือ จ.เชียงราย มีจำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนทั้งหมด 2.7 ล้านคน และมีจำนวน ผู้เข้าพักแรมทั้งชาวไทย และต่างประเทศประมาณ 2.1 ล้านคน โดยมีจำนวนห้องพัก 14,482 แห่ง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558: ออนไลน์) จากจำนวนห้องพักที่มีปริมาณมากทำให้เห็นความสำคัญของธุรกิจที่พักมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวการเพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยว การเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญหรือการเจริญเติบโตของภาคเศรษฐกิจอื่นๆ เป็นผลกระทบต่อเนื่องมาจากการเจริญเติบโตของธุรกิจที่พักแรม และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (APAT, 2002; Mensah, 2004; Trung & Kumar, 2005). จำนวนของห้องพักที่มีเพิ่มมากขึ้นนี่เองอาจส่งผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดแนวคิดในการจัดการธุรกิจที่พักเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความคิดของการอนุรักษ์รักษาสิ่งแวดล้อมการใช้ทรัพยากรโดยคำนึงถึงอนาคตและผลประโยชน์สูงสุดของนักท่องเที่ยวอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและประชากรท้องถิ่นจะต้องอาศัยการพัฒนาอย่างยั่งยืน นั่นคือธรรมชาติและทรัพยากรการท่องเที่ยวควรจะใช้และการป้องกันไว้เพื่อให้ลูกหลานในอนาคตสามารถที่จะได้รับประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านี้ ความคิดนี้ได้รับการสนับสนุนโดยองค์กรระดับชาติระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ

ปัจจุบันธุรกิจที่พักแรมขนาดใหญ่และโรงแรมประเภทเครือข่ายมีแนวโน้มความสนใจในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม (Mensah, I. 2005). โรงแรมขนาดใหญ่ที่เป็นที่พักแรมของนักท่องเที่ยวต่างประเทศได้มีส่วนเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติผ่านการตกแต่งอาคารและห้องพัก การออกแบบเครื่องแต่งกายของพนักงานและการอบรมพนักงานให้มีกริยามารยาท ปัจจุบันที่พักต่างๆ เป็นสถานที่จัดนิทรรศการทางศิลปวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ ในด้านของการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมนั้น ที่พักแรมเป็นผู้มีส่วนร่วมทางตรงและทางอ้อมในการรักษาสภาพแวดล้อม เช่น การบำบัดน้ำเสีย การเชิญชวนและสนับสนุนให้สังคมตระหนักในด้านการรักษาสภาพแวดล้อมในโครงการด้านสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์พลังงานต่างๆ ผ่านการฝึกอบรมพนักงาน การจัดประชุมสัมมนา การเสนอความรู้และเชิญชวนแขกของโรงแรมช่วยกันรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในที่ตั้งของโรงแรม แต่สำหรับโรงแรมขนาดเล็กหรือโรงแรมอิสระ แม้ว่าจะลำดับความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมไว้สูง (IH & RA, 2004) แต่มันก็เป็นเรื่องยากสำหรับโรงแรมขนาดเล็กและโรงแรมอิสระที่จะจัดการธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อม (Cummings, 1997; Enz & Siguaw, 1999; Kirk, 1998) นอกจากนี้ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมและความตั้งใจขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้จัดการโรงแรมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมการรับรู้และความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกและตัวแปรขององค์กร เช่น ขนาดที่ตั้งและสถานการณ์การเงิน (Bohdanowicz, 2005; Dewhurst& Thomas, 2003; Le Hollenhorst Harris, McLaughlin, & Shook,2006)

จะเห็นได้ว่าธุรกิจที่พัก ยังมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง/โดยเฉพาะที่พักระบบเครือข่าย

ต่างประเทศ ส่งผลให้ที่พักระบบเครือข่ายท้องถิ่นหลายๆ ที่พักต้องผลักดันธุรกิจของตัวเองโดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อมาแข่งขันให้ทัดเทียมกับที่พักระบบเครือข่ายต่างประเทศได้ ซึ่งกลยุทธ์หลักที่สามารถทำให้ที่พักมีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากนักธุรกิจและนักท่องเที่ยวนั้น ก็คือกลยุทธ์การจัดการภาพลักษณ์ความบันเทิงรูปแบบหนึ่งที่สามารถสร้างความแตกต่างให้แก่ธุรกิจที่พักแบบเดิมๆ ได้นั้นคือการจัดการบริการการท่องเที่ยวแบบนันทนาการแก่ลูกค้า ในลักษณะของการแสดงความเป็นวัฒนธรรมไทยต่าง ๆ เช่น การแสดงศิลปะการฟ้อนรำ การทำขนมไทย การปลูกข้าว การปั้นหม้อ สวนสัตว์ โรงละคร เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาพักผ่อนไปกับการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมภายในที่พัก

ดังนั้นการท่องเที่ยวประเภทจัดที่พักแรมแบบสัมผัสวัฒนธรรมและประเพณีไทย หรือที่เรียกว่าที่พักที่มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก็เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่สามารถสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งขันทางธุรกิจมีวัตถุประสงค์ให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัคร ศิลปะแขนงต่างๆ หรือมีประสบการณ์วัฒนธรรมในด้านต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในที่พักที่มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะอยู่ในรูปแบบที่ได้รับความรู้หรือประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมและประเพณีไทย ในขณะเดียวกันก็จะได้รับความเพลิดเพลินและยังสามารถตอบสนองความต้องการใหม่ๆ ของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม วิถีการดำเนินชีวิตแบบไทย การดำเนินชีวิตของบุคคลแต่ละยุคสมัย เป็นจุดขายที่สำคัญที่จะช่วยเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจในการเข้ามาท่องเที่ยวโรงแรม/ที่พักที่มีการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่การพักผ่อนของนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติและสัมผัสวัฒนธรรมต่างๆ ของไทยอย่างแท้จริง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ธุรกิจที่พักต่างกำลังให้ความสนใจในการที่จะนำมาเป็นจุดขายของที่พัก เนื่องจากสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่แตกต่างให้แก่ที่พักได้ ซึ่งอาจนำมาด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นและผลกำไรในที่สุด (อนุรักษ์ ไกรยุทธ, 2557)

จากสถานการณ์ดังกล่าวอาจมองเป็นทั้ง “วิกฤต” และ “โอกาส” ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งถ้ามีการวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว การวางแผนเชิงรุกเพื่อรองรับกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันเราสามารถพบเห็นสถานการณ์ที่มาจากการที่ละเลยการใส่ใจกับสภาพแวดล้อม ซึ่งผลกระทบส่วนหนึ่งก็เกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งทางตรง และทางอ้อมก่อให้เกิดมลภาวะต่างๆ รวมถึงวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาคนั้น เมื่อเวลาเปลี่ยนไปด้วยปัจจัยทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม ทำให้วัฒนธรรมบางอย่างแปรเปลี่ยน หรือบางอย่างอาจเลือนหายไป ดังนั้นประเด็นปัญหาในการวิจัยในครั้งนี้ คือศึกษารูปแบบการจัดการที่พักเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ โดยมีการบูรณาการเตรียมการรองรับเชิงสังคมและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงรายที่สร้างขึ้นจากศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ต่อไป

2. ได้แนวทางในการจัดการธุรกิจรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงรายเพื่อพัฒนาองค์กรให้ไปสู่เป้าหมาย พันธกิจ วิสัยทัศน์

3. เป็นข้อมูลสนับสนุนสำหรับผู้ประกอบการหรือผู้บริหารระดับสูงในการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมโรงแรม ที่พัก เพื่อเป็นแนวทางในการรองรับนักท่องเที่ยวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาการบริหารจัดการของธุรกิจที่พักในเรื่องการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในประเด็นเรื่องสถานที่ตั้งและสภาพแวดล้อมทางกายนโยบายและมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการธุรกิจที่พักเพื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นในประเด็นเรื่องการแต่งกาย อาหาร การตกแต่งภายในอาคารที่พัก ดนตรีการแสดง กริยามารยาท การจัดภูมิทัศน์และการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการรองรับประชาคมอาเซียนในประเด็นเรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศอาเซียน การบริหารจัดการที่พัก การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติงานและการบริหารทรัพยากรมนุษย์

ขอบเขตด้านประชากร

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการธุรกิจโรงแรมผู้ประกอบการหรือผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม ด้านธุรกิจที่พัก ผู้เชี่ยวด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น จำนวนทั้งสิ้น 17 คน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำรวจความคิดเห็น

ประชากรที่ศึกษาคือนักท่องเที่ยวในอำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ จำนวน 2,400,000 คน (ระบบข้อมูลสารสานเทศจังหวัดเชียงราย.ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยวใน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของ จำนวน 400 คน (Taro Yamane, 1967)

3. ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมในประเทศไทยเป็นผู้พิจารณารูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการ

รองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านโรงแรม และด้านวิจัย

4. ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการตามกระบวนการวิจัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ทำการศึกษาในครั้งนี้คือ อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวทางการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย

2. สร้างรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จากการสัมภาษณ์และสอบถามผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน จำนวน 3 รอบ

3. การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามของรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงรายโดยนำรูปแบบให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) = 0.60-1.00 ด้านความเชื่อมั่น (Reliability Analysis) = 0.896 โดยนำแบบสอบถามไปดำเนินการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด

4. สำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 400 ชุด

5. การประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับ ประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Md. = 4.64) และเมื่อพิจารณาในรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น (Md. = 4.64) ด้านการจัดการที่พักเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Md. = 4.59) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการรองรับประชาคมอาเซียน (Md. = 4.31) อยู่ในระดับมาก มีค่าพิสัยควอไทล์ (IR) เท่ากับ 0.87 - 1.09 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นสอดคล้องกัน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวม แยกเป็นรายด้านเรียงตามลำดับข้อความที่มีค่ามัธยฐานสูงสุดตามลำดับ

ลำดับที่	รูปแบบการจัดการที่พัก	Md.	IR	ระดับความคิดเห็น	ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
1	ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.64	1.04	มากที่สุด	สอดคล้อง
2	ด้านการจัดการที่พักเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.59	1.09	มากที่สุด	สอดคล้อง
3	ด้านการรองรับประชาคมอาเซียน	4.31	0.87	มาก	สอดคล้อง
	รวม	4.64	1.02	มากที่สุด	สอดคล้อง

2. ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย

นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15, SD. = 0.45) โดยความคิดเห็นระดับมากอันดับแรกคือ วัฒนธรรมท้องถิ่น ($\overline{X}$ = 4.34, SD. = 0.43) รองลงมาคือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\overline{X}$ = 4.13, SD. = 0.52) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย ในภาพรวม

ลำดับ	รูปแบบการจัดการที่พัก	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ด้านการจัดการที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	4.13	0.52	มาก
2	ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น	4.34	0.43	มาก
3	ด้านการรองรับประชาคมอาเซียน	3.97	0.41	มาก

สรุป รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย ดังภาพประกอบที่ 1

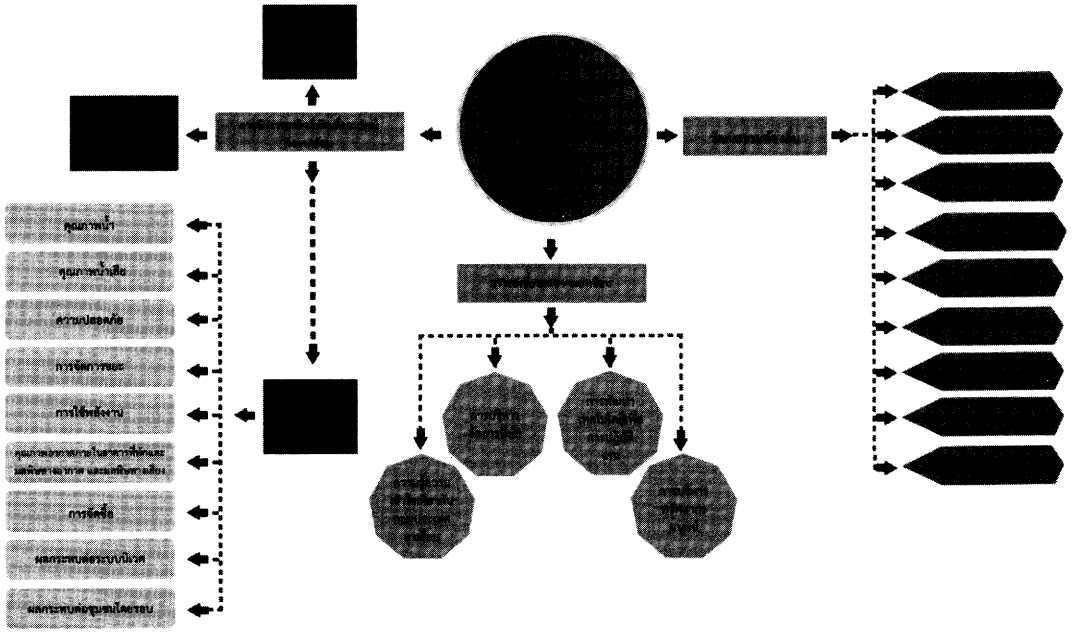

ภาพประกอบที่ 1 แสดงรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการที่พักเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น และ 3) ด้านการรองรับประชาคมอาเซียน และเมื่อสอบถามผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคเดลฟายในรอบที่ 1 ได้ข้อมูลมาเพื่อจัดทำแบบสอบถามในรอบที่ 2 และเมื่อนำไปสอบถาม พบว่าได้ข้อมูลยืนยัน ทุกข้อ เช่นเดียวกับในรอบที่ 3 โดยในรอบที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นในภาพรวมของรูปแบบฯ อยู่ในระดับมากที่สุด (Md. = 4.64) และเมื่อพิจารณาในรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น (Md. = 4.64) ด้านการจัดการที่พักเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Md. = 4.59) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการรองรับประชาคมอาเซียน (Md. = 4.31) อยู่ในระดับมาก มีค่าพิสัยควอไทล์ (IR) เท่ากับ 0.87 - 1.09 (มีค่าไม่เกิน 1.50) แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับที่นำไปสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่เห็นด้วยกับภาพรวมของรูปแบบฯ อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15, SD. = 0.45) และเมื่อพิจารณาในรายด้านเรียงตามลำดับ พบว่าอันดับแรกคือวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\overline{X}$ = 4.34, SD. = 0.43) รองลงมาคือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\overline{X}$ = 4.13, SD. = 0.52) และด้านการรองรับประชาคมอาเซียน ($\overline{X}$ = 3.97, SD. = 0.41) ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ทั้งผู้เชี่ยวชาญและนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ

โชติกา พรทินผล (2556) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการโรงแรมโดยใช้มิติทางวัฒนธรรม พบว่า โรงแรมที่ศึกษามีการนามิติวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสานด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ ได้แก่ การแต่งกายของพนักงานการตกแต่งห้องพัก การจัดอาหาร การตกแต่งภายในอาคารของโรงแรม ศิลปะการแสดงดนตรี ภาษา การจัด ภูมิทัศน์และด้านกิริยามารยาทการปฏิบัติตัวของพนักงาน เป็นต้น โดยสรุปการศึกษาวิจัยเรื่อง โรงแรม : การบริหารจัดการโดยใช้มิติทางวัฒนธรรม จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการโรงแรมโดยใช้มิติทางวัฒนธรรมเพื่อหาแนวทางมาพัฒนาการบริการให้ประทับใจแก่ผู้รับบริการ และสนองความต้องการของลูกค้าทุกระดับอย่างเหมาะสม ตลอดจนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเป็นการเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคต และซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ม.ล.ตุ้ย ชุมสาย และ ญิบพัน พรหมโยธี (2557) ที่กล่าวถึงเหตุจูงใจที่ทำให้คนเดินทางท่องเที่ยว คือ การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Institute of Technology Bundung (1995) เสนอว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องของศาสตร์และศิลป์ และเป็นประสบการณ์ทั้งหมดของนักท่องเที่ยวเป็นทั้งหมดของกระบวนการที่ได้พบเห็น ซึ่งคนๆ หนึ่งได้ข้อมูลข่าวสารมาประกอบการตัดสินใจในการเดินทาง ได้ประสบการณ์ระหว่างการเดินทาง ได้รับความสุขเพลิดเพลินกับธรรมชาติและได้พบเห็นวิถีชีวิตของผู้คน นอกจากนี้ ยังพบว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้กลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในยุโรป อีกทั้งประเทศอื่นๆ ได้ พยายามที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศของตนเอง (Nzama, Magi, & Ngocoho, 2005) นอกจากการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมจะสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศ และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาคแล้ว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป

2. ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นด้านการจัดการที่พักเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Md. = 4.59) อยู่ในระดับมากที่สุดและอยู่ในอันดับที่สอง รองจากวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่นเดียวกับความเห็นของนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Watkins, 1994:70 ได้ทำการวิจัย Do Guests Want Green Hotel ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวต้องการที่จะเข้าพักในโรงแรมที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม แต่พวกเขามักจะไม่เต็มใจที่จะจ่ายเพิ่มให้กับกองทุนนโยบายสีเขียวของโรงแรม ในขณะที่ 74% ของผู้ตอบแบบสอบถามมองว่าตัวเองเป็นผู้บริโภคที่ใส่สิ่งแวดล้อมใจและคิดว่าตัวเองจะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีใจเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่วนหนึ่งของทัศนคติที่มีอาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวเหล่านี้เดินทางเพื่อหลบหนีภาระหน้าที่ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้การที่โรงแรมมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายเพื่อสิ่งแวดล้อมจะมีผลต่อความน่าจะเป็นในการเข้าพักของพวกเขาในการเข้าพักในโรงแรมรีไซเคิลเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแบบสีเขียวเพียงใดส่วนใหญ่ดูเหมือนจะยอมรับกลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ของกลุ่มตัวอย่าง กล่าวว่าพวกเขากำลังมีแนวโน้มหรือมีโอกาสอย่างมากที่จะเข้าพักในโรงแรมที่มีกลยุทธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 26 ของผู้ตอบแบบสอบถามบอกว่ามันไม่สำคัญกับพวกเขา ขณะที่น้อยกว่าร้อยละ 3 ดูเหมือนจะต่อต้านความคิดของสิ่งแวดล้อมในโรงแรม และจากการศึกษาของ

Ricaurte, E. Verma, R., & Withiam, G. (2012) เรื่อง "Hospitality Sustainability Reporting: Slow, Steady Progress" พบว่า Green Hotel เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินธุรกิจโรงแรมที่ยั่งยืน และจากการศึกษาก็ยังพบด้วยว่าในการพิจารณาเลือกใช้บริการโรงแรมขององค์กรธุรกิจต่างๆ นั้น ไม่ได้บอกให้โรงแรมได้ทราบว่าพวกเขาต้องการโรงแรมที่มี Green Initiatives อย่างไร แต่เขาจะพิจารณาตัดสินใจเลือกใช้โรงแรมที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีแผนในเชิงนโยบายและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างยั่งยืนในการที่จะรับเอาโรงแรมเหล่านั้นเข้ามาร่วมห่วงโซ่อุปทานของตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ Bender, 2013 กล่าวว่าเกือบสองในสามของผู้เดินทางพบว่าพวกเขามักจะพิจารณาสภาพแวดล้อมเมื่อจะเลือกโรงแรม การขนส่ง และอาหารหรือกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมบางอย่าง เช่นการรีไซเคิลขวด กระป๋อง และกระดาษจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันและผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมเมื่อพวกเขาเดินทางโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะเข้าพักที่โรงแรม และกลยุทธ์การจัดวางสีเขียวที่ประสบความสำเร็จจะต้องดึงทั้งองค์ความรู้ (คุณลักษณะที่ทำงาน) และอารมณ์ (ผลประโยชน์ทางอารมณ์) นั่นคือภาพสีเขียวควรจะสร้างโดยใช้ทั้งการทำงาน และอารมณ์ภาพสีเขียว Hartmann, Ibanez, & Sainz, 2005)) การทำงานจะใช้กลยุทธ์การวางตำแหน่งสีเขียวที่มีการพัฒนาผ่านการสร้างและการสื่อสารคุณลักษณะและประโยชน์ของผลิตภัณฑ์สีเขียว ผู้บริโภคจะมองหาโรงแรมที่มุ่งมั่นการปฏิบัติที่เป็นสีเขียว เป็นภาพโรงแรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านความมุ่งมั่นที่มีต่อ brand โรงแรม เช่นการส่งเสริม 3 R: Reduce, Reuse และ recycle โดยการใช้เครื่องเงินและเครื่องแก้วเพื่อลดของเสียที่เกิดจากซ้อนส้อมพลาสติกและถ้วยกระดาษ สิ่งอำนวยความสะดวกในการอาบน้ำรวมถึงถังขยะรีไซเคิลสำหรับกระดาษพลาสติกและแก้ว Element, 2011 การรับรู้ของแขกที่เข้าพักในด้านความมุ่งมั่นของโรงแรมที่เน้นความสำคัญในการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อมและสามารถมองเห็นได้ว่ามีการอนุรักษ์ทรัพยากรอาจสร้างของภักดีของผู้บริโภคระดับที่สูงขึ้น จากผลการวิจัยและเหตุผลดังกล่าวจึงอาจทำให้ทั้งผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับว่า การจัดการที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย

3. ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญและนักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย เมื่อพิจารณาในภาพรวม ด้านการรองรับประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 จุดประกายต่อยอดภาคธุรกิจและบริการใน 10 ประเทศให้ผสานกันเป็นตลาดเดียว เพื่อร่วมขับเคลื่อนเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้ให้เติบโตและเอื้อประโยชน์ร่วมกันการท่องเที่ยวนับเป็นอีกธุรกิจที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) จากเดิมดูจะเป็นเรื่องไกลตัวสำหรับคนทั่วไปที่ไม่ได้ข้องเกี่ยวในแวดวงธุรกิจหรือเป็นผู้ประกอบการในภาคธุรกิจที่มีส่วนได้ประโยชน์หรือส่วนที่ต้องปรับตัวแข่งขันจากการเตรียมความพร้อม เพื่อการเปิดเสรีทางการค้าเต็มรูปแบบในปี 2558 หากแต่ในวันนี้หลายคนเริ่ม

ตระหนักถึงผลของการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนว่าไม่ได้ห่างไกลจากเรา ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวนับเป็นหนึ่งในธุรกิจภาคบริการที่ต้องเตรียมพร้อมรับมือในทันที กับการเปลี่ยนของการเปิดเสรีทางการค้าที่จะมีขึ้นในปี 2558 ประเทศสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน ลาว กัมพูชา เวียดนาม และพม่า จะเปิดเสรีต่อกันในภาคบริการทันทีเมื่อถึงเวลานั้นนักท่องเที่ยวแต่ละชาติจะไปมาหาสู่และทำการค้าระหว่างกันได้อย่างเสรี (หอการค้าไทย, ออนไลน์) โดยที่องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) รายงานว่า ภูมิภาคอาเซียนมีการเติบโตของนักท่องเที่ยวสูงที่สุดถึงกว่าร้อยละ 10 ทั้งนี้ ประเทศอาเซียนได้สนับสนุนความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นจุดหมายปลายทางเดียวกัน (Single Tourist Destination) กล่าวคือ นักท่องเที่ยวไม่เพียงแค่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น แต่ยังท่องเที่ยวเชื่อมโยงไปสู่ ประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียนอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ออนไลน์) เหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ทั้งผู้เชี่ยวชาญและนักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย เมื่อพิจารณาในภาพรวมด้านการรองรับประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการเผยแพร่รณรงค์สถานที่พักได้ปรับใช้รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน ตามความเหมาะสมของขนาดที่พัก ทำเลที่ตั้ง

1.2 ควรนำรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย แบบไปทดลองใช้ และประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบภาพลักษณ์ของโรงแรมที่ชูประเด็นในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.3 รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย ไปใช้ อาจเพิ่มในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย มีข้องเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการเผยแพร่รณรงค์สถานที่พักได้ปรับใช้รูปแบบการจัดธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียนตามความเหมาะสมของขนาดที่พักทำเลที่ตั้ง

1.2 ควรนำรูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย

ไปทดลองใช้และประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบภาพลักษณ์ของโรงแรมที่ชูประเด็นในเรื่องของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.3 รูปแบบการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นในการรองรับประชาคมอาเซียน จังหวัดเชียงราย การนำไปใช้อาจเพิ่มในเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย และเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว

2.2 ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะในประเทศอาเซียนเนื่องจากในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวจากประเทศต่างๆ มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายมากขึ้นเพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย ให้มีคุณภาพ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำ ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเกิดความประทับใจ

2.3 ควรมีการศึกษาการจัดการธุรกิจที่พักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมกับพื้นที่อื่นๆ

บรรณานุกรม

โชติกา พรทินผล. (2556). แนวทางการบริหารจัดการโดยใช้มิติทางวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ตุ้ม ชุมสาย และ ญิบพัน พรหมโยธี. (2557). ปฐมบทวิชาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). สรุปสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศ จังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2552 – 2558. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2558 จาก : http://service.nso.go.th/nso/web/ statseries/statseries23.html

หอการค้าไทย. (2558). ท่องเที่ยวไทย ปรับตัวสู่ประชาคมอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2558, จาก http://www.thaichamber.org/scripts/detail.asp?nNEWSID=4623

อนุรักษ์ ไกรยุทธ. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทย. สาขาวิชา: การพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและทรัพยากรมนุษย์. ปริญญานิพนธ์บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

Bender, A. (2013) Survey: two-third of travelers want green hotels: here's how to book them Forbes (2013). Retrieved July, 2015 http://www.forbes.com/sites/andrewbender/2013/04/22/survey-two-thirds-of- travelers-want-green-hotels-heres-how-to-book-them

APAT. (2002). Italian National Agency for the Protection of the Environment and for Technical Services (APAT). Tourist accommodation EU eco-label award scheme—Final Report. (p. 28). Rome, Retrieved March 15, 2006, from /http://www.apat.gov.it/ certificazioni/site.

Bohdanowicz, P. (2005a). Environmental awareness and initiatives inthe Swedish and Polish hotel industries—Survey results. InternationalJournal of Hospitality Management, Retrieved 25 October2005,/http://www.sciencedirect.com/science?

Cummings, L. E. (1997). Waste minimization supporting urban tourismsustainability: A mega-resort case study. Journal of SustainableTourism, 5(2), 93–108.

Dewhurst, H., & Thomas, R. (2003). Encouraging sustainable businesspractices in a non-regulatory environment: A case study of smalltourism firms in a UK national park. Journal of Sustainable Tourism, 11, 383–403.

Enz, C., &Siguaw, J. A. (1999). Best hotel environment practices. Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly, 40(5), 72–77.

IH & RA. (2004). International Hotel & Restaurant Association 2004 Environmental Award ''Innovation in Environmental Best Practice.'' Retrieved November 10, 2004, from / http://www.ih-ra.com/S.

Institute of Technology Bundung. (1995). Tourism Technology. Poster Paper in 1995 Swiss-indonesia Forum on Culture and International Tourism, August 22-25, 1995. Yogyakata, Indonesia, Institute of Technology Bundung.

Kirk, D. (1998). Attitudes to environment management held by a group ofhotels managers in Edinburgh. International. Journal of HospitalityManagement, 17(1), 33–47.

Le, Y., Hollenhorst, S., Harris, C., McLaughlin, W., & Shook, S. (2006). Environmental management: A study of Vietnamese hotels. Annals of Tourism Research, 33(2), 545–567.

Mensah, I. (2005). Environmental management practices among hotels in the greater Accra region. International Journal of Hospitality Management. doi:10.1016/j.ijhm. 2005.02.003.

Nzama, A.T. Mogi, L. M. & Ngcobo, N. R. (2005). Workbook-l Tourism Workbook for Educators: 2004 Curriculum Statement. (Unpublished) Tourism Workshop Educational Materials). Centre for Recreation & Tourism, UZ. And Tourism KwaZulu-Nation, University of Zululand.

Ricaurte, E., Verma, R., &Withiam, G. (2012). Hospitality sustainability reporting: Slow, steady progress [Electronic article]. Cornell Hospitality Roundtable Proceedings, 4(8), 6-17. Publication Date12-1-2012 http://scholarship.sha.cornell.edu/chrconf/ ?utm_source= scholarship.sha.cornell.edu% Fchrconf%2F20&utm_medium= PDF&utm_ campaign= PDFCoverPages.

Trung, D. N., & Kumar, S. (2005). Resource use and waste management in Vietnam hotel industry. Journal of Cleaner Production, 13, 109–116.

Watkins, Edward B. (1994). Do guests want green hotelLodging Hospitality 50.4 (Apr 1994): 70. Copyright Penton Publishing Apr 1994 (4)70. Cleveland. Penton Media, Inc., Penton Business Media, Inc.

Yamane, Taro. (1976). Statistics: An Introductory Analysis. 2nd ed. Newyork : Harper and Row Publication.

Academic Journal Institute of Physical Education

การพัฒนาโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้าง เพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหว แบบมีทักษะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา

The Development of Throwing Movement Program for Enhancing Skilled Psychomotor Domain of Undergraduate Students in Physical Education Major

ยูรสิน วัฒนพยุงกุล,ดร.พิมพา ม่วงศิริธรรม,อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกูล,สมบูรณ์ อินทร์ถมยา
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา โดยมี ความมุ่งหมายเฉพาะเพื่อ 1) พัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะและแบบทดสอบการขว้าง ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความสอดคล้องของโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะและแบบทดสอบการขว้าง ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เท่ากับ 1.00 และ 0.97 และ 2) ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะและแบบทดสอบการขว้าง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา ของสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ และ 2) แบบทดสอบการขว้างวัดความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1. โปรแกรมเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะประกอบด้วยแบบฝึกจำนวน 8 แบบ ได้แก่ 1) การขว้างบอลเหนือไหล่ 2) การขว้างบอลแบบดาวกระจายครึ่งวงกลม (ความเร็ว) 3) การขว้างบอลที่ผู้ขว้างเคลื่อนที่ซับซ้อน (ความแม่นยำ) 4) การขว้างบอลแล้ว

ต่อท้ายแถวคนที่รับบอล (ทิศทาง) 5) การขว้างบอลแบบสามเหลี่ยมแล้วต่อท้ายแถวตนเอง (ทิศทาง) 6) การขว้างบอลสามคนซิกแซก (ความแม่นยำ ความเร็ว และทิศทาง) 7) การขว้างบอลแบบสี่เหลี่ยม (ความแม่นยำ ความเร็ว และทิศทาง) และ 8) การฝึกเล่นลิงชิงบอล 5 : 2 (ความเร็ว) และแบบทดสอบการขว้างเพื่อวัดความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ จำนวน 5 รายการ ได้แก่ 1) การขว้างพื้นฐาน 2) การขว้างในทิศทางที่กำหนด 1 ทิศทาง (ระยะใกล้) 3) การขว้างในทิศทางที่กำหนด 3 ทิศทาง (ระยะใกล้) 4) การขว้างในทิศทางที่กำหนด 1 ทิศทาง (ระยะไกล) และ 5) การขว้างในทิศทางที่กำหนด 3 ทิศทาง (ระยะไกล)

2. ผลของการใช้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะและแบบทดสอบการขว้าง พบว่า 1) ทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะของนักศึกษาภายในกลุ่มพบว่า กลุ่มทดลองมีความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะก่อนการทดลองแตกต่างกับหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะของนักศึกษาระหว่างกลุ่มพบว่า กลุ่มทดลองแตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การเคลื่อนไหวแบบขว้าง/ ทักษะพิสัย/ การเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ/ นักศึกษาวิชาเอกพลศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to develop a throwing movement program in the psychomotor domain to enhance the skilled movements of undergraduate students majoring in Physical Education. The specific objectives were : 1) to develop and investigate the quality of a throwing movement program based on the psychomotor domain for enhancing skilled movements and the throwing test. Which has content validity and the congruent opinions of 5 experts. Values of 1.00 and 0.97, respectively and 2) to study the effect of the throwing movement program based on the skilled movements of sixty undergraduate students majoring in Physical Education at Sisaket Physical Education institute in 2016 academic year. The subjects were divided into two groups: thirty students in the control group and thirty students in the experimental group. The research tools used in this study included the followings: (1) The movement program based on the psychomotor domain to enhance the skilled movement of undergraduate students and (2) the throwing tests for enhancing skilled movement ability. The data were analyzed in terms of mean, standard deviation and t-test. The research finding were as follows:

1. The throwing movement program in the psychomotor domain for enhancing skilled movement consisted of eight training programs, which included: 1) Over shoulder throwing; 2) Throwing in 1 directions (speed); 3) Throwing in the complex movement (accuracy); 4) Throwing the ball and standing behind the receiving ball (direction); 5) Throwing the ball

in triangular (direction); 6) Throwing balls that require three students to zig-zag (accuracy, speed and direction); 7) Throwing the ball in square shape (accuracy, speed and direction) and 8) ling-ching-ball played training 5:2 (speed), and the throwing test for measuring skilled movement had five items. The test items were as follows: 1) the basic throwing, 2) throwing the ball in one direction (near space), 3) throwing the ball in three directions (near space), 4) throwing the ball in one direction (far space) and 5) throwing the ball in three directions (far space).

2. The effect using a throwing movement program in the psychomotor domain for enhancing the skilled movement found that: 1) The throwing movement in the psychomotor domain of the experimental group before and after treatment was significantly different at a level of .05; 2) The throwing movement in the psychomotor domain to enhance skilled movements between the control group and the experimental group was significantly different at a level of .05.

Keywords: Physical education/ Brain-based learning/ Learning Achievement/ Students in Physical education major

บทนำ

จากจุดมุ่งหมายของการพลศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และด้านสติปัญญา ตลอดจนการพัฒนาด้านการกีฬาเพื่อนำไปสู่ชัยชนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และการคิดอย่างเป็นระบบ การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ได้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ตลอดจนให้ความสำคัญในเรื่องของการมีความคิดสร้างสรรค์ กิจกรรมพลศึกษาทั้งหมดจะมีพื้นฐานที่ต้องใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวทั้งสิ้น นั่นคือเอกลักษณ์ของวิชาพลศึกษา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะเน้นความสำคัญไปที่การศึกษาในหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องการเคลื่อนไหวพื้นฐาน (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2542)

การกำหนดความหมายของพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยแต่เดิมให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงพฤติกรรมด้านการเคลื่อนไหวที่เป็นการทำงานของอวัยวะต่างๆ ของร่างกายเท่านั้น ซึ่งเป็นการกำหนดความหมายในวงแคบ และเนื่องจากพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยยากที่จะแยกออกจากพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยและจิตพิสัยได้โดยเด็ดขาด จึงมีนักการศึกษาหลายท่านเสนอแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยที่มีขอบข่ายกว้างกว่า การจำกัดเพียงแต่ทักษะทางกายเท่านั้นและยังเน้นแนวคิดที่เป็นที่ยอมรับและใช้กันมากในวงการศึกษา ได้แก่ ลำดับขั้นพฤติกรรมของซิมป์สัน เดวีส์ และ ฮาร์โรว์ (ทิศนา แขมมณี. 2550 อ้างอิงจาก Simpson. -1972, Davies. 1971, Harrow. 1972)

เนื่องจากความมุ่งหมายหลักของการจัดให้มีกิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานเป็นกิจกรรมหนึ่งในบรรดากิจกรรมต่างๆ ของวิชาพลศึกษาด้วยนั้นเพื่อที่จะให้กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานได้มีส่วนช่วยให้นักศึกษามีพัฒนาการในด้านทักษะเบื้องต้นเกิดขึ้นในตัวนักศึกษา ดังที่ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2548: 131) ได้กล่าวไว้ว่ากิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐานได้มีส่วนช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการในด้าน "ทักษะเบื้องต้น" ต่างๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนนั่นเองโดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นอนุบาล และชั้นประถมศึกษานั้น เป็นวัยที่ควรจะได้มีทักษะเบื้องต้นในด้านต่างๆ ที่ถูกต้องมาตั้งแต่ในระหว่างที่อยู่ในระยะแรกๆ ของชีวิต

ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเป็นการเคลื่อนไหวด้วยตัวของนักศึกษาเอง เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงความรู้สึก ได้รู้จัก และได้เข้าใจในความเป็นไปได้ในการเคลื่อนไหวร่างกาย และเพื่อให้เกิดทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานที่ดี นักศึกษาควรได้รับการแนะนำให้ใช้ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานเพื่อการแสดงออก สำรวจตนเอง และแปลความหมายให้แก่ตนเอง รวมทั้งใช้พัฒนาความสามารถของตนเองด้วย ผู้สอนควรจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้นักศึกษาจนกระทั่งนักศึกษาสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับความสามารถที่เป็นไปได้ของตนเองขึ้นมา ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานที่นักศึกษาควรได้เรียนรู้ จำเป็นต้องอาศัยการแนะนำจากครูผู้สอน ผู้สอนต้องเตรียมตัวที่จะให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในเบื้องต้น โดยใช้บุคลิกภาพและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ดี การคิดค้นกิจกรรมและวิธีสอนต่างๆ จะเป็นกุญแจนำไปสู่ประสบการณ์ของการเคลื่อนไหวของนักศึกษา ที่เป็นปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่ไม่ยากไม่ง่ายเกินไป เกิดอยู่ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา

จุดเน้นของทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน คือ กิจกรรมและการเคลื่อนไหวที่เป็นไปตามธรรมชาติ โดยเน้นทั้งคุณภาพและปริมาณ และทำให้การเคลื่อนไหวเป็นประสบการณ์ของการเรียนรู้ มีการจูงใจ ให้ผู้เรียนมีความคิดรวบยอดที่ถูกต้อง มีการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และเป็นพื้นฐานของการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการเล่นกีฬาแต่ละชนิดต่อไป การเรียนรู้และการควบคุมทักษะการเคลื่อนไหว เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการเคลื่อนไหวซึ่งเกิดขึ้นตลอดอายุขัย และยังรวมถึงการเรียนรู้และการควบคุมการเคลื่อนไหว การทำงานของระบบประสาทที่ประสานสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหว ความสัมพันธ์ระหว่างท่าทางของร่างกายกับการเคลื่อนไหวและพฤติกรรมและรูปแบบของการเรียนรู้ทักษะการเคลื่อนไหว ในการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวพบว่าการเคลื่อนไหวของมนุษย์จะถูกควบคุมโดยอิทธิพลทางพันธุกรรมและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม การพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหว จะเกิดขึ้นไปพร้อมกับการพัฒนาหรือการเจริญเติบโตของแต่ละบุคคล รูปแบบการเคลื่อนไหวบางอย่างขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางพันธุกรรมและถูกกำหนดไว้ก่อนแล้ว (พร้อมที่จะถูกนำมาใช้) เช่น การเดิน ในขณะที่รูปแบบการเคลื่อนไหวอื่นๆ จะเป็นผลที่มาจากการเรียนรู้ เช่น การเคลื่อนไหวที่เฉพาะเจาะจงซึ่งมีความสัมพันธ์กับงานที่ปฏิบัติจนเป็นผลสำเร็จ ดังนั้น การเรียนรู้ทักษะกลไก เป็นวิธีการที่ถาวรในการเปลี่ยนความสามารถทางทักษะการเคลื่อนไหว ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการฝึกฝน

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาเชาวน์ปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางกาย

ของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลายๆ ส่วน การทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของสมอง ซึ่งต้องมีปฏิสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น เชาวน์ปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกายนี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการและความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความเร็ว ความแม่นยำ ความแรง หรือความราบรื่นในการจัดการ

สถาบันการพลศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาหนึ่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านพลศึกษา การกีฬา วิทยาศาสตร์การกีฬา วิทยาศาสตร์สุขภาพ นันทนาการ และรวมถึงบุคลากรในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องตามความต้องการของท้องถิ่นและสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของการศึกษาตามการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งเน้นผลผลิตในเชิงคุณภาพสู่สังคมโลกปัจจุบันและอนาคต (สถาบันพลศึกษา. 2548: 4) โดยมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพลศึกษาของสถาบันการพลศึกษา พุทธศักราช 2548 ระบุไว้ว่า “เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษา มีความรู้ ทักษะเทคนิคเฉพาะทาง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดีและมีความคิดสร้างสรรค์ มีนิสัยใฝ่รู้ มีทักษะและวิจารณญาณ ในการแก้ปัญหา สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในการทำงาน” (สถาบันการพลศึกษา. 2548: 29) ซึ่งสอดรับกับจุดมุ่งหมายของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ที่กำหนดว่า การศึกษาต้องยึดหลักให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545)

การเคลื่อนไหวพื้นฐานประกอบด้วย การทุ่ม การพุ่ง และการขว้าง การขว้างเป็นทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานอย่างหนึ่งที่ต้องมีการผสมผสานกันระหว่างทักษะย่อยของทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานต่างๆ ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการเล่นเกมและการเล่นกีฬาต่างๆ การขว้างยังเป็นทักษะที่สำคัญ และจำเป็นในหลายชนิดกีฬา เช่น การขว้างในกีฬาซอฟท์บอล บาสเกตบอล และแฮนด์บอล การขว้างในกีฬาเหล่านี้ จะต้องอาศัยการผสมผสานของทักษะ เช่น การบิดตัว (การเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่) การสไลด์ (การเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่) และการขว้าง (การเคลื่อนไหวแบบประกอบอุปกรณ์) ในส่วนของสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตศรีสะเกษ ที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติการสอนในรายวิชาการเคลื่อนไหวเบื้องต้น พบว่าการจัดการเรียนรู้ยังไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายด้านการเคลื่อนไหว ซึ่งเห็นได้จากผลการสอบวัดผลการเรียนรู้รายวิชา ในปีการศึกษา 2557 พบว่ามีนักศึกษาได้คะแนนสูงสุดอยู่ในระดับการเรียนดีเยี่ยม จำนวน 18 คน จาก 206 คน คิดเป็นร้อยละ 8.74 และนักศึกษาที่ได้คะแนนต่ำอยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 87 คน จาก 206 คน คิดเป็นร้อยละ42.24 (คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตศรีสะเกษ. 2557: 35) ดังนั้น เพื่อสร้างเสริมศักยภาพด้านทักษะการขว้างพื้นฐานและทักษะการขว้างในด้านกีฬา ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา และสอดคล้องกับการเรียนการสอนวิชาการเคลื่อนไหวเบื้องต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา

เฉพาะ ทักษะการขว้าง และศึกษาทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาที่จะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะกีฬา ให้กับเยาวชนของชาติได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา

2. เพื่อศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้าง เพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา

ขั้นตอนของการวิจัย

ระยะที่ 1 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ และแบบทดสอบการขว้าง

ระยะที่ 2 การศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ และแบบทดสอบการขว้าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา ของสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2557, 2558 และ 2559

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาความเป็นไปได้ในการใช้เครื่องมือ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 15 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษานำร่อง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา ของสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขต ศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 30 คน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนการศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา ของสถาบันการพลศึกษาวิทยาเขตศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 60 คน โดยนำมาจับคู่ (Group matching) เพื่อให้ได้จำนวนนักศึกษาทั้งสองกลุ่มมีค่าเฉลี่ยของคะแนนใกล้เคียงกันมากที่สุดแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่มทดลอง 30 คน และกลุ่มควบคุม 30 คน ดำเนินการทดลองโดยให้กลุ่มทดลองฝึกให้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ จำนวน 8 แบบฝึก และกลุ่มควบคุมฝึกโดยใช้แบบฝึกการโยน กิจกรรมเป็นรายบุคคล กิจกรรมที่เป็นคู่ และกิจกรรมกลุ่ม เช่น การโยนบอลขึ้นไปเหนือศีรษะแล้วหมุนตัวหนึ่งรอบแล้วจึงรับบอล โยนบอลให้เลยไปข้างหน้าหรือเลยไปข้างหลัง แล้วก้าวเท้าไปข้างหน้าหรือข้างหลังหนึ่งก้าว แล้วจึงรับลูกบอลกลับคืนมา โยนบอลด้วยมือซ้ายให้ผู้รับรับด้วยมือขวา และโยนด้วยมือขวาให้ผู้รับรับด้วยมือซ้าย เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ โดยใช้ Bottle Ball คือการขว้างบอลด้วยมือขวา และรับบอลด้วยมือซ้ายหรือการขว้างบอลด้วยมือซ้าย และรับบอลด้วยมือขวา โดยมีกรวยขวดเปล่าน้ำดื่มพลาสติกขนาด 1.5 ลิตร เป็นอุปกรณ์ช่วยในการรับบอล และแบบทดสอบการขว้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีการดำเนินการดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ถึงรองอธิการบดีสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขตศรีสะเกษ ซึ่งใช้นักศึกษาเป็นกลุ่มทดลองใช้เพื่อขออนุมัติการเก็บข้อมูลวิจัย

2. จัดทำแบบประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะและแบบทดสอบการขว้าง โดยเสนอต่อคณะ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

3. นำแบบประเมินพร้อมโปรแกรมฝึก การเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะและแบบ ทดสอบการขว้าง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสม

4. เดินทางไปเก็บรวบรวมแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง

5. นำแบบประเมินมาปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะและแบบทดสอบการขว้าง กับคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปศึกษานำร่องต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้หาคุณภาพของโปรแกรมฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้างและแบบทดสอบการขว้าง ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาจากความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และความเป็นไปได้

2. วิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือโดยการหาค่าความสอดคล้องโดยพิจารณาจากสถิติดัชนีความสอดคล้อง

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำคะแนนที่ได้จากแบบวัดทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา ก่อนและหลังการฝึกมาเปรียบเทียบกันภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษาตามระยะต่างๆ ของการวิจัย สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลของการพัฒนาโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการ

เคลื่อนไหวแบบมีทักษะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา พบว่า โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริม สร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 มีความสอดคล้องเท่ากับ 0.97 และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดของโปรแกรม ดังนี้

1.1 แบบฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้าง มีจำนวน 8 แบบฝึกได้แก่แบบฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้าง

แบบที่ 1 การขว้างบอลเหนือไหล่

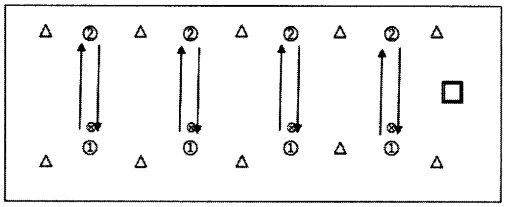

ภาพรูปแบบการฝึกขว้างบอล

แบบที่ 2 การขว้างบอลแบบดาวกระจายครึ่งวงกลม (ความเร็ว)

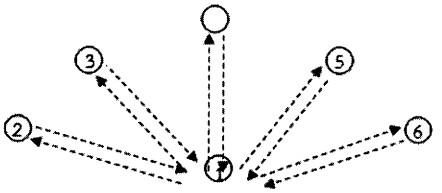

ภาพการขว้างบอลแบบดาวกระจายครึ่งวงกลม

แบบที่ 3 การขว้างบอลที่ผู้ขว้างเคลื่อนที่ซับซ้อน (ความแม่นยำ)

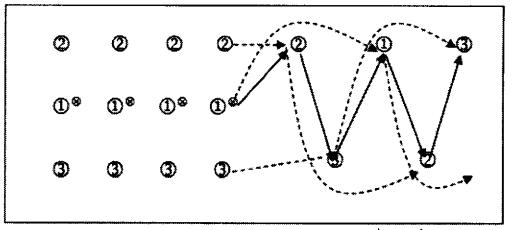

ภาพรูปแบบการฝึกขว้างบอล (ผู้ขว้างเคลื่อนที่ซับซ้อน)

แบบที่ 4 การขว้างบอลแล้วต่อท้ายแถวคนที่รับบอล (ทิศทาง)

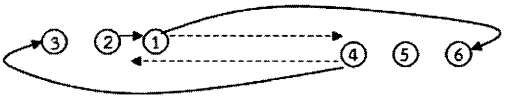

ภาพการขว้างบอลแล้วต่อท้ายแถวคนที่รับบอล

แบบที่ 5 การขว้างบอลแบบสาม เหลี่ยมแล้วต่อท้ายแถวตนเอง (ทิศทาง)

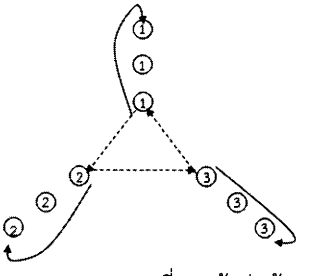

ภาพการขว้างบอลแบบสามเหลี่ยมแล้วต่อท้ายแถวตนเอง

แบบที่ 6 การขว้างบอลสามคนซิกแซก (ความแม่นยำ ความเร็ว และทิศทาง)

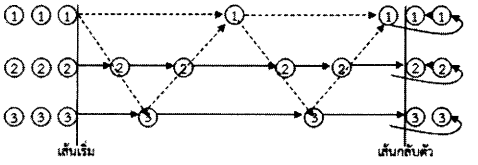

ภาพการขว้างบอล 3 คนซิกแซก

แบบที่ 7 การขว้างบอลแบบสี่เหลี่ยม (ความแม่นยำ ความเร็ว และทิศทาง)

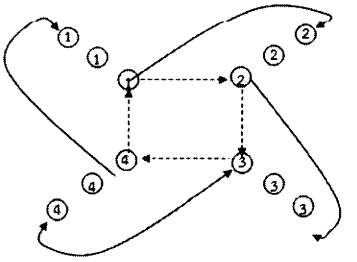

ภาพการขว้างบอลแบบ 4 เหลี่ยม

และแบบที่ 8 การฝึกเล่นลิงชิงบอล 5 : 2 (ความเร็ว)

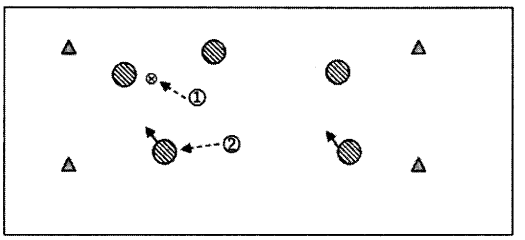

ภาพสนามและรูปแบบการเล่นลิงชิงบอล 5 : 2

1.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะจำนวน 5 รายการ ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบทดสอบวัดทักษะและความสามารถและแบบฝึกของ จอห์นสัน สก็อทท์ โคเชน ลาร์สัน แลทชอว์และฟริงเกอร์ในกีฬาบาสเกตบอลซอฟท์บอลและเบสบอล เป็นแบบทดสอบการขว้าง เพื่อวัดความแม่นยำ ความเร็ว และทิศทาง โดยให้ขว้างบอลไปยังเป้าหมาย ทั้งระยะใกล้และไกลตามที่กำหนด จำนวน 6 ลูก และคิดคะแนนตามที่ขว้างลูกบอลเข้าเป้าในวงกลม 5 วง โดยมีคะแนน 5, 4, 3, 2 และ1 ในการขว้าง 1 ลูก มีคะแนนเต็ม 5 คะแนน (คะแนนเต็ม 30 คะแนน)

ได้แก่ รายการที่ 1 การขว้างพื้นฐาน
เพื่อวัดทักษะพื้นฐานการขว้าง

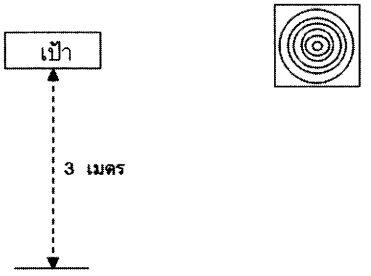

ภาพการขว้างพื้นฐาน

รายการที่ 2 การขว้างในทิศทางที่กำหนด 1 ทิศทาง (ระยะใกล้) เพื่อวัด ความแม่นยำ ความเร็ว

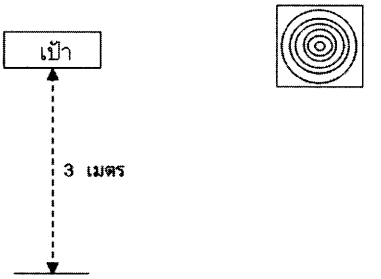

ภาพการขว้างในทิศทางที่กำหนด 1 ทิศทาง (ระยะใกล้)

รายการที่ 3 การขว้างในทิศทางที่กำหนด 3 ทิศทาง (ระยะใกล้)

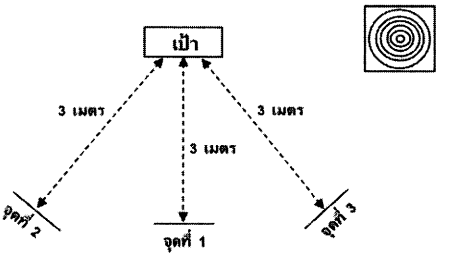

ภาพการขว้างในทิศทางที่กำหนด 3 ทิศทาง (ระยะใกล้)

รายการที่ 4 การขว้างในทิศทางที่กำหนด 1 ทิศทาง (ระยะไกล)

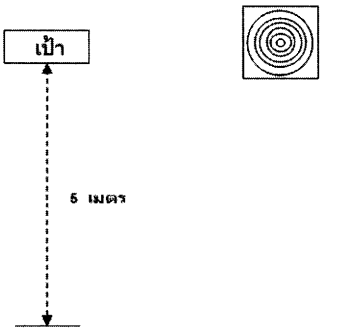

ภาพการขว้างในทิศทางที่กำหนด 1 ทิศทาง (ระยะไกล)

และรายการที่ 5 การขว้างในทิศทางที่กำหนด 3 ทิศทาง (ระยะไกล)

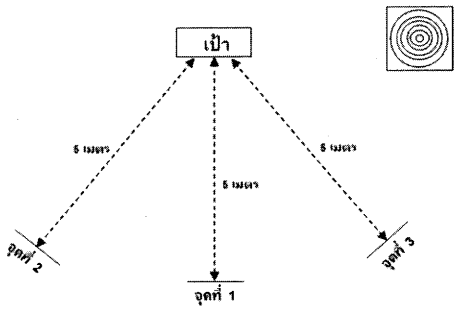

ภาพการขว้างในทิศทางที่กำหนด 3 ทิศทาง (ระยะไกล)

2. ผลของการใช้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้าง เพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษาพบว่าโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ มีประสิทธิภาพ โดยจากการทดลองใช้โปรแกรม พบว่า ความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะหลังการทดลองของนักศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองแตกต่างกับกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ คะแนนเฉลี่ยจากการวัดความสามารถด้านการเคลื่อน ไหวแบบมีทักษะ หลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ของกลุ่มทดลอง (M = 20.20 คะแนน, S.D. =3.63) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (M = 16.20 คะแนน, S.D.=3.51) นอกจากนี้ยังพบว่าความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 8 สัปดาห์ ของนักศึกษากลุ่มทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ คะแนนเฉลี่ยจากการวัดความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ หลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 (M = 20.70 คะแนน, S.D.=3.62) สูงกว่าก่อนการทดลอง (M = 12.72 คะแนน, S.D.= 4.17)

ตารางที่ 1 ผลของการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

รายการ	n	M	S.D.	t	Sig.
แบบที่ 1					
กลุ่มทดลอง	30	22.17	3.07	4.713*	0.000
กลุ่มควบคุม	30	18.03	3.69		
แบบที่ 2					
กลุ่มทดลอง	30	18.60	3.33	4.698*	0.000
กลุ่มควบคุม	30	14.67	3.15		
แบบที่ 3					
กลุ่มทดลอง	30	21.03	4.01	4.395*	0.000
กลุ่มควบคุม	30	17.07	2.89		
แบบที่ 4					
กลุ่มทดลอง	30	18.27	4.68	5.378*	0.000
กลุ่มควบคุม	30	12.97	2.70		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

รายการ	n	M	S.D.	t	Sig.
แบบที่ 5					
กลุ่มทดลอง	30	23.43	3.01	6.901*	0.000
กลุ่มควบคุม	30	18.00	3.09		
รวมแบบที่ 1-5					
กลุ่มทดลอง	30	20.20	3.63	4.338*	0.000
กลุ่มควบคุม	30	16.20	3.51		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลของการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะหลังการทดลองภายในกลุ่มทดลอง

รายการ	M	S.D.	D	$S.D._D$	t	Sig.
แบบที่ 1						
ก่อนทดลอง	15.30	4.68	-6.87	5.18	-7.254*	0.000
หลังทดลอง	22.17	3.07				
แบบที่ 2						
ก่อนทดลอง	9.93	3.86	-8.67	5.16	-9.196*	0.000
หลังทดลอง	18.60	3.33				
แบบที่ 3						
ก่อนทดลอง	14.03	4.44	-7.00	5.75	-6.664*	0.000
หลังทดลอง	21.03	4.01				
แบบที่ 4						
ก่อนทดลอง	9.80	4.02	-8.47	5.31	-8.734*	0.000
หลังทดลอง	18.27	4.68				
แบบที่ 5						
ก่อนทดลอง	14.53	3.83	-8.90	5.35	-9.119*	0.000
หลังทดลอง	23.43	3.01				
ผลรวม						
ก่อนทดลอง	12.72	4.17	-7.90	5.24	-6.786*	0.000
หลังทดลอง	20.20	3.63				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผล

การพัฒนาโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษาตามระยะต่างๆ ของการวิจัย สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลของการพัฒนาโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษา พบว่าโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 มีความสอดคล้องเท่ากับ 0.97 และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดของโปรแกรม ดังนี้

1.1 แบบฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้าง มีจำนวน 8 แบบฝึก ได้แก่ แบบฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้าง แบบที่ 1 การขว้างบอลเหนือไหล่ แบบที่ 2 การขว้างบอลแบบดาวกระจายครึ่งวงกลม (ความเร็ว) แบบที่ 3 การขว้างบอลที่ผู้ขว้างเคลื่อนที่ซับซ้อน (ความแม่นยำ) แบบที่ 4 การขว้างบอลแล้วต่อท้ายแถวคนที่รับบอล (ทิศทาง) แบบที่ 5 การขว้างบอลแบบสามเหลี่ยมแล้วต่อท้ายแถวตนเอง (ทิศทาง) แบบที่ 6 การขว้างบอลสามคนซิกแซก (ความแม่นยำ ความเร็ว และทิศทาง) แบบที่ 7 การขว้างบอลแบบสี่เหลี่ยม (ความแม่นยำ ความเร็ว และทิศทาง) และแบบที่ 8 การฝึกเล่นลิงชิงบอล 5 : 2 (ความเร็ว)

1.2 แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะจำนวน 5 รายการ ได้แก่ รายการที่ 1 การขว้างพื้นฐาน รายการที่ 2 การขว้างในทิศทางที่กำหนด 1 ทิศทาง (ระยะใกล้) รายการที่ 3 การขว้างในทิศทางที่กำหนด 3 ทิศทาง (ระยะใกล้) รายการที่ 4 การขว้างในทิศทางที่กำหนด 1 ทิศทาง (ระยะไกล) และรายการที่ 5 การขว้างในทิศทางที่กำหนด 3 ทิศทาง (ระยะไกล)

2. ผลของการใช้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้าง เพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษาพบว่าโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ มีประสิทธิภาพ โดยจากการทดลองใช้โปรแกรม พบว่า ความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะหลังการทดลองของนักศึกษาระหว่างกลุ่มทดลองแตกต่างกับกลุ่มควบคุม อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ คะแนนเฉลี่ยจากการวัดความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ของกลุ่มทดลอง (M = 20.20 คะแนน, S.D.= 3.63) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (M = 16.20 คะแนน, S.D.=3.51) นอกจากนี้ยังพบว่าความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 8 สัปดาห์ ของนักศึกษากลุ่มทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ คะแนนเฉลี่ยจากการวัดความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะหลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 (M = 20.70 คะแนน, S.D.=3.62) สูงกว่าก่อนการทดลอง (M = 12.72 คะแนน, S.D.= 4.17)

อภิปรายผล

1. ผลของการพัฒนาโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะพบว่า โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริม สร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้นมี

ความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นการเคลื่อนไหวส่วนส่วนบนของร่างกาย ทำให้ได้เรียนรู้และเข้าใจวิธีการและเทคนิคในการขว้าง ซึ่งสามารถพัฒนาความสามารถในการเคลื่อนไหวแบบขว้างให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตรงกับคำกล่าวของ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2528) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเคลื่อนไหวไว้ว่าการได้เรียนรู้การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย สามารถพัฒนาความสามารถในการเคลื่อนไหวเหล่านั้นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จนกระทั่งสามารถที่จะมีทักษะในการเคลื่อนไหวในแต่ละอย่างได้เป็นอย่างดีต่อไป และยังช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาและเรียนรู้ความสามารถในการเคลื่อนไหวของตนเองว่ามีความสามารถและมีข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวเป็นอย่างไร ผู้เรียนจะเรียนรู้ในการปรับความสามารถและข้อจำกัดของตนเองเหล่านั้นให้ดีขึ้น ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2528) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเคลื่อนไหวส่วนหนึ่งของร่างกายได้ดีกว่าอีกส่วนหนึ่งของร่างกายของตนเองนั้น ส่วนที่มีความสามารถและมีความจำกัดในการเคลื่อนไหวเป็นอย่างไร เมื่อได้รับการฝึกก็จะไปปรับความสามารถและความจำกัดเหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์และเหมาะสมต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของสมบูรณ์ อินทร์ถมยา (2547) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาเครื่องมือวัดปัญญาด้านการรับรู้ภาวะการเคลื่อนไหวของร่างกายเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดปัญญาด้านการรับรู้ภาวะการเคลื่อนไหวของร่างกายและสร้างเกณฑ์คะแนนปกติ ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของปัญญาด้านการรับรู้ภาวะการเคลื่อนไหวของร่างกายส่วนหนึ่งมาจากการตระหนักรู้ของร่างกายได้แก่ความสามารถในการควบคุม การเคลื่อนไหวของร่างกายแบบสลับข้าง ความสามารถในการทรงตัวอยู่กับที่ และความสามารถในการทรงตัวขณะที่ร่างกายเคลื่อนที่ จากการวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นความสำคัญของการเคลื่อนไหวที่ส่งผลต่อความสามารถด้านปัญญาได้เป็นอย่างดี และในการวิจัยของผู้วิจัยครั้งนี้พบว่าในการเคลื่อนไหวของร่างกายแบบขว้างนั้นประกอบด้วย แบบฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้าง จำนวน 8 แบบฝึก ได้แก่ แบบฝึกการเคลื่อน ไหวแบบขว้าง แบบที่ 1 การขว้างบอล (ความแม่นยำ) แบบที่ 2 การขว้างบอลแบบดาว กระจายครึ่งวงกลม (ความเร็ว) แบบที่ 3 การขว้างบอลที่ผู้ขว้างเคลื่อนที่ซับซ้อน (ความแม่นยำ) แบบที่ 4 การขว้างบอลแล้วต่อท้ายแถวคนที่รับบอล (ทิศทาง) แบบที่ 5 การขว้างบอลแบบสามเหลี่ยมแล้วต่อท้ายแถวตนเอง (ทิศทาง) แบบที่ 6 การขว้างบอลสามคนซิกแซก (ความแม่นยำ ความเร็ว และทิศทาง) แบบที่ 7 การขว้างบอลแบบสี่เหลี่ยม (ความแม่นยำ ความเร็ว และทิศทาง) แบบที่ 8 ลิงชิงบอล 5 : 2 (ความเร็ว) เนื่องจากการขว้างเป็นทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานที่สำคัญที่ต้องผสมผสานกันระหว่างทักษะย่อยของทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานต่างๆ ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการเล่นเกมและการเล่นกีฬาต่างๆ หลายชนิดกีฬา เช่นการขว้างในกีฬาซอฟท์บอล บาสเกตบอล และแฮนด์บอล การขว้างในกีฬาเหล่านี้จะต้องอาศัยการผสมผสานของทักษะ เช่น การบิดตัวซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวแบบไม่เคลื่อนที่ การสไลด์ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวแบบเคลื่อนที่ และการขว้างซึ่งการเคลื่อนไหวแบบประกอบอุปกรณ์ ดังนั้นในการฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้างนอกจากจะต้องให้ร่างกายมีการตระหนักรู้แล้ว ยังต้องอาศัยการรับรู้ของร่างกายในด้านอื่นๆ อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้ความสัมพันธ์ของร่างกายกับวัตถุ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว สอดคล้องกับการวิจัยของเซเนป อินชี้

คาราเดนนิซลี่ (Zeynep Inci Karadenizli. 2016: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเร็วในการขว้างบอลและคุณลักษณะด้านทักษะพิสัยทางกายสำหรับค้นหาความเป็นเลิศในกีฬาแฮนด์บอล โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเร็วในการขว้างบอลกับรูปร่างของนักกีฬา และความสามารถในการใช้พลังแบบแอนแอโรบิก (ไม่ใช้ออกซิเจน) จากการวิจัยพบว่า ความเร็วในการขว้างบอลระหว่างการขว้างและวิ่ง 3 ก้าวไม่มีความสัมพันธ์กันกับดัชนีมวลกาย แต่ความสูงในการกระโดดแนวดิ่ง การใช้พลังแบบแอนแอโรบิก ส่วนสูงของร่างกาย น้ำหนัก ความยาวของแขน ความใหญ่ของมือ มีอิทธิพลต่อความเร็วในการขว้างลูกบอลในเชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ อินทร์ถมยา (2547) ที่ได้ศึกษาถึงการรับรู้ความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายกับวัตถุ หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว ว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีผลต่อปัญญาด้านการรับรู้ภาวะการเคลื่อนไหวของร่างกาย สำหรับแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะจำนวน 5 แบบนั้นผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบทดสอบวัดทักษะและความสามารถ และแบบฝึกของ จอห์นสัน สก็อทท์โคเชน ลาร์สัน แลทชอว์และฟริงเกอร์ ในกีฬาบาสเกตบอล ซอฟท์บอล และเบสบอล โดยผ่านการสังเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะที่มีคุณภาพ ได้แก่ แบบทดสอบที่ 1 วัดการขว้างพื้นฐาน แบบทดสอบที่ 2 วัดการขว้างในทิศทางที่กำหนด 1 ทิศทาง (ระยะใกล้) แบบทดสอบที่ 3 วัดการขว้างในทิศทางที่กำหนด 3 ทิศทาง (ระยะใกล้) แบบทดสอบที่ 4 วัดการขว้างในทิศทางที่กำหนด 1 ทิศทาง (ระยะไกล) และแบบทดสอบที่ 5 วัดการขว้างในทิศทางที่กำหนด 3 ทิศทาง (ระยะไกล)

2. ประสิทธิผลของการใช้โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้าง เพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกพลศึกษาพบว่า โปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะมีประสิทธิภาพ โดยพบว่าความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะหลังการทดลองระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองแตกต่างกับกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายถึง คะแนนเฉลี่ยจากการวัดความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ หลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 ของกลุ่มทดลอง (M = 20.20, S.D.=3.63) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (M = 16.20, S.D.=3.51) สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตกลุ่มทดลองที่ผ่านการฝึกตามโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะจะมีความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นว่าแบบฝึกการเคลื่อนไหวทั้ง 8 แบบฝึกช่วยให้ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีการพัฒนาการเคลื่อนไหวแบบขว้าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแบบฝึกที่เรียงลำดับจากง่ายไปยาก เบาไปหนัก ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและเข้าใจได้เร็ว ตรงกับคำกล่าวของทิศนา แขมมณี (2550) ที่กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากล โดยกล่าวว่ารูปแบบการเรียนการสอนตามแนว คิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซันนั้นมีทฤษฎี หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับทักษะว่าเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกายในงานที่มีความซับซ้อน และต้องอาศัยความสามารถในการใช้

กล้ามเนื้อหลายๆ ส่วน การทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นจากการสั่งงานของสมอง ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน หากได้รับการฝึกฝนที่ดีจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่วว่องไว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทนของทักษะผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็วหรือความราบรื่นในการจัดการเรื่องต่างๆ ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัยที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติการกระทำหรือการแสดงออกต่างๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักการ วิธีการ ที่แตกต่างไปจากการพัฒนาทางด้านจิตพิสัยหรือพุทธิพิสัยสอดคล้องกับการวิจัย ของมุสตาฟา อัลทินกอก (Mustafa Altinkok. 2016: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลของการเคลื่อนไหวและความร่วมมือที่มีต่อการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวเบื้องต้นของเด็กก่อนวัยเรียน วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อวิเคราะห์ผลของโปรแกรมการศึกษาการเคลื่อนไหวโดยใช้ความร่วมมือเป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ ที่มีต่อการพัฒนาการเคลื่อนไหวเบื้องต้นของเด็กก่อนวัยเรียน ประกอบด้วยกลุ่มทดลองจำนวน 38 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 40 คน เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ประกอบด้วยกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ทำการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้การทดสอบความคล่องแคล่วว่องไว การยืนกระโดดไกลและการทดสอบที่เกี่ยวข้องกับการขว้างลูกเทนนิส การวิ่งเร็ว ความยืดหยุ่นของร่างกาย และการกระโดด ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมการเคลื่อนไหวโดยใช้ความร่วมมือที่ได้รับการวางแผนและเตรียมการฝึกฝนในระยะยาว และส่งเสริมด้วยกิจกรรมต่างๆ ระหว่างการฝึกของเด็กก่อนวัยเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง จะทำให้เด็กมีพัฒนาการในการเคลื่อนไหวเบื้องต้น และมีการพัฒนาสูงขึ้นต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ โซลิโมซี (Solymosi. 1981) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาวะการเคลื่อนไหวของร่างกายกับการฝึกกีฬา เรื่องการศึกษาความสัมพันธ์การวัดการรับรู้ภาวะการเคลื่อนไหวของร่างกายกับการเลือกลักษณะการปฏิบัติในกลุ่มผู้เริ่มฝึกหัดเล่นสกี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาอายุระหว่าง 18-32 ปี มาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ 20 แห่ง ทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างฝึกเล่นสกีเป็นเวลา 12 ชั่วโมง และฝึกหัดเกี่ยวกับการรับรู้การเคลื่อนไหว ทดสอบการรับรู้การเคลื่อนไหวของร่างกาย และวัดความสามารถทางด้านกีฬา ผลการวิจัยพบว่า ผลสำเร็จในการเล่นกีฬาสกีมีความสัมพันธ์กับคะแนนการวัดการรับรู้การเคลื่อนไหว ซึ่งมีการรับรู้การกระทำของแรง ความสามารถในการควบคุมตำแหน่งของเท้าในท่าขนาน ความสามารถในการถ่ายเทน้ำหนักตัวที่ขาสกี ความสามารถในการทรงตัว ความแข็งแรงของขาในการส่งแรง และการวัดความสามารถในการเล่นสกีโดยการวิ่งลงจากเขา นอกจากนี้ยังพบว่า ความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง 8 สัปดาห์ของนักศึกษากลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการวัดความสามารถด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะ หลังการทดลองสัปดาห์ที่ 8 (M = 20.70, S.D.=3.62) สูงกว่าก่อนการทดลอง (M = 12.72, S.D.=4.17) สอดคล้องกับสมมุติฐาน การวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตกลุ่มทดลองที่ผ่านการฝึกตามโปรแกรมการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะจะมีความสามารถด้าน

การเคลื่อนไหวแบบมีทักษะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากกลุ่มทดลองได้รับการฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้างเพื่อเสริมสร้างทักษะพิสัยด้านการเคลื่อนไหวแบบมีทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแบบฝึกที่ช่วยให้เกิดความสนุกสนานด้วยการเคลื่อนไหวรูปแบบต่างๆ ทำให้พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหวร่างกายดีมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เคลลี่ (Kelly, 2001) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการค้นพบความสนุกสนานในการกีฬา: กระบวนการสู่ความงดงามในการเคลื่อนไหว ที่เรียกว่า “ความงดงามในการเคลื่อนไหว” พบว่าจากแนวคิดของ การ์ดเนอร์ (1983) ที่ได้กล่าวไว้ว่าความคิดรวบยอดของบุคคลจะมีทักษะในการจดจำแบบระลึกได้ ในรูปแบบการเคลื่อนไหวที่ฝึกมาอย่างดีและแสดงพฤติกรรมโดยมีองค์ประกอบในด้านจังหวะ การทรงตัว การรับรู้ความรู้สึก และสมรรถภาพในการเคลื่อนไหว จะพัฒนาขึ้นได้ภายใต้การรับรู้ และมีการฝึกที่ถูกต้อง เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การเลือกความตื่นเต้นท้าท้ายและการใช้พลังงาน และพบว่าการตระหนักถึงการแสดงออกทางร่างกาย โดยผ่านกระบวนการที่ได้รับประสบการณ์ที่สนุกสนานจากการกีฬาและกิจกรรมทางกาย ที่เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ดังนั้น การฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้าง จึงเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญญาด้านการรับรู้การฝึกหัดที่ถูกต้อง นั่นหมายถึงการที่กลุ่มทดลองได้แสดงพฤติกรรมความงดงามในการเคลื่อนไหวนั่นเอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการปรับปรุงแบบฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้าง เพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะอื่นๆ

2. ผลการพัฒนาแบบฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้างและแบบทดสอบสามารถนำไปใช้ในการฝึกและการทดสอบการเคลื่อนไหวในสถานการณ์อื่นๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ และสร้างเกณฑ์ปกติของแบบฝึกการเคลื่อนไหวแบบขว้าง สำหรับสถาบันต่างๆ เพื่อเป็นเกณฑ์ไว้เปรียบเทียบของนักศึกษา และเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพของนักศึกษา

บรรณานุกรม

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542. กรุงเทพมหานคร : บริษัทกราฟฟิค จำกัด.

ทิศนา แขมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2548). สมรรถภาพทางกาย. สารานุกรมศึกษาศาสตร์. ฉบับที่ 2. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมบูรณ์ อินทร์ถมยา. (2547). การพัฒนาเครื่องมือวัดปัญญาด้านการรับรู้ภาวการณ์เคลื่อนไหวของร่างกาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันการพลศึกษา (2548). หลักสูตรสถาบันการพลศึกษา ระดับปริญญาตรี พุทธศักราช 2848. พิมพ์ที่ โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)

ศึกษาศาสตร์ (2557) รายงานผลการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2557. สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตศรีสะเกษ

Garder,H (1983). Frames of mind. New York: Basic Books, Collins Publishers.

Kelly, K .T. (2001). Learning and epistemology (online) http:// www. Hss. cmc.edu/philosophy/ Kelly / papers / learnreview. Pdf.

Mustafa A. (2016). The Effects of Coordination and Movement Education on Pre School Children's Basic Motor Skills Improvement. Universal Journal of Educational Research. 4(5).1050-1058.

Solymosi. (1981). An Investigation of the relationship between measures of kinesthetic and selected aspects of performance in beginning skiing. Retrieved January 24, 2013, from UMI Pro-Quest Digital Dissertation

Zeynep I. K. (2016). The Relationships between Ball Throwing Velocity and Physical-psychomotor Features for Talent Identification in Physical Education. Universal Journal of Educational Research. 4(11).2509-2515.

Academic Journal Institute of Physical Education

โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้น
Training Program to Enhancing Competencies of Beginning Recreation Leaders

ณรงค์ วิชัยรัตน์, อุษากร พันธุ์วานิช และมยุรี ศุภวิบูลย์
คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
และนักวิชาการอิสระ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้น และเพื่อศึกษาผลของการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมที่มีต่อการเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับผู้นำนันทนาการระดับต้น กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ของสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ทั้ง 17 วิทยาเขต โดยมีกระบวนการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างและพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้น โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร จำนวน 5 คน นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากวิธีการเลือกแบบเจาะจงและวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืน 2) ศึกษาผลของการเข้าร่วมโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้นกับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ของสถาบันการพลศึกษา จำนวน 5 วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตอ่างทอง วิทยาเขตกรุงเทพ วิทยาเขตสุพรรณบุรี วิทยาเขตสมุทรสาครและวิทยาเขตชัยภูมิ ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลของการประเมินความสามารถของผู้นำนันทนาการระดับต้นของกลุ่มทดลองโปรแกรมหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเข้าร่วมโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.87 และหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74

2. ผลของประเมินความสามารถของผู้นำนันทนาการระดับต้นของการขยายโปรแกรมสถาบันการพลศึกษา จำนวน 5 วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตอ่างทอง วิทยาเขตกรุงเทพ วิทยาเขตสุพรรณบุรี วิทยาเขต

สมุทรสาครและวิทยาเขตชัยภูมิ โดยสถาบันการพลศึกษาทุกวิทยาเขตหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: โปรแกรมฝึกอบรม, การสร้างเสริมสมรรถนะ, ผู้นำนันทนาการ

Abstract

The purposes of this research were to develop the training program to strengthen the leadership competency of primary recreation leaders, and to study the participation results of a training program towards improving the competency of primary recreation leaders. The population used in this research included fourth year bachelor's degree students at the Institute of Physical Education, Ministry of Tourism and Sports in all seventeen campuses. The research process was divided into two steps; 1) the creation and development of training program to strengthen the primary recreation leaders. The process was carried out by using five experts to examine the quality of curriculum, and taking the curriculum to try out with thirty fourth year Bachelor's degree students at the Institute of Physical Education at the Chonburi Campus, selected by using the purposive sampling method, and simple random sampling method by no-return drawing lots, and 2) a study of program participation results to strengthen the leadership competency of primary recreation leaders the fourth year Bachelor's degree students at the Institute of Physical Education in five campuses including Angthong Campus, Bangkok Campus, Suphanburi Campus, Samutsakhon Campus, and Chaiyaphum Campus selected by using simple random sampling method.

The research results revealed the following

1. The ability evaluation result on primary recreation leaders in the experimental group after participation in the program was higher than before the participation with a statistical significance at .05 level, namely, before participating the program the mean was equal to 1.87, and after participating the program the mean was equal to 3.74;

2. The ability evaluation result of primary recreation leaders on the program extension in the Institute of Physical Education for five campuses including Angthong Campus, Bangkok Campus, Suphanburi Campus, Samutsakhon Campus, and Chaiyaphum Campus, The results of all the campuses of Institute of Physical Education after the participation was higher than before participation in the program with a statistical significance of .05 level.

Keywords: Training Program, Enhancing Competency, Recreation Leaders

บทนำ

ยุทธศาสตร์หนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ในการพัฒนาประเทศให้มั่นคง สังคมสงบสันติ และประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ได้ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์หนึ่งของแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2555- 2559) คือ ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาบุคลากรในการเป็นผู้นำและการจัดบริการนันทนาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้นำนันทนาการให้มีศักยภาพสามารถขับเคลื่อนนันทนาการจากระดับชุมชนสู่ระดับนานาชาติ และพัฒนาบุคลากรนันทนาการให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในการจัดบริการนันทนาการระดับมาตรฐานสากล โดยมีกลยุทธ์ในการผลิตและพัฒนาบุคลากรในการเป็นผู้นำนันทนาการและจัดบริการนันทนาการให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ดังนี้

1. จัดอบรมผู้นำ และผู้ให้บริการนันทนาการ
2. ร่วมมือกับสถาบันการศึกษา เพื่อผลิตบุคลากรนันทนาการอาชีพในทุกสาขา ได้แก่ สาขานันทนาการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ สาขานันทนาการเพื่อบำบัดรักษา สาขานันทนาการเพื่อการท่องเที่ยว สาขานันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น
3. จัดทำหลักสูตรการอบรมเพื่อผลิตนักนันทนาการอาชีพเฉพาะทาง ได้แก่ สาขานันทนาการเพื่อการพาณิชย์ นันทนาการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ นันทนาการเพื่อการบำบัดรักษา เป็นต้น

สภานันทนาการแห่งเอเชีย ได้กล่าวไว้ว่า นันทนาการเป็นปัจจัยที่สำคัญของชีวิตในอันที่จะนำมาซึ่งความสุข ความพอใจ ความหรรษาร่าเริง และจะก่อให้เกิดมีความมานะพยายามที่จะแสวงหาสรรพสิ่งหลากหลายแก่ชีวิต และยังได้คำนึงถึงความสำคัญทางด้านนันทนาการอีกหลายประการ เช่น ประการแรก โครงการเกี่ยวกับนันทนาการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกายและจิตใจ ประการที่สอง การศึกษาของประชาชนในทางด้านนันทนาการให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ประการสุดท้าย ประเทศต่างๆ ควรฝึกอบรมผู้นำนันทนาการไว้เพื่อที่จะบรรลุผลสำเร็จถึงหลักการดังกล่าว ทุกคนควรให้ความร่วมมือกันและตระหนักในความสำคัญของนันทนาการ และคุณค่าของนันทนาการที่มีต่อทุกคน ทุกครอบครัว ทุกชุมชน และตลอดจนทุกประเทศชาติ

นันทนาการได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ด้านต่างๆ รูปแบบหนึ่งของโปรแกรมนันทนาการในการจัดกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ มีวัตถุประสงค์ก็เพื่อสร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นการเพิ่มพูนความรู้ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม ให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด สอดคล้องกับ รชาดา เครือทิวา. 2554: 159 กล่าวถึงการจัดการนันทนาการคือการจัดดำเนินการด้านต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการนันทนาการในองค์กรบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน การวางแผนการจัดโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการ การจัดการด้านการเงิน การจัดการด้านวัตดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกการจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งด้านความปลอดภัยและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการจัดการนันทนาการ กิจกรรมนันทนาการจึงมีมากมายหลายรูปแบบให้บุคคล

ได้เลือกและเข้าร่วมตั้งแต่กิจกรรมที่สามารถทำได้ด้วยตัวเองคนเดียว เช่น การอ่านหนังสือที่ตนเองชอบ การฟังเพลง เป็นต้น และกิจกรรมที่เข้าร่วมเป็นกลุ่มหรือคณะ เช่น การเล่นเกมต่างๆ กิจกรรมจะเกิดความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเครียดของผู้เข้าร่วมได้ จำเป็นต้องมีผู้นำกิจกรรมนันทนาการที่มีความรู้ความเข้าใจ ในกิจกรรมนันทนาการ มีทักษะการเป็นผู้นำ เป็นนักสร้างแรงจูงใจ ให้บุคคลอยากเข้าร่วมกิจกรรม ผู้นำนันทนาการ หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่การบริการแนะนำช่วยเหลือบุคคลหรือหมู่คณะให้เลือกกิจกรรมนันทนาการที่ต้องการที่จะเข้าร่วมได้ตามความต้องการ ความสนใจแต่ละบุคคล ให้เขาได้รับความพึงพอใจ ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากกิจกรรมนันทนาการนั้น ผู้นำนันทนาการมีความสำคัญมากต่อกิจกรรมนันทนาการ เพราะนอกจากมีหน้าที่ดังกล่าวแล้วยังต้องมีหน้าที่คอยระวังรักษาความปลอดภัยแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและจะต้องจัดการวางโครงการ เป็นผู้สอน เป็นวิทยากร และให้คำแนะนำในด้านนันทนาการนั้นๆ จึงกล่าวได้ว่าผู้นำนันทนาการเปรียบประดุจดังหัวใจของการจัดนันทนาการ ฉะนั้นผู้นำนันทนาการจึงต้องเรียนรู้วิธีการที่จะจัดกิจกรรมต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง (ประไพ และอาภรณ์ 2546: 8-9)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ในฐานะที่ผู้วิจัยมีบทบาทหน้าที่ในการจัดโปรแกรมนันทนาการเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้กับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยและพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมสมรรถนะผู้นำนันทนาการ ระดับต้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน และสังคมต่อไป โดยงานวิจัยการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้นนี้ สอดคล้องกับแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2555-2559) ตามยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนาบุคลากรในการเป็นผู้นำและการจัดบริการนันทนาการ และเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของวิสัยทัศน์ที่ว่า นันทนาการสร้างคุณภาพชีวิตสังคมเป็นสุข สิ่งแวดล้อมงดงาม โดยมุ่งสู่มาตรฐานสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาผลของโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้นที่มีต่อนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา ปีการศึกษา 2559

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ของสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ทั้ง 17 วิทยาเขต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

1) โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้นทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ของสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี จำนวน 30 คน ที่ได้มาจากวิธีการเลือกแบบเจาะจงและวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืน

2) ศึกษาผลของการเข้าร่วมโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้นกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ของสถาบันการพลศึกษา จำนวน 5 วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตอ่างทอง วิทยาเขตกรุงเทพ วิทยาเขตสุพรรณบุรี วิทยาเขตสมุทรสาครและวิทยาเขตชัยภูมิ ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 45 คน ในแต่ละวิทยาเขต

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้น

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้ความสามารถของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ของสถาบันการพลศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้น ระดับต้น 8 สัปดาห์ ประกอบด้วยสัปดาห์ที่ 1-6 ครั้งละ 2 ชั่วโมง และสัปดาห์ที่ 7-8 ครั้งละ 8 ชั่วโมงรวม 40 ชั่วโมง ลักษณะโครงสร้างของโปรแกรม ประกอบไปด้วย 1) ชื่อโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ 3) ระยะเวลาในการดำเนินโปรแกรม 4) ตารางหัวข้อกิจกรรม KPI และใบงาน/ภาคปฏิบัติในแต่ละครั้ง จำนวน 8 ครั้ง โดยกำหนดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

2. สร้างแบบประเมินความสามารถของผู้นำนันทนาการระดับต้น แบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ โดยประเมินข้อคำถามเป็นแบบมาตรประมาณค่าความสำคัญ 4 ระดับ ตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best. 1977: 60)

มากกว่า 3.50 คะแนน หมายความว่า มากที่สุด

2.50 – 3.50 คะแนน หมายความว่า มาก

1.51 – 2.50 คะแนน หมายความว่า น้อย

น้อยกว่า 1.50 คะแนนหมายความว่า น้อยที่สุด

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ได้ค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.6-1.0

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ใกล้เคียงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำนันทนาการระดับต้น โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจผู้เข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้น โดยทดสอบจากแบบประเมินความสามารถของผู้นำนันทนาการระดับต้น ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มขยายผล โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบที (t-test) แบบ Paired Samples t-test

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อความสามารถของผู้นำนันทนาการระดับต้น ของกลุ่มตัวอย่างทดลองโปรแกรม (n=30)

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	d	df	t	P
ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม	30	1.87	0.65	-1.97	28	-31.214*	.00
หลังเข้าร่วมโปรแกรม	30	3.74	0.29				

*($p < .05$)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาที่มีต่อโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้น ของผู้เข้าร่วมโปรแกรมที่สถาบันการพลศึกษาก่อนเข้าร่วมและหลังเข้าร่วม (n = 225)

รายการ	ก่อนเข้าร่วม (n=225)		หลังเข้าร่วม (n=225)		T	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. วิทยาเขตอ่างทอง	1.57	0.71	2.90	0.68	-6.712*	.00
2. วิทยาเขตกรุงเทพ	1.74	0.61	3.26	0.82	-9.715*	.00
3. วิทยาเขตสมุทรสาคร	1.99	0.71	3.17	0.65	-7.511*	.00
4. วิทยาเขตสุพรรณบุรี	1.67	0.60	2.80	0.59	-10.932*	.00
5. วิทยาเขตชัยภูมิ	1.63	0.50	3.19	0.61	-11.826*	.00
รวม	**1.72**	**0.51**	**3.06**	**0.64**	**0.402**	**.00**

*($p < .05$)

อภิปรายผล

ผลการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการ ระดับต้น ของสถาบันการพลศึกษาทั้ง 6 วิทยาเขตได้แก่ วิทยาเขตชลบุรี, วิทยาเขตอ่างทอง, วิทยาเขตกรุงเทพฯ, วิทยาเขตสุพรรณบุรี, วิทยาเขตสมุทรสาคร และวิทยาเขตชัยภูมิ ผลปรากฏว่าทั้ง 6 วิทยาเขต มีคะแนนความคิดเห็นต่อความสามารถของผู้นำนันทนาการระดับต้นเพิ่มขึ้นหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 แสดงให้เห็นว่า คู่มือโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการ ระดับต้น มีประสิทธิผลในการพัฒนาเสริมสร้างให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำนันทนาการระดับต้น ได้อย่างชัดเจนหลังการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการ ระดับต้น โดยใช้แบบประเมินความสามารถของผู้นำนันทนาการระดับต้น ซึ่งพัฒนาข้อคำถามจากเนื้อหากิจกรรม 8 ครั้ง ของโปรแกรมสร้างเสริมผู้นำนันทนาการระดับต้น เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ก่อนและหลังการเข้าร่วม (Pretest - Posttest) สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาที่มีต่อโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้น ก่อนเข้าร่วมทุกวิทยาเขตอยู่ในระดับน้อยและหลังเข้าร่วมทุกวิทยาเขตอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างก่อนเข้าร่วมและหลังเข้าร่วม พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาทุกวิทยาเขตหลังเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ความรู้และทักษะในเรื่องคุณลักษณะของผู้นำนันทนาการมากขึ้นภายหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้น ซึ่งนักศึกษาจะรู้สึกได้ถึงความรู้ความสามารถของตนเองและคุณลักษณะของผู้นำนันทนาการได้ สมบัติ กาญจนกิจ (2540) อ้างถึงในเทพประสิทธ์

กุลธวัช (2551: 60-61) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้นำนันทนาการไว้ 5 ข้อ ดังนี้ 1. ด้านความรู้ มีความรู้ในเรื่องนันทนาการชุมชน นันทนาการธุรกิจการค้า นันทนาการอาสาสมัคร แหล่งนันทนาการ การจัดการบริหารงาน การวัดและประเมินผล 2. ด้านการเป็นผู้นำกิจกรรมนันทนาการ สามารถเลือกและตั้งวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้เหมาะสม สามารถกำหนดความคิดรวบยอดพร้อมกิจกรรมที่ทำ สามารถจัดโครงการระยะสั้นและระยะยาวโดยมีแผนงาน สามารถใช้แรงจูงใจให้ผู้เข้าร่วมมีความสนใจและได้แสดงออก สามารถสาธิตอธิบายกิจกรรมได้ชัดเจนถูกต้อง 3. ด้านบุคลิกภาพ กระฉับกระเฉง ว่องไว และเฉลียวฉลาด มีท่าทางสง่าผ่าเผย ยิ้มแย้ม เป็นมิตร มีมารยาทสุภาพ เรียบร้อย ทั้งกาย วาจา รู้จักการวางตัวได้ถูกต้อง และเหมาะสม ถูกกาลเทศะมีความซื่อสัตย์สุจริต และยุติธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 4. ด้านการบริหาร รู้จักการวางแผน การบริหาร และการจัดการองค์ รู้จักการบริหารบุคคล การพัฒนาบุคคล รู้จักการบริหารการเงิน รู้จักการบริหารงานพัสดุ รู้จักการบริหารงานซ่อมบำรุง 5. ด้านความสามารถพิเศษ มีความสามารถในการใช้เครื่องพิมพ์ดีดและคอมพิวเตอร์ มีความสามารถในการใช้เครื่องใช้สำนักงาน รู้เรื่องกฎหมายแรงงาน มีความสามารถในการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร ในเรื่องบทบาทของผู้นำนันทนาการสอดคล้องกับ สุวิมล ตั้งสัจพจน์ (2555) กล่าวว่า ผู้นำนันทนาการต้องเรียนรู้เพื่อเป็นผู้นำ Leader เพื่อพัฒนาตนเองให้มีความชำนาญ จะต้องพัฒนาเรียนรู้และฝึกฝนทักษะพื้นฐาน Training ฝึกปฏิบัติพัฒนาทักษะที่จำเป็นต้องใช้ practice พัฒนาการประเมินผล เพื่อหาข้อผิดพลาด Valuate พัฒนาทักษะในการแก้ไขข้อผิดพลาด ที่เคยเกิดขึ้น Practice และ Hersay และ Blanchard (1982 อ้างถึงใน Russell, 2001: 32-34) ที่ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้นำนันทนาการ(Recreation leader functions) ว่าผู้นำนันทนาการในแต่ละประเภทต่างก็มีการปฏิบัติหน้าที่ ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถแบ่งหน้าที่ของผู้นำออกเป็น 3 ประเภทดังนี้ 1. หน้าที่ทางเทคนิค (Technical Functions) เป็นผู้วางแผนโปรแกรม เป็นผู้ที่สามารถจัดระเบียบองค์กรได้ เป็นผู้ประเมินผล 2. หน้าที่ทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้นำนันทนาการมีการทำงานที่ต้องสัมพันธ์กับการให้ข้อมูลข่าวสารในการบริการต้องมีความเข้าใจและปฏิบัติงานตามกระบวนการของพลวัตรกลุ่ม 3. หน้าที่เกี่ยวกับสร้างความคิด (Conceptual Functions) ต้องมีการปฏิบัติการบนพื้นฐานของปรัชญานันทนาการผู้นำนันทนาการต้องมีปรัชญาในวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยครั้งนี้พบว่า ควรมีการเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาที่มีต่อโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้น ระหว่างเพศชายและเพศหญิง เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาใช้ในการพัฒนาโปรแกรมและกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการได้อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และควรมีการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการในระดับกลางหรือระดับที่สูงขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำนันทนาการที่ดีและมีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

กนิษฐา เชาว์วัฒนกุล. (2553). การพัฒนารูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทำวิจัยในชั้นเรียนของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสาขาการสอนคณิตศาสตร์. ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กัลยาณี ภูมูลมี. (2556). การพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์. 1(1):22-27.

กาญจนา ไชยพันธุ์. (2549). การให้คำปรึกษากลุ่ม. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

เกษร กุณาใหม่. (2549). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คณะกรรมการครุสภา. (2557). ประกาศคุรุสภาเรื่อง การรับรองปริญญาและประกาศนียบัตรทางการศึกษาเพื่อการประกอบวิชาชีพ พ.ศ. 2557. 14 มีนาคม 2557. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

ฐิติรัตน์ ตุ้ยเขียว. (2558). การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 3(1):229-244.

ณรงค์ วิชัยรัตน์. (2559). โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำนันทนาการระดับต้น. ปริญญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการกีฬานันทนาการและการท่องเที่ยว :มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.

นพเก้า ณ พัทลุง. (2554). เทคนิคการวิจัยในชั้นเรียน. สงขลา: ดาษหอมสงขลา.

ปิยะเมศ อินทจำรัส. (2554). การพัฒนาความเข้าใจและเจตคติในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโดยวิธีการใช้เอกสารเสริมความรู้และการให้คำปรึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดมงคลวรารามเขตจอมทอง สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี. 1(1):81-89.

พรทิพย์ กาญจนนิยต, และคนอื่นๆ. (2546). การจัดการความรู้: สู่วงจรคุณภาพที่เพิ่มพูน. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

พรพิมาน วงษ์ปัตตา. (2546). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9. ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การวิจัยการศึกษา) มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

มณีรัตน์ จอมพุก. (2550). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มัลลวีร์ อดุลวัฒนศิริ. (2552). เทคนิคการให้คำปรึกษา : การนำไปใช้. ขอนแก่น : สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (2556). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :ราชบัณฑิตยสถาน.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2546). การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: สุรีริยาสาส์น.

วิทยาธร ท่อแก้ว. (2549). การบริหารเวลา. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2559, จาก http://www.stou.ac.th.

วิไลวรรณ จันน้ำใส (2555). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (เทคโนโลยีวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร) .ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สุภาวดี ปานสกุล. (2550). ศึกษาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนวัดแสงสรรค์อำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2. สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุมาลี เจริญรอย. (2556). การทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 4(2):149-157.

สมใจ ตันติวัฒน์. (2554). การศึกษาวิเคราะห์เทคนิคการให้คำปรึกษาด้วยพุทธวิธีสำหรับนักเรียน.ปริญญานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา). กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมเกียรติ เอี่ยมกลั่น. (2548). การศึกษาการใช้เวลาในการบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา. ปริญญานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์.วารสารเกื้อการุณย์. 21(2):113-125.

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2553). การบริหารเวลา (Time Management). กรุงเทพมหานคร: สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.

Corey, Gerald. (2004). Theory and Practice of Group Counseling (6th Ed.). CA: Thomson Brooks / Cole Publishing.

Hair, Jr; et al. (2006). Multivariate Data Analysis (6th Ed.). NJ: Pearson Prentice Hall.

Maslow, A.H. (1954). A Theory of Human Motivation. Psychological Review. 50(4):370-396.

McClelland, D.C. (1985). Human Motivation. Oakland, NJ: Scott, Foresman and Company.

Schumacher, R. & Lomax, R. (2010). A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling 3rd ed. New York: Routledge.

Academic Journal Institute of Physical Education

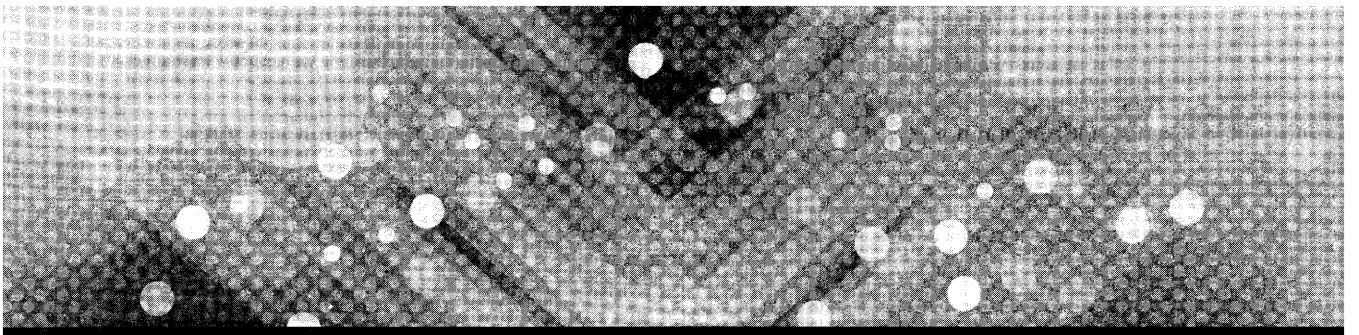

บันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ เรื่องสัมฤทธิผลของนักกีฬาประเทศไทย และ RIO Olympic Games 2016

ศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ กาญจนกิจและศรัญญา ศรีทอง
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในเดือนสิงหาคมศกนี้ ประชาชนชาวไทยได้รับความสุขมากจากการที่นักกีฬาไทยได้แสดงความสามารถเชิงกีฬาในเวทีโลก นั่นคือ ริโอ โอลิมปิกเกมส์ 2016 (Rio Olympic Games) หลังจากเมื่อ 4 ปีที่ผ่านมาในมหกรรมกีฬาลอนดอน โอลิมปิกเกมส์ 2012 (London Olympic Games) นักกีฬาไทยไม่สามารถพิชิตเหรียญทองได้ ดังนั้น จึงขอบันทึกเกร็ดสาระเรื่องราวความสำเร็จของนักกีฬาไทยและของนักกีฬาโอลิมเปียนใน ริโอ โอลิมปิกเกมส์ ไว้ดังต่อไปนี้

1. <u>นักกีฬาประเทศไทย</u> สามารถปักธงชัยให้ประชาชนชาวไทยได้รับเหรียญโอลิมปิก 2 เหรียญทอง 2 เหรียญเงินและ 2 เหรียญทองแดง รวมทั้งสิ้น 6 เหรียญ ทีมนักกีฬาไทยได้อันดับที่ 35 จากจำนวนประเทศที่เข้าร่วมแข่งขัน 207 ชาติ ซึ่งเมื่อศึกษาจุดเริ่มต้นแห่งความสำเร็จของทีม**นักกีฬาไทยเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1952** เฮลซิงกิ โอลิมปิกเกมส์ ณ ประเทศฟินแลนด์ และนักกีฬาไทยประสบความสำเร็จได้เหรียญโอลิมปิกเหรียญแรก โดย **พเยาว์ พูลธรัตน์ ได้เหรียญทองแดงจากมวยสากลสมัครเล่นในปี ค.ศ. 1976** มอนทรีออล โอลิมปิกเกมส์ ณ ประเทศแคนาดา และนักกีฬาไทยคนแรกในประวัติศาสตร์ ชื่อสมรักษ์ คำสิงห์ เป็นนักมวยสากลรุ่นเฟเธอร์เวท ชนะเลิศเหรียญทองในปี ค.ศ. 1996 ในแอตแลนตาโอลิมปิกเกมส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา และตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539) นักกีฬาไทยพิชิตเหรียญทองโอลิมปิกเสมอมาจนกระทั่งปี ค.ศ. 2012 ลอนดอน โอลิมปิกเกมส์ ประเทศอังกฤษ ที่นักกีฬาไทยไม่ได้เหรียญทอง แต่ได้ 2 เหรียญเงิน และ 2 เหรียญทองแดง และ **ปี ค.ศ. 2016 ริโอ โอลิมปิกเกมส์ ประเทศบราซิล นักกีฬามวยสากลไทยไม่สามารถพิชิตเหรียญใดๆ** ใน ริโอ โอลิมปิก ซึ่งเป็นเวลา 40 ปี หลังจากปี 1976 แต่ได้เหรียญจากนักกีฬายกน้ำหนัก และนักกีฬาเทควันโด รวมเป็น 2 เหรียญทอง 2 เหรียญเงิน และ 2 เหรียญทองแดง ดังนี้

ได้รับ 2 เหรียญทองจากกีฬายกน้ำหนัก (หญิง) คือ โสภิตา ธนสาร รุ่น 48 กก. และ สุกัญญา ศรีสุราช รุ่น 58 กก.

ได้รับ 2 เหรียญเงินจากกีฬายกน้ำหนัก (หญิง) คือ พิมพ์สิริ ศิริแก้ว รุ่น 58 กก. และ**เหรียญเงินจากกีฬาเทควันโด (ชาย) คือ เทวินทร์ หาญปราบ**

รุ่น 58 กก. รวมเป็น 2 เหรียญเงิน

ได้รับ 2 เหรียญทองแดงจากกีฬายกน้ำหนัก (ชาย) คือ สินธุ์เพชร กรวยทอง รุ่น 56 กก. และเหรียญทองแดงจากกีฬาเทควันโด (หญิง) คือ พาณิภัค วงศ์พัฒนกิจ รุ่น 48 กก. นิสิตใหม่คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาฯ รวมเป็น 2 เหรียญทองแดง

2. <u>นักกีฬาไทยประสบความสำเร็จในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์</u> ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1996-2016 ในรอบ 20 ปี ในกีฬา 3 ชนิดกีฬา จำนวนเหรียญโอลิมปิกรวม 31 เหรียญ เป็นเหรียญทอง 9 เหรียญ เหรียญเงิน 10 เหรียญ และเหรียญทองแดง 12 เหรียญ ได้แก่ <u>**กีฬามวยสากลสมัครเล่น**</u> ได้เหรียญรวม 14 เหรียญ

		เหรียญทอง	เหรียญเงิน	เหรียญทองแดง
1996-2012	โอลิมปิกเกมส์	4	4	6
2016	ริโอ โอลิมปิกเกมส์	0	0	0
	เหรียญรวม	4	4	6

<u>**กีฬายกน้ำหนัก**</u> ได้เหรียญรวม 12 เหรียญ

		เหรียญทอง	เหรียญเงิน	เหรียญทองแดง
1996-2012	โอลิมปิกเกมส์	3	3	2
2016	ริโอ โอลิมปิกเกมส์	2	1	1
	เหรียญรวม	5	4	3

<u>**กีฬาเทควันโด**</u> ได้เหรียญรวม 5 เหรียญ

		เหรียญทอง	เหรียญเงิน	เหรียญทองแดง
1996-2012	โอลิมปิกเกมส์	0	1	2
2016	ริโอ โอลิมปิกเกมส์	0	1	1
	เหรียญรวม	0	2	3

3. <u>ประเทศไทยครองแชมป์โอลิมปิก ริโอเกมส์ ในกลุ่มประเทศอาเซียน (ASEAN)</u>

<u>สรุปตารางเหรียญริโอ โอลิมปิกเกมส์ 2016</u>

อันดับที่	สมาชิกอาเซียน	เหรียญทอง	เหรียญเงิน	เหรียญทองแดง	เหรียญรวม
1	ไทย	2	2	2	6
2	อินโดนีเซีย	1	2	0	3
3	เวียดนาม	1	1	0	2
4	สิงคโปร์	1	0	0	1
5	มาเลเซีย	0	4	1	5
6	ฟิลิปปินส์	0	1	0	1

*สำหรับประเทศเมียนมาร์ กัมพูชา ลาว และบรูไน ไม่ได้เหรียญใดๆ ใน ริโอ โอลิมปิกเกมส์

4. <u>ประเทศไทยเป็นหนึ่งใน TOP 8 ของภูมิภาคเอเชีย</u> ที่ได้รับเหรียญทองใน ริโอ โอลิมปิกเกมส์ ได้แก่

อันดับ 1	จีน	26	เหรียญทอง (26 ทอง 18 เงิน 26 ทองแดง รวม 70 เหรียญ)
อันดับ 2	ญี่ปุ่น	12	เหรียญทอง (12 ทอง 8 เงิน 21 ทองแดง รวม 41 เหรียญ)
อันดับ 3	เกาหลีใต้	9	เหรียญทอง (9 ทอง 3 เงิน 9 ทองแดง รวม 21 เหรียญ)
อันดับ 4	อุซเบกิสถาน	4	เหรียญทอง (4 ทอง 2 เงิน 7 ทองแดง รวม 13 เหรียญ)
อันดับ 5	คาซัคสถาน	3	เหรียญทอง (3 ทอง 5 เงิน 9 ทองแดง รวม 17 เหรียญ)
อันดับ 6	อิหร่าน	3	เหรียญทอง (3 ทอง 1 เงิน 4 ทองแดง รวม 8 เหรียญ)
อันดับ 7	เกาหลีเหนือ	2	เหรียญทอง (2 ทอง 3 เงิน 2 ทองแดง รวม 7 เหรียญ)
อันดับ 8	ไทย	2	เหรียญทอง (2 ทอง 2 เงิน 2 ทองแดง รวม 6 เหรียญ)

<u>สถิติที่ต้องบันทึกในมหกรรมกีฬา ริโอ โอลิมปิกเกมส์ 2016</u>

1) นักกีฬาสหรัฐอเมริกาเป็นซุปเปอร์สตาร์โอลิมปิกเกมส์ตลอดกาล ได้แก่ **ไมเคิล เฟลป์ส (Michael Phelps)** นักกีฬาว่ายน้ำซึ่งเป็นผู้เดียวในโลกที่ได้เหรียญโอลิมปิกทั้งหมด 28 เหรียญ เป็นเหรียญทอง 23 เหรียญ เหรียญเงิน 3 เหรียญ และเหรียญทองแดง 2 เหรียญ จาก ค.ศ. 2008 Beijing Olympic Games, 2012 London Olympic Games และ 2016 Olympic Games

2) นักกีฬาจากจาเมกา ยูเซน โบลต์ (Usain Bolt) เป็นผู้ทำสถิติโลก ในการวิ่งระยะสั้น 3 รายการ ได้แก่ วิ่ง 100 เมตร วิ่ง 200 เมตร และวิ่ง 4 x 100 เมตร 3 เหรียญทอง และสามารถทำ 3 เหรียญทองใน 3 ชนิดนี้ 3 สมัยของโอลิมปิกเกมส์ ย้อนหลังใน 2012 London Olympic Games 3 เหรียญทอง และ 2008 Beijing Olympic Games รวม 9 เหรียญทอง ทำลายสถิติที่วิ่งต่ำกว่า 10 วินาทีในโลกที่ดีที่สุด 9.69 วินาที ซึ่งเป็นผู้เดียวในโลกที่ทำลายสถิติมวลมนุษยชาติ

3) นักกีฬาเกาหลีใต้สร้างสถิติเป็นชาติเดียวทั้งประเทศที่เหมาเหรียญทองทั้ง 4 ประเภทกีฬายิงธนูเดี่ยวบุคคล และในช่วงโอลิมปิกเกมส์ 9 ครั้งที่ผ่านมานั้น ทีมนักกีฬายิงธนูเกาหลีใต้ชายและหญิงคว้ามาได้รวมทั้งทีมชายและทีมหญิง 9 x 4 = 36 เหรียญทอง

4) ในปี 2016 ริโอ โอลิมปิกเกมส์ บรรจุกีฬากอล์ฟเข้าแข่งขัน ในรอบ 112 ปี นักกีฬากอล์ฟชาย ได้แก่ จัสติน โรส (Justin Rose) จากอังกฤษ และนักกีฬากอล์ฟหญิงได้แก่ ปาร์ค อินบี (Park Inbee) จากเกาหลีใต้

5) นักกีฬา ASEAN ผู้เดียวจากสิงคโปร์ชื่อ โจเซฟ สคูลลิง (Joseph Schooling) เป็นนักกีฬาที่คว้าเหรียญทองเหรียญแรกให้แก่ประเทศสิงคโปร์ ในกีฬาว่ายน้ำประเภทผีเสื้อ และสามารถชนะซุปเปอร์สตาร์ไมเคิล เฟลป์ส (Michael Phelps) เป็นการสร้างประวัติศาสตร์กีฬาว่ายน้ำที่เอเชียชนะอเมริกา และได้รับเงินรางวัล 1 ล้านเหรียญสิงคโปร์ หรือ 26 ล้านบาท ได้อย่างสง่างาม

6) สถิตินักท่องเที่ยวและแฟนกีฬาเข้าชมผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย (Social Media) 75 ล้านครั้ง มีการเปิดบัญชีเฟสบุค (Facebook) 277 ล้านบัญชี มีการลงข้อความเกี่ยวกับโอลิมปิกเกมส์ 1,500 ล้าน

ครั้ง มีการลงอินสตาแกรม (Instagram) 131 ล้านราย ลงข้อความเกี่ยวกับริโอ โอลิมปิกเกมส์ 916 ล้านครั้ง

7) นักท่องเที่ยวเข้าเมืองริโอ เดอ จาเนโร (Rio de Janeiro) จำนวน 1.17 ล้านคน มียอดจองโรงแรม 94% ในช่วงริโอ โอลิมปิกเกมส์ และนักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินโดยเฉลี่ย 4,246 บาท ต่อคน/วัน

8) สหรัฐอเมริกา ครองเจ้าเหรียญทองในครั้งที่ 31 นี้ ได้เหรียญทองทั้งสิ้น 43 เหรียญทอง และเหรียญรวมทั้งหมด 164 เหรียญ ทีมนักกีฬาอเมริกาชนะเลิศจำนวน 17 ครั้ง จากการแข่งขันรวมทั้งสิ้น 31 ครั้ง และได้รับเหรียญรวมมากกว่า 2,500 เหรียญรวม

บทสรุป

นักกีฬาไทยได้มีโอกาสเข้าร่วมในการแข่งขันมหกรรมกีฬาเฮลซิงกิโอลิมปิคเกมส์ 1952 และมีโอกาสได้เหรียญโอลิมปิค (ทองแดง) ครั้งแรก ได้แก่ พะเยา พูนรัตน์ ปี 1976 ในอีก 24 ปีต่อมา และ ต่อมาอีก 20 ปี นักกีฬาไทยชนะเลิศเหรียญทอง ได้แก่ สมรักษ์ คำสิงห์ ในปี ค.ศ.1996 และนักมวยสากลที่ได้รับเหรียญโอลิมปิคมาทุกโอลิมปิค จนกระทั่งล่าสุด 2016 ริโอโอลิมปิคเกมส์ นักกีฬามวยสากลไม่ได้รับเหรียญใดๆ ถึงเวลาที่สมาคมมวยสากลสมัครเล่นประเทศไทยต้องทบทวนการประสานงานทั้งทางด้านโค้ช และทีมงานกลุ่มวิทยาศาสตร์การกีฬา และกลุ่มกีฬาการเมืองของประเทศไทย ต้องร่วมมือ ร่วมใจกันใหม่ เพื่อให้กีฬามวยสากลของไทยกลับมาเบ่งบาน สง่างามเหมือนอดีต

สำหรับนักกีฬาไทยที่มีศักยภาพในกีฬามหกรรมกีฬาโอลิมปิคในอนาคตที่ประเทศไทยต้องเร่งให้การสนับสนุน ได้แก่ กีฬาแบดมินตัน กีฬายิงปืน กีฬาจักรยาน และกีฬากอล์ฟ เพื่อจะเป็นกลุ่มประเทศพลังในเอเชียและนานาชาติต่อไป

บรรณานุกรม

Rio Olympic Committee. (2016). Rio Olympic Games 2016. Retrieve on: 20 September 2016, From https://www.rio2016.com/en

National Olympic Committee of Thailand. (2016). Thailand National Olympic Committee. Retrieve on: 20 September 2016, From https://www.olympic.org/thailand

Olympic Committee. (2016). Olympic Games. Retrieve on: 20 September 2016, From https://www.olympic.org

ภาพนักกีฬาโอลิมปิกเพื่อประกอบบทความเรื่อง
"บันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ เรื่องสัมฤทธิผลของนักกีฬาประเทศไทย
และ RIO OLYMPIC GAMES 2016"

ไมเคิล เฟลปส์ (Michael Phelps)

ยูเซน โบลต์ (Usain Bolt)

นักกีฬายิงธนูจากเกาหลีใต้

Ki Bo-Bae

Chang Hye-Jin

Kim Woo-Jin

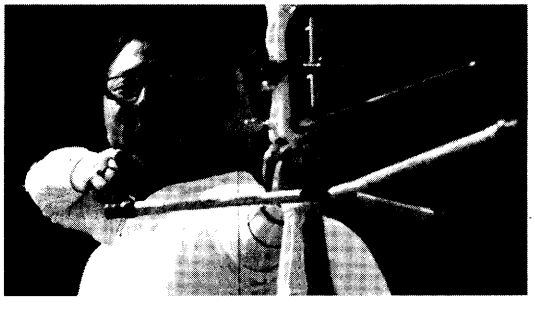

Choi Mi-Sun

นักกีฬายิงธนูจากเกาหลีใต้

Ku Bon-Chan

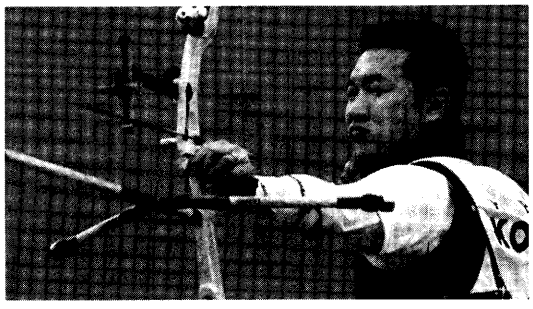

Lee Seung-Yun

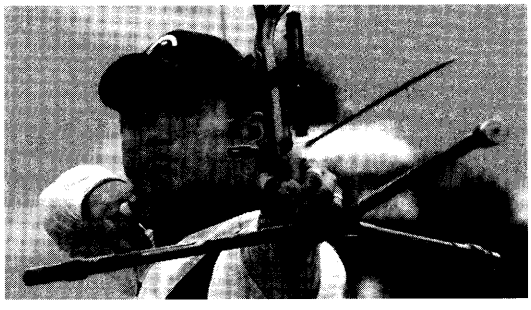

จัสติน โรส (Justin Rose)

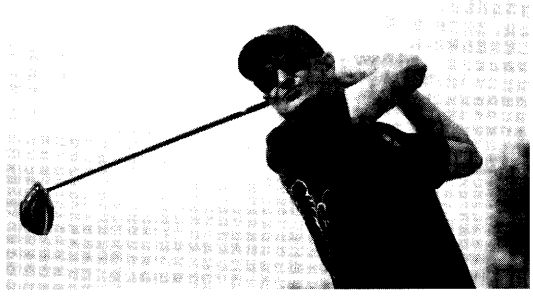

ปารค์ อิน บี (Park Inbee)

โจเซฟ สคูลลิง (Joseph Schooling)

นักกีฬาไทย ได้แก่

โสภิตา ธนสาร

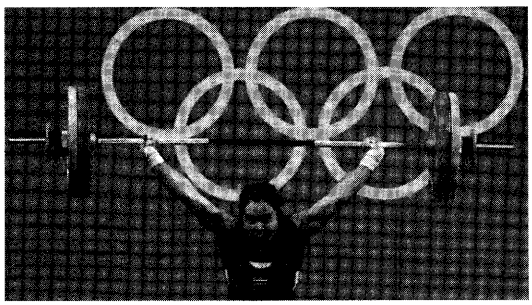

สุกัญญา ศรีสุราช

พิมพ์สิริ ศิริแก้ว

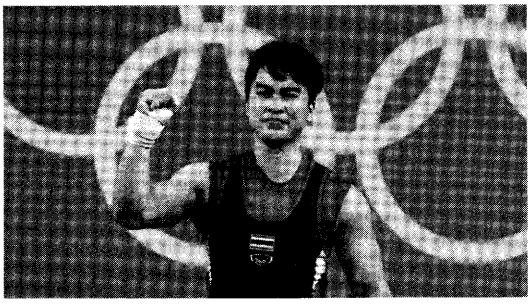

เทวินทร์ หาญปราบ

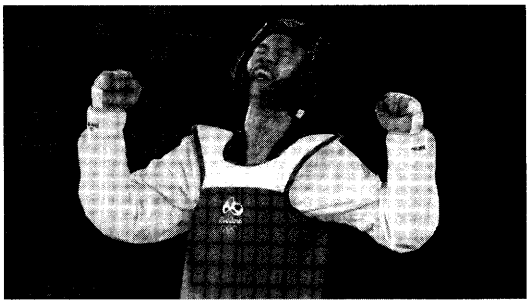

สินธุ์เพชร กรวยทอง

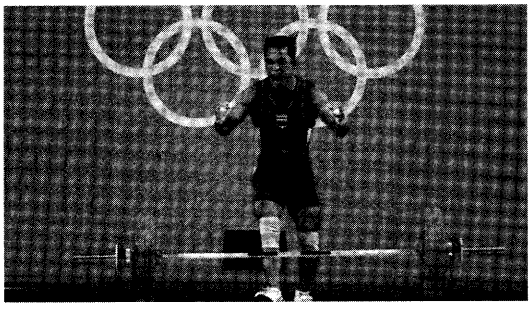

พาณิภัค วงศ์พัฒนกิจ

Academic Journal Institute of Physical Education